

ΠΑΡΙΑΝΑ

φωτοριά,
λαογραφία
ΤΗΣ Πάρσ και

‘Αρχαιολογία
Γράμματα τέχνη
‘Αντιπάρυ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Γιάννη Ψυχάρη : Τής Πάρος μου ή νοστιμά (ταξιδιωτικό).

Νικ. Χρ. Άλιπράντη : Σκέψεις και ιδέες: Δημοργημένες δξεισ.

Νικ. Χρ. Άλιπράντη : Η Πάρος πενθεῖ τήγα κοίμηση του πατρὸς Φιλοθέου (μελέτη).

Νικ. Χρ. Άλιπράντη : Ανέκδοτα παριανά ἔγγραφα τῆς Τουρκοκρατίας (συνέχεια).

Μόσχου Κεφάλα : Στὰ ἔγκατα τῆς Θαλάσσης (ποίημα).

Γεώργιου Κ. Ζωγραφάκη : Γεώργιος Μιλτ. Χανιώτης (λημονημένες δξεισ.)

Σίμου Συμεωνίδη : Δυὸς ἀναστορέστων Παριανῶν γιὰ τὸν καστελλὸν ἀρχιεπίσκοπο Βαρθολομαῖο Πόλλα.

Βεγιζέλου Ραγκούση : Λευκανὸν προϊκασύμφωνο του 1721.

Νικ. Χρ. Άλιπράντη : Ο ποιητὴς Μπάρμπης Ἀγιάσης.

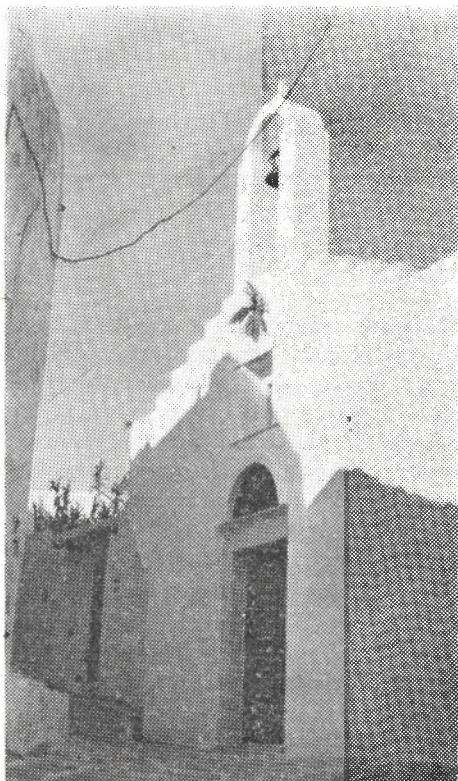
Μπάρη Αγιάση : Τρία ποιήματα.

Χριστοφ. Μπουριτελόντης : Βιβλίον τῶν νύμων τοῦ Ἀρχιπελάγους (περιηγήσεις στὸν παριανὸ χῶρο).

ΧΡΟΝΙΚΑ : Ἐπικαιρότητες (Ἀνασκαφὴ Κουκουναριῶν, Ἡ 150ετηρίδα τῆς Ἀγίας Τριάδος Λευκῶν, ὁ νέος Ἕγούμενος τῆς Λογγισθάρδου Τουριστικὰ δραστεῖα, τὰ νομίσματα τῆς Ἐπαιρείας Μαρμάρων Πάρου κ.ἄ.) — Ἐπέιτειοι (Μοναχὸς Μάρκος Χανιώτης) — Εἰκαστικά — Τὰ διέλιξα — Συγχαρητήρια κλπ.

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ—ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
ΝΙΚΟΣ ΧΡ. ΑΛΙΠΡΑΝΤΗΣ

Η ΛΑΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ
ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ

ΜΑΡΠΗΣΣΑ. Ο γραφικὸς ναὸς τῆς Ἀγίας Παρασκευῆς, ποὺ ἀναστήλωσε ή πίστη τῶν Μαρπησσαίων στὴ θαυματουργὴ ἄγια μὲ πρωτεργάτη τὸν «καλὸν ποιμένα» τους, Ιερέα π. Γεώργιο Στάμενα.

(Βλ. σχετικὰ στὴ σελ. 135)

Τοῦ, Κυρίου καὶ σωτῆρα, καὶ Γενού τοῦ λα =
 ὄρθου καὶ διδόμαντος :—

ΔΥΟ ΑΝΑΦΟΡΕΣ ΤΩΝ ΠΑΡΙΑΝΩΝ ΓΙΑ ΤΟΝ ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟ ΠΟΛΛΑ ΚΑΘΟΛΙΚΟ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟ ΠΑΡΟΝΑΕΙΑΣ

Α' Εἰσαγωγὴ καὶ
 Ο παλαιὸς φίλος καὶ ιστορικὸς ἐρευνη-
 τὴς τῆς ἴδιαίτερης πατρίδας του Σίφνου
 κ. Σήμος Μιχ. Συμεωνίδης, ἀλλοτε συνερ-
 γάτης Κυκλαδικῶν ἐφημερίδων καὶ πε-
 ριοδικῶν καὶ διδόνεις διευθυντής του περιο-
 δικοῦ «Κυκλαδικὴ Ἐπιθεώρησις» καὶ συγ-
 γράφεις τῶν διδίλιων «Ἡ Κυρία Βρυσια-
 νή» (Ιστορία τῆς μονῆς Βρύσεως Σίφνου)
 καὶ «Τὰ γράμματα στὸ νησὶ τῆς Σίφνου»,
 εἶχε τὴν καλωσύνη γὰ στέλει γιὰ τὰ «Πα-
 ριανὰ» ἀπὸ τὴν Κέρκυρα, ὅπου δρίσκεται λόγω ἐπαγγέλματος (εἶναι Διευθυντὴς τῆς
 Τηγρεσίας τῶν Ἐντελλομένων Ἐξόδων
 στὴ Νομαργία Κερκύρας), δυσὶ ἀγένδοτοι
 ἔγγραφα ποὺ δρῆκε στὸ Βατικανό. Ἀφο-
 ροῦν τὸν καθολικὸ ἀρχιεπίσκοπο Βαρθολο-
 μαῖο Πόλλα, ποὺ ἔδρασε τὸν 17ο αἰώνα
 στὸν χῶρο τῶν Κυκλαδῶν (ῆταν Συρια-
 νός, εἶχε διατελέσει δικάριος (τοποτηρη-
 τὴς) Σίφνου καὶ ὡς ἀρχιεπίσκοπος Παρο-
 γαξίας ἔμενε στὴ Νάξο καὶ ἐπισκεπτόταν
 τακτικὰ τὴν Πάρο. Ἀπὸ τὶς δυσὶ ἀγαφο-
 ρὲς ἡ πρώτη γράφεται ἀπ' τοὺς δρθόδοξους
 ἱερεῖς καὶ προεστοὺς τῆς Πάρου καὶ ἡ δεύ-
 τερη ἀπ' τοὺς καθολικοὺς τοῦ νησιοῦ. Καὶ
 οἱ δυό, γραμμένες τὸν Μάιο 1671, ἔμαιρουν
 τὴν προσωπικότητα τοῦ ἀρχιεπισκόπου,
 τὴν ἐνάρετη καὶ διποδειγματικὴ ζωὴ τοῦ
 καὶ ἐπισημαίνουν τὴν ἀγάπην καὶ ἐμπιστο-
 σύνην ποὺ ἔτρεφαν σ' αὐτὸν ὅλοι οἱ Πα-
 ριανοὶ καὶ τῶν δυοῦ δογμάτων. Ἡ αἵτια ποὺ
 γράφτηκαν καὶ ἀπευθύνονται πρὸς τὴν Σύγα-

ἥη τῶν Καρδιναλίων γιὰ τὴ διάδοση τῆς
 πίστεως, στὴ Ρώμη (PROPAGANDA,
 FIDE) ἦταν ὅτι διαβληθῆ ἀπὸ τοὺς Ναζιώτες στὴν Ἀ-
 γία Ἐδρα νιὰ κάποια ἐνέργειά του, στὰ
 τέλη του Τουρκοκρητικοῦ πολέμου (1669), ποὺ
 δὲν ἔρεται στοὺς ἀρχοντες τοῦ Κάστρου
 τῆς Νάξου.

Γιὰ τὸν Πόλλα μᾶς δίδει πληροφορίες
 τὸ διδίλιο «Ιστορικὰ σημειώματα ἐκ τοῦ
 διδίλιου τῶν ἐγ Νάξῳ Καπουκίνων, ἔτεσι
 1649 - 1753, Ἐρμούπολις 1922» ποὺ εἶχε
 ἔκδιψει διεπικλῆς Ζερλέγης. Καὶ διαβληθῆ
 ὅτι διατελέσει δικάριος (εἶναι Διευθυντὴς τῆς
 Τηγρεσίας τῶν Ἐντελλομένων Ἐξόδων
 στὴ Νομαργία Κερκύρας), δυσὶ ἀγένδοτοι
 ἔγγραφα ποὺ δρῆκε στὸ Βατικανό. Αφο-
 ροῦν τὸν καθολικὸ ἀρχιεπίσκοπο Πόλλα, Συρια-
 νός, προερχόμενος ἀπὸ τὴ Ρώμη. Οὗτος
 ἔκανε πισκέπτεται τὴ Πάρο, ἵσως γιὰ πολ-
 λοστὴ φορά, τὸ 1678, ὅπου τοῦ γίνεται ἐν-
 θουσιώδης ὑπόδοχη στὸ λαμπάνι τῆς Ναού
 Στῆρης (βλ. καὶ τὴ γ' ἔκδ. τῆς «Πάρου καὶ
 Ἀντιπάρου» σελ. 66). Ἀξίζει νὰ σημειω-
 θῇ ὅτι διατελέσει καθολικὸς ἀρχιεπίσκοπος χορο-
 στατοῦντες, ὅταν ἔφθαγε στὴ Νάουσα, στὸ
 γαό του Ἀνίου Γεωργίου, διποδοῖς ἡδη
 ἀπὸ τὸ 1610 ἀνῆκε στοὺς καθολικούς, τοῦ
 τάγματος τῶν Καπουκίνων (Ἄποστ. Βα-
 καλοπούλου, Ιστορία τοῦ Νέου Ἐλληνι-
 σμοῦ Γ', σελ. 414). Γράφει σχετικά, τὸ
 διδίλιο τῶν Καπουκίνων, ποὺ ἀναφέραμε :

«1678... ἀφίκετο μετὰ δύο ὥρας εἰς "Ἄγιουσαν (Νάουσα) καὶ κατώκησε ἐν τῷ μοναστηρίῳ ἡμῶν (τὸν σημερινὸν "Ἄγιο Αθανάσιο, στὴν εἰσόδῳ τοῦ χωριοῦ), τὴν ἑσπέραν ἐνεδύθη τὴν ἀρχιερατικὴν στολὴν καὶ ἐκ τοῦ μοναστηρίου ἀφίκετο εἰς τὸν ναὸν τοῦ Ἅγιου Γεωργίου... πάντες οἱ Ἕλληνες (ὁρθόδοξοι) ἐτίμησαν αὐτὸν καὶ ὁ οἰκογόμος Ἀσύης μετὰ πάντων τῶν παπάδων προσῆλθον καὶ ἔχαιρέτισαν καὶ

‘Ο καθολικὸς ναὸς τοῦ Ἅγιου Γεωργίου στὴ Νάουσα. Συνδεδεμένος μὲ τὶς ιστορικὲς τύχες τῆς Πάρου τοῦ 17ου καὶ 18 αι. καὶ τὶς σχέσεις Ὁρθοδόξων καὶ καθολικῶν τοῦ νησιοῦ ἔχει, δυστυχῶς, ἐγκαταλειφθῆ καὶ ἥδη βαδίζει πρὸς τὴν ὀλοκληρωτική ἐρείπωσή του... (ἀπὸ σχέδιο τοῦ Παν. Μαθιοπούλου).

τυγχάνεισαν εἰς τὸν ναὸν τοῦ Ἅγιου Γεωργίου». Στὸ δάπεδό του ὑπάρχουν τρεῖς τάφοι «τῶν ἵπποτῶν τοῦ τελευταίου Φράγκου βαρύνου Σωγρέδου στολισμένοι μὲ ὥρατα σκαλιστὰ κωστήματα καὶ παγοπλίες τῆς φράγκικης ἀρματωσίας» (Παν. Μαθιοπούλου, Πάρος, 1963, σελ. 35).

Τὸ πρῶτο ἔγγραφο εἶναι κόπια (ἀγγειογράφο) καὶ στὴ δημοσίευσή του διατηρεῖται ἡ ὄρθοιοργία καὶ ἡ σύνταξη μὲ τὴν τραγελασικὴ δψη ποὺ παρουσιάζουν συγήθως τὰ ἔγγραφα τῆς Τουρκοκρατίας, ἐπει-

δὴ οἱ συντάκτες τους, γοτάριοι (συμβολαιογράφοι) ἢ ιερεῖς ἢ ἀπλοὶ ἀνθρώποι δὲν ἔχειραν πολλὰ γράμματα καὶ ἔγραφαν ὅπως μιλοῦσαν.

Μέ τὴ δημοσίευση τῶν δύο ἀναφορῶν πρὸς τὴν PROPAGANDA FIDE, διαφωτίζεται μιὰ πτυχὴ τῆς ιστορίας τῆς Πάρου τοῦ 1671, δηλαδὴ σὲ ποιὰ κατάσταση ἀρισκούταν οἱ σχέσεις Ὁρθοδόξων καὶ καθολικῶν τῆς Πάρου τὸν 17ο αἰώνα.. Ἀκόμα ἔρχονται στὸ φῶς ἀγνωστα δνόματα κληρικῶν καὶ λαϊκῶν, ἐπίθετα ποὺ δὲν ἀκούονται πιὰ σήμερα στὴν Πάρο καθὼς καὶ ὁρίκια (ἀξιώματα) ιερέων τοῦ νησιοῦ.

Γιὰ τὶς συνέσεις καθολικῶν καὶ Ὁρθοδόξων στὴν Πάρο τὸν 17ο καὶ 18ο αἰώνα 61. Ἀπόστ. Βακαλοπούλου, 'Ιστορία τοῦ Νέου Ἑλληνισμοῦ Β', 2η ἔκδ. 1976, σελ. 145, 147 - 149, 314 - 315 — Γ', 1968, σελ. 236, 287, 404 - 406, 414, 502 - 503 καὶ Δ', 1973, σελ. 121, 132 - 137, 414, 446, ὅπου καὶ σχετικὴ βιβλιογραφία.

NIK. XR. ALIPRANTHES

B' Οἱ δύο ἀναφορὲς

1.

Κόπια

Αἰδεσιμώτατοι καὶ ἔξοχότατοι κύριοι κύριοι καρδιγαλέοι τῆς ἀγιωτάτης συνάξεως

Ἐργον πολλὰ θεάρεστον καὶ στὸν κόσμον ὅλον τετιμημένον εἶναι ὅτι ὅποιος ἔργάζεται ἀρεστικὰ καὶ ἀξία ἀγγαλὰ καὶ ἔμπροσθεν εἰς τὸν Θεόν νὰ ἔχει τὸν μισθὸν ὁ Χριστός μας παραγγέλει στὸ εὐαγγέλιο. Μὰ ἀκόμη καὶ ἔμπροσθεν εἰς τοὺς κἀθρώπους νὰ εἶναι δι' αὐταίτος γγωρηθεῖνος καὶ φημισμένος. Όθεν λοιπὸν ἔστοιχα καὶ ὁ πανερώτατος κύριος Βαρθολομαῖος Πόλλα μητροπολίτης γαξίας καὶ πάρους νὰ ἥλθεν στὸ αὐτὸν νησὶ εἰς τὸν γυρισμὸν του ἀπὸ τὴν Ρώμην καὶ πάλιν νὰ ἐπῆγεν εἰς τὴν ἀξία καὶ γὰ ξαν(α) ἥλθεν ἐδῶ καὶ νὰ σταμάτηξεν καιρὸν στοχαστήκαιεν τὰ (δυσταγγωστο) καὶ καμώματά του καὶ γγωρίσαμε πῶς ἐπέρασε καὶ ἐπορεύτη εἰς ἐκεῖνον τὸν μόδον δποῦ ἀγγίζει ἔνοις καλοῦ βοσκοῦ καὶ ποιμένος δὲν μᾶς ἔδωκε καμίας λογῆς ακάγδαλον ἢ κακὸς ἔδιπλη ἀλλὰ μάλιστα εἰς κάποιες χρείαις

καὶ ἀνάγκες μας πολλὰ μᾶς ἔδιοήθησεν. Ε-
τού διὰ ἔργον δικαιοσύνης ἐθελήσαμεν ἐ-
μεῖς Ἱερεῖς καὶ προεστοί τοῦ νήσου πάρους
μὲ τούτην τὴν ταπειγήν μας γραφὴν νὰ δώ-
σωμεν εἴδησιν τῆς ἑξοχωτάτης σας αὐθεν-
τίας τόσον διὰ νὰ γνωρισθῇ ἡ ἀρετὴ τοῦ
ἄγνω λεγαμένου ἀρχιερέα καὶ ἡ εὐλάβεια
ὅπου ἔχομεν εἰς τοῦ λόγου του, δυον καὶ
διὰ νὰ φανερώσωμεν τὴν κράτηξιν διού
θέλομεν ἔχει πάντοτε πρὸς τὴν αἰδεσιμο-
τάτη καὶ ἑξοχωτάτη σας αὐθεντήα διὰ τὸν
στελμένον τουτοῦ τοῦ ἀρχιερέως καὶ μὲ
τέλος ταπειγάτα φιλοῦμεν τὰς ἀγίες σας
ἥστες.

Δοσμένη στὴν μπάρο

Μαγίου πρότη 1671

παρ (ο) ικία

- (οἰκονόμος παρικίας
- (Νικόλαος Ἱερεὺς σκιαδᾶς νοτάριος πα-
ρικίας
- (προτοπαπᾶς παρικίας
- (λαυρέντιος ιερομόναχος
- (παπαιωανῆς προτογοτάριος
- (παπαστεφανῆς βυτζαρᾶς
- (παπαίωανῆς γάλος
- (Γεώργιης κωντήλης
- (Νικολὸς προτόδικος
- (Μιχέλης Βυτζαρᾶς
- (Γεώργιης σπυρίδος
- (Γιανούλης νταργγέντας
- (ἀνδραῖας παλεγίος
- (τζονάνε σκλιρὸς
- (Νικολὸς ιατρὸς
- (Νικολὸς κουτίλης
- (αυτόνης κοστάκιος
- (βαρθολομέο πότζα
- (χρύσανθος Ἱερεὺς βυτζαρᾶς
- (Μένεγος Ἱερεὺς κανάκης
- (Κοσταντῆς γαλιάνος

‘Αγουσα

- (Νικολαος Ἱερεὺς καὶ οἰκονόμος ναγούσης
- (σακελάριος ναγούσης
- (παπαγερμένεγος προτοπαπᾶς ναγούσης
- (γαβριήλ ιερομόναχος χοροεπίσκοπος
- (ιωάνης ιεσεὺς καὶ προτόδικος
- (παπαθεώδορος καὶ προτοψάλτης
- (παπααγτώνης καὶ σακελίου
- (παπανικόλας καὶ χαρτοφιλᾶς
- (παπατζάνης καλέργης

- (γικόδημος ιερομόναχος
- (Νικηφόρος νιράρδης
- (Μιχελέτος σπυρίδος
- (τζάνες καζανῶδας
- (φραγτζέσκος πηρπηρής
- (γεώργιος μοσχονᾶς
- (γεώργιος φουκανδᾶς
- (αγδραίας καλέργης
- (ιωάνης κουρτιανδᾶς
- (μάρκος καλέργης
- (Ἀνεγγώστης ρενιέρης
- (φραγτζέσκος γρίσπος
- (ντομένεγος γρίσπος
- (κοσταντῆς μοστράτος

Ἐγὼ γεώργιος σαλονικαῖος Νοτάριος
φανερὸς τοῦ νίσου τῆς Πάρος εἰς τὸ κα-
στέλοι τῆς αγουσᾶς ἐκοπιάροισα τὴν
μπαρ (οὐσα) ἀπὸ τὸ καθολικὸ ἀπὸ λόγου
εἰς λόγου ἐμπιστεμένα διὰ καθὸς δρίσκε-
ται.

Λίθιος Σουμαρίππα γενικὸς βικάριος
καὶ ἀποστολικὸς πρωτονοτάριος Νάξου
καὶ Πάρου πιστοποιῶ δτὶ δ ἀνωτέρω Γε-
ώργιος Σαλονικαῖος εἶγαι δημόσιος νοτά-
ριος τῆς νήσου Πάρου στὸ Κάστρο τῆς
“Αγουσᾶς.

Ἐγένετο στὴν Νάξο, 30 Μαΐου 1671

Λίθιος Σουμαρίππα»

**

Τὸ ἔγγραφο δρίσκεται στὸ Βατικανὸ,
στὰ Ἀρχεῖα τῆς PROPAGANDA FIDE
SACRA, στὸ Φάν. SC. ARCH. 2A, F.
167RV. Στὸ 7.169RV ὑπάρχει τὸ ἔγ-
γραφο τοῦ Φακέλλου αὐτοῦ, ποὺ ἀγαφέρε-
ται ἐπίσης στὸν καθολικὸ Μητροπολίτη
Παρογαζίας Βαρθολομαῖο Πόλλα, εἶναι τοῦ
F. 168R, τὸ ὅποιο ἔχει ὡς ἑξῆς σὲ με-
τάφραση :

2.

«Ἐκλαμπρότατοι καὶ Σεβασμιώτατοι
Κύριοι,

Ἐχοντας παρατηρήσει ἐμεῖς, οἱ ὑπο-
γραφόμενοι ταπειγότατοι δοῦλοι τῶν σε-
βασμιοτήτων σας τοῦ καθολικοῦ δηγματος
τῆς νήσου Πάρου στὸ Κάστρο τῆς “Αγου-
σᾶς, τὸ διαθέτατο σεβασμὸν καὶ τιμὴ ποὺ
δείχνουν οἱ δριθδόξοι στὸ σεβασμιώτατο
ἀρχιεπίσκοπό μας μοναρχιόρε Βαρθολομαῖο

Πόλλα, μολονότι δὲ ἀρχιερέας αὐτὸς δὲν κάνει τίποτε ἄλλο ἀπὸ τὸ νὰ ἐπιχειρεῖ ἔργα ποὺ τιμοῦν τὸ ἀξίωμα ἐνὸς ζηλωτοῦ καὶ καλοῦ κληρικοῦ, δῆμος, θλέποντας ἐμεῖς τὴν παράξενη συμπεριφορὰ τους, πρᾶγμα ποὺ ποτὲ δὲν εἶχαν κάνει στοὺς προκατόχους του ἀρχιεπισκόπους, γεμάτου ἀπὸ ἀγαλλίαση καὶ ἀγακούφιση, χρίνουμε ἀπαραίτητο νὰ ἀναφέρουμε στὶς σεβασμότητές σας καὶ νὰ διηγηθοῦμε μὲ συντομία μερικὰ ιδιαιτέρα περιστατικά· καὶ κατ' ἀρχὴν τόσο λαϊκοὶ δύο καὶ κληρικοὶ "Ελληνες δὲν ἔκτυποι καθόλου τὸν ἀρχιεπισκόπο τους, ἀλλὰ τὸν δικό μας. "Οταν πηναίνει στὴν ἐκκλησία τὸν ἀκολουθοῦν ὁρθόδοξον κληρικοὶ καὶ τοῦ προσφέρουν τὸ δεσποτικὸ θρόνο τοῦ ἀρχιεπισκόπου τους, τοῦ φοροῦν τὰ ἀρχιερατικὰ καὶ τὸν θυμιατίζουν· δὲν ἀρχίζουν νὰ φέλγουν τὴ λειτουργία ἢν πρώτα δὲν τὸν προσκυνήσουν καὶ δὲν τοῦ φιλήσουν τὸ χέρι καὶ ἄλλες ἐκδηλώσεις σεβασμοῦ, τὶς ὅποτες λόγω συντομίας παραλείπουμε.

Παρακολουθοῦν μὲ εὐχαρίστηση τοὺς θεολόγους κληρικοὺς τοῦ δόγματός μας ποὺ συχνὰ ἐπισκέπτονται αὐτὸ τὸ νησὶ μὲ φροντίδα τοῦ ἀρχιεπισκόπου καὶ σιγὰ· σιγὰ γίνονται πιὸ ἥμεροι καὶ ἔξαιρολογοῦνται σ' αὐτούς. "Ας ἐλπίσουμε ἀπὸ τὰ γεγονότα αὐτά, τὴν καλωσύνη τοῦ Ἀρχιερέα καὶ τὸ καλοπροσάρτετο αὐτοῦ τοῦ λαοῦ, διτὶ θὰ δοῦμε κάποια ἡμέρα ἐκείνους τοὺς καρποὺς ποὺ δὲ μόχθος τῆς Ἀγίας Μητρὸς Ἐκκλησίας καὶ διακαῆς τῆς πόθος είγαι νὰ δεῖ στὶς ψυχὲς τῶν χριστιανῶν. Τελειώνοντας, γονυπετοῦμε καὶ φιλοῦμε εὐλαβικὰ τὶς ἀγιες πορφύρες σας.

"Αγουσα, 6 Μαΐου 1671 (παλαιὸ)

Τῶν σεβασμοτήτων σας δοῦλοι
ταπεινότατοι

FRANCISCO CRISPO
DOMINICO CRISPO
NICEFORO GIRARDI
MARCO FOSCOLO CONSOLE
DE PAROS»

ΣΙΜΟΣ MIX. ΣΥΜΕΩΝΙΔΗΣ

ΠΑΡΙΑΝΑ

χωτορία
λαογράφια
της πάρσ και

‘αρχαιολογία
γράμματα τέχνη
‘αντιπάρη

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΜΑΝΩΛΗ Π. ΣΙΓΑΝΟΥ: Πάρος (ποίημα)

ΝΙΚΟΥ ΧΡ. ΑΛΙΠΡΑΝΤΗ: Πέρασε πιά τό^{καλοκαίρι (σκέψεις καὶ ίδεες),}

Ν. ΠΑΡΙΑΝΟΥ: Άφιέρωμα (ποίημα).

ΝΙΚΟΥ ΧΡ. ΑΛΙΠΡΑΝΤΗ - ΣΙΜΟΥ ΣΥ-
ΜΕΩΝΙΔΗ: Τὸ Καινούργιο Πηγάδι Πα-
ροικιδῶν, συνοικία καθολικῶν τὸν 17ο αἰ.
(μελέτη).

I. A. ΘΩΜΟΠΟΥΛΟΥ: Παριανά, φραγκι-
κά δνόματα.

ΓΙΩΡΓΟΥ ΘΩΜΑ: Λαογραφικὲς ὥρες
στὴν Πάρο (ταξίδια κι’ ἀγάπες).

ΟΛΥΜΠΙΟΥ Κ. ΑΛΙΦΙΕΡΗ: Οἱ σκροκό-
δεῖλοι τῆς Πάρου.

ΝΙΚΟΥ ΧΡ. ΑΛΙΠΡΑΝΤΗ: Οἱ Δελαγραμ-
μάτηδες τῆς Πάρου (γενεαλογικά).

ΓΕΩΡΓΙΟΥ Ν. ΣΑΧΙΝΗ: Παναγιώτης
Μαθιόπουλος, δ ἀδέχαστος ζωγράφος.

ΠΑΝΑΓ. ΕΠΙΦΑΝΙΑΔΗ: ‘Ο Διονύσιος
Ἐπιφανιάδης στὴν Ἑλληνικὴ Σχολὴ Να-
ούσης (μελέτη).

A. ΚΑΡΑΝΤΩΝΗ: Τὸ σπήλαιο τῆς Ἀντι-
τάρου (ἀφήγημα).

ΧΡ. Κ. ΑΛΙΦΙΕΡΗ: Βλογημένες ὥρες
(ἀφήγημα).

ΝΙΚΟΥ ΧΡ. ΑΛΙΠΡΑΝΤΗ: Ἐθνικὰ δνό-
ματα στὴν Πάρο (συνέχεια καὶ τέλος).

I. ΠΡΩΤΟΔΙΚΟΥ: ‘Ο θίος Ἀριστείδου
Κυπριανοῦ (συνέχεια καὶ τέλος).

Γ. Κ. ΖΩΓΡΑΦΑΚΗ: Βροχὴ (ποίημα).

ΧΡ. Κ. ΑΛΙΦΙΕΡΗ: Χαϊρεντὶν Μπαρμπα-
ρόσσα, ‘Ο τρομερὸς κουρσάρος καὶ τοῦρ-
κος νούαρχος (μελέτη).

ΧΡΟΝΙΚΑ: Ἐπικαιρότητες — Προσωπικό-
τητες (δ συγγραφέας Γεώργ. Ρούμσσος) —
Ἐπέτειοι — Εἰκαστικά — Ἀρχαιολογικά
— Βιβλία, περιοδικά κ.ἄ.

ΙΑΙΟΚΤΗΤΗΣ — ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
ΝΙΚΟΣ ΧΡ. ΑΛΙΠΡΑΝΤΗΣ

ΜΙΑ ΗΡΩΙΔΑ ΑΡΧΟΝΤΙΣΣΑ
ΤΗΣ ΠΑΡΟΥ

‘Η ἀείμνηστη ΦΛΩΡΑ Γ. ΓΡΑΒΑΡΗ ποὺ
εἰκονίζεται παιδούλα μὲ τὴ γιαγιά της
Κόνα - Τάλια Κρίσπη στὸ ἀρχοντικὸ τοῦ
παποῦ της Κωνσταντίνου Μιχ. Κρίσπη.
Γιὰ τὴν εὐγενικὴ αὐτὴ μορφὴ Յλ. σελ. 166.

ΤΟ ΚΑΙΝΟΥΡΓΙΟ ΠΗΓΑΔΙ ΠΑΡΟΙΚΙΑΣ ΣΥΝΟΙΚΙΑ ΚΑΘΟΛΙΚΩΝ ΤΟΝ 17ο ΑΙΩΝΑ

ΑΝΕΚΔΟΤΑ ΕΓΓΡΑΦΑ ΤΗΣ ΣΥΛΛΟΓΗΣ ΤΟΥ κ. ΣΙΜΟΥ ΣΥΜΕΩΝΙΔΗ

Καὶ πάλι τὰ «Παριανά» ἔχουν τὴ χαρὰ νὰ δημοσιεύσουν καινούργια ἀνέκδοτα παριανὰ ἔγγραφα ἀπὸ Ἰδιωτικὴ συλλογὴν. Τὰ τέσσερα ιστορικὰ ἔγγραφα τῆς Πάρου, ποὺ ἀνήκουν στὸν 17ο αἰώνα, ἔχουν λόισατερο ἐνδιαφέρον γιατὶ ἀναφέρονται στὸν ναὸ τοῦ Ἀγίου Νικολάου τῆς Παροικιᾶς ποὺ θρίσκεται κοντὰ στὴ Ζωοδόχο Πηγὴ καὶ στὸ Καινούργιο Πηγάδι καὶ μὲ ποιὸ συστηματικὸ τρόπο περιήλθε στὰ χέρια τοῦ καθολικοῦ ἐφημέριου τῆς Παναγίας Καταπολιανῆς Φραγκίσκου Κρίσπου. Ἀλλὰ καὶ γιὰ τὰ ὀνόματα τῶν κατοίκων τῆς συνοικίας τοῦ Καινούργιου Πηγαδίου, ποὺ συγκροτοῦν τὴ μικρὴ καθολικὴ κοινωνία τοῦ δυτικοῦ τμῆματος τῆς πόλεως Παροικιᾶς στὰ τέλη τοῦ 17ου αἰώνα.

Τὰ ἔγγραφα ἀνήκουν στὴ Συλλογὴ τοῦ δι'ακεριμένου Σίφνιου ιστορικοῦ καὶ φίλου τῶν «Παριανῶν» κ. Σίμου Συμεωνίδη, δὸποιος καὶ παλαιότερα εἶχε συνεργασθῆ μὲ τὸ περιοδικό μας (βλ. «Παριανά» Α' 1980, τ. 4, σελ. 115 - 118: Δυὸς ὀναφορές τῶν Παριανῶν γιὰ τὸν Βαρθολομαῖο Πόλλα, καθολικὸ ἀρχιεπίσκοπο Παροναξίας).

Τὰ ἔγγραφα ποὺ μᾶς ἔστειλε ὁ κ. Συμεωνίδης προέρχονται ἀπὸ τὸ Βατικανὸ (PROPAGANDA FIDE SACRA, Φάκελλος SCRITTURE RIFERITE NEI CONGRESSI - ARCIPELAGO No 4, σελίδες 275 RV, 276, 277, 278). Εἶναι γραμμένα

στὰ Ἑλληνικά, ἐκπός ἀπὸ τὶς θεωρήσεις τοῦ Προξένου τῆς Βενετίας στὴν Πάρο Ἀντωνίου Σπυρίδου.

Καὶ τὰ τέσσερα ἔγγραφα (τοῦ 1680, 1681 τὰ δύο καὶ 1682) ἀποτελοῦν μιὰ ἐνότητα: ἀσχολοῦνται μὲ ἀγοραπωλησίες ἀκινήτων καὶ μὲ τὴν ἀφίέρωση τοῦ Ἀγίου Νικολάου τοῦ Ἀρρανοῦ στὸν «καπελάνο τοῦ ἀλτάριου του λατίνου εἰς τὴν κερία τὴν Καταπολιανή» πατέρα Φραντζέσκο Κρίσπο. «Ολα αὐτὰ θρίσκονται στὴν Ἰδια τοποθεσία τῆς Παροικιᾶς, θόρεια - θορειοανατολικά τῆς ἐνοριακῆς Ζωοδόχου Ιησῆς. Φανερώνουν δὲ οἱ ἐνέργειες αὐτοῖς τῶν καθολικῶν ἥ καὶ ὀρθοδόξων, νὰ στεριώσουν περισσότερο στὸ νησὶ καὶ νὰ διαδύσουν μὲ διάφορους τρόπους τὴ καθολικὴ πύση στοὺς Παριανούς.

Μὲ τὰ τέσσερα αὐτὰ ἔγγραφα μᾶς παρουσιάζονται οἱ οἰκογένειες ποὺ ἀποτελοῦσαν τὴ συνοικία τοῦ Καινούργιου Πηγαδίου, δύνομασία ποὺ πῆρε ἀπὸ τότε καὶ ζιστηρεῖται μέχρι σήμερα ἀπὸ τὸ πηγάδι ποὺ θρίσκεται στὴν ἄκρη ἐνὸς σταυροθροιμοῦ, καὶ τὴν ἐνορία τοῦ Ἀγίου Νικολάου, ποὺ δύνομάζεται στὸ τέταρτο ἔγγραφο «δ Ἀ ρ α ν ὁ σ», προσωνυμία ποὺ πρώτη φορὰ μαθαίνουμε καὶ μᾶς εἶναι ἀδύνατο νὰ τὴν ἔξηγήσουμε. Τισας κάποιος ποὺ εἶχε τὸ ἐπώνυμο Ἀρφανός νὰ ὑπῆρξε ὁ κτήτοράς του.

«Ἐτσι μποροῦμε νὰ ποῦμε πῶς ἔχουμε σχεδόν δλοκληρωμένο τὸ πορτραΐτο αὐ-

τῆς τῆς συνοικίας τῆς Παροικιᾶς μὲ τὶς οἰκογένειες — οἱ περισσότερες ἵσως τοῦ καθολικοῦ δόγματος —, τὴν ἐκκλησία, τὸ πηγάδι ἀπ' ὅπου θὰ ἀντλοῦσαν νερὸν γιὰ τὴν «λάστρα» τῶν σπιτιῶν τους καὶ γιὰ πιοιμό κ.ἄ. Ἀλλὰ καὶ οἱ ὀρθόδοξοι εἶχαν τὴν ἐκκλησία τους λίγο παρακάτω, στὸν ἄλλο δρόμο: τὴν Ἀγία Κυριακή (թλ. Ἀναστ. Ὁρλάνδου, ΑΒΜΕ, Θ' 1961, σελ. 118 σχεδιάγραμμα Παροικιᾶς, ἀρ. ναῶν

σταυτίνου Γαλανοῦ, τῆς Ἀντριάννας Ἰωάννου Καλαθρὲ (σημ. ἀλλὰ καὶ παλαιὰ γραφή: Καλαθρός) ποὺ ἦταν σύζυγος τοῦ καθολικοῦ Ἱερέα Φραντζέσκου Ρόσσι, τοῦ Γιάκουμου ('Ιάκωβου) Ἀρτήμη, τῆς Εἰρήνης θείας τῆς Ἀντριάννας Ρόσσι, τῆς Μαργαρίτας Ἰ. Καλαθροῦ, τοῦ Τζώρτζη Λαζανία, τοῦ Ἰωάννου Καλάπλαστου, τοῦ Μανθέου Μπαρμπέρη Κρητικοῦ, τοῦ Τζώρτζη Χριστιανόπουλου, τοῦ Μιχάλη Κατζα-

ΠΑΡΟΙΚΙΑ. Τὸ Καινούργιο Πηγάδι, ἀνατολικὰ τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς. Στὸ μαρμάρινο περιστόμιο του ὑπάρχει ἀνάγλυφο, δυσδιάκριτο ὅμως, οἰκόσημο μὲ τὴ χρονολογία: 1708. Ὁ δρόμος ποὺ διακρίνεται ὀδηγεῖ στὸ κέντρο τῆς πόλεως. (φωτογραφία N. X. A.)

33, 34, 35. Τὸ πηγάδι τὸ γράφει «Νέον Πηγάδι» ὁ Ὁρλάνδος).

Οἱ οἰκογένειες ποὺ μᾶς διέσωσαν τὰ ἔγγυραφα εἰναι: τῆς Μαρίας Τζανῆ Μπαρμπαρῆ, τοῦ Γεώργη Νικολοῦ Ντουλόνου, τοῦ Ἀνδρέα Σκουταλάρη, τοῦ Ἰωάννου Γεωργίου Μασούνη, τοῦ Μπατίστα Νταλεύφου, τοῦ Νικολοῦ Γαθρίλη, τῆς Ἀντωνίας Μάρκου Ντουλούφη, τοῦ Αὐγουστῆ Φαρούγη, τοῦ παπα - Νικολοῦ Καλαφύρου, τοῦ Μαθιοῦ τῆς Μελιτινῆς, τοῦ Κων-

εύνη, τοῦ Μπατίστα Ντουλόνου, τοῦ Μαρκάκη Καλλέργη κ.ἄ.

Στὴ συνοικία αὐτὴ δὲν πρέπει νὰ ἀνήκων οἱ «ἀποκοφῆδες» (οἱ ἐκτιμητές, οἱ πραγματογνώμονες γιὰ τὴν ἀξία κάποιου ακίνητου) ποὺ ἀναφέρονται στὰ 1ο καὶ 3ο ἔγγραφα: Νικολός Φώσκολος, Φραγκούλης Ἰ. Κονταράτος, Ἰωάννης Μάρκου Κόντος (ἢ, ὀρθ., Κοντός) καὶ ὁ Τζανῆς Γιαννάκη Πουλήτης (ἢ Πουλητής;).

Ἄπο ὅλες τὶς παραπάνω οἰκογένειες

εήμερα τι έχει άπομείνει; Πρώτα - πρώτα ούτε ένας καθολικός. Δεύτερον, άπό τα έπωνυμα που δέφησαν στήν άθανασία τα πολύτιμα έγγυραφα τοῦ Βατικανοῦ σήμερα είναι σὲ χρήση καὶ ἀκούγονται στή Πάρο μόνο τὰ: Μιαρμπαρῆς, Μαούνης, Καλάργυρος (στήν Ἀντίπαρο), Κρητικής, Καλλέργης (στὸν Κῶστο), Κονταράτος καὶ Κοντάς.

* * *

Ο πνευματικός καὶ θρησκευτικός ήγέτης τῶν ἔλαχιστων καθολικῶν ποὺ ζούσαν στήν Πάρο τὸν 17ο αἰώνα (σὲ 15 - 16.000 κατοίκους ὑπολογίζει ὅτι εἶχε τὸ νησὶ αὐτὸν τὸν αἰώνα ξένος περιηγητής, ἀπὸ τοὺς ὅποιους μόνο 60 ἦταν καθολικοὶ καὶ 12 Τούρκοι· στὰ 1.700 οἱ κάτοικοι εἶχαν πολὺ ἔλαττωθή: μόλις 8.000· θλ. Ἀπ. Βακαλόπουλου, «Ιστορία τοῦ Νέου Ἐλληνισμοῦ», Δ' 1973, σελ. 133 σημ. 1) ἦταν δὲ Φραντζέσκος (FRANCISCO CRISPO), ποὺ πρὶν γίνει ἐφημέριος τοῦ καθολικοῦ ναοῦ ποὺ θρισκόταν σὲ μιὰ γωνιά τῆς Καταπολιανῆς ἦταν ιερέας (;) στὸν καθολικὸν ναὰ τοῦ Ἀγίου Γεωργίου στὴ Νάσουσα (θλ. Χρ. Ἀλιφέρη, «Η ἑγκατάσταση τῶν καθολικῶν καπουκίνων μοναχῶν στὴ Νάσουσα, «Παριανά» Δ' Μάιος 1983, τ. 12, σελ. 86 - 87).

Σὲ έγγυραφο δὲ Ναούσης γράφεται ὡς Φραντζέσκος Γρίσπος καθὼς καὶ δὲ Ντομένικος Γρίσπος (ΔΛΛΟΥ ΔΟΜΙΕΝΙΚΟ CRISPO) ποὺ ἦταν ἐφημέριος Ναούσης (Χρ. Ἀλιφέρη, δ.π.). Τὰ μέλη τῆς οἰκογένειας Κρίσπη στήν Παροικιά ἔχουν προέλθει ἀπὸ τοὺς Κρίσπους ἢ Κρίσπι, ποὺ ὑπῆρξαν δοῦκες τῆς Νάξου. Τὸ 1783 μαρτυρεῖται καθολικός ιερέας στὴ Νάσουσα δὲ δὸν Φραντζέσκος Κρίσπης (Ἐμμ. Καρπαθίου, «Η Λατινικὴ προπαγάνδα καὶ αἱ Κυκλαδες, σελ. 77 κέξ.).

Στὸ τέταρτο έγγυραφο ἀναφέρεται καὶ ὁ δὲ ν Φραντζέσκος Ρόσσι, οὔφηγος τῆς Ἀντιριάνας Ι. Καλαθρέ. Τὸ έπωνυμο είναι γνωστὸ τὸν 18ο αἰώνα στὴ Νάξο ὡς Ρώσσης καὶ στὴ Ζάκυνθο ξεπύλησης.

Ἐκτὸς ἀπὸ τὸν «Αγιο Νικόλαο τὸν Αρρανό, οἱ καθολικοὶ εἶχαν κι' ἄλλους

ναούς καὶ μέσα στήν Παροικιά (Φραγκομονάστηρο, Παναγία Καταπολιανή κ.ἄ.) καὶ στήν Οπαθρό, δῆπας ἀναφέρει δὲ TOURNEFORT στὸ VOYAGE... τόμ. 1, σελ. 78-79, Οἱ πιστοὶ ὅμως τοῦ καθολικοῦ δόγματος δὲν ξεπερνοῦσαν τὸν 18ο αἰώνα τὰ 23 ἀτομα. Καὶ παλαιότερα μέν, στὰ τέλη τοῦ 17ου αἰώνα, ζούσαν ἀρμονικά καθολικοὶ καὶ δρθόδοξοι, ἀργότερα δῆμως, «κατὰ τὰ μέσα μάλιστα τοῦ 18ου αἰώνα μὲ τὴν ἀπήχηση τῶν διαφόρων πολιτικῶν καὶ στρατιωτικῶν γεγονότων, μὲ τὴν ἐξάπλωση τῆς παιδείας καὶ τῆς Οστιμιαίας ἀφύπνιση τῶν ἔθνικῶν συνειδήσεων οἱ ἄλλοτε ἀρμονικὲς σχέσεις τῶν κατοίκων τῶν δύο δογμάτων ἄρχισαν νὰ διαταράσσονται» (Ἀπ. Βακαλόπουλου, «Ιστορία... Δ' 1973, σελ. 137).

Τὰ έγγυραφα ἔχουν ὡς ἔξης:

* * *

1

+ Εἰς δόξαν Χριστοῦ ὅμην. 1680 ἐν μηνὶ Φλεβαρίου 2 εἰς τὸ Καστέλι τῆς Παροικιᾶς, ἐνέμπροστε εἰς ἐμένα τὸ νοτάριο Παροικίας καὶ εἰς τοὺς κάτωθεν ἀξιοπίστους καὶ παρακαλετούς μάρτυρες, τὴν εήμερον μὲ δόλον τῆς τὸ θέλημα καὶ μὲ καλήν τῆς γνώμην ἡ κερά Μαρία Τζανῆ Μιαρμπαρῆ μαζὶ μὲ τὴν θυγατέραν τῆς τὴν Κατερίνα δόνουν καὶ ἐλεύθερα πουλοῦσι τοῦ εὐλαβεστάτου πρὲ Φραντζέσκου Κρίσπου ἔνα σπῆτι κατόγι ὅποιο ἔχουσι εἰς τὸ Καινούριον Πηγάδι σιμά εἰς τὸν «Αγιον Νικόλαον μὲ δόλον του τὰ δικαιώματα διὰ ριάλια δώδεκα ἥτοι 12 ὡς καθὼς τὸ ἐποκόψασι δὲ κύρ Νικολός Φώσκολος καὶ κύρ Φραγκούλης Ιωάννου Κονταράτου σύμπλιος εἰς τὸ αὐτὸ σπίτι τοῦ ἀνωθεν πρὲ Φραντζέσκου καὶ τῶν αὐτοῦ διαδόχων, πουλήσῃ, χαρίσῃ, προκοδοτήσῃ, νὰ τὸ κάμη ὡς θέλει καὶ θούλεται ὡσάν καλὰ ὅποι τὸ ἐπλήρωσε

ΠΑΡΟΙΚΙΑ. Ο "Άγιος Νικόλαος τοῦ Αρρανοῦ, κτίσμα τοῦ 1667, θόρεια τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς. Τὸ δέντρο μπροστά στὴν ἐκκλησία ἔχει καλύψει δλη τὴν ἀρχιτεκτονική καὶ τὴν δμορφιά τῆς... .

(φωτ. Ν.Χ.Α.)

καὶ παίρνοντε(ς) οἱ ἄνωθεν πουλῆτρες νὰ μαντηνίρουν καὶ νὰ ντεφεντέρουν τὸν αὐτὸν ἀγοραστὴν εἰς κάθε καιρὸν ποὺ ἥθελε (τὸν ἐναντιωθῆ τινάς, μὴν ἡμιπρώντας κανεὶς διὰ κανένα καιρὸν νὰ γυρέψῃ δικαιώματα εἰς πένα καὶ κοντάνα τοῦ κατὰ καιροῦ ζαπτιτζῆ ριάλια 6 καὶ πάντα τὸ παρόν νὰ ἔχῃ τὸ Βέθαιον. "Οθὲν εἰς πίστωσιν τοῦ παρόντος βάνομεν καὶ παρακαλετοὶ μάρτυρες.

- διὰ μαρτυρίας τοῦ Ἀντρέα Σκουταλάρη
- διὰ μαρτυρίας τοῦ Ἰωάννη Γεωργίου Μαούνη

Πέτρος Ιερεὺς Βητζαρᾶς νοτάριος Παροικίας ἔγραψα.

(Τ.Σ.) ANTONIO SPIRIDO PER LA

SERENISSIMA REPUBLICA DI VENEZIA CONSOLE DI PAROS

π.στοποιῶ τὸ Βέθαιον τῆς ὑπογραφῆς τοῦ νοταρίου παπᾶ Πέτρου Βητζαρᾶ καὶ τοῦ ἀντιγράφου τῆς ἀνωτέρω πράξεως.

Πάρος 6 Μαΐου 1684 νέο ANTONIO SPIRIDO CONSOLE VENETO

"Εμμανουήλ Κομητᾶς προξενικὸς καντζιλιέρης.

* * *

2

+ Εἰς δόξαν Χριστοῦ ἀμήν, 1681 ἐν μηνὶ Ἰουνίου 12 εἰς τὸ Καστέλι τῆς Παροικίας ἐνέμπροστεν εἰς ἐμένα τὸν νοτάριον Παροικίας καὶ εἰς τοὺς ὑποκάτωθεν ἀξιοπίστους καὶ παρακαλετοὺς μάρτυρες, τὴν σήμερον μὲ δλον του τὸ θέλημα καὶ μὲ καλήν του γνώμην δὲ κύρι Παπίστας Νταλούφος δίνει καὶ ἐλεύθερα πουλεῖ τὸν εἰλαβεστάτου παπᾶ κύρι Φραντζέσκου Κρίσπου, ἔνα σπίτι κατώγι δπου ἔχει εἰς τὸ Καινούριο Πηγάδι μὲ τὴν αύλογυρισιά του διὰ ρεάλιας δεκάξῃ ἢτοι ρεάλια 16 υύμπλιος δὲ Νικολὸς Γαθρίλης καὶ Ἀντωνίνα Μάρκου Ντουλούφη καὶ ἀπὸ τὴν σή-

ΠΑΡΟΙΚΙΑ. Τὸ Καινούργιο Πηγάδι (χάρτης προσανατολισμοῦ). 1. "Άγιος Νικόλαος, 2. Ζωοδ. Πηγή, 3. "Άγια Κυριακή, 4. Βηθλεέμ, 5. "Άγιος Γεώργιος (σχέδιο Ν.Χ.Α.).

μερον νὰ είναι τὸ αὐτὸ σπίτι τοῦ ἀνωθεν Κίρισπου πουλήσει, χαρίσει, προικοδοτήσει, νὰ τὸ κάμη ὡς θέλει καὶ βούλεται ὥσαν καλὰ δποὺ τὸ ἐπλήρωσε καὶ παίρνεται ὁ ἀνωθεν πουλήτης νὰ μαντενίρη καὶ νὰ ντεφεντέρη τὸν αὐτὸν ἀγοραστὴν εἰς κάθε καιρὸν ποὺ ἥθελε τὸν ἔναντιωθεῖ κανεὶς μὴν ἡμπορώντας κανεὶς διὰ κανένα καιρὸν νὰ γυρέψῃ δικαιώματα καὶ πένα καὶ κοντάνα τοῦ κατὰ καιρὸν ζωπιτζῆ ριάλια 8 καὶ πάντα τὸ παρὸν νὰ ἔχῃ τὸ θέσαιον. "Οθεν εἰς πίστωσιν τῆς ἀληθείας ὑπογράφουν καὶ παρακαλετοὶ μάρτυρες.

- Διὰ μαρτυρίας Αὐγούστη Φαρούγη
- Διὰ μαρτυρίας τοῦ Φραγκούλη Κονταράτου.

Πέτρος Ιερεὺς Βητζαρᾶς καὶ νοτάριος Παροικίας ἔγραψα καὶ μαρτυρῶ ὡς ἀνωθεν.

(Τ.Σ.) *Εμεῖς ANTONIO SPIRIDO πρόξενος Βενετίας στὴν Πάρο θεοφανῶνουμε τὴν ὑπογραφὴ τοῦ ἀνωτέρω παπᾶ Πέτρου Βητζαρᾶ καθὼς καὶ τὴν αὐθεντικότητα τοῦ ἀντιγράφου τῆς ἀνωτέρω πράξεως.

Πάρος 6 Μαΐου 1684 νέο
ANTONIO SPIRIDO CONSOLE
VENETO

*Ἐμμανουὴλ Κομητᾶς Προξενικὸς καντζιλιέρης.
* * *

3

+ Εἰς δόξαν Χριστὲν ὅμην, 1681 αὐγούστου 6 εἰς τὸ Καστέλι τῆς Παροικιᾶς, ἐνέμπροστε εἰς ἐμένα τὸ νοτάριο Παροικίας καὶ εἰς τοὺς ὑποκάτωθεν ἀξιοπίστους καὶ παρακαλετούς μάρτυρες: Τὴν σήμερον μὲ δλον τῆς τὸ θέλημα καὶ μὲ κολήν τῆς γνώμην ἡ κερά παπαδιά τοῦ ποτὲ παπᾶ Νικολοῦ Καλάργυρου δίνει καὶ ἐλεύθερα πουλεῖ τοῦ εὐλαβεστάτου πρὲ Φραντζέσκου Κρίσπου τὸ λιθάρι δποὺ ἔχει εἰς τὸ Καινούριο Πηγάδι εἰς τὸν "Αγιον Νικόλαον διὰ ρεάλια δώδεκα ἡτοι ρεάλια 12, ὡς καθὼς τὸ ἐποκόψασι ὁ κύριον Ιωάννης Μάρκου Κόντου καὶ Τζανῆς

Γιαννάκη Πουλήτης καὶ ἀπὸ τὴν σήμερον νὰ είναι τὸ αὐτὸ λιθάρι ὅλο ὡς καθὼς τῆς τὸ ἐπουρκήσασι οἱ γονοὶ τῆς μὲ ὅλα τοὺς ἀδικαιώματα τοῦ ἀνωθεν Κρίσπου καὶ τουλήη, χαρίση, προικοδοτήση νὰ τὸ κάμη ὡς θέλει καὶ βούλεται ὥσαν καλὰ ὅποὺ τὸ ἐπλήρωσε ἡμπρεζέντζα τῶν κάτωθε γεγραμμένων μαρτύρων καὶ παίρνει τα ἡ ἀνωθε πουλήτρα νὰ μαντηνίρη καὶ νὰ ντεφεντέρη τὸν αὐτὸν, ἀγοραστὴν εἰς κάθε καιρὸν ποὺ ἥθελε τοῦ ἔναντιωθεῖ κανεὶς μὴν ἡμπορών(τας) κανεὶς νὰ γερέψῃ δικαιώματα εἰς πένα καὶ κοντάνα τοῦ κατὰ καιρῷ ζωπιτζῆ ρεάλια 6 καὶ πάντα τὸ παρὸν νὰ ἔχει τὸ θέσαιον δθεν εἰς πίστωσιν τῆς ἀληθείας ὑπογράφουν καὶ παρακαλετοὶ μάρτυρες — νομενάροντας δτι εἰς τὸ αὐτὸ λιθάρι ἔχει μέσα μία πάρτη ὁ Μαθίδος τῆς Μελητινῆς ὡς καθὼς φαίνουνται τὰ σημαδουρία.

— Ιωάννης Βητζαρᾶς μάρτυρας παρακαλετός.

— Κωνσταντῆς Γαλανὸς μαρτυρῶ τὰ ἀνωθε.

Πέτρος Ιερεὺς Βητζαρᾶς καὶ νοτάριος Παροικίας ἔγραψα.

(Τ.Σ.) *Εμεῖς ANTONIO SPIRIDO πρόξενος τῆς Βενετίας στὴν Πάρο θεοφανῶνουμε τὴν ὑπογραφὴ τοῦ ἀνωτέρω παπᾶ Πέτρου Βητζαρᾶ καθὼς καὶ τὴν αὐθεντικότητα τοῦ ἀντιγράφου τῆς ἀνωτέρω πράξεως.

Πάρος 6 Μαΐου 1684 νέο ANTONIO SPIRIDO CONSOLE VENETO.

*Ἐμμανουὴλ Κομητᾶς Προξενικὸς καντζιλιέρης.

* * *

4

+ Εἰς δόξαν Χριστοῦ ὅμην. 1682 ἐν μηνὶ μαρτίου 30 κατὰ τὸ παλαιό. Προσκαλεσμένος ἐγὼ δ νοτάριος ὑπογεγραμμένος Παροικίας ἀπὸ ἔνσταση τῆς κερά Αντριάνας θυγάτηρ τοῦ ποτὲ κύριον Ιωάννη Καλαθρέ, γυνὴ τοῦ πατρόν Φραντζέσκου Ρόσι δμάδι μὲ τὴν ἀδελφήν της τὴν κερά Μαρία οἱ δόποιες λέγουσι πώς τοὺς εύρισκεται κληρονομική(;) τῆς ἀνωθεν

Άντριάνας άπό τὴν Ἀννα θυγάτηρ τοῦ τιοτέ μαστρο - Γιάσκουμου Ἀρτήμη μία ἐκκλησία καλούμενη "Αγιος Νικόλαος ὁ Ἀρρανὸς ἐν τῇ τοποθεσίᾳ Καινούριο Πηγάδι καθώς παρών τὴν σήμερον ἔμαρτυρησαν ἡ κεράτζα τῆς καὶ ἡ ἀδελφή τῆς μάνας τῆς αὐτῆς Ἀντριάνας πώς εἰναι ἡ ἐκκλησία Ἱδική τως ὀνομαζόμενες Ειρήνη καὶ Μαργαρίτα, σύμπλιος τῆς αὐτῆς ἐκκλησίας Τζώρτζης Χριστιανόπουλος καὶ / Ιωχάνης Κατζαούνης καὶ Πατίστας Ντούλονος καὶ Μιαρκάκης Καλλέργης, ἡ ὅποια κέρ 'Αντριάνα προσβλέποντας καὶ καταλεπτῶς γνωρίζοντας ὅτι ἐφοθέριζε κίνδυνος κατά κράτος χαλασμοῦ, διὰ τοῦτο πρὶν χαλάσει ἐθουλήθηκε νὰ προμηθάψῃ θοηθὸν ἐπιτήδειον ἐπιμελῶς νὰ προθλέψῃ νὰ τὴν ἀνακαινίσῃ καὶ νὰ τὴν ἀναστήσῃ διὰ ψυχικὴν τῆς σωτηρίαν καὶ παντοτεινὸν μνημόσιυν αὐτηνῆς καὶ τῶν γονέων τῆς καὶ τῶν κληρονόμων τῆς μὲ τὸ νὰ τῶν τηνε ἀφιερώσουν δορυφόρως διὰ πάντοτε — λοιπὸν θουλόμενοι συνγνωμικῶς τὸ δῶν γάντρογυνο, ἦγουν δ πατρὸν Φραντζέσκος καὶ ἡ συμβία του Ἀντριάνα ἔχοντας παντοία γνώμη ὡς ἀνωθεν μαρτυροῦσι οἱ ἀνωθεν Ειρήνη καὶ Μαργαρίτα ἡ κεράτζαν τῆς πώς εἰναι καθολικὴ νοικοκυρά καὶ κληρονόμησα γνωρίζοντας τὸ συμφέρον τῆς ψυχῆς τῆς καὶ διὰ καλὸν ἐπιτηρητὴν τὸν εὔλαβέστατον ἐν ίερεῦσι πρὲ Φραντζέσκο Κρίσπο καπελάνο τοῦ ἀλτάριου τοῦ λατίνου εἰς τὴν κερία τὴν Καταπολιανὴ τὸν δποῖο στερκτοὶ ἀποφασιστικὰ θέλουν καὶ ἐλεύθερα χωρὶς κανενὸς παρακίνηση προσηλώνουν, δόνουν, χαρίζουν καὶ ἀπαρατοῦν ὅπὸ τὴν σήμερον τὸν αὐτὸν ναὸν μὲ πᾶσαν του δικαίωμα ποὺ τῶν ἀγκίζει νὰ ἥμπορη νὰ κτίσῃ, νὰ ἀναστήσῃ καὶ νὰ αὐξήσῃ καὶ ὡς δρέγεται διὰ καλύτερον εἰς αὐτὸν νὰ πράξῃ ὡς πρᾶ(γμα) Ἱδικόν του: — ξεκαθαρίζοντας ὅτι δποτε θεοῦ θέλημα εἶχε γενεῖ ὁ Μπασίστας ὁ υἱὸς τῆς ἀνωθεν Ἀντριάνας ἄξιος ίερεὺς καὶ ἐπιτήδειος διὰ τὴν ὑπηρεσίαν ταύτης τῆς ἐκκλησίας νὰ προτιμᾶται ὑπὲρ ὅλου μετὰ τὸν θάνατον τοῦ εἰρημένου Κρίσπου καθολικοῦ ἐφημέριου νὰ ἔχῃ τὴν χάριν νὰ ἐ-

φημερεύῃ τὴν αὐτὴν ἐκκλησίαν. "Εστοντας ἀκόμη καὶ τοῦτο, νὰ ἔχουν μέσα εἰς τὸν αὐτὸν ναὸν τὴν μπαντοτεινή τως κατοικίαν, νὰ θάθουνται καὶ νὰ μνημονέθουνται αἰωνίως αὐτοὶ καὶ οἱ γονοί τως καὶ οἱ κληρονόμοι τως καὶ ἀν κανεὶς ἀπὸ τοὺς κληρονόμους τονε κληρονόμος είχε ἀμφιθάλει ἐναντίον τῆς θεαρέστου καλῆς γνώμης τῶν δῶν γονικῶν δορυφόρων νὰ πληρῇ κοντάνα τῆς κατὰ καιρούς ἀφεντίας ριάλια 50 καὶ νὰ κληρονομᾶ καὶ τὴν κατάρα τοῦ ὅγιου καὶ τῶν γονέων τως, μάλιστα νὰ διαφεντέρουν καὶ νὰ εμητσεύουν ὅπὸ πᾶσαν κακότροπον δύνθρωπον τὸν αὐτὸν ὑπηρέτην λεγόμενον Κρίσπον ὡς καθολὶ(κό) οἰκοκύρη καὶ κληρονόμο τους καὶ ειρηνικοῦ καὶ παντοτεινό. Ποσέσσο διὰ τὸ ὅποιον εἰς θεοῖς άιωνιασιν τοιαύτης μισταποδόσεως προσκαλούμεν καὶ μάρτυρες παρακαλετοὶ εἰς ἀσφάλειας:

- διὰ μαρτυρίας τοῦ Τζώρτζη Λαζανία
- διὰ μαρτυρίας τοῦ Ἰωάννη Καλόπλαστου
- διὰ μαρτυρίας τοῦ Μανθέου Μπαρπέρη Κρητικοῦ.

Πιέτρος ίερεὺς Βιτζαρᾶς νοτάριος Παροικίας ἔγγραφα.

(Τ.Σ.) Ἐμεῖς ANTONIO SPIRIDO Πράξεινος Βενετίας στὴν Πάρο θεοῖς άιωνιασμε τὴν ὑπογραφὴ τοῦ δῶντέρω παπᾶ Πέτρου Βητζαρᾶ καθὼς καὶ τὴν αὐθεντικότητα τοῦ δῶντιγράφου τῆς ἀνωτέρω πράξεως.

Πάρος 18 Ἀπριλίου 1684 νέο
ANTONIO SPIRIDO CONSOLE
VENETO

Ἐμμανουὴλ Κομητᾶς Προξενικὸς
Καντζλιέρης.

* * *

Τὰ ἔγγραφα ἔχει συντάξει ὁ νοτάριος Παροικίδης ίερέας Πέτρος Βιτζαρᾶς ποὺ ὑπῆρξε καὶ χωρεὶπ ίσκοπος (Νικ. Χρ. Ἀλιπράντη, Κληρικοὶ τῆς Πάρου ἐπὶ Τουρκοκρατίας, 1982, σελ. 14). Μὲ τὴν ίδιότητα τοῦ νοταρίου, τὴν ἐποχὴν αὐτὴν (δηλ. γύρω στὰ 1680) συντάσσει ἀβεντάριον (= καταγραφὴ περιουσιακῶν στοιχείων) τοῦ Ἀ-

γίου Μήνα στὸ Μαράθον (Νικ. Χρ. Ἀλι- πιάντη, Ἀνέκδοτα παρισανὰ ἔγγραφα τῆς Τουρκοκρατίας, σελ. 144, ἀρ. 4). Στὸ ἔγγραφο τοῦτο ἀναφέρεται καὶ ὁ «ἐκ λαμπρότατος ἀφέντης». Αντώνιος Σπυρίδος ποὺ θεωρεῖ τὴν ὑπογραφὴν τοῦ Π. Βιτζαρᾶ σὰν πρόδεινος τῆς Βενετίας στὴν Πάρο στὰ τέσσερα ἔγγραφα, τὸ 1684. Γιὰ τὴν οἰκογένεια Σπωρίδου ἀσχολούμαστε σὲ ίδιαίτερο κεφάλαιο στὴν ἀνέκδοτη μελέτη μας «Οἰκόσημα ἀρχόντων τῆς Πάρου».

Μιαζὶ μὲ τὸν Σπυρίδον ὑπογράφει καὶ

ὅτε μανιούηλον Κομητᾶς, ποὺ τὸ 1684 ἦταν προξενικὸς καντζιλέρης, ἐνῶ σὲ ἔγγραφο τῆς 7 Μαΐου 1674 ποὺ ἀφορᾶ σὲ παραχώρηση οἰκοπέδου ἐκ μέρους τοῦ νησιοῦ πρὸς τοὺς μοναχούς της Ιησουΐτες (καὶ ἐδῶ Յλέπουμε τὴν ἀρμονική σχέση ἀνάμεσα σὲ δρθόδοξους καὶ καθολικούς) ὑπογράφει ὁ Κομητᾶς «διὰ τὸ ὄνομα ὅλης τῆς Κοινότητος», ὡς Ἐπίτροπος τῆς Παροικιᾶς (Ἐλ. Κιαύκου, Οἱ κοινοτικοὶ θεσμοὶ στὶς Κυκλαδεῖς κατὰ τὴν Τουρκοκρατία, 1980, σελ. 106),

ΑΠΟ ΤΗ ΣΟΦΙΑ ΤΟΥ ΠΑΡΙΑΝΟΥ ΛΑΟΥ

— Ἀπό σώ (=Ἀπίσω) εἰν' ικαμένῳ βλάψ.

Πίσω εἰναι τὰ κακὰ ποὺ ἔρχονται (Λεῦκες).

— Ἀντέστε στὸ καλὸ καὶ μὲ τ' ἀλάτη.

Φράση τῶν ψαράδων μετὰ τὴν τράτα, ἀφοῦ μάζεψαν τὰ ψάρια (Λεῦκες, Μάρπησσα).

— Δυὸ πέτρες βλάζε τ' ἀλεύρο.

Πολλὰ πράγματα στὴ ζωὴ μας κατορθώνονται μὲ τὴ βοήθεια καὶ ἄλλου συναθρώπου (Μάρπησσα).

— Ή ανάγκη (η) μὲ κάνει (ει) νὰ πάω στοῦ χρόνου τὴν μπόρτα. (Λεῦκες). Κατανοητό. Πρᾶλ. τὸ ἀρχαῖο: «ἀνάγκα καὶ θεοὶ πείθονται». Παρόμοια εἶναι ἡ κατάρα:

— Ποὺ νὰ σὲ φάσῃ ἀνάγκη (η). (Λεῦκες).

— Ή Ἀθήνα εἰναι τόρνος καὶ τορνεύονται. Δηλαδὴ ἐκεὶ οἱ ἀνθρώποι χάνονται μέσα στὸ πλῆθος, ἀλλάζουν ψυχοσύνθεση, συνήθειες κ.ά. (Λεῦκες).

— Φέτος ἔχομ' ἀγαλιά. Ἀγαλιά = ἡ μὴ παραγωγὴ γάλακτος, κυρίως καλοῦ. Καὶ μεταφορικά: σημαίνει δὲν ἔπιδιώχθηκε τὸ προσδοκώμενο (Λεῦκες).

— Σὰν ἀντράραλ' καὶ στέκεται. «Οπως δὲντράλικας = ἡ πέτρα ποὺ τοποθετεῖται γύρω στὸ ἄλων» (Λευκ., Ἀγκ.).

— Ο ἄκληρος ίσον θρωπός ἔχει (ει) τὸ διάβολο καθάλαι, Δηλαδὴ δύποιος δὲν ἔχει κάνει παιδιὰ εἶναι συνήθως πλεονέκτης, μησίκακος καὶ κακός πρὸς τοὺς ἄλλους (Παροικιά).

ΠΑΡΙΑΝΑ

φιτορία,
λασγράφια
της Πάρων και
'άρχαιολογία
γράμματα τέχνη
'άντιπαρο

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΥ ΛΕΒΕΝΤΗ: "Ενας κόσμος και μάζων πού δύλαξε (ποίημα).

ΠΕΩΠΡΓΙΟΥ Ν. ΣΑΧΙΝΗ: «Παριανά».

ΝΙΚΟΥ ΧΡ. ΑΛΙΠΡΑΝΤΗ: "Ο λοχαγός Γεωργιος Β. Γράφειρης, Καθηγητής Σχολής Εύελπιδων και έθνικός ήρωας (μελέτη).

ΓΙΑΝΝΗ Β. ΚΩΒΑΙΟΥ: "Ο "Άγιος Αρσένιος μέσα από την ύμνογραφία.

ΖΑΧΑΡΙΑ ΣΤΕΛΛΑ: Παρκιώτικη ρίμα.

ΚΑΤΕΡΙΝΑΣ ΑΝΤ. ΑΣΙΜΗ: "Επιστολή του Πατριάρχου Κπόλεως Κυρίλλου Στ' γιά τη Μονή Αγ. Γεωργίου στὸ Μεραβίγλι Ναούσης Πάρου.

ΣΙΜΟΥ Μ. ΣΥΜΕΩΝΙΔΗ: Καθολικό διάταγμα του 1777 γιά τὰ νησιά Νάξο, Πάρο και Ἀντίπαρο.

ΠΑΝ. Δ. ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΠΟΥΛΟΥ: "Από τὴν δρᾶσιν τοῦ Παν. Δ. Δημητρακοπούλου (θ', τελευταῖο).

ΝΙΚ. ΝΤΡΑΜΟΥΝΤΙΑΝΟΥ: Πάρο(ποίημα).

ΟΘΩΝΑ ΚΙΑΠΑΡΗ: "Εθψα και Παραδόσεις στὴ Νάσουσα Πάρου τὶς ήμέρες τοῦ Δωδεκαπτημέρου (μελέτη).

ΜΑΡΙΑΣ ΤΣΙΚΟΥΛΑ — ΓΑΙΤΑΝΤΖΗ: "Ενα ταξίδι πού δὲν έχω κάνει..."

ΝΙΚΟΥ ΧΡ. ΑΛΙΠΡΑΝΤΗ: 'Αναμνήσεις ἀπό τὸν χειμῶνα (θ', τελευταῖο).

ΧΡΟΝΙΚΑ: Προσωπικότητες (ἀρχιμ. π. Διονύσιος Καλάργυρος) — Νέα Βιβλια — "Εγραψαν γιά τὰ «Παριανά», κ.ἄ.

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ — ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΝΙΚΟΣ ΧΡ. ΑΛΙΠΡΑΝΤΗΣ

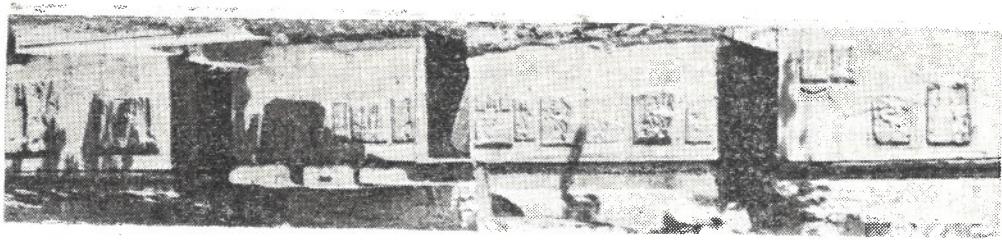
ΕΝΑΣ ΜΕΓΑΛΟΣ ΠΑΡΙΑΝΟΣ

• Επιστήμων καὶ ἔθνικός ήρωας

Ο ΓΕΩΡΓΙΟΣ Β. ΓΡΑΒΑΡΗΣ

μὲ τὴ στολὴ τοῦ ὑπολοχαγοῦ (ἀπὸ τὸ Παράρτημα τῆς ἐφ. «Ἀθῆναι», 4 Φεβρουαρίου 1908, σελ. 87). Βλ. σχετικά στὸ τεῦχος τοῦτο.

ΚΑΘΟΛΙΚΟ ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΤΟΥ 1777 ΓΙΑ ΤΑ ΝΗΣΙΑ ΝΑΞΟ, ΠΑΡΟ ΚΑΙ ΑΝΤΙΠΑΡΟ

Καὶ πάλι τὰ «Παριανά», ἔχουν τὴ χαράκνα παρουσιάσουν ἔνα ὀνέκδοτο ἔγγυραφο ἀπὸ τὴν πλούσια συλλογὴ τοῦ φίλου τοῦ περιοδικοῦ μας καὶ ἴστορικοῦ τῆς Σίφνου κ. Σίμονο Μ. Σύμωνι δη, τὸν δόπον εὐχαριστοῦμε θερμότατα γιὰ τὴν συνεργασία του αὐτῆς.

Πρόκειται γιὰ «δημόσιο διάταγμα», γραμμένο στὴ Μάλτα, στὶς 2 Αὐγούστου 1777 ἀπὸ τὸν ιππότη τῆς Μάλτας φράτερ Ἐμμανουὴλ DE ROHAN, Ἐπιστάτη τοῦ τάγματος τοῦ Ἀγίου Ἰωάννου τῆς Ἱερουσαλήμ καὶ ἀπευθύνεται πρὸς ἑκείνους «ποὺ ἀρματάνουν πλοῖα μὲ τὴ σημαία μας ἥ μὲ χριστιανικὴ σημαία μὲ σκοπὸν νὰ καταπολεμήσουν τοὺς ἔχθρούς τῆς Ἀγίας Πίστης μας», μὲ τὴν ἐπιθυμία νὰ μὴ τολμήσουν νὰ προξενήσουν κακὸ στοὺς χριστιανοὺς κατοίκους τῶν νησιῶν μας, Ιδιαίτερα δὲ τῆς Νάξου, τῆς Πάρου καὶ τῆς Ἀντιπάρου» καὶ ἀκόμη νὰ μὴ θίξουν (καὶ ἵσως γι' αὐτό, περισσότερο, ἀκδίθεται τὸ ἔγγυραφο τοῦτο) «τὸ πρόσωπο καὶ τὴν περιουσία τοῦ Νικολάου Μαυρογένη, τοῦ τόσο εὐεργετικὰ διακειμένου πρὸς τὸν Καθολικισμό». Εἶναι δὲ γνωστὸς δραγματικὸς τοῦ Τουρκικοῦ Στόλου (1770 - 1786) καὶ ἡγεμόνας τῆς Βλαχίας (1786 - 1790), ποὺ ὅπως φαίνεται στὸ διάταγμα ὑπῆρξε φίλος τῶν Καθολικῶν καὶ εἶχε μεγάλη ἐπιρροὴ στὸν κόδιμο τοῦ Αἰγαίου, δηλ. τέλειος διπλωμάτης, πανίσχυρος πολιτικὸς ἀνδρας ποὺ ἐλισσόταν καὶ κινούνταν μεταξὺ Τούρκων καὶ Καθολικῶν.

Γιὰ τὴν προσωπικότητα τοῦ Νικολάου Μαυρογένη, ποὺ εἶχε θέσθαι καὶ τὰ μελανά τῆς σημεῖα, ἔχουν ἀσχοληθεῖ πολ-

λοὶ «Ελληνες καὶ ἔνοι ιστορικοὶ· τὸ γεγονός πάντως, εἶναι δτὶ γιὰ τὴν Πάρο, τὸν τόπο καταγωγῆς του, ὑπῆρξε ἔνας εὔεργέτης (Ν. Χ. Ἀλιπράντη, «Ἀγιος Ἀντώνιος Μιαρπήσσης Πάρου, 1975, σελ. 42 - 43 — Τοῦ Ἰδιου Πάρος καὶ Ἀντίπαρος, γ' ἔκδ. 1978, σελ. 39, 49), ἐνῶ ὁς δραγματικὸς συνετέλεσε στὴν χορήγηση ἀμνηστίας στοὺς νησιώτες, ἀλλὰ καὶ στὴ σωτηρία τῶν Ψαριανῶν ἀπὸ θέσθαι· καταστροφή, τὴν ἐποχὴ τῶν Ὁρλωφικῶν (1770 - 1774), κ.ἄ.

Τὸ περίφημο Τάγμα τῶν Ιπποτῶν τοῦ Ἀγίου Ἰωάννου τῆς Ἱερουσαλήμ εἶχε ίδρυθη τὸ 1048, τὰ δὲ μέλη του ἦταν συγχρόνως θρησκευτικοὶ λειτουργοί, πολεμιστὲς καὶ ἀρωγοὶ τῶν καταδυναστευομένων καὶ τῶν ἀσθενῶν. Γιὰ 213 χρόνια ἥδρευε στὴ Ρόδο, Ὅστερα, διωγμένο ἀπὸ τὸν Σουλτάνο Σουλεϊμάν τὸ 1522 ἐγκαταστάθηκε στὴ Μάλτα, ἀπὸ ὅπου ἐξακολούθησε τοὺς ὄγκωνες του κατὰ τῶν Τούρκων δὲν ἔπαιε δῆμως νὰ ἔχει τὶς θλέψεις του σὲ κάποιο νησὶ τοῦ Αἰγαίου. «Ἔνα ὅπο πλησιεύετας βάσεως δρυμώμενον — γράφει ὁ Δημ. Πασχάλης (Οἱ ιππόται τῆς Μάλτας, «Ημερολόγιον τῆς Μεγ. Ἐλλάδος» 1932, σελ. 236) — μάχηται ἀποτελεσματικῶτερον κατὰ τῶν ἀδιαλάκτων ἔχθρῶν τῆς χριστιανοσύνης τῶν ἀπίστων, ὃς τότε ἀπεκαλοῦντο οἱ Τούρκοι». Μετὰ τὸ 1798, ὅταν δὲ Μέγας Ναπολέων κατέλαβε τὴ Μάλτα, οἱ Ιππότες κατέφυγαν στὴ Ρώμη, στὴ Φερράρα καὶ στὸ Παρίσι, ὅπου ὀργωνίζονταν νὰ ἐγκατασταθοῦν σὲ κάποιο ἔλληνικό νησί, ὅπου θὰ δινοστήλωνται «καὶ πάλιν τὴν τουρκομάχον σημαίαν τῶν».

Τὸ ἐνδιαφέρον τῶν καθολικῶν τοῦ Τάγματος τοῦ Ἀγίου Ἰωάννου τῆς Ἱερουσαλήμ γιὰ τὰ νησιά μας, καὶ ξεχωριστὰ γιὰ τὴ Νάξο, τὴν Πάρο καὶ τὴν Ἀντίπαρο (ποὺ παλαιότερα, τὸν 17ο αἰώνα, εἶχαν δοκιμασθῆ ἀπὸ πειρατικὲς ἐπιδρομές) εἶχε ἥδη ἐκδηλωθῆ ἀπὸ τὸν 18ο αἰώνα (ἀπόδειξη τὸ «διάταγμα ποὺ δημοσιεύουμε), γιὰ νὰ κορυφωθῇ τὸ 1823, δταν τότε οἱ Ἰππότες τῆς Μάλτας ζητοῦσαν νὰ καταλάθουν τὰ νησιά καὶ νὰ κυριαρχῆσουν «τοῦ Μικροῦ Ἀρχιπελάγους τοῦ ἀποτελουμένου ἐκ τῶν νήσων Νάξου, Πάρου, Ἀντίπαρου καὶ Σίφνου». Σύμφωνα μὲ κείμενο τοῦ φιλέλληνα Γάλλου συνταγματάρχη Ζουρνταίν «Ἡ Πάρος εἶνε ἡ καταλληλοτέρα τοῦ Αἴγαίου Πελάγους πρὸς ἔγκαθθρυσιν ἡμῶν, συνενυουμένων μετ' αὐτῆς καὶ τῶν νήσων Σίφνου, Ἀντίπαρου καὶ Νάξου» (Δ. Πασχάλη, δ.π., σελ. 254).

Στὴ δράση τῶν καθολικῶν πειρατῶν, ποὺ τοὺς 17ο καὶ 18ο αἰῶνες εἶχαν μεγάλες ἐπιτυχίες, κατὰ τῶν Τούρκων καὶ θοηθοῦσαν τοὺς διμοδόξους τους, ἀναφέρεται τὸ Βιβλίο τοῦ Περ. Ζερλέντη: «Ιστορικὰ σημειώματα ἐκ τοῦ Βιβλίου τῶν ἐν Νάξῳ Καπουκίνων» (1922). Βλ. καὶ Νικ. Κεφαληνάρδη: Πάρος, τὸ ἀραξοθόλι τῶν πειρατῶν, «Παρισιά» Ε' 14, Ιαν. 1984, σελ. 37 - 47 καὶ 15, Μάριος 1984, σελ. 100 - 112.

N. X. A.

* * *

Τὸ δάταγμα τοῦ Ἰππότη τῆς Μάλτας Ἐμμανουὴλ DE ROHAN, ποὺ ἐκδίθεται υστερα ἀπὸ αἰτήσεις τοῦ ἀρχιεπισκόπου Νάξου GIOVANNI BATTISTA CRISPI, εἶναι τὸ ἀκόλουθο:

Ἐγώ, φράτερ EMMANUEL DE ROHAN, χάριτι Θείᾳ, ἐκ τοῦ πανιέρου φιλοξένου Οἴκου τοῦ Ἀγίου Ἰωάννου Ἱεροσολύμων, Στρατιώτης καὶ ταπεινὸς Ἐπιστάτης τοῦ Ἀγιοταφικοῦ Τάγματος, πτωχὸς τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ Φύλακ, πρὸς δλους καὶ πρὸς καθέναν στὰ χέρια τῶν δποίων ἥθελε περιέλθει τὸ παρὸν δημόσιο Διάταγμα, κάθε εὔτυχία. Γνωστοποιεῖται ἡ ἐπιθυμία δπως, δλοι ἔκεινοι οἱ δποίοι

·Ο Νικόλαος Μαυρογένης (‘Ιστορικὸ καὶ Εθνολογικὸ Μουσεῖο). Τῇ φωτογραφίᾳ πρόσφερε δ πάντοτε εὐγενικός καὶ φίλος τοῦ νησιοῦ μας κ. Ἀναστάσιος Ἀντωνόπουλος, πρέσβυς ἐ.τ., τὸν δποίο εύχαριστοῦμε..

ἀρματώνουν πλοῖα μὲ τὴ Σημαία μας ἢ μὲ χριστιανικὴ Σημαία μὲ σκοπὸ νὰ πολεμήσουν τοὺς ἔχθροὺς τῆς Ἀγίας Πίστης μας, μὴ τολμήσουν νὰ προξενήσουν κακὸ στοὺς κατοίκους τῶν νήσων ποὺ λατρεύουν τὴ δική μας Χριστιανικὴ Θρησκεία· ἀντίθετα δηλώνεται δτι ἔχουν ὑποχρέωση νὰ προσφέρουν κάθε δυνατὴ θοήθεια καὶ προστασία. Δὲν παραλείπουμε νὰ πληροφορήσουμε καθέναν ἀπὸ αὐτοὺς ποὺ ἔξοπλίζουν πλοῖα δτι δὲν συγχωρεῖται παράθαση τῶν ἐντολῶν μας καὶ ἀμέλεια ἀπὸ τὴν παραγγελλόμενη ἀπὸ τὸν τιμημένο καὶ Καθολικὸ Ἀρχηγὸ ὑποχρέωση (γιαυτὸ δὲν ἐπιτρέπεται) νὰ κάνουν τὴν ἀπερισκεψία νὰ ἐνοχλήσουν καὶ νὰ βλάψουν τὰ εἰρημένα νησιά ποὺ βρίσκονται μέσα στοὺς κόλπους τῆς Ἀγίας μας ‘Εκκλησίας’ μάλιστα δὲν γοεῖται οὕτε κα-

τὰ λάθος ζημιογόνος ἐνέργεια ἴδιαίτερα γιὰ τὰ νησιά Νάξο, Πάρο καὶ Ἀντίπαρο γιὰ τὰ δύοια, ὅστερα ὀπὸ αἰτήσεις τοῦ σεβασμιωτάτου ἀρχιεπισκόπου Ναξίας GIOVANNI BATISTA CRISPI, ἐκδιδεται τὸ κατεπεῖγον αὐτὸ Διάταγμα· τὴν ἄμεση ἐφοριμογὴ του ἀνιαθέπουμε στὸν εὐπειθέστατο καὶ ἀξιοσέβαστο καπετάν Γενεράλε καὶ στὸν Τοποτηρογῇ τῶν ναυτικῶν δυνάμεων τῆς Θρησκείας μας στὴ θάλασσα καὶ σὲ δλους καὶ στὸν καθένα πλοιαρχὸ τῶν λοιπῶν πλοίων καὶ σκαφῶν ποὺ ταξιδεύουν στὰ νησιά αὐτῆς τῆς περιοχῆς ἐπὶ σκληροτάτῃ ποινῇ, ἐάν ήθελαν, ἔτε ἀμέσως, ἔτε ἀμέσως καὶ ὅποιοισιν δήποτε πρόσχημα, ὀνησυχήσουν, ἐνοχλήσουν ἢ ζημιώσουν τοὺς καθολικοὺς "Ἐλλήνες ἢ Λατίνους τῶν ἀνωτέρω νησιῶν Ναξίας, Πάρου καὶ Ἀντίπαρου καὶ ἴδιαίτερα τὸ πρόσωπο καὶ τὴν περιουσία τοῦ Νικολάου Μαυρογένη, τοῦ τόσο εὐεργετικὰ διαικεψένου πρὸς τὸν Καθολικισμό. Ἐπισημαίνεται ἐπὶ πλέον ὅτι θὰ λογοδοτήσουν αὐστηρὰ γιὰ κάθε ἔχθρικὴ πράξη καὶ θέλαιη ἐνέργεια ποὺ ἡθελαν ὀποτεδήποτε ἐπιχειρήσει ἐνοποίησον τῆς προσωπικότητας καὶ τῆς κτηματικῆς περιουσίας τοῦ ἀνωτέρω Μαυρογένη ἢ ἐνοποίησον ἄλλων κατοίκων τῶν προειρημένων νησιῶν γιὰ τοὺς ὀποίους ἀξιώνεται ἀπὸ τοὺς στρατιῶτες μας, πέραν τοῦ σεβασμοῦ, καὶ ἡ προστασία τῆς ὑπόληψης ποὺ ἐπιτόπια ἐ-

πιθεικνύουν στὴν Ἁγία Καθολικὴ Πίστη.

Προκειμένου, ὅθεν, νὰ ὑπάρξει ὄμεσο σχετικὸ ἀποτέλεσμα ἀπὸ τοὺς πλοιάρχους τῶν πολεμικῶν σκαφῶν ὑπὲρ τοῦ ὀντωτέρῳ Νικάλα Μαυρογένη καὶ τῶν ἄλλων Ἐλλήνων καθολικῶν καὶ λατίνων, κατοίκων τῶν νησιῶν Ναξίας, Πάρου καὶ Ἀντίπαρου (ὅχι ὅμως καὶ τῶν ἄλλων, ἔχθρῶν καὶ κατά τὸ ὄνομα Χριστιανῶν), ἐπιτρέπεται ἡ χρησιμοποίηση καὶ ἐπίδειξη τοῦ παρόντος Διατάγματος. Ἐπίσημα καὶ ἐνσφράγιστα ὀντίγραφά του ἐπιθυμοῦμε νὰ ἔκδινονται ἀπὸ τὸν προσαναφερθέντα σεβασμιώτατο Ἀρχιεπίσκοπο Ναξίας, ἀνανεούμενα ἀπὸ ἕτος σὲ ἕτος καὶ ἔχοντα πλήρη καὶ ἀδιαφίλονύκητη ἐγκυρότητα.

Ἐις πίστωσιν τυπώνεται ἡ μαγιστρικὴ μας βούλλα ἐπάνω σὲ κερί.

Ἐξεδόθη στὴ Μάλτα, στὸ μοναστήριο μας, στὶς 2 Αύγουστου 1777.

Κατεχωρήθη στὴν Καντσελλαρία
FRA LUDOVICUS D' ALMEYDA
ὑποκαντσελλάριος

(Βατικανό — Ἀρχεῖα PROPAGANDA
FIDE SACRA, Φακ. SCRIT. NON
RIFER. No 21, σελίδες 312α - 314α).

μετάφραση ἀπὸ τὰ Ἰταλικά :
ΣΙΜΟΥ Μ. ΣΥΜΕΩΝΙΔΗ

ΠΑΡΙΑΝΑ

ειστορία
λαογραφία
της Πάρου και

‘αρχαιολογία
γράμματα τέχνη
‘αντιπάρυ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

* Λεῦκες, μιά γραφικότητα.

ΔΗΜ. ΛΟΥΚΑ: "Αρχιπέλαγος Αίγαοι — Ελληνική θάλασσα (ποιήματα).

ΝΙΚ. ΧΡ. ΑΛΙΠΡΑΝΤΗΣ: "Ο Σταμάτης Κλεάνθης και ή Πάρος (μελέτη).

ΣΙΜΟΥ ΣΥΜΒΕΩΝΙΔΗΣ: Μετόχι του 'Αγιού Τάφου και άγιοταφικά άδειοφάτα στην Πάρο (διάκδ. ξυγραφα).

ΔΙΚΑΙΟΥ ΒΑΓΙΑΚΑΙΚΟΥ: "Επώνυμα και παρωνύμια Πάρου.

ΚΑΤΕΡΙΝΑΣ Α. ΑΣΙΜΗ: "Ανέκδοτο νοταριακό ξυγραφο της Νάουσας του 17ου αιώνα.

ΝΙΚ. ΧΡ. ΑΛΙΠΡΑΝΤΗΣ: "Ανέκδοτος Επιστολή Αθανασίου του Παρίου (μελέτη).

ΟΙΘΩΝΑ ΚΑΠΑΡΗ: Λαογραφικά σταχυολογήματα.

● : "Η οἰκογένεια Βενιέρη και ὁ κλάδος της στην Πάρο (μελέτη).

ΑΙΡΧΙΛΟΧΟΥ ΠΑΡΙΟΥ: "Ιαμβοι.

ΝΙΚ. ΧΡ. ΑΛΙΠΡΑΝΤΗΣ: Μηνήμη δσίας Θεοκτίστης.

ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΥ ΛΕΒΕΝΤΗΣ: Μιά πνευματική κυψέλη στην Πάρο: «Η ιερά μονή ... Λουγγοθάρδας...» δύπως τὴν ιστορεῖ δ Ν. Αλιπράντης και ὁ Εμμ. Σαγκριώτης.

ΝΙΚ. ΧΡ. ΑΛΙΠΡΑΝΤΗΣ: Κώστος (6' τελευταίο).

ΧΡΟΝΙΚΑ: «"Ασμα» του Ζαχ. Στέλλα (Ν.Α.) — Επικαιρότητες — "Αρχαιολογικά — Είκαστικά — "Επέτειοι — Βιβλία, περιοδικά — Παριανό σταυρόλεξο κ.ά.

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ — ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
ΝΙΚΟΣ ΧΡ. ΑΛΙΠΡΑΝΤΗΣ

ΕΝΑΣ ΕΥΠΑΤΡΙΔΗΣ
στήν Πάρο του 19ου αιώνα

"Ο γιατρὸς Λεων. Γ. Βενιέρης
(βλ. σχετική μελέτη στὸ τεῦχος τοῦτο)

ΜΕΤΟΧΙ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΤΑΦΟΥ ΚΑΙ ΑΓΙΟΤΑΦΙΚΑ ΑΔΕΛΦΑΤΑ ΣΤΗΝ ΠΑΡΟ

“Υστερα ἀπό Ἑγκριση τῆς Α.Μ. τοῦ Πατριάρχου Ἱεροσολύμων κ.κ. Διοδώρου Α’, τὸ Ἀρχειοφυλακεῖο τοῦ Πατριαρχείου μοῦ ἀπέστειλε ἀντίγραφα σημαντικῶν Ἑγγράφων τοῦ 17ου αἰ. σχετικῶν μὲ τὶς ἱστορικὲς μελέτες μου γιὰ τὴ Σίφνῳ.

Μεταξὺ αὐτῶν ἡταν καὶ τὰ δημοσιεύμενα κατωτέρω τῆς ἀγαστητῆς Πάρου, τὰ δποῖα διαφέρονται σὲ δωρεὲς καὶ «χορηγούς» ὑπὲρ τοῦ Παναγίου Τάφου πού ἔγιναν μὲ μέριμνα τοῦ ἀγιοταφίτη Ἱερομονάρχου Μακαρίου Ἀσπρᾶ, ἡγουμένου τοῦ περιωνύμου μετοχίου τοῦ Ἀγίου Τάφου τῆς Σίφνου (τὸ δποῖο ὄραδύτερα ἀπετέλεσε τὸ περίφημο Σχολεῖο τοῦ Ἀγίου Τάφου μὲ τὴν ὀλόλαμψην σύμμετοχὴ στὴν ἀνάπτυξη τῆς Παιδείας τοῦ ὑπόδουλου Ἐλληνισμοῦ).

Τὰ στοιχεῖα τῶν Ἑγγράφων εἶναι πολύτιμα. Γιὰ τὸν λόγο αὐτὸν θεώρησα δτὶ εἶναι ἀπαραίτητο νὰ θησαυρισθῶν στὴν πνευματικὴ κυψέλῃ τῆς Πάρου, τὰ «Παριανὰ», τόσο γιὰ νὰ περισωθοῦν, δσο καὶ γιὰ νὰ ἀποτελέσουν πηγὴν ἐπιλύσεως ζητημάτων ἢ ἀναπτύξεως τῆς ἱστορίας τοῦ νησιοῦ. Βρίσκονται στὸν Κώδικα No 509, φ.φ. 71, 72, 73αθ τοῦ Πατριαρχείου Ἱεροσολύμων (ελ. σύντριμη περιγραφή τους στὴν «Ἱεροσολυμιτικὴ Βιβλιοθήκη», τόμ. I’ (1891), σελ. 460) καὶ φανερώνουν τὴν θρυση στὴν Πάρο, κατὰ τὸ 1652, ἀγιοταφικοῦ μετοχίου, ὑποκειμένου σ’ ἕκεινο τῆς Σίφνου πού ἥδη ἀποδεικνύεται παλαιότερο τοῦ ἔτους αὐτοῦ (1652). Ἀπό δσα γνωρίζω, τὰ Ἑγγράφα πρέπει νὰ εἶναι ἀνάκδοτα.

ΣΙΜΟΣ ΣΥΜΕΩΝΙΔΗΣ

*

Νησί Πάρος

Ἴνστρουμέντο τῆς πάρω — 1652 ἀπριλίω 11.

† εὑρισκόμενος ἐγώ παπα - μακάριος ἔδω εἰς τὸ καστέλι τῆς πάρω τὴν σήμερον ἥλθεν δ μαστρο χρουσῆς τοῦ νικόλα Βιτζαρᾶ μὲ τὴν γυνὴ του μαρία μὲ καλήν τως γνώμη κα ίδριψέρωσαν ἀπὸ τὴν σήμερον εἰς τὸν ἀγιον καὶ ζωδόχω τάφον τὴν ἐκκλησίαν τὸν ἀγιον Πέτρω μὲ τὸ κελίον καὶ κηπάρι καθώς

εύρισκεται διά μηνημόσυνον τως αιώνιον, τὸ διποῖον τοῦ τό εἰχεν· δωδεκάνος ὁ πεθερός του Ἰωάννης τοῦ μανούσου θενέρη.

† ἀκόμη ὁ κύριος θεοδωρῆς τοῦ χρουσῆρι βίτζω μὲ θέλημα τοῦ πεθεροῦ του· κύριος γεώργης ἀφιέρωσαν καὶ αὐτοί τοῦ ἄγιου τάφου τῶν ἄγιον νικόλαον εἰς τὸν αὐτὸν τόπον· διμοίως καὶ ὁ κύριος μιχαήλ, ἀφιέρωσε καὶ αὐτὸς τές συκαῖς διποῦ εἶχεν σύμπλια τῶν αὐτῶν ἐκκλησιῶν νὰ ἔχουν ἔξουσίαν οἱ πατέρες καὶ ἐπίτροποι τοῦ ἄγιου τάφου νὰ δανακαυνίσουν καὶ νὰ κτίσουν καθώς τούς δρίσεις ὁ Χριστός μας καὶ ὅπιος ἀπὸ τούς δύναθεν ἢ ἀλλοις τις, καλόγερος ἢ κοσμίκος ἡθελε πωλήσει ἢ σκανδαλίσει εἰς τὴν αὐτὴν ἀφιέρωσιν νὰ ἔχει ἀντίθικον τὸν ἄγιον τάφον ψυχῆς καὶ σώματος, ἐν τῷ μέλλοντι καὶ νὰ πληρώνει εἰς τὴν κρίσιν ριάλια 100 καὶ καθώς ἔζητησεν ὁ θεοδωρῆς βίτζος νὰ κάμνει τὴν ἔρετήν τοῦ ἄγιου νικολάου καὶ διὰ τὸ θέσθαιον ἐγένετο τὸ παρόν ἔμπροσθεν τῶν ὑπογεγραμμένων μαρτύρων εἰς τὴν νοταρίαν.

† νικόλαος ἵερεύς χοροπίσκοπος ἔγραψα τὸ παρόν μὲ θέλημα τῶν δύναθεν· ἐπίτροποι ἀντωνάκης σπυρίδος, γεωργάκης κοντίλης, γεωργάκης ἀλισάφης, μιχελάκης βιτζαρᾶς.

† ἔγώ παπα μακάριος ἔκτισα εἰς τὸ αὐτὸν μοναστήρι δύο πόρτες μαρμαρίτικες, καστρόποιχο δρυγιαῖς 12, ἀφιστα τῶν δύναθεν ἐπιτρόπων ριάλια 15, νὰ διατηρηθοῦν τὸν ἄγιον πέτρω. ἀκόμη ἔδωσά τως ἀλλα ἐπερα ριάλια δέκα· νὰ δελειώσουν τὸ τειχίο. ἀκόμη ἀφιστα σανίδια 23, καρφία 100, μία δέξινα, ἔνα γάρδο. ταύταις οἱ ἔξοδαις οιδητές ἀπὸ ἔτοιμα ἀσπρα ἔξοδιαζα ἀλλά (ἀ)πὸ κόπου· καὶ προστάγματα τῆς ἔξοδοιογήσεως.

† ἀκόμη ὁ μαστρογεώργης ἀλφίτζως ἀπὸ χώρα διδούσα ἀπὸ τὸν ἄγιον λαόν· νην τὸν θεολόγον ἥλθε καὶ ἀφιέρωσε τοῦ ἄγιου τάφου ἀπὸ τῇ σήμεροι τὸ περιβόλι διποῦ ἔχει ἀντίπερα εἰς τὸν ταξιάρχη τόπος· καλούμενος ἐρινεία· μὲ νερό δικό τι: μὲ δύο στέρνες, μὲ συκαῖς ρίζες 23 μὲ χωράφιας καὶ ἀμπέλια ἔργα τῶν... καθὼς φάνεται γεγραμμένον εἰς τὴν μάννα τῆς νοταρίας καὶ μὲ μάρτυρες καὶ ἐπιτρόπους. Τὸ αὐτὸν περιβόλι μὲ τὸ μοναστήρι τοῦ ἄγιου Πέτρου νὰ υποτάσσονται εἰς τὸ μοναστήρι τῆς σίφουνου, καινούρια ἐκκλησία καὶ νέα... καὶ ὅπιος καλόγερος ἢ κοσμίκος ἡθελε τολμήσει πουλήσει ἢ ἀγοράσει ἀπὸ ταῦτα τὰ ἀφιερώματα τοῦ ἄγιου τάφου νὰ ἔχει ἀντίθικον ψυχῆς καὶ σώματος τὸν ἄγιον τάφον ἐν τῷ νῦν καὶ ἐν τῷ μέλλοντι, διτι ἔκοψε τὴν προθυμίαν τῶν χριστιανῶν νὰ λησμονοῦν τοῦ ἄγίου τάφου καθώς καὶ πρότερον.

† ἀκόμη ἀφιέρωσαν καὶ εἰς νῆσο Θερμία ἔνα σπίτι οἱ χριστιανοί εἰς τὸν ἄγιον τάφον νὰ στέκει δι' ἀνάπτασιν μικράν τῶν ποιέρων.

Τῆς πάρου ἀδελφάτα

Χώρα Ἀγουσσα

† ἐπίτροπος νικηφοράκης, γονοί Ἰωάννης Μαργαρίτα, ἢ γυνή Φραντζισκίνα. Υἱοί Ἰωάννης, δημήτρης, τζόρτζης, μαργαρίτα.

† δημήτρης ἵερεύς, γονοί ποθητός, παρασκευή, ἢ γυνή καλή. θυ(γάτηρ) παρασκευή, μπίλια.

† Ἰάκωβος νταμίας, γονοί νικόλας, μαγδαληνή. ἢ γυνή κατερίνα καὶ οὗοι Ἰωάννης, πέτρος, μάρκος.

† ἀνδρέας, γονοί ἀδάμ, Γαλαϊκίνα. ἢ γυνή μαρζύλα υἱος νικόλας

† ἀγγελέτα τοῦ νικολοῦ, ἔδοσε απ200

† Γεώργης ἀλφούζος, δι πατήρ μιχέλης ἢ μήτηρ μαρία. ἢ γυνή φραγγούλας θυγάτηρ κατερίνα (όποιού ἔδωσε τὸ περιβόλι).

† Ἰάκωβος ρούσος, ἢ γυνή μαρία.

- † "Αναγνώστης σκορδίλης, ή γυνή κονσταντίνα.
 † νικολός άγαλιανός, γονοί κατερίνα. ή γυνή μαρία.
 † τριτζελέτος καλέργης, ή γυνή μαρκεζίνα.
 † νικολός διακούφης, ή γυνή παρασκευή.
 † δάντωνης διλφόζος, ή γυνή θεοδώρα.
 † παπα δάντωνης καλαντριωμένος, ή γυνή τζάνα.
 † γεώργης δάμυρλόπουλος, ή γυνή κατερίνη.
 † γεώργης φοξιανός, ή γυνή δάνέζα, υἱός κωνσταντής.
 † χρουσής βιτζαράς, ή γυνή κατερίνα
 † νικολός βεντουρής, γονοί δινδρέας, κάντια
 † φραγγούλης φινοκάναθος, ή γυνή θαλασσινή
 † γεώργης μπιμπινίας, ή γυνή μαρία
 † μαστροδημήτρης λαδέας, ή γυνή μαρία
 † δημήτρης μπιρμπινίας, ή γυνή μαρκεζίνα.
 † μαρής καραβέλας, γονοί μανάλης, ζαμπέτα
 † πέτρος ταμιας ή γυνή μαρία
 † μάρκος σαλονικέος, ή γυνή μαρία
 † φραντζέσκος βασιλιώπουλος, γονοί κωνσταντής, ζαμπέτα
 † φραντζέσκος γρατζάς, γονοί μιχαήλ, έλένη
 † νικολός μωραΐτης τοῦ τζάνε, ή γυνή μαρκεζίνα.
 † λαάνης σκορδίλης, τοῦ διανέζη καὶ κολοθούς
 † στρατής καρατζάς, γονοί μπαρμπαρή, τζανετίνα
 † θεδωρής δάναπλιάτης, γονοί δάντωνης, ζαμπέλα.
 † Γλυγόρης τυρπινέάς, ή γυνή λουκρέτζα
 † δημήτρης ιερεύς Γοράτζας, ή γυνή φρατζεσκίνα.

32

πάρος χωρίο κόστας. αδελφάτα. χωρίο λεῦκες

- † πέτρος ιερεύς τοῦ Ἰαικώθου καὶ μαρίας μοναχῆς ή γυνή σμαράγδα.
 † γεώργης νόμικός τοῦ κωνσταντή καὶ δάνέζας. ή γυνή μαρία. υἱός στεφανή,
 κοσταντή, κυριακή, μοσκάτη.
 † γεώργης ιερεύς τοῦ Ἡσαΐα καὶ μαρίας, ή γυνή δάννα. θυ(γατέρες) μα-
 ρία, χριστίνα.
 † δινδρέας τοῦ δημήτρη καὶ μαρίας, ή γυνή μαρία, υἱός δημήτρης, ειρήνη.
 † γεώργης τοῦ δημήτρη καὶ εὐπραξίας μοναχῆς. ή γυνή μοσκάτη. υἱός δη-
 μήτρης, Ἰωάννης, μιχέλης, ζαμπέτα.
 † Φλούριος τοῦ Ἰωάννου καὶ φλορέτζας, ή γυνή τομαζίνα καὶ υἱός δημή-
 τρης, φραγγούλης, νικολός, σταμάτης.
 † νικολός τοῦ κωνσταντή καὶ δάνέζας. ή γυνή τζανετίνα. θυ(γάτηρ) δάνέζα.
 † Ἰωάννης χιλᾶς, τομένεγος, ή γυνή ξενία, υἱός περούλης, δάνιούσα, γεώργης.
 † περούλης φενοκάναθος. γονοί μακάριος μοναχός. ειρήνη. ή γυνή ειρήνη,
 υἱός μενέγος, νικολός.
 † μανουήλ δάσπρόπουλος. οἱ γονοί χρουσής, φλορέτζα. υἱός μαρκουλής, χρου-
 σής, καλή.
 † δημήτρης τοῦ μανουήλ βεντουρή καὶ σοφίας. υἱός Γουλιαρμῆς, κυριακός,
 δάννα.
 † δημήτρης τοῦ Ἰωάννη πούλου καὶ μαργαρίτας. δόδ(ελφός) ικυριακός.
 † Γιωνάς φιλοκάναθος, δάντριάνα, υἱός πέρος, μενεγός, ζαμπέτα
 † γεώργης τανάξιας τοῦ Ἰωάννη καὶ σταματούς. ή γυνή σοφία υἱός κον-
 σταντής, Ἰωάννης, τριτζελέτος.

- † Ιωάννης τοῦ μανουήλ πούλου καὶ εἰρήνης, ἢ γυνὴ μαρκέτα υἱὸς νικόλας,
εἰρήνη.
- † γιακουμίνα τοῦ γιάκουμου, υἱὸς Ιωάννης, μαργαρίτα, κατερίνα, μαρία,
πατήστα, τομένεγος.
- † Ιωάννης θεοτούρης τοῦ νικόλα καὶ μαρίας, υἱὸς ἀποστόλης, άντωνης.

49

Χωρίο λεῦκες

- † ἐπίτροπος Φρατζέσκος ιερεὺς τοῦ Ιωάννου ιερέως, μαρίας. ἢ γυνὴ μαρία.
- † μαρῆς κονταράτος ἐπίτροπος, τοῦ ἀντώνη καὶ κάντιας ἢ γυνὴ εἰρήνη.
- † Ιάκωβος ιερεὺς τοῦ μακαρίου ιερέως καὶ φλορέτζας ἢ γυνὴ μαρία. υἱὸς
Ιωάννης, δημήτρης.
- † πέρος σκορδίλης τοῦ κωνσταντῆ ιερέως, θασιλικῆς. ἢ γυνὴ καλή, υἱὸς κον-
σταντῆς.
- † μηνηγὸς ρούσος τοῦ Ιωάννη καὶ Φραντζέσκανιας, ἢ γυνὴ καλή.
- † Θεόδωρος ιερεὺς, ἢ γυνὴ ἀνέζα, υἱὸς Ιωάννης.
- † Γουλιερμῆς τοῦ γεώργη καὶ ἐψφροσύνης, υἱὸς Ιωάννης, φροσύνη.
- † ἀντώνης τοῦ χρυσάνθου, μαριώρας. ἢ γυνὴ ἀνοῦσα υἱὸς νικόλας.
- † Ιωάννης τοῦ μιχαήλ καὶ καλῆς. ἢ γυνὴ ἀντωνία. υἱοί Γουλιαρμῆς, Καλῆς.
- † μιχαήλ τοῦ μανουήλ καὶ διμιρίσας. ἢ γυνὴ μοσκάτη. υἱὸς μανουήλ.
- † ζανῆς τοῦ γεώργη καὶ ζαμπέτζας, εἰρήνη υἱὸς γεώργιας μαρία.
- † δημήτρης τοῦ γεώργη καὶ μαρίας. υἱὸς μανουήλ, μαρία.
- † Ιωάννης τοῦ Φρατζέσκου καὶ φλουρέτζας. ἢ γυνὴ καλή. υἱὸς φρατζέσκος,
μαρία.

νησί παροικία — ἀδελφάτα 1652 ἀπριλίου 15

- † ἀντωνάκης ἐπίτροπος σπυρίδος. δ πατήρ γεώργης, ἢ μάνηρ πιπενδα, ἢ γυ-
νὴ μαρία, υἱὸς γεώργιας, μιχαήλ.
- † γεωργάκης ἀλισάφης, υἱὸς μανουήλ καὶ γιακουμάκης έδοσε
- † γεώργης μπιζᾶς τῆς ἀννας, ἢ γυνὴ εἰρήνη. υἱοί χρυσῆς κατερίνα.
- † νικολάκης θιτζαρᾶς. γονοί μιχελέτος, εἰρήνη. ἢ γυνὴ μαρία καὶ υἱός μι-
χελέτος.
- † Ιωάννης, γονοί νικόλας, μαρία. ἢ γυνὴ ἀρμελίνα. υἱὸς χρυσῆς.
- † κοσταντῆς πιλάτος. γονοί γεώργης, κατερίνα. ἢ γυνὴ μαρία
- † κωνσταντίνος ιερεὺς στριάνος. ἢ γυνὴ ἀνέζα, υἱὸς πέτρος
- † Ιωάννης κοντός, ἢ γυνὴ ἀρμελίνα. γονοί μιχαήλ, ἀννα, υἱοί κωνσταντῆς,
νικόλας.
- † πέτρος ιερεὺς ταμέτζος. ἢ γυνὴ μαρούλα. υἱὸς Ιάκωβος.
- † ἀντώνης καλιτόρος. ἢ γυνὴ φλορέζα. γονοί πόθος, φλορέζα. υἱὸς μάρης
- † νικολὸς μπαρμπαρῆς. ἢ γυνὴ φλορέζα, γονοί μάρκος, εἰρήνη
- † φρατζέσκος τουλοφῆς. ἢ γυνὴ μαρούλα.
- † Ιωάννης σκιαδᾶς. γονοί Ιάκωβος ιερεὺς, κατερίνα
- † πέτρος τοῦ χρουσῆ θιτζαρᾶ. ἢ γυνὴ φλορέζα
- † θοδωρῆς μαυρομάτης, ἢ γυνὴ γιακουμίνα, υἱὸς γεώργιας
- † νικολὸς μηλέος, ἢ γυνὴ κατερίνα. θυγ. ἀνέζα
- † μάρκος μηλέος, τοῦ χρουσῆ καὶ καλῆς, ἢ γυνὴ μαρούσα.

50

ΠΑΡΙΑΝΑ

φωτοριά
λασγράφια
ΤΗΣ Πάρου και

‘Αρχαιολογία
Γράμματα Τέχνη
‘Αντπάρυ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΜΑΙΡΟΥΣΩΣ ΑΝΔΡΟΜΑΝΙΑΚΟΥ: Πρω-
σωπογραφία Παριανής (έλαιογραφία).

ΦΙΡΙΑΠΚΙΣΚΟΥ ΛΕΙΒΕΙΝΗΣ: Θαλασσινό
(ποτήρια).

ΝΙΚΙΟΥ ΧΡ. ΑΛΙΠΡΑΝΤΗΣ: Τάι γύρω
νησιών μας (Σκέψεις καθ' ίδεις).

ΖΑΧΑΡΙΑΣ ΣΤΕΛΛΑΙ: Παραθόλια (με-
λέτη).

ΟΘΩΝΑ ΚΑΠΑΙΡΗ: Σχολείον ‘Αγ. Α-
θανασίου Ναούστης Πάρου (μελέτη, σ').

ΧΗΡΗΣΤΟΥ Κ. ΑΛΙΦΙΕΡΗ: Πάρος (ποί-
ημα).

THEODORE BLANCARD : Οι Μιαρο-
γένη (μετφρ. Παν. Δ. Δημητρακοπούλου).

ΣΙΛΙΜΟΥ ΜΙΛΤ. ΣΥΜΕΩΝΙΔΗ: Οι προ-
ξενικές υπηρεσίες του Γεώργη Σπυρίδου,
προξένου Βενετίας στήν Πάρο.

ΝΙΚΙΟΥ ΧΡ. ΑΛΙΠΡΑΝΤΗΣ: Μινήμη Γιά-
γκου Ζάννου (τριάντα χρόνια διπ' τὸ θά-
νατό του).

ΝΙΚΙΟΥ ΧΡ. ΑΛΙΠΡΑΝΤΗΣ: Ἀινέικδοτα
Σχηγυραφαί γιατὶ τὸ Σαρακήνικο καὶ τὸν ἵα-
τρὸν Λεωνίδα Βενιέρη (διπὸ τὴ Συλλογὴ
Γιάννη Βασιλείουπουλου).

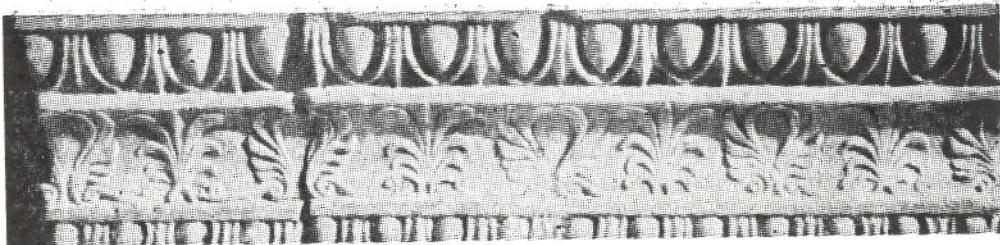
ΧΡΟΝΙΚΑ : Ἐπικαιρότητες (Ἡ
ἀνυφιαντὸν Εἰρήνη Τριανταφύλλου) — Ε-
πέτειοι (Πνευμ. Στέγη Μιαρπήσσης —
Μαρουσώ Ἀνδρομανάκου) — Είκαστικά
— Βιβλία, Περιοδικά, κ.ἄ.

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ — ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
ΝΙΚΟΣ ΧΡ. ΑΛΙΠΡΑΝΤΗΣ

ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΑΙ ΓΡΑΦΙΚΟΤΗΤΑ

ΝΑΟΥΣΑ... Μιά ιστορική γιωνιά μὲ τὸν
ναό του Ἀγ. Αθανασίου (Θλ. σχετ. μελέ-
τη τοῦ κ. Κάπαρη στο τεύχος τοῦτο).

ΣΙΜΟΥ ΜΙΑΤ. ΣΥΜΕΩΝΙΔΗ

ΟΙ ΠΡΟΞΕΝΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΤΟΥ ΓΕΩΡΓΗ ΣΠΥΡΙΔΟΥ, ΠΡΟΞΕΝΟΥ ΒΕΝΕΤΙΑΣ ΣΤΗΝ ΠΑΡΟ

Στὸ Κραστικὸ Ἀρχεῖο τῆς Βενετίας (ASV) θρῆκα, κατά τὴν τελευταῖα ἐπίσκεψή μου ἔκει (‘Οικτώβριος 1985), πολλὰ σπουδαῖα ἔγγραφα σχετικά μὲ τὴν Ιστορία τῆς Πάρου.

Ἐναὶ ἀπὸ αὐτὰ, τῆς 24 Μαρτίου 1673, εἶναι δινοιφορά τοῦ προξένου τῆς Βενετίας στὸ νησί Γεώργη Σπυρίδου καὶ θρῆσκεται στὴν κατηγορία ἔγγραφων «Βαῖλος ΚΠόλεως», Φάκ. 116 καὶ ἀπευθύνεται στὸν προϊστάμενό του θάύλῳ.

Σπῆλην δινοιφορά του δὲ πρόδενος περιγράφει τὴ σύλληψη ἐμπορικοῦ πλοίου μὲ σημαῖα τῆς Γαληνοτάτης ἀπὸ κουρσάρους Ἀλιγούρνεζους, τὴ σωτηρία πλοίου καὶ φορτίου μὲ τὶς ἐνέργειές του καὶ ζητάει ἀπὸ τὸν θάύλο νὰ φροντίσει, μὲ ἕκδοση διαταγῆς τοῦ Μιεγάνου Βεζύρη, νά μὴν πληρώνει φόρους ὡς πρόδενος τῆς Βενετίας καὶ ὑπήκοος τῆς.

Τὸ κείμενο τοῦ ἔγγραφου, τὸ ὅποιο μετάφρασα ἀπὸ τὰ Ἰταλικὰ (μόνο ἡ υπογραφὴ τοῦ Σπυρίδου εἶναι στὰ Ἑλληνικὰ) ἔχει ὡς ἔξῆς:

«Διὰ τῆς παρούσης ὑποθάλλω ταπεινῶς τὴν εὔπειθειὰ μιου κατασπαζόμενοι τίς ἐσθῆτες τῆς ἔξοχότητὸς σας καὶ ταυτοχρόνως δινοφέρω στὴ μεγαλωσύνη σας ὅτι, προερχόμενο ἀπὸ τὴν Ἀλεξανδρεια τὸ θατέλλο ‘Ἄγιος Γεώργιος ὑπὸ τὸν καπετάνιον VICEINZO PREMOSINA μὲ σημαῖα τοῦ Ἀγίου Μάρκου μὲ φορτίο δια-

φόρων ἐμπορευμάτων καὶ πιροορισμὸ τὴν Κωνιταντινούπολη καὶ εύρισκόμενο στὰ ὅδοια τῆς Σάμου, τὸ συνήντησε ἔνα κουρσάρικο θατέλλο μὲ σημαῖα ἀλιγούρνεζικη ὑπὸ τὸν καπετάν SANITONE PIETRI καὶ ἐπειδὴ ἔφερε φορτίο ἔξι Ἀλεξανδρειας τὸ ἀνάγκασε νὰ ἐπιστρέψει καὶ τὸ δδῆγησε σὲ ἔνα λιμάνι αὐτοῦ τοῦ νησιοῦ λεγάμενο ‘Αιουσα ὅπου συνέπεσε νὰ εὑρίσκεται καὶ ὅλο ἔνα κουρσάρικο ἔξαρτωμενο ἀπὸ τὸν ἴδιον καπετάν SANTONE, μὲ κινθερνήτη τὸν καπετάν PIETRO FRANCESCHI. Μετὰ τὴν ἄφιξή τους σ’ αὐτὸ τὸ λιμάνι ἥθελαν οἱ κουρσάροι νὰ τὸ κατακρατήσουν καὶ ἐξέταζαν ὃν ταξίδευε γιὰ λογαριασμό τῶν Τούρκων δικαστάνιος καὶ οἱ ἐμποροι πού ἦταν στὸ θατέλλο αὐτὸ, ἔστειλαν τὸν συνοδό τοῦ φορτίου στὸ καιστέλλο τῆς Παροικᾶς εύρισκόμενο σὲ ἀπόστασῃ ἔξι περίπου μιλλίων ἀπὸ τὴ Νάουσα, γιὰ νὰ μὲ θρεψή καὶ νὰ μὲ παρακαλέσει νά πάω ἔκει γιὰ νὰ προασπίσω τὰ δίκαιά τους ὡς πρόδενος τῆς Βενετίας. Ἐγώ πού δὲ θαθύτασο πόθος μου νὰ προστατεύσω τὴ σημαῖα τῆς Γαληνοτάτης ὡς πιστότατος ὑπήκοος καὶ παρὰ τὸ ἔνδεχόμενο νὰ διαθληθῶ στούς ‘Οθωμανούς γιὰ συνεργασία μὲ κουρσάρους, ἔγκατέλειψα διποιαδήποτε διλλή ὑπόθεση καὶ ἐπῆγα στὴν εἰρημένη τοποθεσίας ὅπου συνέζητησα μὲ τὸν καπετάν PIETRO FRANCESCHI πού ἦταν διρχηγός καὶ κύριος τῶν δύο κουρσάρικων

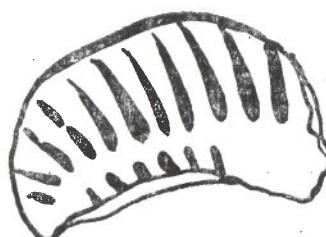
έξηγησα τὰ δίκαια τῶν ἐμπόρων καὶ ὑπερασπίστηκα τὴν τιμὴν τῆς στήματος μας. Τελικά μὲ τὴ διοίθεια τοῦ Θεοῦ ἀπελευθέρωσα τὸ εἰρημένο θενέτικο θατσέλλο χωρίς νὰ πειραχθεῖ τίποτε ἀπολύτως ἀπὸ τὸ φαρτίο του, μόνο ὁ καπετάνιος καὶ οἱ ἔμποροι μὲ δικὴν τους ἐπίμονη ἐπιθυμίαν θέλησαν νὰ προσφέρουν ὡς δῶρο στούς δύο καπεταναίους κουρσάρους εἰνκοσιτέσερα καλάθια δσπρια καὶ ρύζι, δώδεκα σὲ κάθε κουρσάρικο θατσέλλο, καὶ ήταν τὰ δεκατέσσερα καλάθια δσπρια, δηλ. φαικὲς, . . ., καὶ φάσα καὶ ἐπειδὴ δὲν ήταν ἀνοικτὸ τὸ ἀμπάρι ἔδωσε στὸν καπετάνιο τὰ εἰρημένα καλάθια δσπρίων ἀπὸ τὰ ἔμπορεύματά του καὶ τὰ δίκια πού ήταν ρύζι δι κύριος Μιανώλης πιού ταξίδευε μὲ τὸ ἀνωτέρω θατσέλλο. Οἱ ἔμποροι προσεφέρθησαν νὰ πληρώσουν τὸ ἀντίτιμο τῶν δσπρίων καὶ τοῦ ρυζιοῦ στὸν καπετάνιο καὶ τόν κ. Μιανώλη κατά ίσα μερίδια, δπως προφορικῶς θὰ ἀναπτύξει στὴν ἔξοχότητά σας δι καπετάν PRE/MOSINA μετὰ τῶν δσων σᾶς ἔξιστόρησα καθώς καὶ γιάς άλια ἔξιδα πού ἔκανε δι εἰρήμενος πλασιαρχος προκειμένου νὰ μήν ἀνοίξει τὴν μπουκαπόρτα (τοῦ ἀμπαριοῦ) καὶ διτις ἄλλο ἐπέτυχα ἔγω· εὔχομαι δι μεγαλοδύναμος θεός νὰ τὸν διδηγήσει ἀσφαλῶς δπου κατευθύνεται χωρίς νὰ συναντήσει ἄλλα παρόμοια πλοιά κιουρσάρικα:

Εἴμαι θέθαιος δτι ή ἔξοχότητά σας ἔχει λάθει τὶς ταπεινές ἀναφορές μου καὶ ιδιαίτερα ἔκεινες πού παρέδωσα στὸν σε-
βασιμ. ἐπίσκοπο Σαντορήνης μὲ τὶς ὅποι-

ες σᾶς παρεκάλεσα, ὡς πιστὸς ὑπηρέτης σας, νὰ φροντίσετε νὰ μοῦ χορήγηθει διαταγὴ τοῦ Μεγάλου Βεζύρη γιά νὰ πληρώνουν τὰ προξενικά τέλη δλοι ἔκεινοι πού μεταφέρουν μὲ πλοιά στήματας Ἀγίου Μάρκου ἔμπορεύματα τόσο ἔνοι, ὅσο καὶ ἔντόπιοι, δπως καὶ γιά φορτώσεις ἡ ἔκφιρτώσεις σὲ ὀλόκληρο τὸ νησί. Αικόλημη νὰ μοῦ χορηγηθεῖ ὄλλη δμοια διαταγὴ νά μήν ἔχω ὑποχρέωση νὰ πληρώνω κεφαλικό φόρο, τόσο ἔγω ὅσο καὶ τὰ μέλη τῆς οἰκογενείας μου, ὡς θενετὸς πρόδενος, προκειμένου νὰ ἔξυψωθῶ καὶ προφυλαχθῶ ὡς ὑπεήκοος καὶ πρόδενος τῆς Γαληνοτάτης, δπως δικριθῶς στήμειώνεται στὸ μπεράτι μου. Παρακαλῶ καὶ πάλι τὴ μεγαλωσύνη τῆς ἔξοχότητός σας νὰ φροντίσει νὰ λάθω τὶς ἀνωτέρω διαταγὲς μέσω τοῦ κ. Δριαγοιμάνου καὶ νὰ μοῦ τὶς ὅποιστειλει δπως πρὸιν καὶ γιὰ τὰ ἀναγκαῖα ἔξιδα θὰ πληρώσω προθύμως τὸν εἰρημένο Δραγοιμάνο. Μὲ τὴν θεοβαΐδητα δτι ή ἔξοχότητά σας θὰ συντρέξει καὶ ἔνισχύσει ὑπηκόους καὶ ὑπηρέτες δπως διεδηλωμένος ἔγω, μένω μὲ τὴ μεγίτηση ὑποχρέωση νὰ παρακαλῶ τὸν μεγαλοδύναμο Κύριο γιὰ τὴ μακροημέρευση τῆς ἔξοχότητός σας τὴν δποίαν νὰ δῶ ἀνερχομένην στὸν θρόνο τῆς Γαληνοτάτης, στῆς δποίας τὴν ὑπεροχὴν ὑποκλίνομαι.

"Αιουσσα, ἐπὶ τῆς Πάρου 24 Μιαρτίου 1673 (νέο).

Τῆς ἔξοχότητός σας
ταπεινός διούλος
γεοργις σπιρίδος
θενετός πρόδενος

ΠΑΡΙΑΝΑ

φωτορία
λαογραφία
της Πάρου και

αρχαιολογία
γράμματα τέχνη
'ΑΝΤΙΠΑΡΟΥ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΦΡΑΓΚ. ΛΕΒΕΝΤΗ: "Ενας καπτάνιος του παληρού καιρού (ποίημα).

ΝΙΚ. ΧΡ. ΑΛΙΠΡΑΝΤΗ: Σκέψεις και λέξεις: 'Ο χειμαζόμενος πολιτισμός.

ΖΑΧΑΡΙΑ ΣΤΕΛΛΑ: «Τώ TZΑΙΡΩ» (Γιά τοὺς καιρούς) (μελέτη).

ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΚΟΡΡΕ: Παραδόσεις γιὰ τὴν Καταπολιανή.

ΣΙΜΟΥ ΣΥΜΕΩΝΙΔΗ: Τὸ ἀλτάριο τῶν Καιθολικῶν στὴν Ὁρθόδοξη Μητρόπολη τῆς Παροικιᾶς (ἀνέκδοτο ἔγγραφο).

ΔΗΜ. ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΥ: 'Απὸ τὶς Λευκῆς στοὺς 'Αγίους Πάντες (όδοιπορικό).

ΑΝΔΡΕΑ | Γ. ΔΗΜΗΤΡΟΠΟΥΛΟΥ: 'Η Αγία Παρασκευή τοῦ Χοιρόλακα.

ΓΕΩΡΓΙΟΥ Ι. ΣΤΙΝΗ: Παριανές καὶ Παροικιακὲς ἐφημερίδες καὶ περιοδικά.

ΝΙΚ. ΧΡ. ΑΛΙΠΡΑΝΤΗ: Παριανά παραδόματα (Δ' Λευκῶν).

ΝΤΟΡΑΣ ΖΑΡΜΠΩΝΗ - ΠΑΤΡΙΝΟΥ: Σάν ἔφηγα ἀπ' τὴν Σύρα (ποίημα).

ΤΗ. BLANCARD: Οἱ Μαυρογένῃ (11ον) (μετρφ. Παν. Δημητρακόπουλου)

ΚΑΤΕΡΙΝΑΣ ΑΝΤ. ΑΣΙΜΗ: Δυό μετόχια τῆς Χοζοβιώτισσας στὴ Θήρα (6', τέλος).

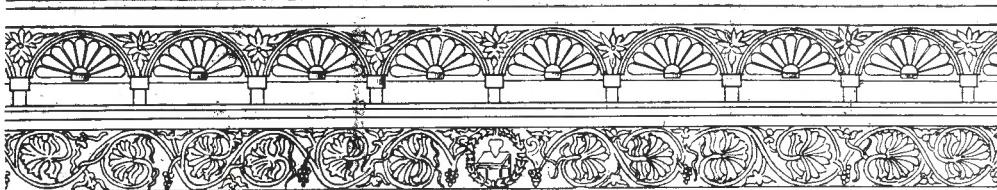
ΧΡΟΝΙΚΑ: Ἐπικαιρότητες - Προσωπικότητες (Γλυκερία Πρωτοπαπᾶ - Μπουμπούλιδου — Ἐπέτειοι - Ἀρχαιολογικά - Βιβλία. Περιοδικά

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ — ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
ΝΙΚΟΣ ΧΡ. ΑΛΙΠΡΑΝΤΗΣ

ΔΑΙΓΚΗ ΤΕΧΝΗ ΚΑΙ ΠΑΡΑΔΟΣΗ

'Ο φθονερός ἀρχιμάστορας ποὺ στηρίζει τὸν δεξιὸ κίονα του μνημειώδους θυρώματος τῆς μεταγενέστερης προσδόκεως τοῦ ναοῦ τῆς Παναγίας Καταπολιανῆς. "Ἐργο τοῦ 17ου αἰώνα (βλ. σχετ. κείμενο στὸ τεῦχος τούτο).

ΤΟ ΑΛΤΑΡΙΟ ΤΩΝ ΚΑΘΟΛΙΚΩΝ ΣΤΗΝ ΟΡΘΟΔΟΞΗ ΜΗΤΡΟΠΟΛΗ ΤΗΣ ΠΑΡΟΙΚΙΑΣ

Στά Άρχεια τῆς Ἀγίας Προπαγάνδας (SOCG. 114, φρ. 149R — 150R) βρίσκεται καὶ τὸ δημοσιευόμενο κατωτέρῳ ἔγγραφο τοῦ καθολικοῦ ἀρχιεπισκόπου Παροναξίας Ρ α φ α ἡ λ S H C I A T I N I, στό δοποῖο περιέχεται ἡ πληροφορία τῆς κατεδαφίσεως καθολικοῦ παρεκκλησίου πού ὑπῆρχε στήν Κατωπολιανή ἀπό τήν ἐποχή τῆς Φραγκορατίας. Γιά τό γεγονός δι Ραφαὴλ κατηγορεῖ τὸν δραδόδοξο μητροπολίτη Παροναξίας Ἰεροφαντίας (1623 — 1632), μὲ τὸν δοποῖο διατηροῦσε καλές σχέσεις, μολονότι ἐγνώριζε δὲ τὸ τελευταῖος ἦταν ἀνθρωπος τοῦ Βατικανοῦ, τοῦ ὅποιου, δῆτας καὶ αὐτός, κατηγετοῦσε τὰ συμφέροντα, δῆτας εἶναι ἔξαρχοι βαμένο ἀπό μεγάλο ἀριθμό ἐγγράφων τῶν ἴδιων Ἀρχείων. Ἡ πληροφορία γιά τό παρεκκλήσιο στήν Κατωπολιανή νομίζω δὲ ἔχει ἴδιαίτερη σημασία καὶ ἵσως διευκολύνει τοὺς ἀρχαιολόγους στὸν καλύτερο κτιριολογικὸ προσδιωρισμὸ του (κατεδάφιση παλαιοῦ — ἀνακατασκευή). Στό ἴδιο ἔγγραφο δι Ραφαὴλ ἀναφέρει τῇ βαθύτατῃ προστήλωσῃ τῶν καθολικῶν τῆς Πάρου στό δόγμα τους μὲ ἔνα παιδάρδειγμα δῆτα καὶ τόσο πειστικό.

Γιά τὸν «δραδόδοξο» μητροπολίτη Ἱερεμίᾳ (κατά κόσμον Ἰάκωβο Βαθαρίνο) σημειώνεται πλήρεσφοριακά δὲ εἶχε σπουδάσει φιλολογία καὶ Θεολογία στό Ἑλληνικό Κολλέγιο τοῦ Ἀγίου Αθανασίου

Ρώμης (ἀνεκηρύχθη καὶ διδάκτωρ του), εἶχε προσχωρήσει κρυφά στὸν καθολικισμό καὶ ἀποσταλεῖ στήν Κ.Π.ολη διπού, παριστάνοντας τὸν δραδόδοξο, κατάφερε νά ἐκλεγεῖ μητροπολίτης Παροναξίας. Τηπρόξε φανατικός ἀντίπαλος τοῦ Πατριαρχοῦ Κυροῦ Λουκάρεως καὶ προπαγανδιστής τοῦ καθολικισμοῦ στίς Κυκλαδες, γεγονός τό δοποῖο, μαζί μὲ ἄλλες κατηγορίες, δόθηγγε στήν καθαίρεσή του τό 1632. Τον ἐπόμενο χρόνο ἐγύρισε στή Ρώμη, ἀπό δπου καὶ ἐπῆγε μὲ ἱεραποστολή στήν Πολλωνία καὶ Ρωσία. Στήν Πολλωνία συγκέντρωσε χρήματα ἀπό ἐλεμπούνες. Τόν Φεβρουάριο ἡ ἀρχές Μαρτίου 1634 εὑρῆκε οἰκτῷδό θάνατο, λίγο ἔξω ἀπό τήν πόλη Ράβα τῆς Πολλωνίας, μέσα σέ δάσος, δπου σκοτώθηκε ἀπό τοὺς δύο συντρόφους του μοναχούς γιά νά τοῦ πάρουν τά χρήματα. (Βλ. πολλά στοῦ Ζαχ. Τσιρπανλή, «Τό Ἑλληνικό Κολλέγιο τῆς Ρώμης καὶ οἱ μαθητές του, 1576 — 1700», Θεσσαλονίκη 1980, σελ. 427 — 430 καὶ στοῦ Σ. Μ. Σιμεωνίδη, «Ιστορικά Ἐγγράφα Μήλου (1628 — 1683) ἀπό τά Ἀρχεία τοῦ Βατικανοῦ», στά «Μηλιακά» Β' (1985), σελ. 105 — 107).

«Σεβασμιώτατοι,

Τόν προήγοιμενο μήνα, εὔρισκόμενος δι πατήρ Γιαννούλης Κριστός στήν Πάρο, ἀτερφάσισε νά χαλάσει τό ἀρχαϊο ἀλτάριο πού βρίσκεται μέσα στόν Ἑλληνικό μητρο-

πολιτικό ναό τῆς Παροικιᾶς καί νά ἀνεγέρει ἔνα ἄλλο νέο, πιο μεγάλο, σέ θέση περισσότερο ἐμφανῆ τῆς Ἰδιαῖς ἐκκλησίαις: ἔχοντας λοιπόν τὴν ἔγκυσην τοῦ ὁρθοδόξου ἀρχιεπισκόπου σεβασμό. Περιεμία, σύμφωνα μέ τή συνθήκη, τὸν ἀνήγειρε μέ δικό του σχέδιο καί τοῦ κ. Φραγκίσκου Δομέστικου, ὃ ὅποιος ἐπλήρωσε τά ἔξοδα. Ἀλλά, δέν γνωρίζω πῶς, τὸ ἐπόμενο πρωΐ, ἡ ἐπειδή ἄλλαξε γνώμη ὁ ἀρχιεπίσκοπος, ἡ ἐπειδή κάποιοι ἄλλοι διεκδικοῦν παμπάλαια νομικά δικαιώματα στό ἀλτάριο μαζ, ενῷηκε κατεδαφισμένο τό μόνις ἀνεγερθέν ἀλτάριο. Ἀμέσως ὁ ἀρχιεπίσκοπος καί οἱ πρόχριτοι πού εἶχαν ἐπιτρέψει τὴν ἀνέγευστη, μοῦ ἔστειλαν μήνυμα δηλώνοντας ἀγνοια γιά τὸ ἐπαγγείρομα, οίχοντας εὐθύνες σέ λαϊκούς γιά τὴν κατεδάφιση. Ὁμως ὁ πατήρ Γιαννούλης πού μοῦ ἔγραψε ἐπίστης, φίχνει τίς εὐθύνες στόν ἀρχιεπίσκοπο καί σέ κάποιον ἄλλο πού διεκδικεῖ δικαιώματα στό ἀλτάριο.

Ἐγώ ἀμέσως ἔκανα προσφυγή στόν Ἀγα τοῦ τόπου καί ἔζητησα νά ἔξευρεθοῦν οἱ πρωτάτιοι τοῦ ἐγχειρόματος ὑστερα ἀπό ἀκριβεῖς ἔρευνες καί ἂν ἀληθεύει ὁ ἰσχυρισμός τοῦ Ἑλληνος ἀρχιεπισκόπου, ὅπως μοῦ ἔγραψε, δτι ἡ κατεδάφιση ἔγινε ἀπό δλο τό λαό, πρᾶγμα πού δέν ἐπίστεψι. Τήν ἐποιένη ἡμέρα ξαναέκπισαν τό παλαιό ἀλτάριο, ὅπως εὐδίσκονταν ἀπό ἐκπατοντάδες χρόνια γιά νά είναι πιό διατηρησιμό ἀπό ἔνα νέο. Γιά τό γεγονός αὐτό θεωρῶ δτι ὑπάρχουν δύο ὑπεύθυνοι ὁ ἔνιας είναι ὁ πατήρ Γιαννούλης, ὁ ὅποιος ἀπό μιά ματαιοδοξία του ἥμέλησε νά πρωθήσει ἔνα ζήτημα πολύ λεπτό χωρίς τήν ἔγκυοτη μον, γι' αυτό καί πολύ καλά τιμωρήθηκε· ὁ ἄλλος είναι ὁ Ἑλλην ἀρχιεπίσκοπος, πού ἐφάνηκε πολύ ψυχούς, ἄλλα καί ἀντίθετος στό ζήτημά μας, ἀφοῦ αὐτός ἔδωσε τὴν ἐντολή κατεδαφίσεως, ὅπως

ἐπιθεβαίωνον οἱ ὕδιοι οἱ καταιστροφεῖς.

Τές περασμένες ἡμέρες ὁ πατήρ Γιαννούλης εἶχε ἔλθει στή Νάξο γιά κάποιαν ὑπόθεσή του, μή δυνάμενος δέ νά διασχίσει τό κανάλι τῆς Ἀγουσας ἔνεκα ἰσχυροτάτου ὀλέμου καί ὁ πατήρ Φραντσέσκος Ρόζας, ἔνα τρίχρονο παιδί τοῦ λατινικοῦ δόγματος συνέβη νά ἀσθενήσει σοβαρά καί αἰρνίδια ἀπό ὑψηλό πυρετό καί ἤταν ἐτοιμοθάνατο· ἀμέσως λοιπόν οἱ Ἑλληνες μέ πρόθεση νά τό ἐνταφιάσουν αὐτοί, λόγω τῆς ἀπουσίας τῶν δικῶν μας ιερέων, ἐσπεισαν νά τό κάνουν ὁρθόδοξο μέ τή δική τους θεία μετάληψη, ἄλλα τό παιδάκι αργήθηκε καί εἶτε δέν σᾶς ἐπιτρέπει νά μέ ἐνταφιάσετε, καλύτερα νά μέ πετάξετε στή θάλασσα. Μετά ἀπό μερικὲς ὥρες ἐνταφιάσθηκε ἀπό τόν Οἰκονόμο καί ἔναν ἄλλο κληρικό, κάποιον πατα - Τάκωβο, Ἐλληνες ιερεῖς, πού δμως είναι πολύ καλοί καθολικοί. Πόσην ὑπεροφράνεια μοῦ ἔδωσε ἀπό τό γεγονός δέν μπορῶ νά περιγράψω, μόνον ὁ Θεός τό γνωρίζει. Ζητῶ συγγνώμη ἀπό τή σεβασμιότητά σας καί τήν Ἀγία Προπαγάνδα νά μή θεωρήσετε ὅτι θέλω νά σᾶς ἐντυπωσιάσω. Γιά τό μέλλον διέταξα τόν καπελλάνο νά μήν ἀναχωρεῖ ποτέ ἀπό ἐκεῖ δταν ἀπονοτίζει ὁ ἀντικαταστάτης του.

Ταῦτα ἐπί τοῦ παρόντος πρός ἐνημέρωσιν τῆς Ἀγίας Προπαγάνδας ὑπέρ τῆς δποίας εὑχομαι δπως ὁ Κύριος παρέχει κάθε καλό· καταστάζομαι τίς ιερεῖς πορφύρες σας.

Νάξος, 11 Ιουνίου 1628.

Ταπεινότατος καί εὐπειθέστατος
Ρ α φ α ή λ

ἀ ρ χ ι ε π ί σ η ο π ο σ Ν α ξ ο ν
κ α ι Π α ρ ο ο ν

ΣΙΜΟΣ ΜΙΑΤ. ΣΤΜΕΩΝΙΔΗΣ

ΠΑΡΙΑΝΑ

Φωτογρία,
λαογραφία
της πάρυ και

αρχαιολογία
γράμματα τέχνη
αντιπάρυ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΦΡΑΓΚ. ΛΕΒΕΝΤΗ: 'Αναδρομή,
(ποίημα).

ΝΙΚ. ΧΡ. ΑΛΙΠΡΑΝΤΗ: Δέκα Χρό-
νια «Παριανά».

ΖΑΧΑΡ. ΣΤΕΛΛΑ: Οι ρύμες φωιά Λύ-
γερη» και ή «Καλάδρεφη» (μελέτη).

ΝΙΚ. ΧΡ. ΑΛΙΠΡΑΝΤΗ: Τοπωνό-
μα της 'Αντιτάρου (μελέτη).

ΜΑΡΚ. ΡΟΤΣΣΟΥ — ΜΗΛΙΔΩΝΗ:
'Η Πάρος και ή 'Αντιτάρος στά 1835.

ΧΡ. ΓΕΩΡΓΟΤΣΗ: 'Η στέρνα μέ τό
βοῦρκο (ποίημα).

ΣΙΜΟΥ ΣΤΜΕΩΝΙΔΗ: 'Η κατοσταση
της Λατινικῆς Έκκλησίας Πάρου τό 1659

ΝΙΚ. ΦΡΑΓΚΕΣΚΙΝΗ: 'Ένας γέρος
της 'Αγκαριάς (διήγημα).

ΑΡΤ. ΜΑΡΙΝΑΚΗ: 'Άγεμόμυλοι της
Πάρου (Λαογραφικά).

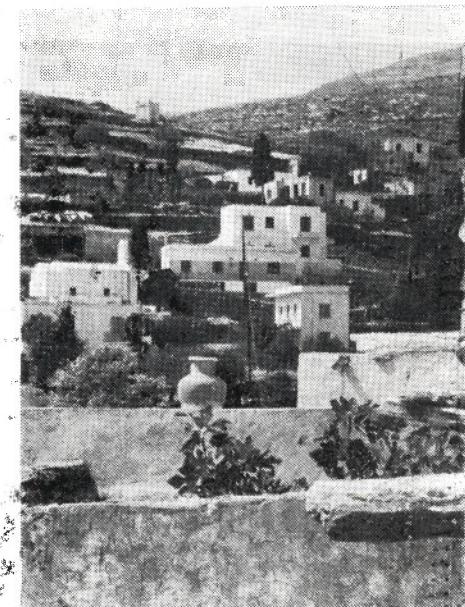
BLANCARD: Of Μιαυρογένη (12ον).

ΝΙΚ. ΧΡ. ΑΛΙΠΡΑΝΤΗ: Παριανά¹
παρανύμια (Ε' Μάρσησας).

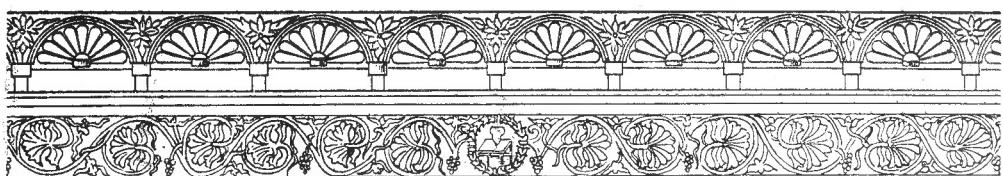
ΧΡΟΝΙΚΑ: Έπικαιρότητες, βιβλία —
περιοδικά, είκαιστικά κ.ά.

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ — ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
ΝΙΚΟΣ ΧΡ. ΑΛΙΠΡΑΝΤΗΣ

ΓΡΑΦΙΚΟΤΗΤΕΣ ΠΟΥ ΣΥΓΚΙΝΟΥΝ

ΔΕΥΚΕΣ. Μιὰ ειδυλλιαστὴ πλαγιὰ στὴ γειτονιά
της 'Αγίας Κυριακῆς. ὅτ' ὅπου ή θέα πρὸς τὸ
χωριό καὶ στὰ ἀνατολικὰ εἶναι ὑπέροχη. Στὸ
βάθος τὸ βουνὸ Στρούμπουλους. "Ένα αὖτὸ τὰ
γραιφικὰ μέρη τοῦ νησιοῦ μαἰς ποὺ δὲν ἄλλοι
ώθηκε ἀπὸ τὴν ἐπέλαιση του τουρισμοῦ. "Ἄς
ἐλπίσουμε οἱ Λευκες νὰ σταθοῦν ὅπως ἔχουν:
ἀπόφριες νησιώτικες, εἰρηνικὲς καὶ ἀνεπα-
σχυντες...

ΣΙΜΟΥ Μ. ΣΥΜΕΩΝΙΑΗ

Η ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΛΑΤΙΝΙΚΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΠΑΡΟΥ ΤΟ 1659

Καθολικός αρχιεπίσκοπος Παροναξίας το 1659 αναδείχθηκε ο μέχρι τότε βικάριος Σύφνου Βαρθολομαίος Πόλλα. Στις 14 Δεκεμβρίου του ιδίου χρόνου ο νέος αρχιεπίσκοπος άρχισε την επίσκεψη — συστήμα τική επιθεώρηση της επαρχίας του, τα αποτελέσματα της οποίας γράφτηκαν σε πολυέλιμη έκθεση από τον αρχιεπισκοπικό νοτάριο Ιωάννη Αντόνιο Καμίλαι (τον μετά επίσκοπο Μήλου) και υποβλήθηκε, αρχές του 1663, στό Βατικανό, όπου και δρύσκεται η έκθεση (SCPF SUCC. 275, φφ. 255—263). Το κεφάλαιο περί Πάρου, στο οποίο προτάσσεται μια γενική εισαγωγή, είναι σύντομο. Σ' αυτό γίνεται αναφορά για δυο λατινικά παρεκκλήσια μέσα στο ναό της Καταπολιανής, ενώ στο προηγούμενο τεύχος του περιοδικού δώσαμε στοιχεία για ένα. Το κείμενο:

«Η νήσος Νάξος είναι πρώτη μεταξύ των άλλων νήσων του Αιγαίου πριν διότι υπήρξε Δουκάτο του Αιγαίου Πελάγους όπου είχαν τήν έδρα τους οι Δούκες με αύτη μα των οποίων μετεφέρθη στη Νάξο η Αρχιεπισκοπή Ρόδου ήδη από της εποχής του δούκα Μάρκου Σανούδου, ευγενούς Βενετού που με άλλους Λατίνους εκυρίευσε τα νησιά του Αιγαίου. Ορθόδοξος αρχιεπίσκοπος δεν υπήρξε ποτέ, όταν όμως οι Τούρκοι έδιωξαν τους δούκες λόγω εξεγέρσεως των Ελλήνων, έκαναν και οι ορθόδο-

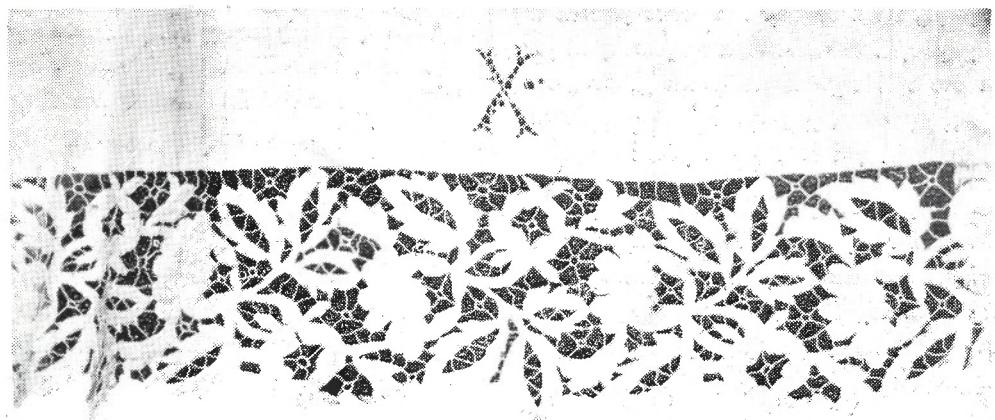
ξοι δικό τους αρχιεπίσκοπο. Η νήσος αυτή, που όπως λέγεται έχει περίγυρο περί τα εκατόν είκοσι μίλια, κατοικείται από τριακόσιους τριάντα λατίνους, από τους οποίους οι διακόποι είναι ενήμικες και από πέντε περόπετου χιλιάδες Έλληνες πού έχουν περί τους εκατόν ιερείς. Πρέπει όμως να αναφερθεί ότι οι Λατίνοι είναι όλοι υψηλής κοινωνικής καταστάσεως και πολλοί από αυτούς καταγονται από ευγενείς της Βενετίας της Γένοβας, της Βερόνας και άλλων πόλεων της Ιταλίας που ήλθαν στο νησί από την εποχή του Δουκά.

Τπό τήν αρχιεπισκοπή τῆς Νάξου τελεί επίσης καὶ η Επικλησία της Πάρου, ο δε αρχιεπίσκοπος, τόσο ο Λατίνος, όσο και ο ορθόδοξος, έχει τον τίτλο «Νάξου καὶ Πάρου». Σοτ νησί αυτό ευρίσκεται ένας ναός εντός του κάστρου της Αγούσης, που είναι η κυρία πόλις της Πάρου, τετταράνεκα εις το ὄνομα του Αγίου Γεωργίου, μήκους 32 ποδῶν και πλάτους 20, μονόκλιτος, αρχαιότατος και ευλαβούμενος ακόμη και από τους Έλληνες, αλλά πολὺ πτωχός, όπως είναι δυνατόν να αντιληφθεί οιοσδήποτε από την εξάρτησή του που σημειώνεται εδώ. Ευρέθη κε να έχει δύο πράσινα φελόνια παλαιά, ένα από διαμάσκο και το άλλο από ορμεσίνο (;), δυο επενδύτες, δύο ωμοφόρια, ένα ζωστήρα, ένα κάλυψμα της αγίας Τραπέζης εμπρόσθιο από ύφασμα ροζ, μια ομόνη για

το δισκοπότηρο, δυο καλύμματα του αλτιάριον, δυο ξύλινα κηροπήγια και ένα κανδή λι, αυτά είναι όλα και όλα τα δικά του αντι κείμενα, χρησιμοποιεί δε δισκοπότηρο, λειτουργικό βιβλίο και άλλα απαραίτητα από τη μητρόπολη της Νάξου. Ακίνητα έχει έναν κήπο που ενοικιάζει ο εφημέριος αντί τεισάρων πιάστρων ετησίως και ένα κτήμα που αποδίδει δυο - τρία ρεόμια το χρόνο. Από τα ανωτέρω εύκολα γίνεται κατανοητό πόσο πτωχή είναι αυτή η εκκλησία και πως με τα 30 στικούδα που αποστέλλει η Αγία Ποπαγάνδα στον ειφημέριο, επιτυγχάνει τη διαβίωσή του, δεδομένου ότι και αυτά δεν αποστέλλονται εγκαίδωρος.

Στην πόλη της Παροικιάς, μέσα στη

μεγάλη εκκλησία των Ελλήνων, που λέγεται Καταπολιανή, υπάρχουν δυο αλτάρια λατινικά, το ένα καθιερωμένο από αρχαίους χρόνους και το άλλο προς οκτώ ή εννέα ετών. Το πρώτο είναι μόνο μια στήλη μαρμάρινη με ένα τεμάχιο μαρμάρου επάνω, ενώ το δεύτερο είναι καλύτερα κατασκευασμένο και έχει δυο σκαλοπάτια. Σε όλο το νησί της Πάρου υπάρχουν απ' το δόγμα μιας τριάντα ψυχές, πις οποίες υπηρετεί ένας κληρικός από τη Σύρα, ο δον Λεονάρδος Φρέρης, ο οποίος απεστάλη από τον σημερινό αρχιεπίσκοπο βάσει ειδικού προνομίου που έχει διορισμού εφημερίου και είναι δυο χρόνοι που υπηρετεί εκεί».

ΠΑΡΙΑΝΑ

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ
ΛΔΟΓΡΑΦΙΑ
ΤΗΣ ΠΑΡΩΝ ΧΑΙ

ΆΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ
ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΤΕΧΝΗ
ΑΝΤΙΠΤΩΡ

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ — ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
ΝΙΚΟΣ ΧΡ. ΑΛΙΠΡΑΝΤΗΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ Δ. ΣΑΓΚΡΙΩΤΗΣ
ΚΟΡΥΦΑΙΑ ΜΟΡΦΗ ΤΗΣ ΠΑΡΟΥ

ΝΙΚ. ΧΡ. ΑΛΙΠΡΑΝΤΗΣ: Γυμνὰ τοῦ Μαγιόλ (ποίημα).

ΚΩΣΤΑ ΣΑΡΔΕΛΗ: Πνευματικὸ ἐγρήγορθο.

ΟΘΩΝΑ ΚΑΠΑΡΗ: Ἐμμ. Σαγκριώτης, γυμνασιάρχης (μελέτη).

ΟΛΥΜΠΙ. ΛΑΙΦΙΕΡΗ: Ἡ κατάρα τοῦ Ἀρχιλόχου.

ΦΡΑΓΚ. ΛΕΒΕΝΤΗ: Ἰδαικὸς ἐραστὴς (ποίημα).

ΝΙΚ. ΝΤΡΑΜΟΥΝΤΙΑΝΟΥ: Λευκιανὸς διάλογος (διηγημα).

ΣΙΜΟΥΣ ΣΥΜΕΩΝΙΔΗ: Νέες μαρτυρίες γιὰ τοὺς καθολικοὺς τῆς Πάρου (ἀνέκδ. ἔγγραφα).

ΝΙΚ. ΧΡ. ΑΛΙΠΡΑΝΤΗΣ: Προικοσύμφωνο Μ. Ἀρκᾶ καὶ Λ. Γεμελάρη.

ΔΗΜ. ΔΟΥΚΑΣ: Αἰγαῖο (ποίημα).

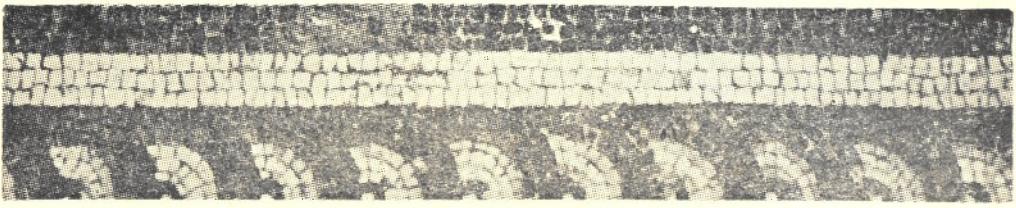
ΔΗΜ. ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΥ: Τὰ ἀρχαῖα λατομεῖα τῆς Πάρου.

Ν. ΦΡΑΓΚΕΣΚΙΝΗΣ: Κάποτε οἱ ταχυδρόμοι (ἀφήγημα).

ΚΑΤ. ΑΣΙΜΗΣ: Ἡ Παναγία στὸν Πύργο Θήρας (4ο, τελευταῖο).

ΧΡΟΝΙΚΑ: Ἐπικαιρότητες — Εἰκαστικά κ.ά.

Γιὰ τὸν ἀείμνηστο Ἐμμ. Σαγκριώτη, διακεκριμένο ἐκπαιδευτικὸ καὶ συγγραφέα, βλ. τὴ σχετικὴ μελέτη τοῦ κ. Κόπαρη. Ἡ φωτογραφία αὐτὴ εἶναι τοῦ φωτογράφου Ἰωάν. Π. Τσελεπῆ, Πύργος Ἰλείας (1926 περ.).

ΝΕΕΣ ΜΑΡΤΥΡΙΕΣ ΤΩΝ ΠΗΓΩΝ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΚΑΘΟΛΙΚΟΥΣ ΤΗΣ ΠΑΡΟΥ·ΑΝΤΙΠΑΡΟΥ

Στὰ Ἀρχεῖα τῆς SACRA CONGREGAZIONE DE PROPAGANDA FIDE ἀνεκάλυψα, κατὰ τὶς ἔκει ἔρευνές μου, καὶ μία σειρὰ παριανῶν ἔγγραφων ἵδιαπέρου ἐνδιαφέροντος. Πρόκειται γὰρ ἔγγραφα τοῦ 17ου αἰώνος τὰ δύοτα ἀναφέροντα: στοὺς καθολικοὺς τῆς Πάρου, τοὺς ναούς, τὶς λατρευτικὲς ἀνάγκες καὶ τοὺς Ἱερεῖς τοὺς, ἀλλὰ καὶ τὴν ἐν γένει κοινωνικὴ διάλιτωσή τους. Τὰ στοιχεῖα αὐτά, μαζὶ μὲν ἔκεινα ποὺ ἥδη ἐδημοσίευσα στὰ ἀγαπητὰ «Παριανά» (τεῦχη 4, 13, 17, 34), εὑρύνουν τὶς γνώσεις μας γιὰ τοὺς κατοίκους τοῦ ἄλλου δόγματος τῆς Πάρου καὶ ὅχι μόνο.

Ι'. Μαθαίνουμε λοιπὸν ἀπὸ τὰ ἔγγραφα αὐτὰ (ποὺ δημοσιεύονται κατωτέρω σὲ μετάφραση ἀπὸ τὰ Ἰταλικά) ὅτι στὰ μέσα τοῦ 17ου αἰώνος, ἐνῷ στὴν "Αγουσσα ὑπῆρχε ναὸς τῶν καθολικῶν ἀπὸ παλαιοὺς χρόνους, δὲ "Α γ : ο ε Γ ε ω ρ γ : ο ε, καὶ ἐφημέριος ποὺ συνετηροῦντο ἀπὸ τὴν Προπαγάνδα μὲ 30 σκοῦδα τὸ χρόνο (βλ. ἔγγραφα 1, 2 καὶ 10), στὴν Παροικιὰ ὑπῆρχαν, τὴν ἵδια ἐποχὴ, μὸλις δύο καθολικές οἰκογένειες, χωρὶς ναὸν καὶ ἐφημέριο. Γνωρίζουμε δέοντα ὅτι ὑπῆρχε καθολικὸ ἀλτάριο (παρεκκλήσιο) μέσα στὴν Καταπολιανὴ (πληροφορία ἔτους 1628, βλ. «Παριανά», τεῦχος 34, σελ. 145) ποὺ εἶχε γίνει ἀντικείμενο φιλονικίας μεταξὺ καθολικῶν — δρθιδόξων, τώρα δμως γίνεται: γνωστὸ δὲ ὑπῆρχε καὶ δεύτερο, καλύτερης κατασκευῆς, ποὺ καθερώθηκε περὶ τὸ 1650 (βλ. ἔγγρ. 1). Τὶς θρησκευτικὲς ἀνάγκες τῶν δλίγων καθολικῶν τῆς πόλεως αὐτῆς, ἐξυπηρετοῦσε δὲ ἐφημέριος Ἀγούστης, μεταβαίνοντας ἔκει κατὰ διαστήματα. Αὐτὲς τὶς ἐλλειψίεις σὲ γαὸν καὶ ἐφημέριο προσφέρθηκε τὸ 1660 νὰ καλύψει, μὲ παραχώρηση καὶ κτηματικῆς περιουσίας, ἵκανῆς γὰρ τὴ διαρκῆ συντήρηση τοῦ ναοῦ καὶ τῶν ἔξδων διαβιώσεως τοῦ Ἱερέως, κάποιος δὸ γ Ν ι κ ὁ λ α ο ε Δ α ρ ζ ἐ ν τ α ε, ὃ πο τὴν προϋπόθεση διορισμοῦ τοῦ καταλήγου μισσιοναρίου ἀπὸ τὴν Προπαγάνδα. Ο Δαρέντας, ἀποκαλούμενος στὸ ἔγγραφο 2 «κληρικὸς τῆς Σαντορίνης» Ιδὲν εἶχα χρόνο νὰ συγχειντρώσω πληροφορίες γι' αὐτὸν. Στοῦ Ἀγαμεμν. Τελίκα, Μαρτυρίες ἀπὸ τὴ Σαντορίνη (1573 — 1819), Ἀθῆνα 1985, σελ. 69, ἀναφέρεται Νικολὸς Ἀργέντας (κανονικὸς πρεπόντος καὶ δικάριος) 1660 Ὁκτ. 10 — 1678 Δεκ. 29, χωρὶς γὰρ γνωρίζω ἂν πρόκειται γιὰ τὸ ἵδιο

πρόσωπο μὲ τὸν ἔδω ἀναφερόμενο Δαρζέντα, ἐκμυστηρεύθηκε τὴν πρόθεσή του στὸν Ἀντώνιο Γοζαδῖνο, βικάριο Σίφινου (ἀπὸ 1659 — 1662), κατὰ μία διέλευσή του ἀπὸ τὸ νησὶ αὐτὸ μὲ προορισμὸ τὴν Παροικά, ὅπου ἐπήγανε κάθε χρόνο γιὰ τὶς ὑποθέσεις τῶν ὁρφανῶν παιδῶν τοῦ ἀδελφοῦ του, καθολικοῦ ἐπίσης δόγματος. "Οπως σημειώνεται στὸ ἔγγραφο ἀριθ. 6, ὁ Δαρζέντας εἶχε μεγαλώσει στὴν Παροικά, ὅπου ἦταν «γνωστὸς σὲ δλους», φαίνεται δ' ὅτι εἶχε στὴν Πάρο ὅχι εὐκαταφρόνητη προσωπική του περιουσία.

Τὴν πρόθεση τοῦ Δαρζέντα ἔσπευσε νὰ ἀνακοινώσει στὴν Προπαγάνδα δὲ βικάριος Σίφινου Γοζαδῖνος (ἔγγρ. 2) καὶ αὐτὴ, μὲ ἐπιστολὴ τῆς 2 Ὁκτωβρίου 1660 (βλ. ἔγγρ. 6) ἐξήγησε στερέωση τῆς δωρεᾶς μὲ ἐπίσημο τρόπο, πρᾶγμα ποὺ ἔγινε στὴν καντσελαρία Παροικᾶς, μεταξὺ 26 Μαΐου καὶ 10 Ἰουνίου 1661 (βλ. ἔγγραφα 3 καὶ 6), παρὸντος καὶ τοῦ βικάριου Σίφινου ποὺ εἶχε μεταβεῖ στὴν Πάρο γιὰ τὸ σκοπὸ αὐτὸν κατέπιν παρακλήσεως τοῦ Δαρζέντα.

Ἡ Προπαγάνδα ὅμις εἶχε γράψει παράλληλα καὶ στὸν ἀρχιεπίσκοπο Νάξου Βαρθολομαῖο Πόλλα νὰ ἐρευνήσει τὸ ζήτημα καὶ νὰ διακριθῶσει τὶς προθέσεις τοῦ Δαρζέντα, ἀλλ' αὐτὸς, ἀφοῦ εἶχε ὑπογράψει, κατὰ τὸ ζωτάρω, τὰ συμβολαῖα γραφικὰ ἔγγραφα, ποὺ παρέδωσε στὸν Γοζαδῖνο γιὰ νὰ τὰ στείλει στὴ Ρώμη (ἔγγρ. 3), ἀνεχώρησε ἀπὸ τὴν Πάρο γιὰ τὴ Σαντορίνη, μὲ ἀποτέλεσμα νὰ μήν τὸν συγκατήσει ὁ ἀρχιεπίσκοπος, ὅπως δὲ ἴδιος ἔγραψε στὶς 16.6.1661 (ἔγγρ. 4).

Μέχρι καὶ τὸν Δεκέμβριο ἵδιου ἔτους ἡ Προπαγάνδα δὲν εἶχε πάρει ἀπόφαση ἐπὶ τῆς ὑποθέσεως Δαρζέντα. Ὁ Γοζαδῖνος, μετὰ τὴν ἀποστολὴ τῶν συμβολαίων, ἀναγκάσθηκε νὰ ξαγαγράψει στὴ Ρώμη στὶς 10 Ἰουλίου καὶ 20 Δεκεμβρίου, ὅτερος ἀπὸ δχλήσεις τοῦ Δαρζέντα. Ἐγραφε λοιπὸν δτι «γιὰ νὰ μήν χαθεῖ ἡ εὐκαιρία» ποὺ παρουσιάζονταν (ἔγγραφα 6, 7 καὶ 8), ἔπειτα ἡ Ρώμη νὰ προέλθει σύντομα στὸ διορισμὸ μισσιοναρίου Παροικᾶς καὶ παρεκάλεσε, μεταφέροντας ἐπιθυμία τοῦ δωρητοῦ, «νὰ προτιμηθεῖ ἔνας κληρικὸς ποὺ ὑπηρετεῖ στὴ Νάξο, δ δόδῳ Ἀντώνιος Καμίλλος, ἐφημέριος καὶ οἰκονόμος». [Ἔποθέτω δτι πρόκειται γιὰ τὸν Ἰωάννη Ἀντώνιο Καμίλλη, διωκεντρικό πράγματι κληρικὸ τῆς Νάξου, μετὰ βικάριο καὶ ἐπισκοπο Μήλου, γιὰ τὸν δόποιο διέπει ἀρκετὰ στὴν ἔργασία μου «Τὰ Οἰκογονικὰ τῆς Λατινικῆς Ἐπισκοπῆς Μήλου δύο ἀρχιερατεῖῶν», στὰ «Μηλιακά», τόμος Α' — 1983]. Ὁμιλεῖ δὲ Γοζαδῖνος δὲν ἀρκέσθηκε στὴν ἀπλὴ μεταφορὰ τῆς ἐπιθυμίας τοῦ δωρητοῦ γιὰ τὸ πρόσωπο τοῦ μισσιοναρίου, ἀλλ' ἔκανε καὶ δικῆ του πρόταση, δτι δηλαδὴ θεωροῦσε σκόπιμο νὰ διορισθεῖ δὲ ἴδιος δ Δαρζέντας μισσιονάριος Παροικᾶς ἀφοῦ, ἐκτὸς ἀπὸ δωρεοδότης, «εἶχε ἀνατραφεῖ στὸν ἴδιο τόπο καὶ ἦταν γνωστὸς σὲ δλους» (ἔγγρ. 6). Ἡ πρόταση αὐτὴ γιὰ τὸ πρόσωπο τοῦ Δαρζέντα, ἐπιτρέπει τὴν ὑπόθεση δτι αὐτὸς εἶχε στόχο, μὲ πρόφαση τὴ δωρεά, τὴν ἀγάδειξην του σὲ μισσιονάριο Παροικᾶς, ὅπου εἶχε συμφέροντα καὶ τὴ φροντίδα τῶν ὁρφανῶν τοῦ ἀδελφοῦ του.

Ἐν πάσῃ περιπτώσει, τὸ ζήτημα φαίνεται δτι δὲν εἶχε αἴσια ἐκδαση λό-

γω κακοῦ χειρομοῦ (διὰ τοῦ Γοζαδίγου καὶ ὅχι, ὅπως ἐπρεπε, διὰ τοῦ ἀρχεπισκόπου Παροναξίας) καὶ πιὸ κακῆς εἰσηγήσεως τοῦ Βαρθολομαίου Πόλλα, ὁ ὀποῖος, ώς ἀνθρώπος κακότροπος, καὶ ἐμπαθής (κατὰ τὸν ἀφθονες μαρτυρίες τῶν πηγῶν) τὸ δδήλησε σὲ γανάγιο. Πράγματι, σύμφωνα μὲ τὰ διαλεχθεῖσα στὸ ἔγγραφο 9, εἰσηγήθηκε μὲν στὴ Ρώμη νὰ γίνει ἀποδεκτὴ ἡ προσφορὰ τοῦ Δαρζέντα καὶ νὰ διοριστεῖ μισσιονάριος μὲ ἔδρα τὴν Παροικὰ μισθοδοτούμενος ἀπὸ τὸ εἰδικὸ αὐληροδέτημα (BENEFICIO) Δαρζέντα, ἀλλὰ γὰρ προσφέρει ὑπηρεσίες καὶ στὴν Ἀγουσσα, καταργουμένης τῆς ἐκεὶ ὑφηγμεριακῆς θέσεως πρὸς ὄφελος καὶ τῆς Προπαγάνδας ἡ ὄποια, κατ’ αὐτὸν τὸν τρόπο, δὲν θὰ ἐπλήρωνε τὰ 30 σκοῦδα ἐτήσιως. Κατὰ τὴν ἀποφῆ του, ἔνας αληρικὸς ἀρκοῦσε γιὰ τὴν ἐξυπηρέτηση διλόκληρης τῆς Πάρου, ὅπου οἱ πιστοὶ τοῦ καθολικοῦ δόγματος δὲν ἔπειρνοῦσσαν τοὺς 30 (βλ. καὶ ἔγγραφο 1).

Ο Δαρζέντας φαίγεται ὅτι δὲν συγεφώνησε γιατὶ ἐπιθυμία του (ἴσως καὶ στὸχος καταλήψεως τῆς θέσεως ἀπὸ τὸν Ἰδιο, ὅπως εἴπαμε), ἵταν ὁ ἐφημέριος νὰ παραμένει καὶ νὰ ὑπηρετεῖ, ἀποκλειστικὰ καὶ μόνο, τὴν Παροικὰ καὶ ὅχι νά διαμοιράζει τὸ χρόνο του μεταξὺ αὐτῆς καὶ τῆς Ἀγουσσας, πρᾶγμα ποὺ γίνονταγ μέχρι τὸτε καὶ μάλιστα χωρὶς δικῇ του ἐπιβάρυνση.

Τέσσερα χρόνια ἀργότερα, τὸ 1665, ὁ DON GIOVANNI D' AMBIANO, ποὺ εἶχε περιέλθει γιὰ ὑπηρεσιακοὺς λόγους τὴν ἐπαρχία Παροναξίας, ἔγραψε στὴν ἔκθεσή του πρὸς τὴν Προπαγάνδα τὰ τῆς κακῆς εἰσηγήσεως τοῦ ἀρχιεπισκοποῦ Βαρθολομαίου καὶ ἐπρότεινε τὰ 30 σκοῦδα νὰ διανέμονται σὲ δύο μισθοδοτούμενους, δηλ. 15 στὸν ὑπάρχοντα τῆς Ἀγουσσας, καὶ 15 σὲ ἔναν ἀκόμη ποὺ θὰ διδοῖται τὴν Ρώμη στὴν Παροικὰ (βλ. ἔγγραφο 9). Ή πρὸταση τοῦ D' AMBIANO φανερώνει τὸ γανάγιο τῆς προσφορᾶς τοῦ Δαρζέντα, τούλαχιστον μέχρι τὸτε. Ομως σὲ ἀχρονολόγητο σημείωμα (ποὺ προσδοτεῖται, δάσει τῶν λοιπῶν στοιχείων του, στὸ ἔτος 1666) καὶ ποὺ ἀποτελεῖ τὸ ἔγγραφο 10 τοῦ παραρτήματος) γίνεται μνεία αληρικοῦ, μισθοδοτούμενου μὲ 30 ρεάλια ἀπὸ τὸν δὸν Νικόλαο Δαρζέντα. Ό αληρικὸς ἔρουργοῦσε στὸ ἀλτάριο τῆς Καταπολιανῆς, ἐνῶ ὁ Δαρζέντας ἐξακολουθοῦσε νὰ ὑπὸσχεται παραχώρηση ἐκαληησίας, ὅπως καὶ κάποιος ἄλλος δωρητής, ὁ κολονέλλος BOZZA.

II'. Στὴν, ἀπὸ 16.6.1661, ἐπιστολὴ του πρὸς τὴν Προπαγάνδα (ἔγγραφο 4), ὁ Βαρθολομαῖος γράφει καὶ γιὰ μιὰ παρατήρηση ποὺ τοῦ ἔγινε ἀπὸ αὐτῆν, ὅτι δηλαδὴ «κατὰ παράβαση τῶν ἐντολῶν της», ἔστελνε αληρικοὺς στὴν Παροικὰ γιὰ νὰ προσφέρουν ὑπηρεσίες στοὺς ἐκεῖ καθολικούς. Ή πληροφορία φανερώνει τὴ δραστηριοποίηση τοῦ Βαρθολομαίου γιὰ ὑπονόμευση τῆς προσφορᾶς Δαρζέντα μὲ τὴν ἀποστολὴ «ἀπὸ καὶ ρόν ἐνὸς καπούντον ἢ ιησουΐτη γιὰ συμπαράσταση σ' ἐκεῖνες τὶς φυχές», θέλοντας νὰ δείξει ὅτι ἡ Παροικὰ δὲν εἴχε καὶ τὸση μεγάλη ἀνάγκη μονίμου ἱερέως, ἀφοῦ ὁ Ἰδιος ἐφόδυτιζε γιὰ τὴν ἐξυπηρέτηση τῶν κατοίκων της μὲ

ἱεραποστλους, παράλληλα μ' αυτήν που προσέφερε δὲ φημέριος Ἀγούσσης.

Στήν ίδια ἐπιστολὴ περιγράφει καὶ τῇ δυσάρεστῃ κατάσταση ποὺ ἐπιχρατουσε ἐφημέριος: ακὰ στήν Ἀγουσσα, ὅπου κάποιος ἴσχυρός Λατίνος, δὲ Νικηφόρος ἡρόος Γεράρδης (γνωστὸς ἦδη στὶς πηγές, 6λ. «Περιανάνα» τεύχη 12, σελ. 84 ἐπ. καὶ 44, σελ. 44 ἐπ.) , «ἄιθρωπος ἐκδικητικός, ὑπεροπτικός καὶ μὲν ἐλάχιστο φύδο στὸ Θεό», κατὰ τὴν περιγραφὴ τοῦ Βαρθολομαίου (ἴγγρ. 4) ἀνάγκαζε μὲν τὴν κακὴν καὶ αὐταρχικὴν συμπεριφοράν τοῦ πρὸς τοὺς δικεδόξους του κληρικούς, νὰ μὴν ἐπιθυμοῦν γὰρ ὑπηρετήσουν ἔκει ἥν γὰ παραιτοῦνται ἐξ αἰτίας του. Ἀκριβῶς τὸτε μάλιστα ἐχήρευε ἐπὶ διηγήση ἡ θέση τοῦ ἐφημερίου Ἀγουσσας, γιατὶ δὲ κληρικὸς ποὺ εἶχε τοποθετήσει δὲ Βαρθολομαῖος εἶχε παραιτηθεῖ μὴ ὑποφέροντας αὐτὸν τὸν Γράρδην.

Ἐνδιαφέρουσα εἶναι καὶ ἡ ἀναφορά, στήν ίδια ἐπιστολὴ τοῦ Βαρθολομαίου, περὶ κτημάτων τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας στὰ Θερμιά καὶ ἡ ἀνάλυση τοῦ θέματος. Τοῦτο εἶχε τεθεῖ στήν Προπαγάνδα ἀπὸ τὸν δικάριο Σίργους Ἀντώνιο Γοζαδίνο (SOCG, 272, 297R ὅπου ἐπιστολὴ του ἀπὸ 10.7.1661 ἐπαναθέσεως τοῦ ζητήματος).

III'. Στὸ ἔγγραφο ἀριθ. 5 δὲ Γοζαδίνος ἀναφέρει δὲ καὶ στήν Ἀντίπαρο ὑπῆρχε παλαιὸν καθολικὸν παρεκκλήσιο στὸ δίνομα τοῦ Ἀρχαγγέλου Μιχαὴλ, τὸ δοποῖο κατεῖχαν οἱ «Ἐλληνες ἐλειψέντει καθολικοῦ ποιμανίου στὸν γησὶ καὶ δὲτι ἐφρόντιζεν «νὰ περιέλθει καὶ πάλι στὴν ἔξουσίαν» τῆς Καθολικῆς ἐκκλησίας. Πρὸς τοῦτο ἐπέτυχε «νὰ πείσει τὸν κ. Πέτρο Ρόζα, πρόδεινο καὶ προστάτη τοῦ τόπου» γὰρ ἐνεργήσει τὰ δέοντα. «Ο τελευταῖος εἶχε μάλιστα ὑποσχεθεῖ, κατὰ τὸ παράδειγμα τοῦ Νικολάου Δαρζέντα νὰ ἀναλάβει τὴν συντήρηση τοῦ παρεκκλησίου καὶ τοῦ ἐφημερίου του. Ο Πέτρος Ρόζας, ἔμπορος ἀπὸ τὴν Χίο καὶ πρόδεινος τῆς Γαλλίας, Ἀγγλίας καὶ Βενετίας στὴ Σίφνο καὶ μὸνος κάτοικος της, ὑστερός ἀπὸ τὸν γάμο του μὲν τὴν ἔγγονη τοῦ διασῆμου μεγαλεμπόρου τοῦ νησίου αὐτοῦ Βασιλείου Λογοθέτη (6λ. γι' αὐτὸν καὶ τὸν Π. Ρόζα στὸ διδύλιο μου «Ιστορία τῆς Σίφνου ἀπὸ τὴν Προστρατικὴν Εποχὴν μέχρι τὸν Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο», Ἀθῆναι 1990), ηταν, ἐπιως μαθαίνουμε τώρα, καὶ «προστάτης» τῆς Ἀγαπάρου δηλ. ἐκπρόσωπος τοῦ νησίου ἐνώπιον τῶν Ἀρχῶν καὶ διοικητής του.

IV'. Τέλος, ἀπὸ τὰ δημοσιευόμενα ἔγγραφα γίνεται γνωστὸς: α) δὲτι διετέλεσαν ἐφημέριοι στήν Ἀγουσσα οἱ Λεονάρδος Φρέρης καὶ Μπορτούλιος Ρόσσι, καὶ οἱ δύο ἀπὸ τὴν Σύρα (6λ. ἔγγραφα 1 καὶ 4) καὶ β) δὲτι οἱ καθολικοὶ τῆς Κιμώλου κατήγγειλαν τὸν ἐφημέριὸν τους (ἴγγραφο 8), γνωστὸν ἦδη κληρικὸν μὲν σκανδαλώδη δίον κατὰ τὶς πλούσιες μαρτυρίες τῶν πηγῶν (6λ. πρόδειγμα B.J. SLOT, Κοθολικὸς ἐκκλησίας Κιμώλου καὶ τὸν πέριξ γῆσων, στὰ «Κιμωλιακά», Ἀθῆναι 1974, τόμος Ε', σελ. 141 κ.ά.).

ΣΙΜΟΣ ΜΙΑΤ. ΣΥΜΕΩΝΙΔΗΣ

ΤΑ ΕΓΓΡΑΦΑ

(1) Αντίγραφο τῆς Ἐπισκέψεως ποὺ πραγματοποίησε ὁ σεβασμώτατος ἀρχιεπίσκοπος POLLA κατὰ τὸ πρῶτο χρόνο τῆς ἀφίξεώς του στὴν Νάξο.

Ἐτος 1659 Δεκεμβρίου 14 (ἀρχεῖο ή Ἐπίσκεψη καὶ ἐτελείωσε τὸν Ιούλιο τοῦ 1660).

.....

13. Στὴ δικαιοδοσίᾳ τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Νάξου ὑπάγεται καὶ ἡ ἐκκλησία τῆς Πάρου γι' αὐτὸν καὶ οἱ ἀρχιεπίσκοποι, τὸσον ὁ Λατεῖνος, ὃσο καὶ ὁ Ἐλληνας, ἔχουν τὸν τίτλο Νάξου καὶ Πάρου. Στὸ νησὶ αὐτὸν εὑρίσκεται: ἔνας γαδὸς στὸ Κάστρο τῆς Ἀγουστας, ποὺ ἀποτελεῖ τὴν κύρια πόλη τῆς Πάρου, τιμημένος στὸ ὅνομα τοῦ Ἀγίου Γεωργίου, μήκους 32 ποδῶν καὶ πλάτους 20, μὲ ἔνα κλῖτος, παλαιότατος, ποὺ λατρεύεται καὶ ἀπὸ αὐτοὺς τι ὑπὸ Ἐλληνες, ἀλλὰ πολὺ φτωχὸς ὅπως φαίνεται καὶ στὸν ἐπόμενο κατάλογο: εὑρέθηκε νὰ ἔχει 2 φελόνια πράσινα παλαιά, τὸ ἔνα ἀπὸ δαμάσκο καὶ τὸ ἄλλο ἀρμεσίνο, 2 ἐπεγύντες, 2 ὡμοφόρια, τὸ ἔνα μονό, καὶ ἔνα ὑφαντὸν κόκκινο, μία ὁθόνη τοῦ δισκοπότηρου, δύο καλύμματα τῆς τραπέζης, 2 κηροπήγια ξύλινα καὶ ἔνα καντήλι ἀπὸ λευκοσίδηρο, αὐτὰ εἶναι δλα καὶ δλα ποὺ διαθέτει, χρησιμοποιεῖ δὲ ἄγιο ποτήριο, τυπικὸ, βιβλίο λειτουργίας καὶ ὅλα ἀπαραίτητα προερχόμενα ἀπὸ τὸν μητροπολιτικὸν ναὸ τῆς Νάξου. Ἀπὸ ἀκίνητα ἔχει ἔναν κήπο ποὺ ἔνοικάζει ὁ ἐφημέριος ἀγιὴ τεσσάρων PIAS-TRE ἑτησίως καὶ ἔνα χωράφι ποὺ ἀποδίδει δύο - τρία ρεάλα. Ἀπὸ τὰ ἀνωτέρω εὑχερῶς συμπεραίνει: καγεῖς πόσο φτωχὴ εἶναι αὐτὴ ἡ ἐκκλησία, ὥστε ἀν δὲν εἶχε τὰ 30 σκοῦδα ποὺ ἀποστέλλει ἡ Ἀγία Προπαγάνδα στὸν ἐφημέριο δὲν γνωρίζω μὲ ποιόν τρόπο θὰ μποροῦσε γὰζήσει, ἀν καὶ κατέχει πολὺ γιά τὰ ἀπαραίτητα.

Στὴν πόλη τῆς Πάρου καὶ, μέσα στὴ μεγάλη ἐλληνικὴ ἐκκλησίᾳ τὴν δινομαζομένη Καταπολιανὴ, ὑπάρχουν δύο ἀλτάρια τοῦ λατινικοῦ δόγματος, τὸ ἔνα κατασκευασμένο παλαιότατα καὶ τὸ ἄλλο πρὸ ὀκτώ — ἐννέα χρόνων τὸ πρῶτο εἶναι μόνο μία μαρμάρη στήλη ἐπάνω στὴν ὅποια εἶναι μία μηρή μαρμάρινη ἐπιφάνεια, τὸ δεύτερο εἶναι κατασκευασμένο κάπως καλύτερα μὲ δύο σκαλοπάτια.

Σὲ δλο τὸ νησὶ τῆς Πάρου ὑπάρχουν τριάντα ψυχὲς τοῦ δόγματος μαζὶ ποὺ ἔξυπηρετεῖ ἔνας ιερέας ἀπὸ τὴν Σύρα διοικαζόμενος Λεονάρδος Φρέρης, ὁ ὅποιος ἔχει τοποθετηθεῖ ἀπὸ τὸν σημεριγὸ σεβασμώτατο ἀρχιεπίσκοπο κατὰ τὸ νόμιμο δικαίωμα ποὺ ἔχει διορισμοῦ τοῦ καπελλάνου καὶ εἶναι δύο χρόνια τώρα ποὺ ὑπηρετεῖ.

(SCPF, SOCG. 275, 262RV)

(2) Σεβασμιώτατε

Μὲ ἐπισκέφθηκε δὸν Νικόλαος Δαρζέντας, κληρικὸς τῆς Σαυτορίνης, δὸποιος ἐπήγαινε στὴν Πάρο, σὲ ἓνα κάστρο διοικαζόμενο Παροικά, τὸ πιὸ μεγάλο καὶ πιὸ πυκνοκατοικημένο ἀπὸ τὰ ἄλλα κάστρα τῆς Πάρου, γιὰ ὑποθέσεις τοῦ ἀδελφοῦ του, δὸποιος, παντρεμένος στὸ ἀνωτέρῳ κάστρῳ, ἀπεβίωσε πρὸ πενταετίας ἀφίγοντας μερικὰ παιδία βαπτισμένα κατὰ τὸ λατινικὸ δόγμα. Αὕτης δὸν Νικόλαος, ἀπὸ ἀγάπη πρὸς τὰ παιδία καὶ γιὰ τὴ διασφάλιση τῶν συμφερόντων καὶ συγκέντρωση τῶν εἰσοδημάτων τους, μεταβαίνει κάθε χρόνο ἀπὸ τὴ Σαυτορίνη στὸ ἀγωτέρῳ κάστρο. Ἔτσι, κατὰ τὴν ἐδῶ συγάντησή μας καὶ τὴ συζήτηση ποὺ ἀκολούθησε, μὲν ἐπληροφόρησε ὅτι εὑρίσκονταν σ' ἐκεῖνον τὸν τόπο δύο οἰκογένειες λατινικοῦ δόγματος, χωρὶς γὰρ λείπουν ποτὲ καὶ πλεούμενα δυτικὰ ἦ κουρσάρικα, γιὸς αὐτὸς θεωρεῖ ὅτι καλὸ θὰ ἥταν νὰ ἀποσταλεῖ στὸ εἰρημένο κάστρο ἔνας μισθονάριος. Στὴ συγένεια, μὲν ἐπιδέξιο τρόπο, τὸν ἔκανα νὰ μοῦ ἐκμυστηρευθεῖ τὴν, ἐπὶ τοῦ θέματος, γνώμη του, δὸποια εἶγαι ή ἐπομένη:

"Αγ. ἡ Ἀγία Προπαγάνδα ἀποφασίσει γὰρ στελεῖ μισθονάριο, δὲ ἵδιος ἀναλαμβάνει νὰ προσφέρει ἐκκλησία, κατοικία καὶ διαδίωσή του προικίζοντας τὴν ἐκκλησία μὲ κτήματα ἀξίας διακοσίων PEZZE DA OTTO.

Κατόπιγ τούτου ἡθέλησα γὰρ ἐνημερώσω τὴ σεβασμιότητά σας ἐπὶ ὅσων ἔχει νὰ προσφέρει δὲ εἰρημένος προκειμένου γὰρ τὰ θέσεις ὑπὸψη τῆς Ἀγίας Προπαγάνδας ὥστε νὰ γίνει δυνατὴ ἡ ἀπόκτηση ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία δικαιωμάτων ἐπὶ ἀκινήτων, δηποτὲ ἡ δημοικα τῆς Ἀγουστας, ὑπὲρ τῆς δημοίας δημοτῶν ἔξοδεύει ἡ Προπαγάνδα τριάντα σκοῦδα ἐτησίως, ἐγὼ στὴν προκειμένη περίπτωση δὲν θὰ ἔχει κανένα ἔξοδο.

"Ἐν πάσῃ περιπτώσει τὸ ἐν λόγῳ ζήτημα ἔξαρτάται ἀπὸ τὴν κρίση τῆς σεβασμιότητὸς σας ὑπὲρ τῆς δημοίας ἔξαιτούμαι τὴν ἔξι ψήφους εὐτυχία καὶ μακρορημέρευση.

Σίφνος, 8 Μαΐου 1660 (παλαιὸ)

Τῆς σεβασμιότητὸς σας

πιστὸς δοῦλος

Ἀντώνιος Γοζαδίνος, θινάριος Σίφνου.

(SCPF) SOCG. 276, 292R).

(Τὸ 2ο μέρος στὸ ἐπόμενο τεῦχος)

ΠΑΡΙΑΝΑ

φωτογρία
λαογραφία
ΤΗΣ ΠΑΡΩΝ ΚΑΙ

‘Αρχαιολογία
Γράμματα τέχνη
‘Αντπάρω

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ — ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
ΝΙΚΟΣ ΧΡ. ΑΛΙΠΡΑΝΤΗΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΤΟ ΠΑΡΙΑΝΟ ΜΑΡΜΑΡΟ
ΣΤΗΝ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ

ΦΡΑΓΚ. ΛΕΒΕΝΤΗ: Μνήμη "Οθωνα
Κάπαρη (πο'ημα).

ΑΦΙΕΡΩΜΑ ΣΤΗ ΜΙΚΡΑ ΑΣΙΑ

Γράφουν: Σεβ. Φλωρίνης π. Αύγουστηνος,
Ν.χ. Χρ. Αλιπράντης, Ίωάν. Ν. Γεμε-
λιάδης, Γ. Δρόσος, δρχ. Φλόθεος Ζερ-
βάκος, Ν.χ. Στ. Κρητικός, Γιάννης Β.
Κωδαΐκος, Μνήμων, Β.χ. Πίγτος, Γιάν-
νης Στ. Ραγκούσης, Φραγκ. Π. Σαρ-
ρής, Ν. Φραγκεσκίνης, V. SCOTT O'
CONNOR.

ΑΥΤ. ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟΥ: Ταυτότητα δια-
λέκτου Σύρου - Πάρου.

ΝΙΚ. ΜΑΡΙΝΑΚΗ: Η έξηγηση του δυν-
ματος Νίκας.

ΖΑΧ. ΣΤΕΛΛΑ: Μέσος ώμος (μελέτη).

ΣΙΜΟΥΣ ΣΥΜΕΩΝΙΔΗ: Νέες μαρτυρίες
για τούς καθολικούς της Πάρου - Αγ-
ιτιπάρου (20, τελευταίο).

ΚΑΤΕΡΙΝΑΣ ΑΣΙΜΗ: Ο μεθύστακας
(διήγημα).

Ν.Χ.Α.: Έκκληση γιὰ τὴν ἀνέγερση Γυ-
μασίου στὴν Παροικίᾳ.

ΧΡΟΝΙΚΑ: Επικαιρότητες ("Οθ.
Κάπαρης") — Επέτεοι ("Άγδρ. Κοντα-
ράτου: Χρ. Αλιπράντης") — Αρχαϊο-
λογικά — Ερανίσματα — Βιβλία, Πε-
ριοδικά κ.ά.

Η περίφημη Πτερωτὴ Νίκη ἀπό
τὴ Δῆλο. Κορυφαῖο ἔργο Παρισιού γλύπτη
φιλοτεχνημένο ἀπὸ παρισιανὸ μάρμαρο. Γί-
ρω στὰ 550 π.Χ. Αρχαϊκὴ ἐποχὴ (Ἐθν.
Αρχαιολ. Μουσεῖο Αθηνῶν).

ΝΕΕΣ ΜΑΡΤΥΡΙΕΣ ΤΩΝ ΠΗΓΟΝΤΙΑ ΤΟΥΣ ΚΑΘΟΛΙΚΟΥΣ ΤΗΣ ΠΑΡΟΥ - ΑΝΤΙΠΑΡΟΥ

(2ο, τελευταίο)

3

Σεβασμώντας,

Μόλις μου έγραψε διαδεσμώτατος δὸν Ἀντώνιος Γοζαδῖνος, ἀποστολικὸς δικάριος Σιφρού, τὴν ἐπιθυμία τῆς Ἁγίας Προπαγάνδαις ἀναφορικὰ μὲ τὴν Ἀποστολὴν τῆς Παροικᾶς καὶ θέλοντας νὰ δλοκληρώσω τὴν ὑπόσχεσή μου γι' αὐτήν, παρεκάλεσα τὸν εἰρημένο δικάριο νὰ ἔλθῃ: ἐδῶ προκειμένου νὰ καθορίσουμε τὶς λεπτομέρειες καὶ νὰ προχωρήσουμε τὸ ζήτημα κατὰ τὴ δυνατότητά μου στὴ σύσταση καὶ διατήρηση τῆς ἐκκλησίας καὶ τοῦ μοσιοναρίου.

Ἐτοι προήλθαμε στὴ σύγταξη συμβολαῖογραφικοῦ ἔγγραφου στὴν καντσελλαρία τῆς Παροικᾶς, τὸ δόπιο θὰ σᾶς ἀποσταλεῖ ἀπὸ τὸν ἀνωτέρῳ δικάριο καὶ δταν στὴ συνέχεια ἔλθει ἔνας μισσιονάριος ποὺ θὰ φροντίζει τὴν ἐκκλησία καὶ θὰ ἐμπινέσει: ἐμπιστοσύνη σὲ δλους καὶ σ' ἐμας, ὑπόσχομαι νὰ μὴν παραλείψω νὰ τὸν συτρέξω σὲ δλα τὰ ζητήματα, κατὰ τὶς δυνάμεις μου, τόσο τὰ οἰκονομικά, δσα καὶ τὰ ὑπόλοιπα.

Μὲ τὴν παράκληση πρὸς τὶς σεβασμότητές σας νὰ ἀποδεχτοῦν τὴν ταπεινή μου προσφορὰ καὶ τὴν ἐπιθυμία μου παροχῆς ὑπηρεσιῶν, κλείνω τὴν παρούσα κατασπαζόμενος τὶς ἵερες πορφύρες σας καὶ ἀπομένω ἐξ δλης τῆς φυχῆς μου.

Ταπεινὸς δοῦλος

Don Νικόλαος Δαρέστας, καγδνίκος

Παροικά, 10 Ιουνίου 1661 (παλαιό)

(SOCG. 272, 305R)

Σεβασμιώτατοι,

Ο δὸν Νικόλαος Δαρζέντας, ὁ δόποιος προσφέρεται νὰ συστήσει τὴν καπελλανία στὸ νησὶ τῆς Πάρου, στὴν Παροικά, εὑρίσκεται γιὰ ὑποθέσεις τοῦ στὴ Σαντορίνη, ὅπου καὶ τοῦ ἔγραφα εὐθὺς ὡς ἔλαβα τὶς ἐπιστολές σας δὲ: ἐπιθυμῶ νὰ συζητήσω μαζὶ του, νὰ δῶ τὴν ἐκκλησία, τὸ κτῆμα καὶ ὅ,τι ἄλλο ὑπόσχεται: γιὰ τὴ συντήρηση τοῦ καπελλάνου περιμένω λοιπὸ, νὰ ἐπιστρέψει στὴν Παροικία καὶ ἀφοῦ συζητήσω μαζὶ του θὰ σᾶς ἐνημερώσω πλήρως μὲ τὸν πιὸ πρόσφορο τρόπο.

Γιὰ τὰ κτήματα ποὺ σᾶς ἔγραψε ὁ δὸν Ἀγιώνιος Γοζαδίνος, τὰ εὑρισκόμενα στὰ Θερμὰ καὶ ἀνήκοντα, ὅπως διατείνετε, στὴν Ἐκκλησία τῆς Σίφρου, τὰ δόποια ἔχου καταπατηθεῖ πρὸς σαράντα - πενήντα χρόνων εἰγαι ἀλήθεια ὅτι ἀνήκαν, ὅπως λέγεται, στὴν Καθολικὴ Ἐκκλησία Θερμίων καὶ δὲν καταπατήθηκαν ἐδῶ καὶ σαράντα χρόνια, ἀλλ' ἵσως ἐκατὸ καὶ πλέον, γιατὶ τὰ Θερμὰ ἦταν νησὶ κατοικημένο καὶ εἶχε Λατīνο ἐπίσκοπο, ὁ δόποιος εἶχε στὴ δικαιοδοσία του καὶ τὸ νησὶ τῆς Κέας. Ἀργότερα δύμας ἐρημώθηκε ἀπὸ Τούρκους κουρσάρους καὶ ὅταν, δραδίτερα, ξακατοικήθηκε, ἀνηρπάγησαν αὐτὰ τὰ κτήματα ἀπὸ τοὺς Ἐλληνες καὶ ὅταν κάποιος κατέχει ἕνα κτῆμα 100 χρόνια εἴγαι δύσκολο νὰ τοῦ τὸ πάρεις, ἴδιαίτερα σ' αὐτὰ τὰ μέρη. Εἶναι: ἀλήθεια ὅτι μὲ τὴ συμπαράσταση τῶν Βενετῶν εἶναι δυνατὴ ἡ διακατάληψη τους. "Οταν δύμας ἐπιστρέψουν οἱ Τούρκοι, δλα θὰ πάνε κατ' ἀνέμου, ἐκτὸς ἀν θελήσουν οἱ κατέχοντες γὰρ ἰκανοποιηθοῦν μὲ χρήματα γιὰ τὶς δελτιώσεις καὶ καλλιέργειες ποὺ ἔκαναν στὰ κτήματα.

Μοῦ γράφουν οἱ σεβασμιότησές σας δὲ: ἔστε:λα ἔναν κληρικὸ στὴν Παροικά κατὰ παράδαση τῶν ἐντολῶν ποὺ μοῦ εἴχατε δώσει. Τοῦτο δύμας ἔγινε μὲ τὴν ἀποστολὴ ἀπὸ καὶ:ροῦ εἰς καιρὸν ἐνὸς καπούτσινου ἡ ἱησουΐτη γιὰ συμπαράσταση σ' ἐκεῖνες τὶς φυχές μέχρι: νὰ πραγματοποιήσει ὁ δὸν Νικόλαος τὴν ἱερὴ ἐπιθυμία του μὲ τὴν ἔξεύρεση ἐνὸς καταλλήλου ἱερῷμένου γιὰ τὴν ἐπάνδρωση τῆς Ἀποστολῆς.

Στὴν Ἀγουσα, κωμόπολη τοῦ Ἰδιου ἡγε:οῦ τῆς Πάρου, ὑπῆρχε ἔνας καπελλάνος τῆς μητροπόλεως Νάξου, ἀνθρωπὸς μὲ ἐνάρετο βίο, δύμας ἔξ αἰτίας τοῦ Νικηφόρου Γ:ράρδη, ὁ δόποιος μὲ τὶς συνεχεῖς παρενοχλήσεις καὶ ὕδρεῖς ἐναντίον τοῦ, τὸν ἀνάγκασε νὰ ἔγκαταλείψει τὴν ἐκκλησία του, τὴν δόποια, στὴ σύνεχεια ἐπέδειπά ἔγω μὲ ἔναν ἄλλο κληρικό, ἔντιμο πρόσωπο ἀπὸ τὴ Σύρα, δύνματι: δοη Μπουρτούλη Ρόσσι, ὁ δόποιος ἐπίσης ἀναγκάσθηκε νὰ φύγει ἔξ αἰτίας τῶν προσδολῶν τοῦ ἀγωτέρω. Αὐτὸς ὁ Νικηφόρος εἶναι ἐκδικητικός, ὑπεραπτικός καὶ μὲ ἐλάχιστο φόρο στὸ Θεὸ μολονότι Λατīνος καὶ κακοποιηθεῖ γι' αὐτὸν τὸν λόγον πολὺ δύσκολα δέχονται: αὐτοὶ νὰ προσέλ-

θουν στήγη ὑπηρεσία ἐκείνης τῆς ἐκκλησίας· ἔτοι εἶναι περίπου δύο μῆνες τώρα που η ἐκκλησία χρεύει, γιατὶ ἀναλογούζομενοι τὰ δειγά ἀπὸ αὐτὸν τὸν Νικηφόρο δὲν δέχεται καγένας καπελλάνος νὰ πάει ἐκεῖ. Ἐν τούτοις δὲν θὰ παραλείψω γὰρ ἐξασκήσω τὸ κύρος μου γιὰ τὴν τακτοποίηση τοῦ ζητήματος τὸ γρηγορότερο. Κατασπάζομαι μὲ ταπεινότητα τὸν ιερές πορφύρες σας, Νάξος, 16 Ιουνίου 1661.

Ταπεινὸς ὑπηρέτης σας

Βύρθολομαῖος, ἀρχιεπίσκοπος Νάξου καὶ Πάρου

(SCPF/SOCG. 272, 342 RV)

Σεβασμιώτατοι,

Στὸ νησὶ τῆς Ἀγιαπάρου, ποὺ ἀπέχει ἀπὸ τὴν Παροικιὰ τέσσερα μῆνα θαλάσσης, ὅπου περγᾶς διασχίζοντας μίκρὸ πέρασμα ἀπὸ τὸ ἔνα στὸ ἄλλο μέρος, εὑρίσκεται ἔνα δικὸ μας παρεκκλήσιο, τιμημένο στὸ δυναμα τοῦ Ἀρχαγγέλου Μιχαὴλ κατεχόμενο ἀπὸ τοὺς Ἑλληνες γιατὶ δὲν ὑπάρχουν καθολικοὶ τοῦ δόγματος μας. Ἐπέτυχα λατπὸν νὰ πείσω τὸν κ. Πέτρο Ρόζα, πρόδεινο καὶ προστάτη τοῦ τόπου νὰ φροντίσει νὰ πειέλθει καὶ πάλι στὴν ἔξονσία μας, πρᾶγμα ποὺ ὑποσχέθηκε μὲ δλη τὴ δύναμη τῆς ψυχῆς του, ἐπως καὶ στὴ συντήρηση τοῦ παρεκκλήσιου καὶ ἐνδὸς κληρικοῦ, κατὰ τὸ παράδειγμα τοῦ Νικόλαου Δαρζέντα, ὑστερα βέβαια ἀπὸ δικῇ σας ἔγκριση.

Ἐνρισχόμενος πάγτοτε πρόθυμος στὶς διαταγές σας, τελειώνω μὲ κάθε ταπεινωση καὶ εὐλάβεια.

Σίφνος, 10 Ιουλίου 1661 (παλαιό)

Τῶν σεβασμιοτήτων σας

Ταπεινὸς δοῦλος

Ἀντώνιος Γοζαδίνος, δικάριος Σίφνου

(SCPF/SOCG. 272, 304R)

❸

Σεβασμιώτατε,

Μόλις παρέλαβα τὴν ἀπὸ 2 Οκτωβρίου 1660, διαταγὴ τῆς Ἀγίας Παναγίας (στὶς 26 Μαΐου 1661, κατὰ τὸ παλαιό), δὲν παρέλειψα νὰ ἐνεργήσω ἀμέσως μὲ δλες τὶς δυνάμεις μου, προκειμένου νὰ μὴν χαθεῖ ἡ εὐκαρία ποὺ ἐμφανίσθηκε γιὰ τὴν ὑπηρεσία τοῦ Κυρίου καὶ τῆς Ἀγίας Του Ἐπικλησίας τελικὰ μὲ ἐπροσκάλεσε διδιός δ δύο Νικόλαος Δαρζέντας πλη-

σίον του προκειμένου νὰ μοῦ ἔξηγγήσει λεπτομερῶς διὰ τι εἶχε κατά γοῦν· γιὰ τὴν Ἀποστολὴν τῆς Παροικῆς κι' ἀκόμη γιὰ δὲ νὰ ἐνημερώσει τὴν Ἁγία Προπαγάνδα μὲ κάθε λεπτομέρεια γιὰ τὴ συντήρηση τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ ἱερωποστόλου. Ἀκολούθως ἐκάνωμε τὸ ἑσωκλειόμενο στὴν παρούσα ἐπίσημο ἔγγραφο στὴν καντσελλαρία τοῦ γηραιοῦ, ἀπὸ τὸ δόποιο ἡ σεβασμιότητά σας θὰ διαπιστώσει καὶ ἔταν νομίζει, θὰ ἐνημερώσει τὴν Ἁγία Προπαγάνδα σὲ διὰ τοῦ αὐτὸς κάθε φορὰ μοῦ ζητοῦσε, διὰ δηλαδὴ ἡ Ἁγία Προπαγάνδα θὰ πρέπει νὰ στείλει ἔναν μισσιονάριο δὲ δόποιος θὰ εἶναι ἐπιμελῆς στὴν ἔξυπηρέτηση τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ σχολείου καὶ αὐτὸς θὰ προσφέρει ἔνα ἀκόμη κτήμα, μέσα στὸ δόποιο εὑρίσκεται ἡ Ἐκκλησία, ποὺ θὰ τοῦ προσπορίζει κάθε χρόνο ἄλλα εἰκοσιπέντε ρεάλια σὲ ἀνάλογα προϊόντα· δημος βαθύτατη ἐπιθυμία του εἶναι νὰ προτιμηθεῖ ἔνας κληρικὸς ποὺ ὑπηρετεῖ στὴ Νάξο, δὲ δὸν Ἀντώνιος Καμίλλος, ἐφημέριος καὶ οἰκοτόμος ἀκόμη, μοῦ ἔχει γράψει δὲ ἵδιος πολλὲς φορὲς διὰ τοῦ ἔχει μεγάλη ἐπιθυμία νὰ διορισθεῖ στὴν ὑπηρεσία τῆς Ἁγίας Προπαγάνδας καὶ σὲ δόποιοδήποτε μέρος διαταχθεῖ. Εἶναι γιὰ αὐτὸς, σπως νομίζω, εὐκαιρία γιὰ τὴν Ἁγία Προπαγάνδα νὰ ἀποφασίσει σχετικῶς λαμβανομένου ὑπόψη τοῦ γεγονότος διὰ αὐτὸς ἔχει ἀνατραφεῖ στὸν ἴδιο τόπο καὶ εἶναι· γνωστὸς σὲ δλους. Βέδαια ἡ τελικὴ ἀπόφαση ἀνήκει στὴν ἀρμοδιότητα τῶν σεβασμιοτάτων τῆς Προπαγάνδας καὶ τῆς σεβασμιότητός σας.

Ἀνέφερα στὴν Ἁγία Προπαγάνδα καὶ τὸ ζήτημα κάποιων ἔκτασεων δικῶν μας οἱ δόποιες εὑρίσκονται στὸ γηραιό τῶν Θερμίων καὶ ἔχουν διαρπαγεῖ ἀπὸ τοὺς Ἑλληνες, προκειμένου νὰ μεριμνήσει γιὰ αὐτές, καθὼς καὶ ἐνὸς παρεκκλησίου στὴν Ἀγία παρο, δικοῦ μας, τιμημένου στὸ ὄνομα τοῦ Ἀρχαγγέλου Μιχαήλ, γιὰ νὰ τὸ ἔχαναπάρουμε καὶ νὰ μὴ μείνει στὰ χέρια τους. Περιμένογότας τὴν δριστικὴ ἀπόφαση καὶ τὶς διαταγές σας, παρακαλῶ τὸν Κύριο γιὰ κάθε πρόσδοτο καὶ μακρότημέρευσή σας καὶ κατασπάζομαι ταπεινὰ τὸ χέρι σας.

Σίφνος, 10 Ιουλίου 1661 (παλαιό)

Τῶν σεβασμιοτήτων σας

Ταπεινὸς δοῦλος

Ἀντώνιος Γοζαδίνος, δικάριος Σίφνου

(SCPF/SOCG. 272, 299RV)

γ

Σεβασμώτατοι,

Δὲν παρέλειψα νὰ μεριμνήσω ἀμέσως καὶ νὰ ἐνημερώσω τὸν δὸν Νικόλαο Δαρζέντα σύμφωνα μὲ τὰ δύο μὲ διατάξατε μὲ τό, ἀπὸ 2 Οκτωβρίου

1660, ἔγγραφό σας, τὸ δόποιο περιῆλθε στὴν κατοχὴ μου στὶς 26 Μαΐου 1661 (μὲ τὸ νέο ημερολόγιο) ἐπὶ τοῦ ζητήματος τῆς Ἀποστολῆς τῆς Παροικᾶς, τὴν δόποια προσφέρει ὁ εἰρημένος δὸν Νικόλαος. Γιὰ τὸν σκοπὸν αὐτὸν μὲ παρεκάλεσε ὁ ἀνωτέρω νὰ μεταδῶ ἐκεῖ, προκειμένου νὰ σχηματίσω πλήρη καὶ ἀπόλυτη γνώση, ὅπως ἐπιθυμούν οἱ σεβασμιότητές σας, ἐπὶ τῆς συνηρήσεως τῆς ἐκκλησίας καὶ τοῦ μισθοφόρου, δηλαδὴ τὸν ρυθμόν της συνηρήσεως τῆς καντσελλαρίας τὰ θέματα κατὰ τὸ συνηρημένο στὴν παροῦσα συμβολαιογραφίαν ἔγγραφο, σύμφωνα μὲ τὴν ἐκφρασθεῖσα ἐπιθυμία σας. Θὰ πρέπει λοιπὸν ἡ Ἁγία Προπαγάνδα, πρὸς ἀπειργήνη ἐποιούση ποτε αἰφνιδίου περιστατικοῦ, νὰ ἐνεργήσει σύντοιμα γιὰ νὰ μὴ χαθεῖ ἡ εὐκαιρία ποὺ παρουσιάζεται γιὰ τὴν ὑπηρεσία τοῦ Κυρίου καὶ τῆς Ἁγίας Του Ἐκκλησίας. Τελειώνογτας κατασπάζομαι μὲ ἄκρη ταπείνωση τὶς ιερὲς πορφύρες σας.

Σίφνος, 20 Ιουλίου 1661 (παλαιό)

Τῶν σεβασμιοτήτων σας

Ταπεινὸς ὑπηρέτης
Ἄγιονος Γοζαδίνος, δικάρδιος Σίφνου

(S.C.P.F./SOCG, 272, 298R)

8

Σεβασμού:ώτατε,

Μὲ ἄλλες ἐπιστολές ἔχω ἐνημέρωσει τὴν Ἁγία Προπαγάνδα καὶ τὴν σεβασμιότητά σας ἐπὶ τῶν ζητημάτων ποὺ ἀτιμετωπίζουν κάποιες ἐκκλησίες αὐτῶν τῶν νησιών τοῦ Ἀρχιπελάγους καὶ, ἰδιαίτερα, μέσω τοῦ σεβασμιωτάτου τῆς Μήλου, γιὰ τὴν ἐφημεριακὴν πρόσοδο τῆς νήσου (sic) Παροικᾶς, τὴν δόποια προσφέρθηκε νὰ κατοχυρώσει ὁ δὸν Νικόλαος Δαρζέντας. Ἀπέστειλα ἀκόμη στὴν σεβασμιότητά σας ἐπίσημα ἔγγραφα ποὺ ὑπέγραψε ὁ ἀνωτέρω στὴν καντσελλαρία τῆς Ἱδίας νήσου, ὅπως καὶ σημείωμα γιὰ τὰ ἔξοδα διαβούλωσες τοῦ μισθοφόρου τὸν δόποιο θὰ ἐπιθυμοῦσε νὰ διορίσει ἡ Ἁγία Προπαγάνδα.

Τώρα, ἐπειδὴ μοῦ γράψεις ὁ εἰρημένος δὸν Νικόλαος ἐὰν τυχόν ἔλαβα ἀπάγνηση, ἐπῆρα τὴν ἀπόφαση νὰ ξαναγράψω στὴ σεβασμιότητά σας νὰ προσέλθει, τὸ δυνατὸν συντομότερα, στὶς δέουσες ἐνέργειες, ὥστε νὰ μὴ χάσει ἡ Ἐκκλησία αὐτὸν τὸ εὐεργέτημα (beneficio), γιὰ τὸ δόποιο ἀναμένουμε, μὲ πρώτη εὐκαιρία, τὶς ἐντολές τῆς Ἁγίας Προπαγάνδας καὶ τῆς σεβασμιότητός σας.

Κάτοικοι τοῦ νησίου τῆς Κυμάλου ήλθαν ἔδω παραπόνούμενοι κατὰ τοῦ μισθοφόρου τοῦ Ἱδίου νησιοῦ καὶ μὲ παρεκάλεσαν πεστικὰ νὰ τὸ ἀναφέρω στὴν Ἁγία Προπαγάνδα, πρᾶγμα ποὺ κάνω χωρὶς κανέναν ἐνδοξασμὸν γιατὶ θεωρῶ ὅτι ἔχω ὑποχρέωση καὶ δὲν πρέπει νὰ τὸ ἀποκρύψω.

Σίφνος 20 Δεκεμβρίου 1661 (παλαιό)

Τῆς σεβασμιότητός σας

Δοῦλος ταπεινός

Άγιντος Γοζαδηγος, θικάριος Σίφνου

(SCPF/SOCG. 276, 326R)

9

Περίληψη ἀγαφορᾶς 1665
τοῦ DON GIOVANNI D' AVIANO
DOTTOR DI THEOLOGIA E FILOSOFIA

Πάρος

Στὴν Ἀρχεπισκοπὴν Νάξου ὑπάγεται καὶ ἡ νῆσος Πάρος, στὴν δποίᾳ ὑπάρχουν 30 ψυχὲς τοῦ λατινικοῦ δόγματος ὑπὸ τὴν φροντίδα ἐνδέκα παπελλάνου ἀποστελλομένου ἀπὸ τὸν ἀρχεπίσκοπο. Υπάρχουν δύο κύριοι τόποι, ἡ "Αγουσα καὶ ἡ Παροικά, ἀλλ' ἐπειδὴ δὲν ὑπάρχει παρὰ ἔνας μόνο ιερέας, εὑρίσκεται πότε στὸν ἔνα καὶ πότε στὸν ἄλλο χωρὶς τοποθέτηση. Καπελλάνος εἶναι ὁ δὸν Λεονάρδος Φρέρης, ἀλλ' ἐπειδὴ εἶναι ἐτελῶς ἀμαθής, εἶναι ἀνάγκη νὰ ἀντικατασταθεῖ ἀπὸ κάποιον ἄλλο.

"Αγαφέρει (δέ δ' Aviano) δτ: ἡ "Αγία Προπαγάδα διατηροῦσε παλαιότερα στὴν "Αγουσα ἕναν ιερέα μὲτε ἐτήσιο μισθὸ 30 σκούδων μὲ τὴν ὑποχρέωση νὰ ἔξυπηρετεῖ ὅλο τὸ νησί τῆς Πάρου λόγω τῆς μικρῆς ἀποστάσεως ἀπὸ τὸν ἔνα στὸν ἄλλο τόπο. "Ομως, ἐπειδὴ ὁ δὸν Νικδλαος Δαρζέντας ἔκανε στὴν συνέχεια μία δωρεὰ 20 (ο) pezze da otto ἐτησίως, ἔδοθηκε διαταγὴ ἀπὸ τὶς σεβασμιότητές σας (τοὺς καρδιγαλίους τῆς Προπαγάνδας) στὸν ἀρχεπίσκοπο Νάξου, νὰ ἀγαθέσει στὸν καπελλάνο τοῦ Δαρζέντα τὴν φροντίδα καὶ τῶν διοι περιοχῶν, δπως ἔκανε ὁ ἄλλος, ὁ συντηρούμενος ἀπὸ τὴν Προπαγάνδα, μὲ παίση, ἀπὸ τὴν τελευταία, τῆς καταβολῆς τοῦ μισθοῦ. "Ομως ἐπειδὴ δ Δαρζέντας ἔγραψε δτ: εἶνα: πολὺ δύσκολο καὶ κοπιαστικὸ στὸν καπελλάνο νὰ ἔξυπηρετεῖ συγχρόνως τοὺς καθολικούς καὶ τῶν δύο περιοχῶν, προσθέτοντας δτ: αὐτὸς ἔκανε τὴν δωρεά του γιὰ τὴν ἔξιπηρέτηση τῶν καθολικῶν τῆς Παροικᾶς καὶ ὅχι τῆς "Αγουσας, θὰ μποροῦσαν οἱ σεβασμιότητές σας νὰ ἀποφασίσουν ἂν πρέπει νὰ διερίσουν ἔναν νέο καπελλάνο στὴν Παροικά, μὲ τὴν καταβολὴ σ' αὐτὸν τῆς μισθῆς χορηγίας ἀπὸ ἔκειτην ποὺ ἐπλήρωναν προηγουμένως ἀντ' νὰ τὸν πιέζουν νὰ πηγαίνει καὶ στὶς δύο περιοχές, δπως εἶχε εἰσηγηθεῖ ὁ ἀρχεπίσκοπος Νάξου, δτ: δηλ. ἔγας μόνο μποροῦσε νὰ κολύψει διλόκληρο τὸ νησί.

(SCPF/SOCG. 272, 454RV)

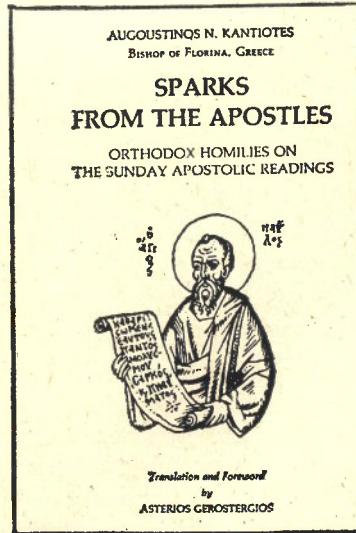
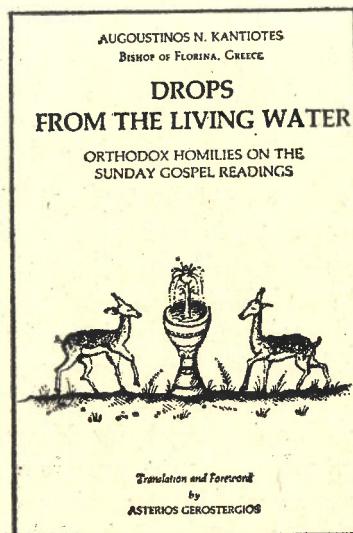
Αρχιπέλαγος,

— Νάξος, μητρόπολη. Αρχιεπίσκοπος δ σεβασμ. Πόλλα, έχειώποδε τήν
έπιθεψή του και τήν νήσο τής Πάρου, ἐπὶ τῆς δποίας (οἱ πόλεις) "Αγουσσα
καὶ Παροικιά. Η "Αγουσσα έχει ἐκκλησία τὸν "Αγιο Γεώργιο, κήπο, σπίτια.

Η Παροικιά δὲν έχει ἐκκλησία οἱ λειτουργίες γίνονται σ' ἐκείνην τῶν
Ἐλλήνων, μισθοδοτουμένου τοῦ ιερέως μὲ 30 ρεάλια ἀπὸ τὸν δὸν Νικόλαο
Δαρζέντα, δ ὅποιος ὑπόσχεται νὰ παραχωρήσει μία ἐκκλησία, δπως, ἐπίσης,
προσφέρεται ἀκόμη μία ἀπὸ τὸν κολονέλλο BOZZA.

(SCPF/SCR, RIF. NEI CONGR/ARCIP. 2a, 509R).

ΣΙΜΟΣ ΜΙΛΤ. ΣΥΜΕΩΝΙΔΗΣ

Διυὸ ἀπὸ τὰ βιβλία τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Φλωρίνης π. Αύγουστίνου Καντιώτη,
ποὺ μεταφράστηκαν στὰ ἄγγλικά. Βλ. σχετικά στὰ «Χρονικά» τοῦ τεύχους τούτου.

ΠΑΡΙΑΝΑ

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ
ΛΔΟΓΡΑΦΙΑ
ΤΗΣ Πάρου και

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ
ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΤΕΧΝΗ
ΑΝΤΙΠΑΡΟΥ

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ - ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
ΝΙΚΟΣ ΧΡ. ΑΛΙΠΡΑΝΤΗΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΓΙΑΝΝΗ ΣΠΑΝΟΠΟΥΛΟ: Ταξιδεύοντας (Ποίημα).

ΖΑΧ. ΣΤΕΛΛΑ: Ή άλούπα ήκαμ' νάρ' σα.

ΣΙΜΟΥ Μ. ΣΥΜΕΩΝΙΔΗ: Άλληλογραφία Νικολάου Π. Μαυρογένη, ήγεμόνος Ούγγροβλαχίας, μέ τὸν μητροπολίτη Χαλκηδόνος Παρθένιο, τὸν Σίφνιο.

ΦΡΑΓΚ. ΛΕΒΕΝΤΗ: Στήν πλάκα τ' Αή Πανιοῦ τοῦ θαλασσίτη (ποίημα).

ΣΩΚΡ. ΠΑΠΑΒΑΣΙΛΕΙΟΥ: Ό όρυκτός πλούτος τῶν Κυκλαδῶν.

ΝΙΚ. ΧΡ. ΑΛΙΠΡΑΝΤΗ: Ματιές στή νεότερη καὶ σύγχρονη ἴστορία τῆς Πάρου.

ΑΝΤΩΝΗ Ε. ΣΤΙΒΑΚΤΑΚΗ: Αίγαιοπεγαλίτικες ἐμπειρίες (ταξιδιωτικό).

ΝΙΚ. ΧΡ. ΑΛΙΠΡΑΝΤΗ: Τό προικοσύμφωνο Κωνσταντίνου Μιχ. Κρίσπη καὶ Ναταλίας Ν. Μπαρότη.

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ: «Θάρρος».

ΓΕΩΡΓΙΟ ΗΛ. ΜΕΤΑΞΑ: Άπό τήν δράση τοῦ γιατροῦ Γεωργίου Μεταξᾶ στή Μακεδονία.

ΦΡΑΓΚ. ΓΑΪΤΑΝΟΥ: Ή μέριμνα τοῦ Φραγκίσκου Γαϊτάνου γιά τή δενδροφύτευση τῆς Πάρου.

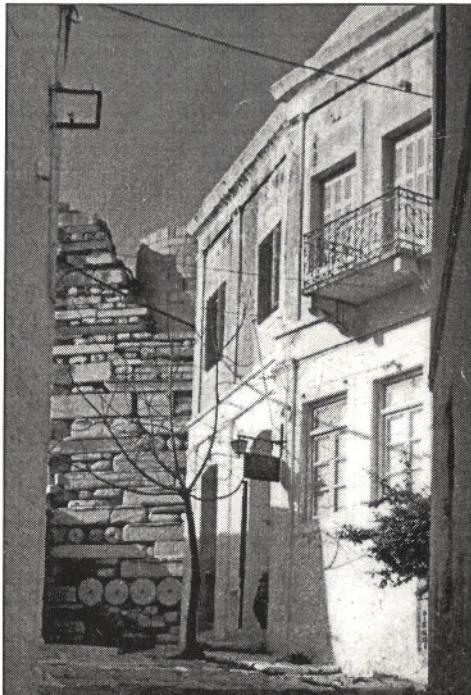
ΜΑΡΙΑΣ ΚΑΡΑΒΙΑ - ΖΩΓΡΑΦΟΥ: Πάρος (ποίημα)

ΚΑΤ. ΑΣΙΜΗ: Στά Εἰσόδια τῆς Θεοτόκου (διήγημα).

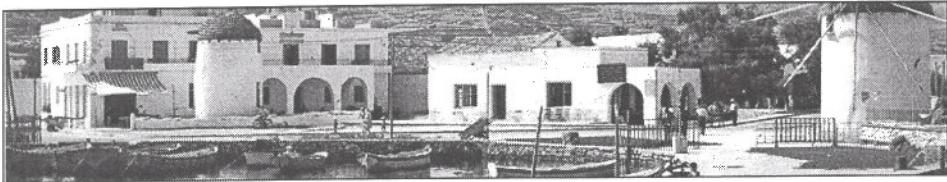
ΝΙΚ. ΧΡ. ΑΛΙΠΡΑΝΤΗ: Άπό τήν παριανή λαϊκή σοφία. Παροιμιώδεις φράσεις.

ΧΡΟΝΙΚΑ: Έπικαιρότητες, Είλαστικά, Βιβλία κ.ἄ.

ΤΡΕΙΣ ΚΟΣΜΟΙ - ΤΡΕΙΣ ΕΠΟΧΕΣ ΣΕ ΕΙΡΗΝΙΚΗ ΣΥΝΥΠΑΡΕΗ

ΣΤΟ ΚΑΣΤΡΟ ΤΗΣ ΠΑΡΟΙΚΙΑΣ συνυπάρχουν κατά τρόπο θαυμαστό, σέ ειρηνική καὶ άρμονική σύζευξη, όλες οι ἐποχές πού ἄφησαν τά ἴχνη τους στό πέρασμα τῶν αἰώνων στή γωνιά αντή τῆς Πάρου: προϊστορική, ἀρχαία, μεσανατολική, τουρκοκρατία, νεότερη, σύγχρονη. (Συνέχεια στήν ἐπόμενη σελίδα)

ΣΙΜΟΥ ΜΙΑΤ. ΣΥΜΕΩΝΙΔΗ

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΝΙΚΟΛΑΟΥ Π. ΜΑΥΡΟΓΕΝΗ, ΗΓΕΜΟΝΟΣ ΟΥΓΓΡΟΒΛΑΧΙΑΣ, ΜΕ ΤΟΝ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗ ΧΑΛΚΗΔΟΝΟΣ ΠΑΡΘΕΝΙΟ, ΤΟΝ ΣΙΦΝΙΟ

Ο διασημότερος τῶν δραγομάνων τοῦ τουρκικοῦ στόλου Νικόλαος Πέτρου Μαυρογένης, δο Παριανός, μετά δεκαεξαετῆ θητεία(1770 - 1786) στό ὑψηλό αὐτό ἀξιώμα, ἀνήλθε στόν ἡγεμονικό θρόνο τῆς Οὐγγροβλαχίας τό 1786, ὑποσκελίζοντας ἰσχυρούς Φαναριῶτες πού τόν διεκδικοῦσαν. Παρερχόμενοι τίς λεπτομέρειες γιά τήν προσωπικότητα καὶ τή δράση του (ἀφοῦ τά «Παριανά» ἔχουν ἥδη διαθέσει σελίδες πολλῶν τευχῶν τους γι' αὐτόν καὶ τήν οἰκογένειά του), θά περιοριστοῦμε στήν παρουσίασθη ἀριθμοῦ ἀνεκδότων ἐπιστολῶν πού ἀντηλλάγησαν μεταξύ αὐτοῦ καὶ τοῦ μητροπολίτου Χαλκηδόνος Παρθενίου τοῦ Σιφνίου, μετά τήν ἀνάρρηση τοῦ πρώτου στόν ἡγεμονικό θρόνο. "Οπως προκύπτει ἀπό τό περιεχόμενο τῶν ἐπιστολῶν αὐτῶν, φιλοφρονητικοῦ περιεχομένου, δο Μαυρογένης ἔτρεφε μεγάλην ἐκτίμηση πρός τόν Παρθένιο, πρός τόν δποῖο ἔσπευσε νά γράψει ἀμέσως μετά τήν ἄφιξή του στό Βουκουρέστι.

Οι ἐπιστολές εἶναι ἑπτά, τρεῖς τοῦ Μαυρογένη καὶ τέσσερις τοῦ Παρθενίου καὶ περιέχονται σέ «Ἐπιστολάριον», δηλαδὴ βιβλίο μέ υποδείγματα ἐπιστολῶν πού διδάσκονταν σέ μαθήτες τῶν σχολείων Μέσης Παιδείας κατά τήν τουρκοκρατία. Μόνο ή πρώτη τῶν ἐπιστολῶν φέρει τή χρονολογία, αψιψ=1786, ἀπό τήν ὁποία καὶ προσδιορίζεται, βάσει τῶν ημερομηνιῶν τῶν ἐπομένων, ή χρονολόγηση καὶ τῶν ύπολοίπων. Τό «Ἐπιστολάριον» ἔχει διαστάσεις 0,21X0,14 καὶ 208 φύλλα, ἀποτελεῖ δέ τόν κώδικα ὑπ' ἀριθμ. 24 τῆς Συλλογῆς Κωδίκων Σπυρ. Λάμπρου καὶ φυλάσσεται στή Βιβλιοθήκη τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν (Ιστορικό Σπουδαστήριο).

*

Ἐπιστολή № 1
(φ. κώδ. 90 α·β)

17 Μαΐου 1786

«Ιωάννης Νικόλαος Πέτρου Μαυρογένης, Βοεβόδας, ἐλέω Θεοῦ
αὐθέντης καὶ ἡγεμών πάσης Οὐγγροβλαχίας.

Πανιερώτατε καὶ θεοπόβλητε μητροπολίτα τῆς ἀγιωτάτης μητροπόλεως Χαλκηδόνος κύριε Παρθένιε ἐν Χ(ριστ)ῷ ἡμῖν πάτερ σεβασμώτατε, τήν πανιερότητά της πανευλαβῶς προσαγορεύομεν σύν τῷ ἀσπασμῷ τῆς σεβασμίας ἡμῖν δε-

ξιας της, διαφυλάττοι αὐτήν ό ἄγιος Θεός ἐν ὑγιεῖᾳ καὶ διηνεκεῖ εὐημερίᾳ μετά μακροβιότητος καὶ ὃν ἐφίετε θεόθεν ἀγαθῶν καὶ σωτηριώδῶν αἰτημάτων ἐπιτυχίαν. Διαπεραιωθέντες σύν Θεῷ ἄγιῳ τὸν Δούναβιν τήν ιγ' τοῦ παρόντος καὶ ἐπιβάντες διά τῶν ἵερῶν τῆς εὐχῶν εἰς τὰ χώσματα τῆς αὐθεντικῆς ἡμῶν τζάρας, δέν ἐλείφαμεν διά τοῦ παρόντος ἡμῶν υἱὸν καὶ αὐθεντικοῦ ἔρωτῶντες τά τῆς ἐφετωτάτης ἡμῖν ἀγαθῆς ὑγιείας της, νά τῇ δηλοποιήσωμεν ὅτι σήμερον τῇ ιζ' τοῦ αὐτοῦ εἰσελθόντες εἰς Βουκουρέστι μετά τῆς προσηκουόσης αὐθεντικῆς προπομπῆς καὶ ἐκλάμπουν ἀλαγίας (;) ἐγκαθιδρύσθημεν εἰς τὸν αὐθεντικόν καὶ ἡγεμονικόν ἡμῶν θρόνον καὶ ἀμέσως, ἀναγνωσθέντων ἐν ἐπηκόῳ τῶν βασιλικῶν προσκυνητῶν ὄρισμῶν, ἐγένοντο δεήσεις καὶ ἴκεσίαι πρός Θεόν ὑπέρ τε τοῦ οραταιοτάτου καὶ εὐσπλαγχνικωτάτου ἡμῶν ἄνακτος (οὗ τό οράτος εἴη διαιωνίζον) καὶ ὑπέρ τῶν πουχρονίων ἡμῶν αὐθεντῶν μέ κοινήν ἡμῶν χαράν καὶ ἀγαλλίασιν παντός τοῦ αὐθεντικοῦ μας ὑπηκόου καὶ ἀμποτε νά μᾶς ἀξιώσῃ ὁ ἄγιος Θεός νά εὐαρεστήσωμεν τῷ τε αὐτοκράτορι κυριωτάτῳ ἡμῶν ἄνακτι καὶ τοῖς πολυχρονίοις ἡμῶν αὐθένταις καὶ νά διοικήσωμεν καὶ τήν ἐμπιστευθεῖσαν ἡμῖν ταύτην ἡγεμονίαν φιλοδικίας καὶ θεαρέστως κατά τὸν περὶ τούτου διακαῆ πόθον καὶ ἐφεσίν μας: οὕσα δέ πεπληροφορημένη ἡ πανιερότης τῆς εἰς τήν πρός αὐτήν ἀνέκαθεν ἰδιάζουσαν υἱάτην μας κλίσιν καὶ εὐλαβητικήν διάθεσιν, ἃς μή διαλείπει μηνημονεύουσα ἡμῶν ἐν ταῖς πρός Θεόν ἵεραις αὐτῆς ἐντεύξει, νά μᾶς χαροποιῆ διά τῶν εὐχετικῶν αὐτῆς γραμμάτων πληροφορητικῶν τῆς ἐφετῆς ἡμῖν ἀγαθῆς ὑγιείας της, ἥς τά ἔτη εἴησαν θεόθεν πλεῖστα καὶ πανευτυχῇ καὶ αἱ ἵεραι καὶ θεοπειθεῖς αὐτῆς εὐχάι εἴησαν ἀρωγαί μεθ' ἡμῶν διά βίου παντός. αψπς'

τῆς πανιερότητός της ὅλως ὁ κατά πνεῦμα υἱός»

*

**Ἐπιστολή № 2
(φ. κώδ. 90^β - 91^α)**

Μαΐου 1786

«Τήν ὑμετέραν θεοσεβεστάτην ὑψηλότητα ἐξ ὅλης ψυχῆς καὶ καρδίας εὐχόμενος καὶ ἐν ἄγιῳ πνεύματι ἀσπαζόμενος, ἀκριβῶς προσαγορεύω.

Δεόμενος τοῦ παναγάθου Θεοῦ ὅπως διαφυλάττῃ αὐτήν ἀκρως ὑγιαίνουσαν, διηνεκῶς εὐημεροῦσαν καὶ ἀμεταπτώτως εὐδαιμονοῦσαν μετά μακροβιότητος καὶ ἐπιτεύξεως πάντων τῶν ὃν ἐφίεται ἀγαθῶν καταθυμίων τό ἀπό ιζ' ἥδη τρέχοντος Μαΐου μηνός ἐκλαμπουν αὐθεντικόν γράμμα τοῦ ὑψους τῆς ἀσμενος δεξάμενος καὶ ἐξ αὐτοῦ τήν εὐκταίαν μοι ἀγαθήν ὑγιείαν της πληροφορηθείς λίαν ἔχαρον: ἔγνων καὶ τά ἐφ' ἐξῆς σημειούμενα, τήν χαροποιάν λέγω καὶ ὑπέρτιμον ἐπιθυμητήν ἀγγελίαν τοῦ αἰσίου κατευοδίου τῆς εἰς τήν θεόθεν δωρηθεῖσαν αὐτῆς τζάραν καὶ λαμπράν καὶ μετά δόξης ἐνίδρυσιν τοῦ ὑψους τῆς εἰς τήν ἡγεμονικήν της καθέδραν, πόσον δέ εὐφράνθην καὶ ὅσης ἐνεπλήσθην χαρᾶς καὶ εὐφροσύνης ἐκ τῆς εἰδήσεως ταύτης οὐ δύναμαι λόγω διεξελθεῖν ὅθεν καὶ δόξαν ἀνέπειψα τῷ πανοικτήριομνι θεῷ τῷ ὑγιεῶς αὐτήν εὐοδόσαντι, οὔτινος καὶ τήν θεῖαν ἐπικαλοῦμαι πρόνοιαν, ὅπως διαφυλάττῃ τήν ὑμετέραν εὐσεβεστάτην ὑψηλότητα ὡς κόρην ὁφθαλμοῦ ἀπό πάσης προσβολῆς ἐναντίας καὶ ὁδηγεῖ αὐτήν εἰς τά πρός ἀσφαλῆ συντήρησιν συντείνοντα τοῦ βασιλικοῦ ραγιᾶ καὶ φιλοδίκαιον αὐτοῦ διοίκησιν μετά ἀκλονήτου διαμονῆς καὶ στερεώσεως ἐπί τοῦ ἡγεμονικοῦ αὐτῆς θρό-

νου εἰς πάμπολλα καί πανευδαίμονα ἔτη, πρός κοινήν χαράν παντός τοῦ ὑπηκόου της καί ἐμοῦ τοῦ ταπεινοῦ εὐχέτου αὐτῆς καί παντός τοῦ ἔκλαμπου χανεδανί της. Παρακαλῶ δέ νά μέ χαροποιῆ καί εἰς τό ἔξης μέ ἔκλαμπρα αὐθεντικά της γράμματα παραστατικά τῆς εὐκταίας μοι ἔκλαμπρου ὑγιείας της· ἡς καί τά πανέκλαμπρα ἔτη εἴησαν θεόθεν πλεῖστα καί πανευδαίμονα. Τῆς ὑμετέρας μεγαλοπρεπεστάτης ὑψηλότητος πρός Θεόν διάπυρος εὐχέτης καί ὅλως εἰς τούς ὄρισμούς, πανευδαιμόνως».

*

Ἐπιστολή № 3

(φ. κώδ. 91^a)

2 Νοεμβρίου 1786

«Πανιερώτατε καί θεοπρόβλητε μητροπολῖτα τῆς ἀγιωτάτης μητροπόλεως Χαλκηδόνος κύριε Παρθένει, ἐν Χ(ριστ)ῷ ἡμῶν πάτερ οεβασμώτατε τήν πανιερότητά της πανευλαβῶς προσαγορεύομεν σύν τῷ ἀσπασμῷ τῆς σεβασμίας ἡμῖν δεξιάς της. Διαφυλάττοι αὐτήν ὁ ἄγιος θεός ἐν ὑγιείᾳ καί πάσῃ εὐημερίᾳ μετά μακροβιότητος καί ὃν ἐφίετε παρ' αὐτοῦ ἀγαθῶν καί σωτηριωδῶν αἰτημάτων ἐπιτυχίαν· μέ τό νά ἔρχεται εἰς τά αὐτόθι ὁ ἄγιος Πωγωνιανῆς (^a) κατά ζήτησιν συνοδικήν δέν ἐλείψαμεν νά τόν ἐφροδιάσωμεν διά τοῦ παρόντος ἡμῶν εὐλαβητικοῦ, δι' οὗ καί νά ἐρευνήσωμεν τά τῆς ἐφετῆς ἡμῖν ἀγαθῆς ὑγιείας της· ἅμα δέ καί νά τήν πληροφορήσωμεν ὅτι φυλάττοντες τήν πρός αὐτήν ἀρχαίαν μας σύντην κλίσιν καί εὐλαβητικήν διάθεσιν, ἐπιποθοῦμεν νά λαμβάνωμεν συνεχῆ εὐχετικά της πρός ἄμεσον πληροφορίαν τῆς ἐφετῆς ἡμῖν ἀγαθῆς ὑγιείας της διό καί ἃς μή διαλείπη μνημονεύουσα ἡμῶν ἐν ταῖς πρός τό θείον ιεραῖς της ἐντεύξεσι, νά μᾶς χαροποιῆ καί διά τῶν πανιέρων της γραμμάτων· καί ταῦτα μέν ἐπί τοῦ παρόντος, τά δέ ἔτη της εἴησαν θεόθεν πλεῖστα καί σωτήρια καί αἱ θεοπειθείς αὐτῆς εὐχαί μεθ' ἡμῶν ἀρωγαί διά βίου».

(^a) 'Ο Βασ. Γ. Ατέσης, Ἐπισκοπικοί Κατάλογοι τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἀπ' ἀρχῆς μέχρι σήμερον, ἐν Ἀθήναις 1975, σελ. 53, ἀναφέρει ἐπίσκοπο Πωγωνιανῆς αὐτή τήν ἐποχή "Ανθίμο τόν Β', ἀπό 1774 - 1787, ὅπότε παραιτήθηκε.

*

Ἐπιστολή № 4

(φ. κώδ. 91^{a-β})

25 Νοεμβρίου 1786

«Τήν ὑμετέραν θεοσεβεστάτην ὑψηλότητα ἔξ ὅλης ψυχῆς καί καρδίας εὐχόμενος καί ἐν ἀγίῳ πνεύματι εὐλογῶν, ὑπερήδιστα προσαγορεύω καί κατασπαζόμενος ἐν φιλήματι ἀγίῳ.

Δεόμενος τοῦ παναγάθου Θεοῦ ὅπως διαφυλάττη αὐτήν ἀκοως ὑγιαίνουσαν διηγεκῶς εὐημεροῦσαν καί πανευθυμιοῦσαν μετά μακροζωίας καί πολυχρονίου στερεώσεώς της. Τό ἀπό β' τοῦ τρέχοντος Νοεμβρίου μηνός ἔκλαμπρον αὐθεντικόν της γράμμα μετά πολλῆς τῆς χαρᾶς δεξάμενος καί ἔξ αὐτοῦ τήν εὐκταίαν μοι ἔκλαμπρον ὑγιείαν της πληροφορηθείς, ὑπερβαλλόντως ἐχάρην, ἀπό καρδίας δοξάσας τόν πανάγαθον Θεόν· ἔγνων καί τά ἐφεξῆς σημειούμενα καί βέβαια ὑψηλότατε αὐθέντα ὅχι μόνον οἱ φιλόκαλοι διμολογοῦσι τήν εύνομίαν καί μετά δικαιοσύνης διοίκησιν τοῦ ὑπηκόου της, ἀλλά καί οἱ μή τοιοῦτοι βιάζονται νά τό δόμο-

λογοῦσι στεντορία φωνῆ. Διά τοῦτο καὶ ἐκτενῶς ἴκετεύω τόν πανάγαθον Θεόν νά ἐπιστηρίζῃ ἀείποτε τό ψυχός της εἰς τόν ζυγόν της δικαιοσύνης καὶ νά ἐνισχύῃ τά ἀκοίμητα πνεύματά της νά ἐπιβάλλουσι πάντοτε κατ' ὅρθόν λόγον εἰς τά δίκαια τῶν πτωχῶν πρός καύχημα τοῦ γένους καὶ ὑπόδειγμα τῶν μεταγενεστέρων. Μέ το νά εἰσήλθωμεν δέ εἰς τό στάδιον τῶν, πρό τῆς ἕορτῆς τῆς Χριστοῦ κατά σάρκα γεννήσεως, τεσσαράκοντα νηστίμων ἡμερῶν, ἐπεύχομαι ἐκ ψυχῆς τῷ θεοφροσύνητῷ ψυχός της, ἵνα διανύσῃ τοῦτο θεοφιλῶς καὶ θεαρέστως, πανηγυρίσῃ δέ καὶ τήν μέσον τούτων τῶν ἱερῶν ἡμερῶν ἕορταζομένην ἕορτήν τοῦ ἐν ἀγίοις πατρός ἡμῶν Νικολάου τοῦ θαυματουργοῦ, οὗτινος ἡ χάρις εἴη ἐπί τῆς κορυφῆς τοῦ ὑμετέρου ψυχοῦ, ἐπιβραβεύουσα ὑγιεῖαν καὶ εὐεξίαν τῷ τε ὑψει της καὶ τῇ θεοσεβεστάτη δόμην καὶ τοῖς ἐκλάμποις ὑμῶν βλαστοῖς, ὅπως ἂν διά τῆς ἰσχυρᾶς καὶ εὐπροσδέκτου πρεσβείας τοῦ θαυματουργοῦ τούτου ἀγίου καταξιωθείητε πανηγυρίζειν τήν ἐτήσιον τούτου ἕορτήν μέχρι γήρως βαθυτάτου καὶ λιπαροῦ μετά λαμπρότητος καὶ δόξης πολλῆς καὶ στερεώσεως ἐπί τοῦ ἡγεμονικοῦ θρόνου εἰς πάμπολλα καὶ πανευδαίμονα ἔτη. Καὶ ταῦτα μέν ἐκ ψυχῆς ἀποκρίσεως καὶ εὐχῶν χάριν, παρακαλῶ δέ ἀπό καρδίας τήν ὑμετέραν ὑψηλότητα νά μή μέ ἀπαξιοῦ τῶν πανεκλάμπων αὐτῆς γραφμάτων δηλωτικῶν ὄντων τῆς οἰκειοτάτης μοι ἀγαθῆς ὑγιείας της, ἵς τά πανέκλαμπρα ἔτη θεόθεν πάμπολλα καὶ πανευδαίμονα».

*

**Ἐπιστολή № 5
(φ. κώδ. 92^a)**

Τέλη Νοεμβρίου 1786

«Πανιερώτατε καὶ θεοπρόβλητε μητροπολίτα τῆς ἀγιωτάτης μητροπόλεως Χαλκηδόνος κύριε κύριε (Παρθένε), διαφυλάττοι αὐτήν ὁ ἄγιος Θεός ἐν ὑγείᾳ καίπάσῃ εὐημερίᾳ, μετ' ἐπιτυχίαν ὡν παρ' αὐτοῦ ἐφίεται σωτηριωδῶν αἰτημάτων. Τό ἀπό κε' τοῦ παρελθόντος εὐχετικόν της ἐλάβομεν καὶ διά τήν ἐφετήν ἡμῖν ἀγαθήν ὑγιεῖαν της ἔχαρομεν εἰδόμεν καὶ ὅσα πατρικῶς συγχαίρουσα ἡμῖν ἐπεύχεται διά τό ἐνεστός στάδιον τῶν νηστήσιμων ἡμερῶν τῆς Χριστοῦ γεννήσεως καὶ τήν μεταξύ τούτων ἕορτήν τοῦ ὁμονύμου ἡμῖν ἀγίου Νικολάου καὶ εὐχαριστοῦμεν τῇ πανιερότητῃ της μήνιν ἀμφιβάλλοντες ὅτι θέλει συνεφροσύνη εἰς ὑγιεῖαν μας μετά τῶν ἡμετέρων προσφιλεστάτων ἀρχόντων καπουκεχαγιάδων. Γνωρίζουσα δέ τήν ἦν φυλάττομεν πρός αὐτήν υίκήν κλῖσιν καὶ εὐλαβητικήν διάθεσιν καὶ ὅτι ἐπιποθοῦμεν νά λαμβάνωμεν ως πατρικά ἡμῖν εὐχετικά της, δηλωτικά τῆς ἀγαθῆς ὑγιείας της, ἃς μή διαλείπει ἀπό τοῦ νά μᾶς χαροποιῇ δι' αὐτῶν τούτων, μνημονεύουσα ἡμῶν ἐν ταῖς πρός τό θεῖον ἱεραῖς ἐντεύξεις καὶ ταῦτα μέν ἐπί τοῦ παρόντος. Τά δέ ἔτη της εἶησαν θεόθεν πλεῖστα καὶ σωτήρια καὶ αἱ θεοπειθεῖς αὐτῆς εὐχαί μεθ' ἡμῶν ἀρωγαί διά βίου.

Τῷ πανιερωτάτῳ καὶ θεοπροβλήτῳ μητροπολίτῃ τῆς ἀγιωτάτης μητροπόλεως Χαλκηδόνος κυρίῳ Παρθένε, ἐν Χ(ριστ)ῷ ἡμῖν πατρὶ σεβασμίῳ πανευλαβῶς».

*

**Ἐπιστολή № 6
(φ. κώδ. 92^b)**

Δεκέμβριος (;) 1786

«Δεόμενος τοῦ παναγάθου θεοῦ καὶ μέ τήν τῆς διευθυντικῆς της ἀδείας ἔλευ-

σιν εἰς βασιλεύουσαν τοῦ συναδελφοῦ ἀγίου Παωγνιανῆς ἐκομισάμην ἀσμένως καὶ περιχαρῶς τὸ δι' αὐτοῦ σταλέν μοι ἔκλαμπρον αὐθεντικόν της γράμμα, ἐξ οὗ εὐαγγελισθείς τήν σύν θεῷ εὐκταίαν μοι ἀγαθήν ὑγείαν τοῦ ὕψους της, ὑπερβαλλόντως ἐχάρην, δόξαν ἀναπέμψας τῷ πανοικτήριον θεῷ· ἔγνων δέ καὶ τά ὅσα ἐφεξῆς σημειοῖ καὶ ἀπό φυσικῆς της καλοκαγαθίας μοί πληροφορεῖ, ὅτι δηλαδή φυλάττει πρός ἐμέ τήν ἀρχαίαν της εὐλαβητικήν διάθεσιν καὶ ἐπομένως ζητεῖ νά μέμνημαι αὐτῆς ἐν ταῖς ταπειναῖς μου πρός θεόν δεήσεσιν· ἀποκρινόμενος λοιπόν κατά χρέος τῶν ὕψει της καὶ ἄμα ἐρευνῶν περὶ τῆς εὐκταίας μοι ἔκλαμπρου ὑγείας της, πληροφορῶ τήν ὑψηλότητά της ὅτι οὐ διαλείπω διά παντός νά παρακαλῶ τόν πανάγαθον ὑπέρ τῆς ὑγείας της καὶ ἀκλονήτου στερεώσεως της ὡς ταπεινός ἀρχιερεύς καὶ καλοθελητής τοῦ ὕψους της διά τε τά τῆς πατρόλιδος καὶ διά τά χριστιανικά της προτερήματα καὶ ἡρωϊκά κατοιθώματα ἄτινα καθ' ἥμέραν ἀκούω παρὰ τῶν ἐρχομένων αὐτόθεν· παρακαλῶν δέ νά μέ χαροποιῆ καὶ εἰς τό ἔξῆς μέ αὐθεντικά της γράμματα παραστατικά τῆς πανεκλάμπρου καὶ οἰκείας μοι ὑγείας της».

Ἐπιστολή № 7
(φ. κώδ. 92^β - 93^α)

1786/1787

«Τήν ὑμετέραν θεοσεβεστάτην ὑψηλότητα ἐξ ὅλης ψυχῆς καὶ καρδίας εὐχόμενος ὑπερήδιστα πρασαγορεύων πατρικῶς κατασπάζομαι.

Δεόμενος τοῦ παναγάθου Θεοῦ ὅπως περιφρουρῇ καὶ διαφυλάττῃ αὐτήν ἄκρως ὑγιαίνουσαν, διηγενῶς εὐημεροῦσαν καὶ ἀμεταπτώτως πανευδαιμονοῦσαν μετά μακροβιότητος καὶ ἀκλονήτου διαμονῆς καὶ στερεώσεως ἐπί τοῦ πανεκλάμπρου, αὐθεντικοῦ καὶ ἡγεμονικοῦ αὐτῆς θρόνου. Ἡ ἔκλαμπρος γέννησις τοῦ Θεόθεν ἐπιχορηγηθέντος τῷ ὕψει της ἐκ λαμπροτάτου νέου πεῖζαδέ ὅσην χαράν προύξενησε τῇ ὑμετέρᾳ θεοφρούρῃ τῷ ὑψηλότητι, τήν αὐτήν σχεδόν καὶ δμοίαν καὶ τοῖς χαρογαλίδες καὶ ἐνθέρμοις εὐχέταις τοῦ ὕψους της· ὅθεν κατά χρέος ἀπαραίτητον δέν ἔλειψα διά τοῦ παρόντος μου ταπεινοῦ ἐπευχετικοῦ, μετα τήν πρό πάντων ἐρευνῶν τῆς οἰκειοτάτης μοι πανεκλάμπρου ἀγαθῆς ὑγείας της, νά συγχαρῶ ἐπ' αὐτῶν τούτῳ τῷ ὕψει της καὶ νά ἐπευχηθῶ πάντα τά λαμπρά καὶ αἴσια· αὐτός λοιπόν ὁ νεοτεχθείς ἔκλαμπρότατος φύλτατος ὑμῶν πεῖζαδές εἰη πανευτυχῆς καὶ καλοδιζίκος μετ' εὐζωΐας καὶ μακροζωΐας καὶ εὐκληρίας ἀπάσης εἰς χαράν καὶ εὐθυμίαν τῆς τε ὑμετέρας ὑψηλότητος, τῆς τε ἔκλαμπροτάτης καὶ περιβλέπτου κυρίας δόμνης καὶ παντός τοῦ ἔκλαμπρου αὐτῆς χανεδανίου καὶ μέ τήν πολυχρόνιον ζωήν καὶ στερέωσιν τοῦ ὕψους της ἀναδειχθείη ὡς ἔκλαμπρος βλαστός καὶ υἱός ἐπάξιος τῶν πανεκλάμπρων μεγαλοπρεπῶν γεννητόρων του, διαφυλαττόμενος ὡς κόρη ὁφθαλμοῦ, ὑπό τῆς παντοκρατορικῆς θείας δεξιᾶς καὶ σκεπτόμενος, αὐξανόμενος τε καὶ μεγαλυνόμενος καὶ παντ' ἀγαθῶ κοσμούμενος κατά τήν κοινήν πάντων εὐχήν καὶ ἴδιαν τοῦ ἐνθέρμου ἱκέτου τοῦ ὕψους της ἐξαίτησιν· ταῦτα μέν συγχαρητικῶς ἄμα καὶ ἐπευχετικῶς τά δέ πάντη ἔκλαμπρα ἔτη».

ΠΑΡΙΑΝΑ

φωτορία
λαογραφία
της Πάρου και

αρχαιολογία
γράμματα τεχνή
αντιπάρυ

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ - ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
ΝΙΚΟΣ ΧΡ. ΑΛΙΠΡΑΝΤΗΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΥ ΛΕΒΕΝΤΗ: Τό αύγουστιατικό φεγγάρι πάνει βόλτα (ποίημα).

ΝΙΚ. ΧΡ. ΑΛΙΠΡΑΝΤΗ: Μάρμαρα, περιδάβαση στόν χῶρο και στήν ίστορία τοῦ μεσαιωνικοῦ χωριοῦ (μελέτη).

ΣΙΜΟΥ ΜΙΑΤ. ΣΥΜΕΩΝΙΔΟΥ: Άρχαιολογικά Πάρου 1850/54.

ΑΡΓ. Π. ΠΕΤΡΟΝΩΤΗ: Μιά προσάραξη στήν Πάρο (διηγεῖται ό πλοιαρχος ΕΝ. Ι. Πηλείδης).

ΕΥΑΓΓ. Ν. ΚΑΣΤΑΝΙΑ: Λευκιανά παρωνύμια (παρατσούκλια) [μελέτη].

ΛΥΚΟΥΡΓΟΥ ΑΝΤ. ΧΑΝΙΩΤΗ: Τά παλαιά λιοτρίβια τῶν Λευκῶν [εἰσαγωγικά: Ν. Χ. Ἀλιπράντη].

ΔΗΜ. ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΥ: Στήν Πάρο τοῦ 1926 (ἄγνωστες ταξιδιωτικές σελίδες).

ΝΙΚ. ΧΡ. ΑΛΙΠΡΑΝΤΗ: Γιά ἔνα χωράφι στή Βαθειά Γούρνα (ἀνέκδοτα ἔγγραφα).

ΒΑΣΙΛΗ Ε. ΡΑΓΚΟΥΣΗ: Παιδιά, πᾶμε γιά... χάρκοι...! (ἀφρήγημα).

ΚΑΤ. ΑΝΤ. ΑΣΙΜΗ: Ο Στεφανῆς και ἡ Ρήνα του (διήγημα).

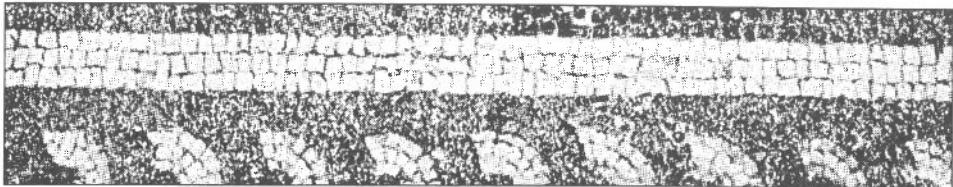
ΧΡΟΝΙΚΑ: Ἐπικαιρότητες (Φραγκ. Λεβέντης, κ.ἄ.), – Ἐφημερίδα «Η ΠΑΡΟΣ» – Ἀπό δύσα μᾶς γράφουν – Βιβλία, περιοδικά, κ.ἄ.

Η ΜΕΤΑΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΤΕΧΝΗ ΣΤΗΝ ΠΑΡΟ

ΜΗΤΗΡ ΘΕΟΥ. Ἀπό τίς ἐντυπωσιακότερες μεταβυζαντινές εἰκόνες τῆς Πάρου, τοῦ 17ου αἰώνα. Ἔογο, πιθανότατα, παριανοῦ ἐργαστηρίου. Οἱ ἐπισκέπτες τῆς Νάου σας θά ἔχουν τήν εὐκαιρία νά τή θαυμάσουν, μαζί με ἄλλες εἰκόνες και κευτήλια στή Συλλογή βυζαντινῶν και μεταβυζαντινῶν ἔργων που ἔγκαιναστηκε πέροι τό καλοκαίρι στή Νάουσα.

[Ἄπό τὸν Κατάλογο (φυλλάδιο) τῆς Ἐκθέσεως μέ κείμενο τῆς ἀρχαιολόγου τῆς 2ης Ἐφορείας Βυζαντινῶν Ἅρχαιοτήτων κ. Ἀγγελικῆς Μητσάνη].

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑ ΠΑΡΟΥ ΤΟΥ 1850 / 54

Κατά τίς πρόσφατες ἔρευνές μου στά Γενικά Ἀρχεῖα τοῦ Κράτους, ἀνεκάλυψα καὶ ἀριθμό ἐγγράφων ἀναφερομένων σέ ἀρχαιολογικά ζητήματα τῆς Πάρου, ὅπως τήν αἰλοπή ἀγάλματος καὶ τήν ἀποιάλυψη ψηφιδωτοῦ δαπέδου.

Ἡ κλοπή τοῦ ἀγάλματος, πού παρίστανε σύμπλεγμα τῶν μορφῶν Ἀγαμέμνονος - Πάριδος - Ἐλένης, ἔγινε στίς 26 - 2 - 1850 ἀπό τό σπίτι τῆς Μαρούσας N. Κληρονόμου, ὑποπτού δέ θεωρήθηκαν ὁ πλοίαρχος Παντελῆς Βιτσαρᾶς, Πάριος καὶ ὁ ναύτης του Γεώργιος N. Ἀπόκοτος, γιά τή σύλληψη τῶν ὅποιων κινητοποήθηκαν οἱ Ἀρχές, ὅπως φανερώνουν τά δημοσιευόμενα ἐγγραφα, τό περιεχόμενο τῶν ὅποιων εἶναι ἐνδιαφέρον.

Τό μωσαϊκό «ἀνεκαλύφθη» ἀρχές Φεβρουαρίου τοῦ 1854 «πρός τό ἀνατολικόν μέρος τῆς πόλεως Παροικίας... κατά τήν θέσιν Καστροβούνια» καὶ ὁ Δήμαρχος P. M. Μανδρογένης ἔσπευσε νά ἐνημερώσει τό Ἐπαρχεῖο Νάξου διατυπώνοντας ἐνδιαφέρουσες ἀπόψεις γιά τό «ἀρχαίας καὶ ἐντέχνου κατασκευῆς» εὔρημα «ἔχον ἔξ περίπου μέτρων περιφέρειαν».

Τά κείμενα τῶν ἐγγράφων, μέ ἀρχειακά στοιχεῖα Γ.Α.Κ. / Υπουργεῖο Παιδείας, Θυρίς 173 - Φάκ. 16, «ἀνεύρεσις, διατήρησις, ἀγορά ἀρχαιοτήτων», ἔχουν ώς ἔξῆς:

1.

«Ἀριθ. 148

Διεκ. 89

Ἐν Πάρῳ τήν 27 Φεβρου

αρίου 1850

Πρός

τήν Β(ασιλικήν) Νομαρχίαν

Κυκλάδων

Περί τινος κλαπέντος ἀγάλματος

Χθές τό ἔσπερας περί τήν 8 - 9 ὥραν μ.μ. ἐκλάπη διά ωρής ἀπό τήν ἐν τῇ πόλει ταύτη οἰκίαν τῆς Μαρούσας N. Κληρονόμου ἀγαλμά τι μεγέθους μιᾶς ἡμίσεως ἥ δύο τό πολύ σπιθαμῶν, ἥ βάσις αὐτοῦ στρογγύλη ἐπί τῆς ὅποιας ἵστανται τρία ἥνωμένα ἀγάλματα κατά σειράν τά ἐν ἐπί τοῦ ἄλλου καὶ ἔχοντα τά κρύφια αὐτῶν μέλη κεκαλυμένα δι' ἴδιαιτέρου φορέματος, παριστῶσι δέ τόν Ἀγαμέμνονα, τόν Πάριν καὶ τήν Ἐλένην, ὁ πρῶτος ἵσταται ἐπί τῆς βάσεως, ὁ δεύτερος ἐπί τοῦ πρώτου καὶ ἥ τρίτη ἐπί τοῦ δευτέρου, αἱ δέ χεῖρες τοῦ Ἀγαμέμνονος καὶ τῆς Ἐλένης εἶναι τεθλασμένα μέχρι τῶν ὕμων.

Τῆς κλοπῆς ταύτης ὑποπτος θεωρεῖται ὁ χθές, περὶ τήν θην ὥραν μ.μ. ἀναχωρήσας ἐντεῦθεν διά Μῆλον κατά τό λέγειν του, πλοίαρχος μπελούς *Παντελῆς Βιτσαρᾶς*, Πάριος καὶ ὁ ναύτης αὐτοῦ *Γεώργιος Ν. Απόκοτος* καὶ περὶ τούτου εἰδοποιήσασα σήμερον δὲ ὅμοιαριθμου ἀναφορᾶς μου τὸν ἐκεῖ ἔπαρχον καὶ παρεκάλεσα αὐτὸν νά διατάξῃ τά πρός ἀνακάλυψιν καὶ κατάσχειν αὐτοῦ καὶ τήν ἀποστολήν του δι' ὑμῶν εἰς τὸν ὑποφαινόμενον ἄν τυχόν ἀνευρεθῆ.

‘Αλλ’ ἐπειδὴ εἶναι ἐνδεχόμενον ὁ εἰρημένος πλοίαρχος νά μήν μεταβῇ εἰς Μῆλον, ἀλλ’ εἰς Πειραιᾶ, ἔνθα εὑρίσκονται μάλιστα τά ἀγγλικά πλοῖα ἢ ἄλλο τι μέρος διά νά πωλήσῃ αὐτό, ἔκρινα χρέος μου διά τό κατεπεῖγον νά γνωστοποιήσω τοῦτο ἀπ’ εὐθείας εἰς τήν Β(ασιλικήν) Νομαρχίαν, ἵτις παρακαλεῖται νά διατάξῃ δὲ ἐγκυκλίου της τά δέοντα, τόσον περὶ τῆς ἀνακαλύψεως καὶ κατασχέσεως αὐτοῦ ὅσον καὶ περὶ τῆς ἀποστολῆς του δι’ ὑμῶν πρός τὸν ὑποφαινόμενον ἄν τυχόν ἀνευρεθῆ.

Εὔπειθέστατος
δ Δήμαρχος Πάρου
Γ. Α. Μαῦρος

Διά τήν ἀντιγραφήν
Ἐρμούπολις τήν 3 Μαρτίου 1850
‘Ο Γραμματεύς τῆς Νομαρχίας
Κυκλάδων.
(Τ.Σ.) (ὑπογραφή)»

2.

«Ἄριθ. 1236
Ἐρμούπολις τή 3 Μαρτίου 1850

Πρός
τό ‘Υπουργεῖον τῶν Ἐκκλησιαστικῶν

Περὶ τοῦ κλαπέντος ἀγάλματος

Ἐκ τῆς ἐν ἀντιγράφῳ ἐγκλεισμένης ἀναφορᾶς ὑπ’ ἀριθμ. 148 τοῦ Δημάρχου Πάρου πληροφορηθεῖσα μέ λύπην της ἡ Νομαρχία τήν κατά τήν νύκτα τῆς 26 πρός τήν 27 π.μ. ἀφαιρέσιν ἀγάλματος χαρακτηριζομένου ἀπό τόν Δήμαρχον ὡς φέροντος τόν Ἀγαμέμνονα, τήν Ἐλένην καὶ τόν Πάριν, ἔξεδωκεν ἀμέσως τάς προσηκούσας διαταγάς εἰς τούς ἐπάρχους τοῦ Νομοῦ καὶ τήν Δημοτικήν Ἀστυνομίαν Ἐρμουπόλεως, προσκαλέσασα αὐτοὺς ὅπως συνεννοούμενοι καὶ μετά τῶν λιμενικῶν καὶ τελωνειακῶν ἀρχῶν νά καταβάλωσι φροντίδας εἰς ἀνακάλυψιν τοῦ ἀντικειμένου καὶ τῶν αὐτουργῶν, εἰδοποιήσασα δέ καὶ τήν Ἀστυνομίαν Πειραιῶς, ἔκρινεν ἐπάναγκες νά εἰδοποιήσῃ καὶ τό ὑπουργεῖον διά τά περαιτέρω.

Τήν πρᾶξιν κατεμήνυσεν ἡ Νομαρχία εἰς τόν εἰσαγγελέα.

Εὔπειθέστατος
‘Ο Νομάρχης Κυκλάδων
(ὑπογραφή)

Στό ἀριστερό περιθώριο
σημείωσε ό ‘Υπουργός:

«Νά ἐνεργηθῆ ὡς κατεπεῖγον
Ν(ικόλαος) Χ(ρυσόγελος)»

3.

«Ἀριθ. 1236
Ἐρμούπολις 3 Μαρτίου 1850

Πρός
τό ‘Υπουργεῖον τῶν Ἐσωτερικῶν

Ἐκ τῆς ἐν ἀντιγράφῳ ἐγκλειομένης ἀναφορᾶς ὑπ’ ἀριθμ. 148 τοῦ Δημάρχου Πάρου πληροφορηθεῖσα μέ λύπην της ἡ Νομαρχία τήν κατά τήν νύκτα τῆς 26 πρὸς τήν 27 παρελθόντος ἀφαιρέσιν ἀγάλματος χαρακτηριζομένου ἀπό τὸν Δήμαρχον ὡς φέροντος τὸν Ἀγαμέμνονα, τήν Ἐλένην καὶ τὸν Πάριν, ἔξεδωκεν ἀμέσως τάς προσηκούσας διαταγάς εἰς τε τοὺς ἐπάρχους τοῦ Νομοῦ, τοὺς Δημάρχους Σύρου καὶ Κέας καὶ τὴν Δημοτικήν Ἀστυνομίαν Ἐρμουπόλεως, προσκαλέσασα αὐτούς ὅπως, συνεννοούμενοι καὶ μετὰ τῶν λμενικῶν καὶ τελωνιακῶν νά καταβάλωσι φροντίδας εἰς ἀνακάλυψιν τοῦ ἀντικεμένου καὶ τῶν αὐτουργῶν· εἰδοποιήσασα δέ καὶ τὴν Ἀστυνομίαν Πειραιῶς, ἔκρινεν ἐπάναγκες νά εἰδοποιήσει καὶ τό ‘Υπουργεῖον διά τά περαιτέρω.

Τήν πρᾶξιν κατεμήνυσεν ἡ Νομαρχία εἰς τὸν εἰσαγγελέα.

Εὔπειθέστατος
‘Ο Νομάρχης Κυκλάδων
(Τ.Σ.) Ράδος»

4.

«Ἀριθ. 148
Διεκ. 89
Ἐν Πάρῳ τῇ 27 Φεβρ. 1850

Πρός
τήν Β(ασιλικήν) Νομαρχίαν Κυκλάδων

Περί τινος κλαπέντος ἀγάλματος

Χθές τό ἑσπέρας περί τήν 8 - 9 ὥραν μ.μ. ἐκλάπη διά ρήξεως ἀπό τήν ἐν τῇ πόλει ταύτη οἰκίαν τῆς Μαρούσης Ν. Κληρονόμου ἄγαλμά τι μεγέθους μιᾶς ἡμίσεως ἢ δύο τό πολύ σπιθαμῶν, ἡ βάσις αὐτοῦ στρογγύλη, ἐπὶ τῆς ὁποίας ἵστανται τρία ἥνωμένα ἀγάλματα κατά σειράν τό ἐν ἐπὶ τοῦ ἄλλου καὶ ἔχοντα τά κρύφια αὐτῶν μέλη κεκαλυμένα δι’ ἴδιαιτέρου φροέματος, παριστῶσι δέ τὸν Ἀγαμέμνονα, τὸν Πάρην καὶ τὴν Ἐλένην, ὁ πρῶτος ἵσταται ἐπὶ τῆς βάσεως, ὁ δεύτερος ἐπὶ τοῦ πρώτου καὶ ἡ τρίτη ἐπὶ τοῦ δευτέρου, αἱ δέ χεῖρες τοῦ Ἀγαμέμνονος καὶ τῆς Ἐλένης εἶναι τεθλασμέναι μέχρι τῶν ὥμων.

Τῆς κλοπῆς ταύτης ὑπόπτος θεωρεῖται ὁ χθές περί τήν 9 ὥραν μ.μ. ἀναχωρήσεως ἐντεῦθεν διά Μῆλον κατά τό λέγειν του, πλοίαοχος μπελοῦς Παντελῆς Βιτσαρᾶς Πάριος καὶ ὁ ναύτης αὐτοῦ Γεώργιος Ν. Ἀπόκοτος καὶ περί τούτου

εἰδοποίησα σήμερον δι’ ὁμοιαρίθμου ἀναφορᾶς μου τὸν ἐκεῖ ἔπαρχον καὶ παρεκάλεσα αὐτὸν νά διατάξῃ τὰ πρός ἀνακάλυψιν καὶ κατάσχεσιν αὐτοῦ καὶ τὴν ἀποστολήν του δι’ ὑμῶν εἰς τὸν ὑποφαινόμενον ἄν τυχόν ἀνευρεθῆ.

Ἄλλ’ ἐπειδὴ εἶναι ἐνδεχόμενον ὁ εἰρημένος πλοίαρχος νά μή μεταβῇ εἰς Μῆλον, ἀλλ’ εἰς Πειραιᾶ ἔνθα εύρισκονται μάλιστα ἀγγλικά (πλοῖα) ἢ ἄλλο τι μέρος διά νά πωλήσῃ αὐτὸν ἔκοινα χρήσμον διά τὸ κατεπεῖγον νά γνωστοποιήσω τοῦτο ἀπ’ εὐθείας εἰς τὴν Β(ασιλικήν) Γραμματείαν, ἵτις παρακαλεῖται νά διατάξῃ δι’ ἐγκυκλίου της τά δέοντα τόσον περὶ τῆς ἀνακαλύψεως καὶ κατασχέσεως αὐτοῦ, ὅσον καὶ περὶ τῆς ἀποστολῆς του δι’ ὑμῶν εἰς τὸν ὑποφαινόμενον ἄν τυχόν ἀνευρεθῆ.

Εὐπειθέστατος
‘Ο Δήμαρχος Πάρου
Γ. Α. Μαῦρος

Διά τὴν ἀντιγραφήν
Ἐρμούπ(ολις) τὴν 3 Μαρτίου 1850
‘Ο Γραμματεύς τῆς Νομαρχίας Κυκλαδων
(Τ.Σ. (ύπογραφή)»

5.

«Ἄριθ. 92
Διεκ. 7β
Ἐν Πάρῳ τὴν 10 Φεβρουαρίου
αριστού 1854

Πρός
τὸ Β(ασιλικόν) Ἐπαρχείον Νάξου

Περὶ ἀνακαλύψεως ἀρχαίου μωσαϊκοῦ.

Πρός τὸ ἀνατολικόν μέρος τῆς πόλεως Παροικίας, πρωτευούσης τοῦ Δήμου Παρίων, ἐντός δημοτικοῦ ἀγροῦ κατά τὴν θέσιν Καστροβούνια, ἀνεκαλύφθη πρό τινων ἡμερών μωσαϊκόν ἀρχαίας καὶ ἐντέχνου κατασκευῆς, ἔχον ἕξ περίπου μέτρων περιφέρειαν.

Κατ’ ἐμήν γνώμην τὸ μωσαϊκόν τοῦτο, ἀπέχον δέκα περίπου βῆματα ἀπό τὰ ἀρχαία τείχη τῆς ποτέ λαμπρᾶς πόλεως τῶν Παρίων, ἀνήκει εἰς ἔδαφος ἀρχαίου καὶ μεγαλοπρεποῦς ναοῦ, καθότι κατά τὸν ιστορικὸν Ἡρόδοτον καὶ τὸν Νέον Ἀνάχαρσιν διαφωνοῦντος ἐν μέρει μὲ τὸν πρῶτον, πρός τὸ Ἀνατολικόν μέρος τῆς πόλεως ἐπί κολωνοῦ τινός ἔκειτο ὁ Ναός τῆς Θεσμοφόρου Δήμητρος ἣν ἔφερον καὶ τὰ ἀρχαῖα νομίσματα τῆς Πάρου μέ ασταχνιν εἰς τὴν δεξιάν χείρα ὡς σύμβολον τῆς εὐφορίας τῆς γῆς τῆς Νήσου, καὶ τὰ πρός τὸν αὐτὸν Ναόν πλησιάζοντα τείχη κατέδειξε πρός τὸν Πολιορκητήν τῆς Νήσου Μιλτιάδην ἥ Τέρισσα Τιμώ, ὡς τὰ μόνα κατάλληλα πρός ἔφοδον ἔνεκα τοῦ μικροῦ αὐτῶν ὑψους.

Κατά τὴν παροῦσαν ἐποχήν τοῦ χρόνου, ἔνεκα τῶν ἀκαταπαύστων βροχῶν δέν εἶναι δυνατόν νά ἐνεργηθῇ ἀνασκαφή πρός ἐντελῇ ἀνακάλυψιν τοῦ προκειμένου μωσαϊκοῦ, πιθανόν δέ καὶ ἄλλων ἀρχαιοτήτων, διό ἀναγκάζομαι ν’ ἀναβάλλω ταύτην μέχρι τοῦ θερισμοῦ τοῦ ἐν τῷ ἀγρῷ σίτου, ἀλλ’ ἐπειδὴ διά τε τὴν ἀνασκαφήν καὶ τὴν περίφραξιν αὐτοῦ ἀπαιτεῖται δαπάνη οὐ σμικρά, ἔξαιτοῦμαι

νά ύποβληθή ή παροῦσα μου πρός τό Υπουργεῖον τῶν Ἐκκλησιαστικῶν κ.λ.π.,
ὅπως διατάξῃ τά δέοντα.

Εὐπειθέστατος
‘Ο Δήμαρχος Πάρου.
(Τ.Σ) Π. Μ. Μαυρογένης

Διά τήν ἀντιγραφήν
Νάξος τήν 5 Μαρτίου 1854
ὅ ἐπαρχιακός γραμματεύς
(ύπογραφή)».

6.

«Ἄριθ. Πρωτ. 1945
Ἐν Ἑρμούπολει Σύρου
τήν 31 Μαρτίου 1854

Πρός
τό ἐπί τῶν Ἐκκλησιαστικῶν
Υπουργεῖον.

Περὶ τοῦ ἐν Πάρῳ ἀνακαλυφθέντος Μωσαϊκοῦ.

Ἐγκλείω ἀντίγραφον τῆς ὑπ' ἀριθμ. 92 ἀναφορᾶς τοῦ Δημάρχου Πάρου περὶ
τοῦ ἐκεῖ ἀνακαλυφθέντος μωσαϊκοῦ διά τά περαιτέρω.

Εὐπειθέστατος
‘Ο Νομάρχης Κυκλαδων
(ύπογραφή)»

7.

«Ἄριθ. Πρ. 7912
Ἄριθ. Διεκ. 775
ἐν Ἀθήναις τῇ 5 Ἀπριλίου 1854

Πρός
τόν Νομάρχην Κυκλαδων

Ἀπαντῶντες εἰς τό, ἀπό 3 Μαρτίου, ἔγγραφον ὑμῶν, σᾶς παρακαλοῦμε νά δια-
τάξητε τόν ἐπαρχον Νάξου καί Πάρου ὅπως ἀπέλθη ἐπιτοπίως εἰς τήν θέσιν ἐνθα
ύπάρχει τό ψηφωτόν περὶ οὗ εἰς τήν, ἀπό 10 Φεβρουαρίου καί ὑπ' ἀριθμ. 92 πρός
ὑμᾶς, ἀναφοράν του ἀναφέρει ὁ Δήμαρχος Πάρου, νά μᾶς περιγράψῃ ὅσον ἐνεστιν
ἀκριβῶς τό ἐκεῖ νεωστί ἀνακαλυφθέν ἔδαφος, ἀν τοῦτο εἶναι κατασκευασμένον ἐκ
μονοχρόών λίθων ἡ ψήφων ἡ πολυχρόων, ἀν τά συμπλέγματα τῶν ψήφων παρι-
στῶσι σχήματά τινα ἡ γραφάς ὅποιασδήποτε, ὅποιον εἶναι τό μῆκος καί τό πλάτος
αὐτοῦ καί πᾶν ὅ,τι ἄλλο δύνανται νά παρατηρήσωσιν εἰς τό ἔδαφος τοῦτο.

Πρός τοῦτο θέλετε προσκαλέστη τήν δημοτικήν ἀρχήν τῆς Πάρου ἵνα δώσῃ τήν
ἀπαίτουμένην προσοχήν ὅπως διατηρηθῇ ὅσον ἐνεστι ἀνέπαφον τό μνημεῖον
τοῦτο τῆς ἀρχαιότητος, τό ὅποιον θέλει κοσμεῖ τήν νῆσον τοῦ Δήμου τῆς Πάρου.
Συνάμα δέ θέλετε μᾶς σημειώσει προύπολογισμόν περὶ τῆς κατασκευῆς περι-
γράμματος τοίχου ἐκ λίθων καί χώματος ὕψους ἐνός μέτρου καί ἡμίσεως πέριξ
τοῦ μνημείου.

‘Ο Υπουργός
(ύπογραφή)»

ΣΙΜΟΣ ΜΙΛΤ. ΣΥΜΕΩΝΙΔΗΣ

ΠΑΡΙΑΝΑ

φωτορεία,
λαογραφία
της Πάρου και

‘ἀρχαιολογία
γράμματα τέχνη
‘αντιτάρυ

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ - ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
ΝΙΚΟΣ ΧΡ. ΑΛΙΠΡΑΝΤΗΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ν. ΝΤΡΑΜΟΥΝΤΙΑΝΟΥ: Μπρός στη Φάτνη (ποίημα).

ΝΙΚ. ΧΡ. ΑΛΙΠΡΑΝΤΗ: Σκέψεις και ίδεες: Ἐπέτειοι.
ΜΑΡΙΑΣ ΚΑΡΑΒΙΑ - ΖΩΓΡΑΦΟΥ: Συνάντηση (ποίημα).

Γ. ΠΕΤΡΟΠΟΥΛΟΥ: Περὶ τοῦ πολιτισμοῦ τῆς νησίδος Σάλιανγκος (μελέτη).

ΓΕΩΡΓ. ΗΛ. ΜΕΤΑΞΑ: Ἡ ζωή ἐνός θρυλικοῦ ἐπαναστάτη: Γεώργιος Μεταξᾶς (μελέτη).

ΛΟΥΛΑΣ Δ. ΚΩΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ: Ἀγαλμα ἀπό μάρμαρο τῆς Πάρου (πεζοτράγουσδο).

ΖΑΧΑΡΙΑ ΣΤΕΛΛΑ: Λαϊκά ΦΥΤΩΝυμα τῆς Παραντίαρος (α').

ΣΙΜΟΥ ΜΙΛΑΤ. ΣΥΜΕΩΝΙΔΗ: Σεραφείμ Νικολαΐδης, ἵερομόναχος πρόσφυγας στήν Πάρο.

ΝΙΚΟΔΗΜΟΥ ΛΑΥΡΙΩΤΟΥ, Ιερομ.: Ἡ ἐρμηνεία τοῦ ὀνόματος «Ἐκατονταπλιανή».

ΠΑΝΑΓ. Ι. ΠΑΤΕΛΛΗ: Τά παρεκκλήσια καὶ τά ἔξωκλήσια τῆς Πάρου (μελέτη).

ΣΤΑΥΡΟΥ ΚΑΛΦΙΩΤΗ: Πάρος καὶ Ἀντίπαρος (ταξιδιωτικό).

ΠΕΤΡΟΥ ΚΑΜΠΑΝΗ: Οἱ ἄγιοι Ἀνάργυροι τῆς Παροικιᾶς Πάρου.

ΝΙΚ. ΧΡ. ΑΛΙΠΡΑΝΤΗ: Ἄνεκδοτες χριστιανικές ἐπιγραφές.

ΔΗΜ. ΕΜΜ. ΠΑΤΕΛΗ: Ἀράξοντας στήν Παροικά (ποίημα).

ΔΗΜ. ΠΑΠΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ: Ἡ ψυχή σου (ποίημα).

ΝΙΚ. ΧΡ. ΑΛΙΠΡΑΝΤΗ: Τό πηγάδι μὲ τό μαγγάνι (ἀφρήγημα).

ΧΡΟΝΙΚΑ: Ἐπικαιρότητες - Ἐρανίσματα - Ἐπέτειοι - Βιβλία, περιοδικά.

ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑ ΑΝΩΝΥΜΟΥ
ΛΑΪΚΟΥ ΜΑΡΜΑΡΟΓΛΥΠΤΗ

«Ἐάν τις διψᾷ, ἐρχέσθω πρός με καὶ πινέτω...» (Ιωάν. Ζ' 37). Ἡ καλλιτεχνικὴ βρύση τῆς μονῆς Ἅγ. Ἀναργύρων Παροικιᾶς μᾶς καλεῖ νά φθάσουμε ὡς ἐκεὶ νά πιούμε ὅχι μόνον ἀπό τό γάργαρο νερό τῆς πηγῆς, ἀλλά καὶ ἀπό τό «ὑδωρ τό ζῶν»... Ἐπιγραφή μαρτυρεῖ τόν κτήτορα: ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ ΙΟΡΔΑΝΗΣ ΚΤΗΤΩΡ 1799. Δυό αἰῶνες ἀπό τότε...

ΣΙΜΟΥ ΜΙΛΤ. ΣΥΜΕΩΝΙΔΗ

ΣΕΡΑΦΕΙΜ ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ, ΙΕΡΟΜΟΝΑΧΟΣ, ΠΡΟΣΦΥΓΑΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΡΗΤΗ ΣΤΗΝ ΠΑΡΟ

“Ενας ἀπό τούς πολλούς Κρητικούς πρόσφυγες πού, μετά τήν ἀποτυχία τῆς Ἐπανάστασης του 21 στήν Κρήτη, κατέφυγαν στόν ἐπαναστατημένο ἔλληνικό χῶρο, ὁ ἱερομόναχος Σεραφείμ Νικολαΐδης, μετά τό Ναύπλιο, ὃπου πρωτοπήγε μέ τή μητέρα και τέσσερις ἀδελφές του (δύο ἀπό τίς ὅποιες ἀπεβίωσαν ἐκεῖ), ἐγκαταστάθηκε τελικά στήν Πάρο τό 1824. «Διά τῶν βοηθειῶν τῶν φιλοξένων κατοίκων τοῦ ἐπαγγέλματός» του, δηλ. τῶν Παριανῶν ἰερέων, πορίζονταν ἀπό τίς ἵερουν γύρεις του «τά πρός τοῦ ζῆν, τρέφων μάλιστα τή δυστυχῇ μητέρα και ἀδελφάς» του, ὅπως ἀναφέρει ὁ ἴδιος. Δημότης Πάρου ἔκτοτε, διαβιοῦσε ἐκεὶ μέ τήν οἰκογένειά του ἐπί πολλά χρόνια μέχρι πού, πρό τοῦ ἔτους 1840, ἀσθένησε ἀπό τό «φωβερόν πάθος τοῦ ἀφρότιου», τό ὅποιο τόν κατήνητσε «σχεδόν ἀνίκανον εἰς τήν ἵεροπραξίαν» μέ ἀποτέλεσμα νά μήν μπορεῖ νά διαθρέψει τήν οἰκογένειάν του. Τόσο μάλιστα ὥστε οἱ δυό ἀδελφές του «ἐκ τῆς πείνας, ἐπέστρεψαν» στήν Κρήτη. Μόνο ἡ μητέρα του ἔμεινε κοντά του «πρός περίθαλψιν (του), ἀλλά και αὕτη ἀπήνδησε πλέον ἐκ τοῦ βαρυτάτου γήρους και τῶν βαρέων αἰθρίων (=ἀγροτικῶν) ἐργασῶν τῆς» γιά νά πορίζεται τά ἔξοδα διαβίωσής τους.

“Οταν λοιπόν περὶ τά τέλη Σεπτεμβρίου 1840 περιόδευε στήν Πάρο ὁ βασιλέας “Οθων, ὁ Σεραφείμ παρέδωσε στήν ἀκολουθία του αἵτηση μέ τήν ὅποια ἴστόρησε τήν κατάσταση στήν ὅποια εἶχε περιέλθει και ζήτησε «τήν ὅποιαν ὁ φιλάνθρωπος και εὐεργετικώτατος Βασιλεύς θέλει εὐδοκήσει νά τοῦ χορηγήσῃ σύνταξιν, πρός διατροφήν του». Διευκρίνησε μάλιστα ὅτι, ὅσα χρόνια ἦταν καλά στήν ὑγεία του, δέν εἶχε ποτέ διανοηθεῖ «νά ζητήσῃ ἀντιμισθίαν τινά» γιά «τίς ύπέρ πατρόδος ἐκδουλεύσεις και θυσίες του», πού ἦταν μεγάλες και για τίς ὅποιες και μόνο θά μποροῦσε νά ζητήσει κάποια κρατική ἀνταμοιβή, ὅπως ἔκαναν πολλοί ἄλλοι. Άναγκάζονταν δύμως πλέον νά τό πράξει λόγω τῆς ἀνικανότητάς του.

‘Η αἵτηση τοῦ Σεραφείμ διαβιβάστηκε στή Γραμματεία τῶν Ἐκκλησιαστικῶν, ἀπ’ αὐτήν στόν Διοικητή Νάξου και ἀπό τόν Διοικητή στόν Δήμαρχο Πάρου γιά ἐπιβεβαίωση τῶν λόγων και τῆς κατάστασής του, προκειμένου νά τοῦ χορηγηθεῖ ἡ σύνταξη. ‘Ο Δήμαρχος ἔδωσε τίς ἀναγκαῖες πληροφορίες, ἀπέστειλε δέ και πιστοποίηση συμπατριωτῶν τοῦ Σεραφείμ, πού κατοικοῦσαν στήν Πάρο και γνώριζαν τίς προσφοράς τῆς οἰκογένειάς του και αὐτοῦ τοῦ ἴδιου στήν Ἐπανάσταση, ὡς συνεπίκουρο στοιχεῖο γιά ἐδραίωση τοῦ δικαιώματος συνταξιοδότησής του. Τό κείμενο τῆς ἐν λόγω πιστοποίησης ἔχει ως ἔξης:

«Οἱ ύποφανόμενοι Κρήτες, κάτοικοι τῆς πόλεως Χανιά και μόνοι ήμενοι εὐρισκόμενοι εἰς Πάρον, πιστοποιοῦμεν εὐσυνειδότως δι τό πατήρ τοῦ Σεραφείμ Νικολαΐδου, Νικόλαος Δημητρίου, τό ἐπάγγελμα στρατιωτικός ἐκ τῆς αὐτῆς πόλεως, ἐφονεύθη εἰς τόν Πόλεμον

τόν γενόμενον κατά τό Ξαμουδοχῶρι μαχόμενος κατά τοῦ Τούρκου στρατηγοῦ Φαφούλη Καυκαλᾶ κατά τό 1821 ἔτος, ἀφήσας τέσσερα θήλεα τέκνα καί τόν εἰρημένον Σεραφ[ε]ζήμ ιερομόναχον, δότις παρηκολούθησε τά στρατεύματα μέχρι τῆς τελείας καταστροφῆς τῆς Κρήτης. Ἀκολούθως δέ ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν μέ τήν μητέρα του καί τάς εἰρημένας ἀδελφάς του διά Ναύπλιον, ὅπου τῷ ἀπέθανον δύω ἀδελφαί του, παραλαβών δέ τάς δύο ἔτερας ἔφθασεν εἰς Πάρον ἐγκαταλειπών εἰς τήν πατρίδα του εἰς τό χωρίον Τοπόλια, τῆς Ἐπαρχίας Κυσάμου, τήν ἀκίνητον περιουσίαν του συνισταμένην ἀπό δύω οἰκίας, τρεῖς ἀμπελῶνας, δέκα ἀγρούς, ἐλαιῶνα, συνιστάμενον ἀπό 200 ἐλαιόδενδρα, μέρος ἐλαιοτρύβειον καί κῆπον.

Εἰς πίστωσιν δίδομεν τό παρόν Πιστοποιητικόν

Ἐν Πάρῳ τήν 15 Νοεμβρίου 1840

- Διά τόν ἀγράμματον Καπτάν Φραγγιά Τζισκάκη ζητηθείς ἐγώ Κωνσταντῖνος ιερεύς ὅτι βεβαιοῖ τά ἄνοθεν

- Ματθαῖος ιερομόναχος Κρής βεβαιῶ τά ἄνοθεν

- Διά τόν ἀγράμματον Ἰωάννη Κουκλάκη ζητηθείς ἐγώ Σταμάτης Ζουμῆς ὑπογράφω εἰς ὄνομά του ὅτι βεβαιεῖ τά ἄνοθεν.

- Διά τόν ἀγράμματον Ἀλέξανδρον Σινένη ζητηθείς Ἀθανάσιος Πιερίδης ὑπογράφω εἰς ὄνομά του ὅτι βεβαιεῖ τά ἄνοθεν.

Ἐπικυρωῦται ἡ γνησιότης τῶν ἀνωτέρω ὑπογραφῶν

Ἐν Πάρῳ τήν 16 Νοεμβρίου 1840

Ο Δήμαρχος Πάρου

(Τ.Σ.) Λεονάρδος Κονδύλης».

Ἡ Γραμματεία τῶν Ἐκκλησιαστικῶν, στήν ὁποίᾳ περιῆλθε ἡ ἀλληλογραφία τόν Ἰανουάριο τοῦ 1841, μέ ἔγραφό της, ἀπό 11 Μαρτίου ἴδιου ἔτους, πρός τόν βασιλέα, εἰσηγήθηκε τή χορήγηση στόν Σεραφείμ μηνιάίας σύνταξης 30 δραχμῶν, συναπέστειλε δέ καὶ σχετικό σχέδιο Βασ. Διατάγματος. Παρέρχονταν δύμας οἱ μῆνες καί, παρά τήν ὑποβολὴν νέας αἴτησης ἀπό τόν ἐνδιαφερόμενο (10 - 5 - 1841), τό ζήτημά του δέν ἐπιλύονταν ἐνώ ἡ κατάσταση τῆς ὑγείας του χειροτέρευε συνεχῶς, «ώστε νά μή δύναται πλέον οὐδέ νά ἐνδυθῇ χωρίς νά τόν ἐνδύσουν, οὐδέ νά φάγῃ χωρίς νά τοῦ δώσουν τήν ἀπαίτουμένην βοήθειαν». Ὅταν μάλιστα στίς ἀρχές Ἰουνίου 1842 ἐπισκέφτηκε τήν Πάρο ὁ ἐπίσκοπος Κυκλάδων Ἀνθίμος καὶ εἶδε τήν κατάστασή του, «τόν ἔπαινος ἀπό τοῦ νά ̄ερουργῆ», ὡς ἐντελῶς ἀνίκανο. Ὁ δύστυχος Σεραφείμ, μέ νέα αἴτηση καί πιστοποίηση τοῦ Δημάρχου Πάρου, πρός τόν ἐπίσκοπο πλέον, παρεκάλεσε νά τόν βοηθήσει νά τοῦ χορηγηθεῖ ἡ σύνταξη. Ὁ ἐπίσκοπος μέ τό ὑπ' ἀριθμ. 335/27 - 6 - 1842 ἔγγραφό του πρός τήν Ιερά Σύνοδο παρεκάλεσε «νά λάβῃ οὗκτον εἰς τήν ἄλλως ἀνοικούμητον πτωχίαν του» ἀφοῦ πλέον ἀπό τήν ἀρθρίτιδα «αἱ χειρες του ἔξ αυτῆς κρίκοι γεγόνασε καὶ εἰς οὐδέν ἐπιτήδειοι, πολλῶ δέ μᾶλλον εἰς τό ̄ερουργεῖν καὶ ὁ εἰς τῶν ποδῶν του μηχανικῶς κινεῖται». Ἡ Ι. Σύνοδος ἔγραψε στή Γραμματεία Ἐκκλησιαστικῶν καί εἰσηγήθηκε νά τοῦ χορηγηθεῖ σύνταξη 15 δραχμῶν ἀπό τό Ἐκκλησιαστικό Ταμείο «πρός μικράν αὐτοῦ ἔξοικονόμησιν καί παραμιθίαν τῆς ἀθλίας καὶ ἐλευηνῆς αὐτοῦ καταστάσεως».

Δέν ἦταν δύμας μόνο ὁ Σεραφείμ Νικολαΐδης γιά τόν ὁποῖο ζήτησε τή χορήγηση σύνταξης ἡ Σύνοδος, ἀλλά καί πολλοί ἄλλοι κληρικοί, πού δυστυχοῦσαν, μεταξύ τῶν ὁποίων καί ὁ «ἐκ τοῦ χωρίου Δραγουνλᾶ τοῦ Δήμου Μαρπίσσης τῆς νήσου Πάρου, πρεοβύτερος Ἰωάννης Συφάκης», τήν οἰκονομικήν ἐνίσχυσην τοῦ ὁποίου εἶχεν εἰσηγηθεῖ ἀπό τής 10 - 9 - 1837, χωρίς ἀποτέλεσμα. Ἡ Γραμματεία τῶν Ἐκκλησιαστικῶν, ἀπεφάσισε τελικά «νά καθυποβάλη» (12 - 8 - 1842) ὑπομνησιακή ἀναφορά στόν βασιλέα, μέ πίνακα 12 ἀναξιοπαθούντων

κληρικῶν (μεταξύ τῶν ὁποίων καὶ τῶν ἀνωτέρω δύο τῆς Πάρου πού θεωροῦσε τίς περιπτώσεις τους «μᾶλλον κατεπειγούσας διά τὴν ἀπορίαν καὶ τὴν ἔνδειαν καὶ τὰς οἰκογενειακάς ἀνάγκας των» καὶ νά ζητήσει τὴν ἔγκρισι του για τὴν χορήγηση σ' αὐτούς μικροσυντάξεων. "Αν τελικά χορηγήθηκαν οἱ ἐν λόγῳ συντάξεις δέν γνωρίζουμε, ἐλλείψει ἄλλων στοιχείων.

Στόν πίνακα πού συνόδευε τό τελευταῖο ὑπόμνημα τῆς Γραμματείας πρός τὸν βασιλέα, ἀναγράφονταν για τοὺς δύο κληρικούς τῆς Πάρου τά ἔξης:

«Ἄριθ. 1. Ἰωάννης Σιφάκης πρεσβύτερος ἐκ χωρίου Δραγουνᾶ τοῦ δήμου Μαρπίσσης τῆς Νήσου Πάρου.

Τόν κληρικόν τούτον, τετράκις ἥδη ἡ Ιερά Σύνοδος ἐσύστησεν εἰς τό ἔλεος τῆς Βασιλικῆς Κυβερνήσεως καὶ ἡ Γραμματεία ἀνήνεγκεν εἰς τὴν 'Υ(μετέραν) Μ(εγαλειότητα) διά τῶν ὑπ' ἀριθμ. 5132.5421 τῆς 23 Δεκεμβρίου 1840 καὶ 25 Οκτωβρίου 1841 ἐκθέσεών της. Κατά τὴν ἐγκλειομένη ὑπ' ἀριθμ. 10888 Συνοδική ἔκθεσιν, ὃ περὶ οὗ ὁ λόγος ιερεύς κατήντησεν εἰς τὴν ἐσχάτην ἀμηχανίαν, μή ἔχων οὔτε κτηματικήν κατάστασιν, οὔτε ἄλλον πόρον εἰ μή μικρά τινά καὶ ἀσήμαντα εἰσοδήματα. Συνιστᾶται δέ εἰς μηνιαίαν σύνταξιν δρχ. 30.

Άριθμ. 11. Σεραφέμι Νικολαΐδης, ἱερομόναχος ἐκ Κρήτης. Ὁ κληρικός οὗτος πάσχει πρό πολλοῦ ἀπό ἀρθρίτιν, ἐκ τῆς ὁποίας ἐκρατήθησαν καὶ ὁ εἰς τῶν ποδῶν του καὶ αἱ δύο του χειρες. Ἐκ τούτου κατέστη ὅλως ἀνεπιτήδειος πάσης ἱεροπραξίας. Ὁ πρό μικροῦ ἀποβιώσας (εβασμώτατος) ἐπίσκοπος Κυκλαδῶν, εἰς τὴν τελευταίαν ἐν Πάρω περιοδείαν του, τὸν ἔπιαυτε τοῦ ιερουργεῖν, ἀλλ' ὡς στερούμενος τοῦ ἐπιουσίου ἀρτου, τὸν ἐσύστησεν εἰς τό ἔλεος τῆς Κυβερνήσεως διά τῆς Ιερᾶς Συνόδου, ἥτις πρός μικράν ἐξοικονόμησιν καὶ παραμυθίαν τῆς ἀθλίας καὶ ἐλεεινῆς καταστάσεώς του, τὸν προτείνει διά τῆς ἐγκλειομένης ὑπ' ἀριθ. 10889 ἐκθέσεώς της εἰς μηνιαίαν σύνταξιν 15 δραχμῶν». ⁽¹⁾

ΤΑ ΕΓΓΡΑΦΑ

1) «Μεγαλειότατε

Ο εὐσεβάστως ὑποφαινόμενος ὑπήκοος σας ιερεύς Σεραφ[ε]ίμι Νικολαΐδης καταλιπών τὴν πατρίδα μου Κρήτην μετά τὴν τελείαν πτῶσιν μας κατέφυγον εἰς τὴν νῆσον ταύτην τῆς Πάρου, ὃπου κατοικῶ καὶ δημότης ὑπάρχω. Μέχρι καιροῦ τινός, Βασιλεῦ, διά τῶν φιλοξένων κατοίκων τοῦ ἐπαγγέλματός μου ἐποιζόμην τά πρός τοῦ ζῆν τρέφων μάλιστα τὴν δυστυχή μητέρα μου καὶ ἀδελφάς. Ἄλλ' ἀφ' ἣς μοί συνέβη τὸ κατέχον με εἰσέτι φοβερόν πάθος τοῦ ἀρθρίτου κατήντησα εἰς τόσην ἐλεεινήν κατάστασιν, ὥστε αἱ ἀδελφαὶ μου ἐκ τῆς πείνας ἐπέστρεψαν εἰς τὴν πατρίδα, ὅπου καὶ διαμένουν φοβούμεναι τὴν ἐπιστροφήν των ἐνταῦθα μή ἀπωλεσθῶσιν ὡς ἐμέ. Μόνο ἡ γραῖα μήτηρ μου ἔχουσα τὸ φίλτρον μένει παρ' ἐμοὶ πρός περιθαλψιν, ἀλλά καὶ αὕτη ἀπηνύδησε πλέον ἐκ τοῦ βαρυτάτου γήρους καὶ τῶν βαρέων αἴθριών ἐργασιῶν της καὶ οὕτως κείμεθα, Μεγαλειότατε, ἐκτεθειμένοι εἰς τὴν βοήθειαν τῶν κατοίκων καὶ θέλησιν τῆς ζωῆς καὶ θανάτου μετά θεόν, ἔνεκα τῶν μεγάλων ἀναγκῶν μας.

Οτι αἱ ὑπέρ πατρίδος ἐκδουλεύσεις καὶ θυσίαι μου εἶναι μεγάλαι, ὅλοι οἱ Κρήτες δύνανται νά διμολογήσουν, καθότι ὅχι μόνον ὑπηρέτησα τὴν Πατρίδα (ὅπως δύναμαι), ἀλλά καὶ τὴν ἴδιοκτησίαν μου δλην προέκρινα νά παρατήσω εἰς τὸν ἐχθρόν, παρά νά ίδω καὶ αὖθις τό πρόσωπον τοῦ ἀγρίου θηρίου τοῦ Τούρκου.

Δι' ὅλα δέ ταῦτα δέν ἐξήτησα ποτέ ἀντιμισθίαν τινά, ἀλλ' οὐδ' ἥθελα ζητήση, ἃν ἡ περὶ ἣς ὁ λόγος ἀσθενειά μου δέν ἥθελε μέ φέρει εἰς τόσην ἀνικανότητα ἐργασίας καὶ ἵεροπραξίας διά ν' ἀποφασίσω νά ζητήσω τήν ὅποιαν ὁ Φιλάνθρωπος καὶ εὐεργετικώτατος Βασιλεύς θέλει εὐδοκήσει νά μοί χορηγήση σύνταξιν, πρός διατροφήν μου.

Εὐχόμενος δέ τῷ ὑψίστῳ Θεῷ ὡς ἐλάχιστος ἵερεύς τήν ποθητήν μοι μακροβιότητα, εὐδαίμονίαν καὶ ἀγαθήν συμβίωσιν τοῦ Σ(εβαστοῦ) Βασιλέως μοι μετά τῆς Γαληνοτάτης Βασιλίσσης καὶ καλήν τεκνογονίαν.

Ἐν Πάρῳ τήν 27 Σεπτεμβρίου 1840
‘Ο της Υ(μετέρας) Μ(εγαλειότητος)
πιστός ὑπήκοος
Σεραφ[ε]ΐμι ἵερεύς Νικολαΐδης».

*

2) «Ἐν Νάξῳ τῇ 10 Ιανουαρ. 1841
ἐπί τῆς ὑπ' ἀρ. 4623 ἀπό 19
’Οκτωβρίου Διαταγῆς τῆς

Πρός τήν ἐπί τῶν Ἐκκλησιαστικῶν κτλ.
Β(ασιλικήν) Γραμματείαν τῆς Ἐπικρατείας

Περὶ τοῦ ἱερέως Σεραφείμι Νικολαΐδου

Κατά τάς παρά τοῦ Δημάρχου Πάρου διθείσας πληροφορίας, ὑποβάλλομεν πρός τήν Β(ασιλικήν) Γραμματείαν ὅτι ὁ πρός τήν Α. Μ. ἀνενεγθείς ἵερεύς Σεραφείμι Νικολαΐδης, ἵερομόναχος, τεσσαρακοντούτης, ἀφίχθη εἰς Πάρον μετά τήν πτῶσιν τῆς πατρίδος του Κρήτης, πενόμενος καὶ διά τῆς ἵεροπραξίας μόνον διατρέφων ἑαυτόν καὶ τήν μητέρα αὐτοῦ Ἐλένην, χήραν τοῦ ἐν τῇ πολιορκίᾳ τῶν Χανιῶν πεσόντος πατρός του Νικολάου Δημητρίου, ἀλλά τό πάθος τῆς ἀρθρίτιδος καθιστᾶ αὐτόν σχεδόν ἀνίκανον εἰς τήν ἵεροπραξίαν. Ὁ περὶ οὗ ὁ λόγος διαμένει εἰς Πάρον ἀπό τό 1824, κατεγεγραμμένος εἰς τόν Δῆμον καὶ διάγων βίον εἰρηνικόν καὶ ἀνεπίληπτον. Περὶ τῶν πρός τήν πατρίδα ἐκδουλεύσεων του διαλαμβάνει τό ἐπισυνημμένον πιστοποιητικόν διαβιβασθέν ὑπό τοῦ Δημάρχου Πάρου.

Ταῦτα ὑποβάλλοντες κατά τό πνεῦμα τῆς ὑπ' αριθμ. 4623 ἀπό 19 ’Οκτωβρίου Διαταγῆς τῆς Β(ασιλικῆς) Γραμματείας, ἐπιστρέφομεν καὶ τήν πρός τήν Α.Μ. ἀναφοράν τοῦ εἰρημένου ἵερομονάχου.

Ἐύπειθέστατος
‘Ο Διοικητής Νάξου
(Τ.Σ.) (ὑπογραφή)
‘Ο Γραμματεύς
(ὑπογραφή)»

*

3) [Γραμματεία Ἐκκλησιαστικῶν]

6423 - 6424/612

Ἐν Ἀθήναις τήν 11 Μαρτίου 1841

Περί τοῦ ἵερέως Σεραφείμ Νικολαΐδου

Μεγαλειότατε

Τήν διά τοῦ ἀπό 17/29 Ὁκτωβρίου 1840 ὑπ' ἀρ. 18941 Β. Διατάγματος ἐπισταλεῖσαν μοι ἀναφοράν τοῦ ἵερέως Σεραφείμ Νικολαΐδου Κρητός, ἅμα λαβών διεύθυνα πρός τὸν Διοικητήν Νάξου ζητήσας παρ' αὐτοῦ τὰς ἀνηκούσας πληροφορίας περὶ πάντων τῶν ἐν τῇ διαληφθείσῃ ἀναφορά διαλαμβανομένων. Ὁ Διοικητής Νάξου ἀπαντῶν ἀρτίως διά τῆς ὑπό στοιχ. Α' ἐγκλειομένης ἐνταῦθα ἐκθέσεώς του, ἀποφαίνεται ἀληθῆ, ὡς ἡ Y.M. θέλει εὐαρεστηθῆ νά παρατηρήσῃ ὅσα ὁ περὶ οὗ ὁ λόγιος αἰληρικός ἀνήνεγκεν εἰς τὴν Y.M. περὶ τῆς ἐπιστάσης ἐλεεινῆς αὐτοῦ καταστάσεως, ἐπιφέρει δέ ὅτι ὁ ἵερομόναχος οὗτος ἀναγκαζόμενος νά πορίζεται τὰ πρός ζωάρκειαν ἔαυτοῦ τε καὶ τῆς γηραιᾶς μητρός του, στρεῖται παντός διατροφῆς μέσου καταστάς ἀνίκανος εἰς τὸ ἵεροπράττειν ἔνεκα τοῦ κατέχοντος αὐτὸν πάθους τῆς ἀρθρίτιδος. Καθ' ὅσον δ' ἀφορᾶ τὰς πρός τὴν πατρίδα κατά τοῦ ὑπέρ ἀνεξαρτησίας ἀγῶνα ἐκδουλεύσεις αὐτοῦ τούτου τοῦ ἵερομονάχου, ἐπισυνάπτει ὁ διοικητής ἐν τῇ ἀναφορᾷ αὐτοῦ τὸ ἐγκλειόμενον ἐνταῦθα ὑπό στοιχ. Β' πιστοποιητικόν διαφόρων ἐν Πάρῳ παρεπιδημούντων Κρητῶν, οἵτινες μαρτυροῦσιν ὅτι ὁ ἵερομόναχος Σεραφείμ Νικολαΐδης, ἐνεργητικόν λαβών μέρος κατά τὸ παρελθόν εἰς τὰς ἐν τῇ Κρήτῃ κατά τῶν Ὁθωμανῶν μάχας, ἐγκατέλιπε πᾶσαν τὴν περιουσίαν αὐτοῦ, σημαντικήν ὅπωσιν οὖσαν, προσφυγάν εἰς Ναύπλιον καὶ ἐκεῖθεν εἰς Πάρον μετά τῆς μητρός καὶ τῶν τεσσάρων ἀδελφῶν του.

Τούτων οὕτως ἔχόντων, θεωρῶν ὁ εὐσεβάστως ὑποφαινόμενος τήν παροῦσαν αἴτησιν ἀξίαν τοῦ διαληφθέντος ἵερομονάχου κατάστασιν, τολμῶ νά παρακαλέσω τήν Y.M. νά εὐαρεστηθῆ νά τῷ ἀπονείμῃ ἐκ τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Ταμείου μηνιαίαν σύνταξιν 30 (τριάκοντα) δραχμῶν.

«Ο Γραμματεύς
Ν.Γ. Θ(εοχάρης)»

Στό κράσπεδο τοῦ ἐγγράφου,
σχέδιο Β. Δ/τος:

«”Οθων ξτλ.

Κατά τήν ὑπ' ἀριθμ. 6424 πρότασιν τῆς ἐπί τῶν Ἐκκλησιαστικῶν κτλ. Γραμματείας ἐγκρίνομεν νά δίδωται ἐκ τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Ταμείου 30 (τριάκοντα) δραχμῶν μηνιαία σύνταξις εἰς τὸν ἐκ Κρήτης ἵερομόναχον Σεραφείμ Νικολαΐδην, Ἐνεκεν τῆς πρός τὴν πατρίδα κατά τὸ παρελθόν ὑπηρεσιῶν του καὶ πρός περίθαλψιν τῆς ἐνεστώσης ἐνδείας του.

Ἐπιστρέφονται τά ἐπισυνημμένα.

Ἐν Ἀθήναις τήν 1841».

*

4) «Πρός τήν Β(ασιλικήν) Διοίκησιν Νάξου

“Οτε κατά τόν Σεπτέμβριον μῆνα τοῦ παρελθόντος ἔτους ὁ Σεβαστός ἡμῶν Βασιλεὺς ἐπεσκέψθη τήν νῆσον ταύτην, δὲ ὑποφαινόμενος ἔλαβον τήν τόλμην νά παρουσιάσω πρός τήν Μεγαλειότητά του μίαν ταπεινήν ἀναφοράν μου, δι’ ᾧς ἐκέθετων τήν ἐλεεινήν μου κατάστασιν, τήν πρός ἐργασίαν ἀνικανότητά μου καὶ ἄλλας τινάς περιστάσεις, ἐπεκαλούμην τό ἔλεος τῆς Α. Μεγαλειότητος.

‘Αλλ’ ἐπειδὴ μέχρι τοῦδε δέν ἐδόθη οὐδεμία ἀπάντησις διά τῆς ἀνηκούσης Γραμματείας, παρακαλῶ θερμῶς τήν Β. Διοίκησιν ὅπως διευθύνῃ τήν παροῦσαν μου ἐπαναληπτικῶν τῆς πρώτης ἀναφορᾶς μου, ὅπως ἐγκρίνῃ, πρός ἐπίτευξιν τῆς αἰτήσεώς μου.

Εὔπειθέστατος
Σεραφ[ε]ίμ ιερομόναχος Νικολαΐδης

‘Ἐν Πάρῳ τήν 10 Μαΐου 1841»

*

5) «Άριθμ. Πρωτ. 1093 Διεκπ. 589 Νάξος τῇ 3 Ἰουνίου 1841

Πρός τήν ἐπί τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ
τῆς Δημοσίου Ἐκπαιδεύσεως Β. Γραμματείαν
τῆς Ἐπικρατείας.

Περὶ τῆς ἀναφορᾶς τοῦ Σεραφ[ε]ίμ ιερομονάχου Νικολαΐδου
Διευθύνεται εἰς πρωτότυπον ἡ ἀπό 10 Μαΐου ἐ. ἔ. πρός τήν διοίκησιν ἀναφορά τοῦ Σεραφ[ε]ίμ ιερομονάχου Νικολαΐδου ἐπικαλουμένου τό ἔλεος τῆς Α. Μεγαλειότητος, διά νά ἐνεργήσῃ ἡ Β(ασιλική) αὐτή Γραμματεία ὅ,τι ἐγκρίνει.

Εὔπειθέστατος
Ο Διοικητής Νάξου
(Τ.Σ. (ὑπογραφή))»

*

6) «Άριθμ. 442 Ἐν Πάρῳ τῇ 9 Ἰουνίου 1842

Βασίλειον τῆς Ἐλλάδος
‘Ο Δήμαρχος Πάρου
Πιστοποιεῖ

“Οτι ὁ ιερεύς Σεραφ[ε]ίμ Νικολαΐδης, ιερομόναχος ἐκ Κρήτης καὶ Δημότης τοῦ Δήμου τούτου, διαμένει εἰς τόν Δῆμον τοῦτον ἀπό τό 1824 ἕτος διάγων ἀμέμπτως καὶ εἰδηνικῶς, ὅτι μετά τήν αἰχμαλωσίαν τῆς πατρίδος του Κρήτης, ἥλθεν ἐνταῦθα πένης ὡν κατά πάντα καὶ ποριζόμενος μέχρι τοῦδε τά πρός τό ζῆν ἀναγκαῖα ἀπό τό ιερατικόν ἐπάγγελμά του, ὅτι τό ἐπισκῦψαν ἐσχάτως ἥδη εἰς αὐτόν τό πάθος ὃ ἀρθρίτης καὶ τό γῆρας κατέστησεν αὐτόν εἰς ἀνικανότητα, ὅχι μόνο ἀπό τοῦ νά

ίερουνδγή, ἀλλά καὶ ἐνδύεσθαι καὶ τρώγειν (διά τό δποιον καὶ ἐπαύθη τῆς ιερουργίας ἀπό τόν περιοδεύοντα Σεβασμιώτατον Ἐπίσκοπον Κυκλάδων). Ἀφίεμεν ὅθεν κατ' αἰτησίν του τό παρόν ἐπίσημον πιστοποιητικόν διά νά τῶ χρησμεύση ὅπου δεῖ.

‘Ο Δήμαρχος
(Τ.Σ.) Λεονάρδος Κονδύλης»

*

7) «Ἐν Πάρῳ
τήν 10 Ιουνίου 1842

Πρός τόν Σεβασμιώτατον
Ἐπίσκοπον Κυκλάδων

‘Ο ύποφαινόμενος Δημότης καὶ κάτοικος τοῦ Δήμου Πάρου, ιερεύς, μετά τήν αἰχμαλωσίαν της πατρίδος μου Κρήτης, φθάσας ἐνταῦθα ἐποιξόμην τά πρός ζω-άρκειάν μου ἀπό τήν ιερουργίαν. Ὑπεπεσών δέ ἐσχάτως εἰς τό πάθος τοῦ ἀρθρίτου, μέ κατέστησεν τοῦτο ἥδη εἰς τοσαύτην ἀνικανότητα, ὥστε δέν δύναμαι πλέον οὐδέν νά ἐνδυθῶ χωρίς νά μέ ἐνδύσουν, οὐδέν νά φάγω χωρίς νά μέ δώσουν τήν ἀπαιτούμενην βοήθειαν.

“Ολην τήν ἐλεεινήν ταύτην κατάστασίν μου, ἐκτός τοῦ ὅτι διαλαμβάνει εἰς τό ἐγκλειόμενον πιστοποιητικόν τῆς Δημαρχίας Πάρου, ὑπ’ ἀριθ. 442 τῆς 9 Ιουνίου τοῦ ἐ. (ἐ), εἴδατε καὶ ἰδίοις ὅμμασι Σεβασμιώτατε Ἐπίσκοπε. Ἐπειδή δέ Σεβασμιώτατε μέ ἐπαύσατε ἀπό τοῦ νά ιερουργῶ καὶ ἀφαιρέσατε οὕτω, ἔνεκεν τοῦ πάθους καὶ γήρους μου καὶ ἀπό τόν ύποφαινόμενον τά πρός τό ζῆν ἀπολύτως ἀναγκαῖα μου, σπεύδω νά ἔξαιτήσω διά τῆς παρούσης μου, τήν συνδρομήν σας εὔελπις ὡν ὅτι ἡ κατάστασίς μου θέλει σᾶς κινήσει εἰς οἴκτον καὶ συμπάθειαν διά νά ἐνεργήσῃ τά εἰκότα.

Εὔπειθέστατος
Σεραφίμ ιερομόναχος Νικολαΐδης»

*

8) «Ἄριθ. Διεκ. 335
τῇ 27 Ιουνίου 1842
ἐν Νάξῳ
Ο ΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΚΥΚΛΑΔΩΝ

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΙΕΡΑΝ ΣΥΝΟΔΟΝ
ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ

Περιοδεύων κατά τήν Πάρον καὶ φθάσας εἰς Παροικίαν εὗρον ιερέα τινά Κρήτα ὄνόματι Σεραφ[ε]ίμι εἰς ἥλικιαν πλέον τῶν πεντήκοντα ἐτῶν, κατοικοῦντα ἐνταῦθα πρό χρόνων, ἀπό τήν πρώτην αἰχμαλωσίαν τῆς Κρήτης, καὶ ιερουργοῦντα μέχρι σήμερον. Καθώς καὶ ἡ πρός ἐμέ αὐτοῦ ἀναφορά καὶ τό ἀποδεικτικόν τοῦ Δημάρχου, παρασταίνουσι τά περί αὐτοῦ διεξοδικώτερον. Κρίμασι δέ οἵδε Κύριος, ὑπέπεσεν εἰς τό πάθος τῆς ἀ(ρ)θρίτιδος ὥστε αἱ χειρεῖς του ἐξ αὐτῆς κρίκοι γεγόνασι καὶ εἰς οὐδέν ἐπιτήδειοι, πολλῷ δέ μᾶλλον εἰς τό ιερουργεῖν καὶ ὁ εἰς τῶν ποδῶν του μηχανικῶς κινεῖται.

Ταῦτα παρατηρήσας καὶ ὑπ' ὄψιν μου φέρων τάς ἀπευκταίας συνεπείας ἐν τῷ ιερούνδρεν, ἔπαινσα αὐτόν τῆς θείας λειτουργίας, ἀλλ' ἡ δυστυχία τούτου εἶναι ἀπερίγραπτος, μή ἔχοντος ἄλλως πως πορίζεσθε τά πρός το ζῆν. "Οθεν παρακαλῶ τὴν Τεράν Σύνοδον νά λάβῃ οἶκτον εἰς τήν ἄλλως ἀνοικονόμητον πτωχίαν του καὶ νά ήθελε κάμη πρός αὐτόν μίαν μικράν σύνταξιν μηνιαίαν, ἐπικαλοῦσα τὸ ἔλεος τῆς Α.Μ. ὅστε παρηγορῶν δι' αὐτῆς τὴν ἄκραν πτωχίαν του, θέλει εὑχεται πρός τόν "Υψιστον διά τήν πολύτιμον ζωήν τοῦ τρισεβάστου ἡμῶν Βασιλέως.

Εὔπειθέστατος
(Γ.Σ.) † ὁ Κυκλάδων "Ανθυμος".

*

9) «Ἄριθμ. Πρωτ. 10889
Ἄριθμ. Διεκ. 311
Ἐν Ἀθήναις τήν 14 Ιουλίου 1842

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ

Πρός τήν ἐπί τῶν Ἐκκλησιαστικῶν κτλ.
Β(ασιλικήν) Γραμματείαν τῆς Ἐπικρατείας

Περί συντάξεως κτλ.

"Ο μακαρίτης Σεβασμιώτατος Ἐπίσκοπος Κυκλάδων κύριος "Ανθυμος, κατά τήν ἀπό 27 Ιουνίου ἐ.ξ., ἐνταῦθα ἐπισυνημένην αὐτοῦ ἀναφοράν μετά τῶν ἐν αὐτῇ, περιοδεύων ἐν Παροικίᾳ τῆς Πάρου εὗρεν ἐκεῖ ιερομόναχον τινα εἰς Κρήτης, Σεραφείμ Νικολαΐδην καλούμενον, ἐκπληροῦντα χρέον ἐφημερίου. Τοῦτον δέ πάσχοντα πρό πολλοῦ ὑπό ἀρθρίτιδος, κρατηθέντα δέ ὑπ' αὐτῆς τάς χεῖρας, καὶ μή δυνάμενον ἐκ τούτου νά ἐνεργῇ τά ιερατικά αὐτοῦ κοιθήκοντα ἀξίως, ἔπαινσεν αὐτόν τῆς ιερατικῆς αὐτοῦ ἐνεργείας καὶ ἡ Σύνοδος ἀπεδέχθη τήν πρᾶξιν αὐτοῦ ὡς πρός τοῦτο καθό δικαίαν καὶ εὐλογοφανῆ.

Ἐπειδή ὅμως οὗτος, παυθείς ἥδη τῆς ιερατικῆς ἐνεργείας στερεῖται παντός ἄλλου μέσου πρός το ζῆν καὶ ὡς ἐκ τούτου καὶ τῆς ἀσθενείας του εὔρισκεται ἥδη εἰς ἀθλίαν καὶ ἐλεεινήν ἐνδείας καὶ ἀπορείας κατάστασιν, ἡ Σύνοδος κρίνει φιλάνθρωπον ἔργον νά συστήσῃ αὐτόν, συμφώνως πρός τήν ὑπέρ αὐτοῦ αἴτησιν τοῦ μακαρίτου Σεβασμιωτάτου Ἐπισκόπου Κυκλάδων κυρίου Ανθύμου, εἰς τό ἔλεος τῆς Α.Μ. καὶ ἐν ταυτῷ γνωμοδοτεῖ νά λαμβάνῃ οὗτος ἀπό τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Ταμείου μηνιαῖαν σύνταξιν δραχμῶν δεκαπέντε (15) πρός μικράν αὐτοῦ ἐξοικονόμησιν καὶ παραμιθίαν τῆς ἀθλίας καὶ ἐλεεινῆς αὐτοῦ καταστάσεως.

Καί παρακαλεῖται ἡ Β(ασιλική) αὐτῆς Γραμματεία νά ἐνεργήσῃ τήν πρός τοῦτο Β(ασιλικήν) ἔγκρισιν.

- ὁ Ἄργολίδος Κύριλλος, πρόεδρος
- † ὁ Ἀνδρου Σεραφείμ
- ὁ Θήρας Ζαχαρίας
- ὁ Τριψύλιας Παΐσιος
- † ὁ πρώην Ἡλείας Ιωνᾶς»

*

10) «Αριθ. Πρωτ. 10031
Αρθ. Διεκ. 491
Ἐν Ἀθήναις τῇ 6 Σεπτ. 1841

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ

Πρός τήν ἐπί τῶν Ἐκκλησιαστικῶν κτλ.
Βασ. Γραμματείαν τῆς Ἐπικρατείας

Περί συντάξεως κτλ.

Ἡ Σύνοδος γνωρίζουσα τήν δυστυχίαν τοῦ ἐκ τοῦ χωρίου Δραγουλᾶ, τοῦ δήμου Μαρπίσσης τῆς νήσου Πάρου, πρεσβυτέρου Ἰωάννου Συφάκη, πολυάριθμον οἰκογένειαν ἔχοντος, καὶ φιλάνθρωπον ἔργον ποιοῦσα, ἐσύστησεν αὐτὸν κατ' αἴτησιν του διά τῆς Β(ασιλικῆς) ταύτης Γραμματείας ἀπό 10 Σεπτεμβρίου 1837 καὶ ὑπ' ἀριθμ. 6147 εἰς τό ἔλεος τῆς Α.Μ. καὶ ὅτε ἡ ἴδια αὕτη Β. Γραμματεία ἐξήτησεν ἀπό 14 Νοεμβρίου π.ἔ. τήν περὶ τούτου γνώμην τῆς Συνόδου, ἐσύστησεν αὐτὸν αὕτη ἀπό 29 τοῦ αὐτοῦ μηνός καὶ ἔτους καὶ ὑπ' ἀριθμ. 9141 πρός αὐτήν γνωμοδότησιν ἐν ταυτῷ, νά λαμβάνῃ ἀπό τό Ἐκκλησιαστικόν Ταμεῖον μηνιαίαν σύνταξιν δρχ. τριάκοντα (30) πρός μικράν ἔξοικονόμησιν τῆς δυστυχίας του καὶ περίθαλψιν τῆς οἰκογενείας του ἀλλά παρῆλθεν ἥδη ἔτος σχεδόν ὀλόκληρον καὶ εἰσέτι δέν ἐνηργήθη τι πρός παρηγορίαν του ἐπειδή ὅμως ὁ περὶ οὗ ὁ λόγος πρεσβύτερος, προϊόντος τοῦ χρόνου ἀποβαίνει δυστυχέστερος, καὶ τρέφεται μέ μόνην τήν ἐλπίδα ὅτι θέλει εὑρει τά μέσα τῆς συντηρήσεώς του ὡς κληρικός εἰς τήν Ἐκκλησίαν, διὰ ταῦτα ἡ Σύνοδος, ἐκπληροῦσα ἔργον φιλάνθρωπον, κρίνει εὐλογον, νά παρακαλέσῃ κατ' ἐπανάληψιν τής Β(ασιλικήν) ταύτην Γραμματείαν νά λάβῃ ὑπ' ὅψιν τήν ὑπέρ αὐτοῦ, ὡς εἴρηται, γνώμην τῆς Συνόδου, καὶ νά ἐνεργήσῃ κατ' ἐλεος καὶ φιλανθρωπίαν τήν εἰς αὐτήν Β(ασιλικήν) ἔγκρισιν.

- ὁ Ἄργοιλίδος Κύριλλος, πρόεδρος
† ὁ Ἀνδρού Σεραφείμ
- ὁ Θήρας Ζαχαρίας
- ὁ Φωκίδος Ἀθανάσιος
† ὁ πρώην Ἡλείας Ἰωνᾶς

(Τ.Σ.) ὁ Β. Γραμματεύς».

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

- Τά ἔγγραφα προέρχονται ἀπό τά Γενικά Ἀρχεῖα τοῦ Κράτους μέ ἀρχειακά στοιχεῖα «Γραμματεία τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημοσ. Ἐκπαίδευσης (1833 - 1848),», Θυρίς 98
- Φάκ. 1 «Συντάξεις - συνταξιούχοι», ὑποφάκ. 6/4, ὅπου τά ἔγγραφα 1 - 5, 10, ὑποφάκ. 121/1 τό ἔγγραφο ὑπ' ἀριθμ. 7 καὶ ὑποφάκ. 11/2 τά ἔγγραφα ὑπ' ἀριθμ. 6,8,9.
- Υποσ. (1), Γ.Α.Κ., ὅπ.π. Θυρίς 99 - Φάκ. 1 «Συντάξεις - συνταξιούχοι», ὑποφάκ. 121/3.

ΠΑΡΙΑΝΑ

φωτορία,
λαογραφία
της Πάρου και

‘άρχαιολογία
γράμματα τεχνών
‘αντιπάρυ

ΚΩΔΙΚΟΣ
ΕΛΤΑ
1545

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ - ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
ΝΙΚΟΣ ΧΡ. ΑΛΙΠΡΑΝΤΗΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΔΗΜΗΣ ΠΑΠΑΒΑΣΙΛΕΙΟΥ: Πάρος - Λυγάρια ποτύπα (ποίημα).

ΗΡΩ ΠΑΠΑΒΑΣΙΛΕΙΟΥ: Διάρκεια - "Όναρ (ποίημα).

ΣΙΜΟΣ ΜΙΑΤ. ΣΥΜΕΩΝΙΔΗΣ: Έμμι. Μπάος, ιερεύς, ἀγωνιστής τοῦ 1821 (ἀνέκδ. ἔγγραφα).

ΑΡΓΥΡΩ ΜΟΥΔΑΤΣΟΥ - ΒΑΛΑΔΩΡΟΥ: Τά γηραιειά (ποίημα).

ΕΥΑΓΓ. Ν. ΚΑΣΤΑΝΙΑΣ: Στατιστικά στοιχεῖα ἀπό τὴν ἀπογραφή τοῦ 2001 σχετικά μὲ τὴν Πάρο - Αντίπαρο (μελέτη).

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Ι. ΔΡΟΣΟΣ: Ἡ ἀγάπη τοῦ Συλλόγου μας (ποίημα).

ΜΟΣΧΟΥΛΑ ΚΟΝΤΟΣΤΑΥΛΟΥ: Ἡ «Ἀνθολογία παριανῶν ποιητῶν» (παρουσίαση τοῦ βιβλίου).

ΙΩΑΝΝΑ ΚΑΠΑΡΟΥ: Σ' ἀγαπῶ (ποίημα).

Άρχιψ. ΣΩΤΗΡΙΟΣ Ν. ΚΟΣΜΟΠΟΥΛΟΣ: Χαιρετισμός στὴ διημερίδα γιὰ τὸν Γέροντα Ἰωσήφ τὸν Ἡσυχαστή - Ο «Γέρων Ἰωσήφ ὁ Ἡσυχαστής» τοῦ Ν. Άλιπραντη (παρουσίαση).

ΝΙΚ. ΧΡ. ΑΛΙΠΡΑΝΤΗΣ: Μητροπολίτης πρ. Φλωρίνης Αὐγούστινος Ν. Καντιώτης.

ΟΛΥΜΠΙΟΣ Κ. ΑΛΙΦΙΕΡΗΣ: Οἱ ἐπιτρεπόμενες τέρψεις στοὺς νεαρούς ἄνδρες τῆς Πάρου τοῦ Ἀρχιλόχου (μελέτη).

ΜΑΡΚΟΣ ΡΟΥΣΣΟΣ - ΜΗΛΙΔΩΝΗΣ: Σημειώσεις γιὰ τὸ σπήλαιο τῆς Σύρου καὶ τίς οἰκογένειες τῆς Πάρου.

(Συνέχεια στὴν 3η σελίδα)

ΤΟ ΠΑΤΡΙΚΟ ΣΠΙΤΙ
ΕΝΟΣ ΜΕΓΑΛΟΥ ΠΑΡΙΑΝΟΥ

ΛΕΥΚΕΣ. Η πρόσοψη τοῦ νεοκλασικοῦ οπιτιοῦ τοῦ Νικολάου Ανδρ. Καντιώτη (1869 - 1929). Εδῶ γεννήθηκε πρὶν 100 χρόνια ὁ Μητροπολίτης πρ. Φλωρίνης π. Αὐγούστινος Ν. Καντιώτης καὶ ἐδῶ ἔζησε καὶ δημιούργησε οἰκογένεια ὁ συνομήλικός του, καὶ γαμπρός του, διδάσκαλος Χρίστος Θεολ. Αλιπραντής (1907 - 1967). [Πέρασαν ἥδη 40 χρόνια ἀπ' τὸ θάνατό του...]. Φωτογρ. Φραγκ. Κεφάλα. Βλ. σχετικό κείμενο στὸ τεῦχος τοῦτο.

ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΜΠΑΟΣ, ΙΕΡΕΥΣ. ΑΓΩΝΙΣΤΗΣ ΤΟΥ 1821

Στόν κατάλογο τῶν Παρίων ἀγωνιστῶν τοῦ 1821 προστίθεται ἡδη καὶ ὁ **ἰερεὺς Εμμανουὴλ Μπᾶος**, ὁ δόποιος, κατά τὰ δημοσιευόμενα κατετέρῳ ἔγγραφα, ἐπῆρε μέρος στήν ἐκστρατείᾳ τῆς Χίου (1828) ὑπό τὸν Φαβιέρο, ὅπου καὶ τραυματίσθηκε σοβαρά καί, ἀφοῦ ὑπέφερε ἐπὶ πέντε χρόνια κατεξοδεύοντας σέ γιατρούς τά ὑπάρχοντά του, ἀπεβίωσε ἐκ τοῦ λόγου τούτου ἀφίνοντας ὁρφανή τήν πολυμελῆ οἰκογένειά του μέ τέσσερα ἀνήλικα παιδιά καὶ τήν πρεσβυτερία του **Καλίτσα**.

Τοῦτος, δῶρος συνάγεται ἀπό τά δημοσιευόμενα ἔγγραφα, δέν ἐπολέμησε μόνο στή Χίο, ἀλλά καὶ προηγουμένως σέ ἄλλες μάχες στίς δόποιες «ἔδειχθη ζηλωτής καὶ γενναῖος καὶ μέ ἐνθουσιασμό ἀμύμητον πάντοτε μαχόμενος κατά τῶν ἔχθρῶν τῆς Ἑλλάδος ὑπέρ τῆς ἀνεξαρτησίας τῆς» καὶ μάλιστα ἐντεταγμένος στίς δυνάμεις «τοῦ καπετάν Γεωργάκη Μαυρομάτη», διακεκριμένου ἀγωνιστῆ τοῦ 1821 ἀπό τήν Ἀκαρνανία [δόποιος διετέλεσε μέλος τῆς προσωρ. Διοικήσεως Δυτ. Ἑλλάδος (1821), τῆς γερουσίας Μεσολογγίου, πληρεξούσιος στίς ἐθνικές συνελεύσεις καὶ τό Βουλευτικό, ὑπουργός οἰκονομικῶν (1828) καὶ σύμβουλος τῆς Ἐπικρατείας λίγο πρό τοῦ θανάτου του τό έτος 1836. Βλ. Ἐγκ. Λεξικό Ἐλευθερουδάκη, Θ', σελ. 233].

Μετά τόν θάνατό του ἡ οἰκογένειά του περιέπεσε σέ κατάσταση πτωχείας, δόποτε ἡ χήρα του ὑπέβαλε τό 1834 αἴτηση στή Διοίκηση γιά νά λάβῃ «ἀνάλογόν τινα σύνταξιν διά νά προσπορίζεται τά πρός τό ζῆν», ἀλλά χωρίς ἀποτέλεσμα. Τό γεγονός ὅτι τήν αἴτησή της ἡ χήρα τοῦ ἀγωνιστοῦ ὑπέβαλε στόν Νομάρχη Ἀργολίδος, εἶναι ἀπόδειξη ὅτι εἶχε μεταβεῖ ἐκεῖ σέ ἀναζήτηση τοῦ καπετάν Μαυρομάτη ἢ ἄλλων συμπολεμιστῶν τοῦ συζύγου της γιά νά βεβαιώσουν τήν προσφορά τῶν πολεμικῶν ὑπηρεσιῶν του, ὥστε νά ισχυροποιήσει τό αἴτημά της νά τῆς χορηγηθεῖ σύνταξη.

Μετά τήν πρώτη ἀποτυχία της ἐπανῆλθε τό 1836 μέ νέα αἴτηση καὶ πιστοποίήσεις μέ ἀποτέλεσμα νά ἀναπτυχθεῖ σχετική ἀλληλογραφία προκειμένου νά ἴκανοποιηθεῖ τό αἴτημά της, ἄγνωστο ὅμως παραμένει ἄν ἴκανοποιήθηκε τούτο.

Τά δημοσιευόμενα ἔγγραφα ἀνήκουν στά Γενικά Ἀρχεῖα τοῦ Κράτους, στήν κατηγορία «Γραμματεία Ἐκκλησιαστικῶν καὶ Δημοσίας Ἐκπαίδευσεως» (1833 - 1848), Κλάδος Α', Ἐκκλησιαστικῶν καὶ Γενικῶν Θεμάτων, Θυρίς 27, Φάκ. No 1 (παλ. Θ. 5, φάκ. 4), «οἱ ζητοῦντες συντάξεις».

ΤΑ ΕΓΓΡΑΦΑ

1. «Πρός τήν ἐπί τῶν Ἐκκλησιαστιῶν κ.λπ. Β(ασιλικήν) Γραμματείαν.

Ἄπο τό ἐσώκλειστον ἀντίγραφον ἀποδεικτικόν θέλει παρατηρήσει ἡ Β(ασιλική) αὐτῆς Γραμματεία ὅτι ὁ σύζυγος τῆς ὑποφαινομένης Ἐμμανουὴλ Μπάος, ἵερεύς, μαχόμενος ἐν τῇ Νήσῳ Χίῳ, ἐπληγώθη εἰς τό πρόσωπον καὶ ἔξ αἰτίας τούτου μετ' ὀλίγον ἀπέθανεν ἀφήσας ἐμέ μέ τέσσαρα δρφανά εἰς ἀθλίαν καὶ ἐλειεινήν κατάστασιν στερουμένην καὶ αὐτοῦ τοῦ ἐπιονσίου ἄρτουν. Ἀπό τό προπαρελθόν ἔτος ὀνεφέρθη εἰς τόν τότε Νομάρχην Ἀργολίδος καὶ μέ τήν διαβεβαίωσιν ὅτι εἶχε περασθῆ τό ὄνομά μου εἰς τοὺς καταλόγους τῶν λοιπῶν χηρῶν, ἐπεόμενα ἄχοι τῆς ὥρας νά ἴδω τό ἀποτέλεσμα τῆς ἐνεργείας λαμβάνοντα ἀνάλογόν τινα σύνταξιν διά νά προσπορίζομαι τά πρός τό ξῆν· ἀλλά, παρά πᾶσαν ἐλπίδα, παρηλθον ἥδη δύο χρόνοι καὶ ἐγώ ἔχοντα καὶ αὐτά τά δρφανά, ἔξ ὧν τά τοία θηλυκά καὶ ἐν ἀρσενικόν καὶ μή δυναμένη νά οἰκονομηθῶ καταντῶ εἰς ἀληθῶς οἰκτράν κατάστασιν.

Προστρέχοντα λοιπόν εἰς τήν Β(ασιλικήν) ταύτην Γραμματείαν, παρακαλῶ αὐτήν θεομῶς νά εὐαρεστηθῆ νά διατάξῃ νά μοί δοθῆ ἀνάλογός τις σύνταξις λαμβάνοντα ὑπ' ὅψιν τήν κατάστασίν μου καὶ εὐελπις ὅτι δέν θέλω ἀποτύχει τῆς ὅμοιας αἰτήσεώς μου ὑποσημειοῦμαι.

Ἐν Ἀθήναις, τήν 17 Αὐγούστου 1836
Εὐπειθεστάτη
Καλίτσα Ἐμμ. Μπάον
ἵερέως.»

Τό συνημμένο

«Ἀντίγραφον ἐκ τοῦ πρωτοτύπου

Πιστοποιητικόν Ἐγκυρον

Διά τοῦ παρόντος πιστοποιητικοῦ ἐγγράφου γίνεται δῆλον ὅτι ὁ ποτέ Ἐμμανουὴλ Μπάος ἱερεύς ἐκ τῆς Νήσου Πάρου, σύζυγος τῆς ἐπιφερούσης τό παρόν κυρίας Καλίτζας προεσβυτέρας Παριανῆς ἔξ εὐγενῶν, μαχόμενος ὑπέρ τῆς ἀνεξαρτησίας τῆς Ἑλλάδος κατά τῶν ἐχθρῶν τῆς ἐν τῇ Νήσῳ Χίῳ, ἐτραυματίσθη ἀπό πυροβόλον ἐχθρικόν ὅπλον κατά τό πρόσωπον καὶ ἀσθενήσας ἐκ τούτου ἐπεσεν ἐν τῇ κλίνῃ καὶ ἐτυραννεῖτο ἐν αὐτῇ χρόνονς ὀλοκλήρους πέντε δαπανήσας ὅλην τον τήν περιουσίαν χρηματικήν καὶ κτηματικήν, ὑστερηθείς καὶ τῆς ζωῆς τον τέλος πάντων ἔξ αἰτίας τῆς πληγῆς καὶ ἀσθενείας ταύτης. Ἀφησε δέ τήν διαληφθεῖσαν σύζυγον τον χήραν μετά τεσσάρων ἀνηλίκων τέκνων, τριῶν ἐκ τούτων θηλέων καὶ τοῦ ἐνός ἀρρενος εἰς ἀθλίαν κατάστασιν, ἐλειεινήν καὶ ἀξιοδάκρυτον εἰς τρόπον ὥστε ψυχορραγούσιν ἐκ τοῦ λμοῦ, ὑστερούμενα καὶ αὐτοῦ τοῦ καθημερινοῦ πρός τό ξῆν ἄρτουν, μή ἔχοντα οὐδένα πόρον τοῦ ξῆν.

Άλλ' ἐδείχθη ζηλωτής καί γενναῖος καί μέ εὐθουσιασμόν ἀμύητον πάντοτε,
μαχόμενος κατά τῶν ἐχθρῶν τῆς Ἑλλάδος ὑπέρ τῆς ἀνεξαρτησίας της, ὃν ὑπό τὴν
όδηγίαν τοῦ καπετάν Γεωργάκη Μαυρομάτη. Ὁθεν τούτων οὕτω καλῶς ἐγνω-
σμένων δοντων πρός ἡμᾶς, πιστοποιοῦμεν καί βεβαιοῦμεν πρός οὓς ἀνήκει ἐν συ-
νειδήσει, εἰλικρινεία καί τιμότητι δτὶ ἡ Ἀλήθεια καθαρά εἶναι αὕτη, ἣτις ἔχει
οὕτως καί οὐχί ἄλλως. Διό καί κατ' αἴτησιν τῆς ορθείσης κυρίας Καλίτζας, ἀφίο-
μεν τὴν παρούσαν μας πρός αὐτήν ἵνα τῇ χρησμεύσῃ πρός πίστωσιν τῶν ὅντων ἀνή-
κει καί ὑποσημειούμεθα.

Ἐν Ναυπλίῳ τῇ 3 Ἰαννοναρίου 1836

» Γεώργιος Σπιθάκης

» N. Πατεράκης

» Νικόλαος Γιαννόπουλος μάρτυς

Τό Δημαρχεῖον Ναυπλίας ἐπικυροῦ τό γνήσιον τῶν ὅπισθεν τριῶν ὑπογραφῶν
τοῦ Γ. Σπιθάκη, N. Πατεράκη καί N. Γιαννόπουλου.

Ἐν Ναυπλίῳ τῇ 15 Ἰανν. 1836

Ο Δήμαρχος

(T. S.)

Σ. Παπαλεξόπουλος

Ἐπικυροῦντες τό γνήσιον τῆς ὑπογραφῆς καί σφραγίδος τοῦ Δημάρχου Ναυ-
πλίας.

Ἐν Ναυπλίῳ τήν 16 Ἰαννοναρίου 1836

Ο Νομάρχης Ἄργολίδος καί Κορινθίας

Φραγκίσκ. Μαυρος

2. [ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ] «Δ. 2212

Διευθύννεται πρός τήν Ιεράν Σύνοδον τοῦ Βασιλείου διά νά ξητήσῃ παρά τῆς
άρμοδίου Ἐπισκοπῆς τάς περί τῶν ἐνδιαλαμβανομένων ἀπαιτουμένας πληροφο-
ρίας· ταύτας δέ ἀπενθύνονσα ἐν καιρῷ πρός ἡμᾶς, νά ἐπιστρέψῃ συγχρόνως καί
τήν παρούσαν.

Ἀθῆναι τήν 28 Αὐγούστου 1836

Ο ἐπί τῶν Ἐκκλησιαστικῶν κ.λπ.

Γραμματεύς τῆς Ἐπικρατείας

(ὑπογραφή)

3. «Ἄριθ. Πρωτ. 4918 - 5127

Ἄριθ. Διεκ. 713

Ἐν Ἀθήναις

τήν 4 Νοεμβρ. 1836

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ
Πρός τήν ἐπί τῶν Ἐκκλησιαστικῶν κτλ.
Β(ασιλικήν) Γραμματείαν τῆς Ἐπικρατείας

Ἐπί τῆς ὑπὸ ἀριθμ. 7456/2212 διευθύνσεως

Ἐπιστρέφοντα ἡ Σύνοδος τήν ἀπό 28 Αὐγούστου διενθυνθεῖσαν πρός αὐτὴν ἀναφοράν τῆς χήρας τοῦ, ἐκ Πάρου, πρεσβυτέρου Ἐμμανουὴλ Μπάου μετά τοῦ ἐν αὐτῇ πιστοποιητικοῦ ἔγγραφου, ἐπισυνάπτει ἐνταῦθα καὶ αὐτόγραφον τῆς ἀπό 19 Ὁκτωβρίου ἀναφορᾶς τοῦ, κατά τήν ἐπισκοπήν Νάξου, Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου, προσκληθέντος νά δώσῃ τάς ἀπαιτουμένας πληροφορίας περὶ τῶν παρά τῆς διαληφθείσης χήρας ἀναφερομένων διά νά λάβῃ γνῶσιν ἡ Β(ασιλική) αὕτη Γραμματεία περὶ τῶν ἐν αὐτῷ διαλαμβανομένων καὶ ἐπομένως πράξη ἡ ἴδια ὁ, τι ἐγκρίνῃ.

ὅς Κυνουρίας Διονύσιος, πρόεδρος

† ὁ Ἀττικῆς Νεόφυτος

† ὁ πρώην Ἡλείας Ἰωνᾶς

(Τ.Σ.) ὁ Κυκλαδῶν Ἀνθίμος

ὅς Ἀργολίδος Κύριλλος

‘Ο Γραμματεύς

Θ. Φαρμακίδης.»

4. «Ἄρ. 45

Ἐν Νάξῳ

τήν 19 Ὁκτωβρ. 1836

Πρός
τήν Ι(ερᾶς) Σ(ύνοδον) τοῦ Β(ασιλείου)
τῆς Ἑλλάδος

‘Ο Μητρ(οπολίτης) Νάξου

Περὶ τῆς Καλίτζας χήρας.

Κατά συνέπειαν τῆς ἀπό 3 Σεπτ(εμβρίου) καὶ ὑπ' ἀριθμ. 4918 προσκλήσεως τῆς Ι(ερᾶς) Συνόδου περὶ τῆς Καλίτζας χήρας τοῦ πρεσβυτέρου Ἐμμανουὴλ Μπάου ἐκ Πάρου, σᾶς διενθύνεται ἡ περὶ αὐτῆς ἀπάντησις ὡς ἐκ τοῦ Δημαρχείου Παροικίας ἐπληροφορήθημεν.

Λέγει γάρ ὅτι μὲν διατάσσεται τάς ὁποίας τό Δ(ημαρχεῖον) Παροικίας ἔπρεπε νά πράξῃ περὶ τοῦ ἀποθανόντος πρεσβυτέρου Ἐμμανουὴλ Πάου ἐπραξεί.

Ἀλ' οὐδέν ἄλλο ἐπληροφορήθη παρ' ὅτι ἀπελθών ὁ μνησθείς Πάος ἐκ Χίου εἰς Πάρον καὶ εὑρισκόμενος πάντοτε ὑπό ἐπίσκεψιν ἵστοροῦ ἐτελεύτησε κατεξοδεύσας ὅλην του τήν περιουσίαν· ὅχι ὅμως καὶ ὅτι μέ πυροβόλον ὅπλον ἐτραυματίσθη κατά πρόσωπον, ὡς γράφει.

‘Ο Εὐπειθέστατος
(Τ. Σ.) ὁ Νάξου Γαβριήλ.

Ἴσον ἀπαράλλακτον τῶ πρωτοτύπω.

‘Ο Γραμματεύς τῆς Ιερᾶς Συνόδου
(Τ. Σ.) Θ. Φαρμακίδης.»

Γιά τήν ἀντιγραφή
ΣΙΜΟΣ ΜΙΑΤ. ΣΥΜΕΩΝΙΔΗΣ

ΠΑΡΙΑΝΑ

φιτορία
λαογραφία
της Πάρου και

αρχαιολογία
γράμματα τέχνη
'ΑΝΤΙΠΑΡΟΣ

ΚΩΔΙΚΟΣ
ΕΛΤΑ
1545

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ - ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
ΝΙΚΟΣ ΧΡ. ΑΛΙΠΡΑΝΤΗΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΓΙΑΓΚΟΣ ΑΡΓΥΡΟΠΟΥΛΟΣ: Όκταστιχο - Ξυπνήστε - Καμπάνες - Σάν βρέχει - Στή νύχτα - Στό νοσοκομείο - Θύμηση (ποιήματα).

ΟΛΥΜΠΙΟΣ Κ. ΑΛΙΦΙΕΡΗΣ: Ή έννοια τῆς ἀποδοκιμασίας τοῦ Όμήρου καὶ τοῦ Ἀρχιλόχου σέ ἔκφραση τοῦ Ἡρακλείτου.

ΔΗΜΗΣ ΠΑΠΑΒΑΣΙΛΕΙΟΥ: Πρότυπα - Εξηρτημένοι - Κυναίγειρος (ποιήματα).

ΣΙΜΟΣ ΜΙΛΤ. ΣΥΜΕΩΝΙΔΗΣ: Ἀντώνιος Ἐμμ. Μπάριος, Πάριος, ὑπότροφος τοῦ Γυμνασίου Ἀθηνῶν (ἀνέκδοτα ἔγγραφα).

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ Ι. ΠΑΤΕΛΛΗΣ: Ή Γερμανική Κατοχή στήν Πάρο.

ΝΙΚ. ΧΡ. ΑΛΙΠΡΑΝΤΗΣ: Άνεκδοτο ἔγγραφο πωλήσεως τῆς Μονῆς Ἅγ. Ιωάννου στά Κραῦγα Ναούσης.

ΗΡΩ ΠΑΠΑΒΑΣΙΛΕΙΟΥ: Δωρητής δργάνων - Τῇ καλλιότῃ (ποιήματα).

ΜΑΡΚΟΣ ΡΟΥΣΣΟΣ - ΜΗΛΙΔΩΝΗΣ: Ή Χριστιάνα Luth στήν Πάρο καὶ Ἀντίπαρο (24 - 25 Ιουλίου 1845).

ΘΑΝ. ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ: Μόνος στήν διμήχλη (ποίημα).

ΝΙΚ. ΧΡ. ΑΛΙΠΡΑΝΤΗΣ: Σελίδες ἀπό τήν ίστορία τῆς νοτιοανατολικῆς Πάρου (Α' μέρος).

ΤΑΣΟΣ ΑΝΔΡΟΜΑΝΑΚΟΣ: Στήν ἀδελφή μου (ποίημα).

Ψ.: Ή ἐπιστροφή τῶν μαυροπινάκων τοῦ Γυμνασίου στίς σχολικές τάξεις.

(Συνέχεια στήν 4η σελίδα)

ΕΦΥΓΕ Ο ΜΕΓΑΛΟΣ ΙΕΡΑΡΧΗΣ
ΓΙΑ ΤΗ ΧΩΡΑ ΤΗΣ ΑΘΑΝΑΣΙΑΣ

Ο μεγάλος Παριανός ιεράρχης, ποιμενάρχης τῆς Τερᾶς Μητροπόλεως Παροναξίας ΑΜΒΡΟΣΙΟΣ Β' ΣΤΑΜΕΝΑΣ, ἀνεχώρησε γιά τήν Ἀνω Τερουσαλήμ στίς 25 Μαρτίου 2008. Πιά τό ἔξοχο ἔργο πού ἐπετέλεσε στή Μητρόπολή του βλ. στά «Χρονικά» τοῦ τεύχους τούτου.

ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΕΜΜΑΝ. ΒΑΟΣ, ΠΑΡΙΟΣ, ΥΠΟΤΡΟΦΟΣ ΤΟΥ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ [1841 - 1845]

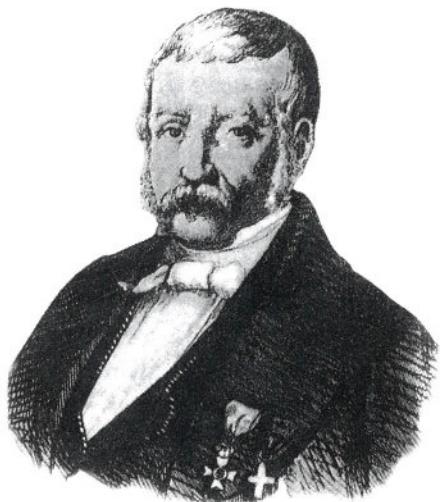
Στό νέο, μετά τήν Ἐπανάσταση τοῦ 1821, Ἑλληνικό Κράτος, δόθηκε, παρά τίς πενιχρές οἰκονομικές δυνατότητές του, ἴδιαίτερη φροντίδα για τή μόρφωση τῆς νεολαίας. Ἐκτός ἀπό τίς ὑποτροφίες πού προσέφεραν οἰκονομικά εὔποδοι Ἑλληνες τοῦ ἐσωτερικοῦ καὶ ἔξωτερικοῦ, σχετικό κονδύλι ὑποτροφιῶν περιλαμβάνονταν καὶ στόν ἐτήσιο κρατικό προϋπολογισμό μέ διαχειριστή τό Υπουργεῖο Παιδείας. Υπότροφοι ἀναγνωρίζονταν νέοι μέ ἔφεση γιά σπουδές, ἄποροι καὶ ὁρφανά τέκνα ἀγωνιστῶν ἀπό διάφορες περιοχές τοῦ κράτους. Μέ μιά μικρή μηνιαία οἰκονομική ἐνίσχυση (πού χαρακτηρίζονταν «σύνταξη») προσπαθοῦσαν νά ἐπιβιώσουν καὶ νά σπουδάσουν.

Ἐνας ἀπό αὐτούς τούς ὁρφανούς νέους ἦταν καὶ ὁ Ἀντώνιος Βαός ὁ Πάριος, τέκνο τοῦ ἀγωνιστοῦ τοῦ '21 Ἐμμανουὴλ Βάου (ἢ Μπάου), Ἱερέως. Πά τόν ἀγωνιστή αὐτόν ἔχομε ἡδη γράψει στά «Παριανά» (ἔτος ΚΗ', Ιαν. - Μάρτιος 2007, τεῦχος 104, σελ. 6 - 9) καὶ δημοσιεύσει ἔγγραφα σχετικά μέ τή χορήγηση σύνταξης στή χήρα του Καλίσα, ἡ δούλια, μετά τόν θάνατο τοῦ συζύγου της (πού ἐπῆλθε ἐξ αἰτίας τραύματος πού ἔλαβε ἀγωνιζόμενος στήν ἐκστρατεία τῆς Χίου τό 1828), περιέπεσε σέ κατάσταση πτωχείας καὶ ἀδυνατοῦσε νά συντηρήσει τήν πολυμελή οἰκογένειά της.

Ο νεαρός Ἀντώνιος ἐμφανίζεται, κατά τά δημοσιευόμενα στό Παράρτημα ἔγγραφα, μαθητής ὑπότροφος τοῦ Γυμνασίου Ἀθηνῶν ἀπό τό ἔτος 1841 - 1845, ὅπότε καὶ ἀπεφοίτησε. Κατά τή διάρκεια τῶν σπουδῶν του καὶ ὅταν γιά λόγους δυσχερεῖς τοῦ κρατικοῦ Ταμείου ἡ γραφειοκρατικούς, ἡ καταβολή τοῦ μηνιαίου ποσοῦ τῆς ὑποτροφίας του καθυστεροῦσε, αὐτός καὶ οἱ συμμαθητές του περιέρχονταν σέ κατάσταση ἔξαθλίωσης, γεγονός πού τόν ἀνάγκαζε νά ἀλληλογραφεῖ ἀρμοδίως. Καί ἐπειδή τότε ὅλες οἱ κρατικές ἐνέργειες ἐγκρίνονταν ἡ ἀπορρίπτονταν ἀπό τόν βασιλέα, ὁ Ἀντώνιος Βάος, ἔγραψε πρός αὐτόν τά δημοσιευόμενα ἐδῶ γράμματά του. Τά κείμενά του, καλλιγραφικά γραμμένα καὶ δροθιγραφικά - συντακτικά ἄρτια, μαρτυροῦν καλόν μαθητή μέ προφανεῖς γραμματικές κατα-

Ο Γεώργιος Γεννάδιος (Σηλυβρία Θράκης 1786 - Άθηνα 1854), μέγας διδάσκαλος του Γενναδίου. Προσέφερε μεγάλες ύπηρεσίες στήν πατρίδα γι' αὐτό και είχε ἀποκληθῆ Σωτήρ τῆς Πατρίδος. «Διά τοῦ καθαρῶς διδακτικοῦ συγγραφικοῦ ἔργου του, διά τῶν λόγων καὶ τῆς φιλελευθέρας δράσεώς του, ἐπηρέασεν εὔνοϊκῶς τὰ πνεύματα τριῶν γενεῶν» (Πάτναρος - Λαζαρούς, Δ' 1963, 826). Από τό 1835 διηγόθηνε τό Β' Γυμνασίου Αθηνῶν, ὅπου είχε μαθητές τοὺς Θρασ. Ζαΐμη, Ἀλέξ. Κουμουνδούρο, Χαρ. Τρικούπη κ.ἄ., πού διέπρεψαν ὡς πολιτικοί, ἐπιστήμονες καὶ ἐκπαιδευτικοί.

Γυμνασιάρχης τοῦ Β' Γυμνασίου είχε διατέλεσει καὶ ὁ διαπρεπής Παριανός φιλόλογος Ἀριστείδης Ζέπου Κυπριανός (1830 - 1869), ὁ δόποιος ὑπῆρξε καὶ καθηγητής τοῦ Ἰδου Συμνασίου καὶ ἐμόρφωσε μελλοντικούς ἔξεχοντες ἄνδρες τοῦ 19ου αἰώνα. [Σημ. «Π.»].

βολές ἀπό τίς σπουδές του στά κατώτερα σχολεῖα τῆς πατρίδας του Πάρου, πού συνέχιζε πλέον στό Γυμνάσιο Αθηνῶν μέ γυμνασιάρχη τόν περίφημο δάσκαλο Γεώργιο Γεννάδιο.

Ἀναφέρουμε, τέλος, ὅτι δέν ἔχουμε ἄλλες πληροφορίες γι' αὐτόν καὶ τήν περαιτέρω πορεία του στή ζωή καθώς, ἐπίσης, ὅτι τά δημοσιευόμενα ἴστορικά ἔγγραφα ἀνήκουν στά Γενικά Ἀρχεῖα τοῦ Κράτους, στήν κατηγορίᾳ «Γραμματεία Ἐκκλησιαστικῶν καὶ Δημοσίας Ἐκπαίδεύσεως» (1833 - 1848), Κλάδος Β' - Παιδείας, Φάκ. 205, «Υπότροφοι ἐντός Ἑλλάδος - Γυμνασίου Αθηνῶν».

ΤΑ ΕΓΓΡΑΦΑ

1. [ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΩΝ]

10863/2682

Πρός
τόν Γυμνασιάρχην Αθηνῶν

Σᾶς παρακαλοῦμε κ. Γυμνασιάρχα νά ἀναφέρετε πρός τήν Γραμματείαν ἄν δὲ Ἐμμανονήλ Μπάος, ὁ Λεωνίδας Λεβέντης, ὁ Ιατρομανώλης καὶ ὁ Σεμπρικός ἀκολονθοῦσι τακτικῶς τά μαθήματά των, ἐάν προκόπτουσι καὶ ἄν ἔχωσι καλήν διαγωγήν.

Περιμένομεν δέ κατά τοῦτο ἀκριβεῖς πληροφορίας.

Ἐν Αθήναις 25 Οκτωβρίου 1841
(ὑπογραφή)

2. Άρ. 335
ἐν Ἀθήναις
τὴν 5 Νοεμβρ. 1841

Πρός τὴν ἐπί τῶν Ἑκκλησιαστικῶν καὶ
τῆς δημοσίου ἐκπαιδεύσεως Β(ασιλικῆν)
Γραμματείαν τῆς Ἐπιχροατείας.

Ἐκ τῶν ὑπεραριθμῶν ὑποτρόφων, περί ὅν ἡ Β(ασιλική) αὕτη Γραμματεία διά τοῦ ἐγγράφου ὑπὲρ ἀρ. 2682 ἀπό 25 τοῦ παρελθόντος Ὁκτωβρίου ἔρωτᾶ, ὁ μέν Βάος καὶ Ἰατρομανώλης, ὁ μέν τῆς Γ τοῦ γυμνασίου, ὁ δέ τῆς Α' τοῦ Ἑλλ(ηνικοῦ) Σχολείου, εἶνε καί ἐπιμελεῖς καί εὔτακτοι καί ὄπωσοῦν ἐπιδίδοντιν, ὁ δέ Λεβέντης καί Σεμπρικός εὔτακτοι καί ἐπιμελεῖς δέν εἶνε, οὐδ' ἐλπίς οὐδεμίᾳ διορθώσεως καί ἐπιδόσεως εἶνε· ὁ Σεμπρικός μάλιστα, ἀφοῦ ὁ πατήρ αὐτοῦ πρό τῶν γενικῶν ἥδη ἔξετάσεων, οὐδὲ ἐπάτησεν εἰς τό Ἑλλ. Σχολεῖον.

Ἄλλῃ Βασιλικῇ Κυβέρνησις, κηδομένη τῶν ὁρφανῶν, ὅσων μάλιστα οἱ πατέρες ἀγωνιζόμενοι ἦσαν ἀγωνισθέντες, καθὼς οἱ τούτων, ἀπέθανον καὶ προσμένονταν νάναστηθῶσι χοηστοί πολῖται, καλόν εἶνε νά οἰκτείη τούτους καί νά τούς πέμψῃ εἰς τό Ὁρφανοτροφεῖον, διά νά σωφρονισθῶσι καί τέχνην τινά πρός πορισμόν τοῦ βίου νά μάθωσιν.

‘Ο γυμνασιάρχης
τοῦ ἐν Ἀθήναις Β' Γυμνασίου
Γεώργιος Γεννάδιος

3. [ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΤΙΚΩΝ]

11056/2990

Μεγαλειότατε

Κατά τὴν ἐπισυνημένην ἀναφοράν τοῦ Γυμνασιάρχου Ἀθηνῶν δύω ἐκ τῶν ἐκτάκτων ὑποτρόφων, ὅχι μόνον δέν ἐπιμελῶνται καὶ καμμίαν ἐπίδοσιν μέχρι τοῦδε δέν ἐδειξαν, ἀλλ' οὔτε ἐλπίς εἶνε νά διορθωθῶσι διά τάς ἀταξίας των. Ὄνομάζονται δέ ὁ μέν Λεβέντης, ὁ δέ Σεμπρικός, δοστις πρό πολλοῦ οὔτε ἐπάτησεν εἰς τό σχολεῖον.

Διά τοῦτο παρακαλῶ...

Ἀπό δέ τούς δύο ἄλλους... παρακαλῶ τὴν Υ(μετέραν) Μ(εγαλειότητα) νά διατάξῃ νά πληρωθῇ (στόν Ἰατρομανώλη) τά καθυστερούμενα καί νά ἔξακολονθήση νά θεωρεῖται καί τοῦ λοιποῦ ὑπότροφος, ώς καί ὁ Μπάος ἐπί ἔντι ἔτος.

Ἐν Ἀθήναις 26 Νοεμβρίου 1841
(ὑπογραφή).

4.

Μεγαλειότατε

Ο βαθυσεβάστως ὑποφαινόμενος Μεγαλειότατε τολμῶ ἥδη σήμερον, ἀφοῦ τρίτην φοράν μέ ἀναφοράν μου ἀνεφέρθην πρός τήν Αὐτοῦ Μεγαλειότητα ἐκφράξων πρός Σέ τήν μεγίστην δυστυχίαν εἰς τήν ὅποιαν ἥδη εὑρίσκομαι, διότι αἱ τριάκοντα δραχμαὶ τάς ὅποιας λαμβάνω ὡς ὑπότροφος δέν μέ ἔξαρκον παντάπασιν, διότι εἶνε ἀδύνατον μέ αὐτούς νά τρέφωνται τέσσαρες ψυχαί, δύο θήλεα καί μία δυστυχῆς μήτηρ, πρός δέ τούτους νά ἔξοικονομῶ καί ἐγώ τά ἀναγκαῖα τῆς σπουδῆς μου.

Οθεν Μεγαλειότατε, ἀφοῦ τρίς ἀνεφέρθην ἵνα λάβω περίθαλψιν τινά πρός ἀνακούφισιν τῆς πενίας μου, δέν εἶδον εἰσέτι συνδρομήν τούτου.

Ἐνέλπις ὡν εἰς τό φιλεύσπλαγχνον καί φιλοδίκαιον τῆς Σῆς Μεγαλειότητος καί θαρρῶν εἰς τήν ὑπό Σοῦ κηδεμονίαν τῶν ὁρφανῶν καί τῶν πτωχῶν, ἔχομαι κάγω τῶν ἐλπίδων ὅτι δέν θά παραβλεφθῶ προσπίπτων καί τρίτην ἥδη φοράν εἰς τούς πόδας τοῦ Σ. Υψηλοῦ Θρόνου, ἀλλ ὅτι θέλετε διατάξει νά χορηγηθῶσι καί εἰς ἐμέ τά ἀνήκοντα μέσα, ᾧ ὅποιαδήποτε ἄλλη ἔξοικονόμησις πρός σωσμόν μου καί πρός ἔξακολονύθησιν τῆς σπουδῆς μου.

Τῆς Σῆς Μεγαλειότητος

Ο εὐπειθής καί ταπεινός ὑπήκοος

Αντ. Εμμανουὴλ Βάος

Αθῆναι τῇ 15
10βρίον 1841

5.

Μεγαλειότατε

Ο εὐσεβάστως ὑποφαινόμενος Μεγαλειότατε, ἔχομαι εἰς τούς πόδας τοῦ Σοῦ ὑψηλοῦ Θρόνου, ἵνα ἐκφράσω τήν στενοτάτην δυστυχίαν εἰς ἥν πρός τό παρόν εὑρίσκομαι ἔνεκα τῆς ἀμιθοδοσίας ταύτης, ἥτις ἐκτείνεται ἀπό τόν 8βριον μέχρι τοῦ νῦν. Δεινόν πρᾶγμα Μεγαλειότατε εἶνε νά τυραννῶνται οἵτως οἱ τόσον δυστυχεῖς καί ἄποροι μαθηταί ἔχοντες αὐτήν καί μόνον ἐλπίδα τῆς μηνιαίας συντάξεώς των δραχμάς τριάκοντα, ἥδη νά καθυστερῶνται αὐτῆς καί οἵτινες μή θαρροῦντες ἐξ ἄλλου τινός νά πορίζωνται, εἰμή μόνον ἐκ ταύτης. Οθεν Μεγαλειότατε εὐσπλαχνίσθητι τούς τοιούτους ἀπόρους καί δυστυχεῖς μαθητάς, οἵτινες ἀνεν ταύτης τῆς μισθοδοσίας δέν δύνανται νά ἔξακολονύθησον τό στάδιον τῶν σπουδῶν των. Δέχθητι εἰμενῶς τάς παρακλήσεις μας ταύτας ἵνα ἥθελετε εὐαρεστηθῆ καί διατάξῃ δὲ Y. B. Διατάγματος Σας νά μᾶς εὐκολύνουν ἐκ τῆς καθυστερησάσης μισθοδοσίας μας πρός ἔξακολονύθησιν τῆς σπουδῆς μας καί πρός σωσμόν τῆς ἥδη διατρέχούσης πενείας μας.

Εὔελπις ὡν εἰς τήν ὑπό Σοῦ κηδεμονίαν τῶν ὁρφανῶν καὶ τῶν πτωχῶν καὶ θαρρῶν εἰς τήν φιλευεργετικήν εὐσπλαγχνίαν Σας, ἵτις ἐπαγρυπνεῖ πάντοτε εἰς τούς δυστυχεῖς ὑπηκόους Σου, ἔχομαι κάγω τῶν ἐλπίδων, ὅτι δέν θέλουν ματαιωθεῖ αἱ ἐλπίδες μου, ἀλλ᾽ ὅτι ἡθέλετε εὐαρεστηθῆ καὶ διατάξῃ νά ἀποδωθῆ καὶ εἰς ἐμέ, ἢ ἀπό τόν 8βριον καθυστερηθεῖσα μισθοδοσία μου.

Τῆς Σῆς Μεγαλειότητος εὐσεβάστως
ὑποφαίνομαι ὁ εὐπειθής καὶ ταπεινός ὑπήκοος
Ἀντώνιος Ἐμμανουὴλ Βάος, Πάριος

Ἀθῆναι
τήν 13 Φεβρουαρίου
ἔτος 1842

6. Πρός τήν ἐπί τῶν Ἑκκλησιαστικῶν καὶ τῆς
Δημοσίου Ἐκπαιδεύσεως Β(ασιλικήν) Γραμ-
ματείαν τῆς Ἐπικρατείας

Ο βαθυσεβάστως ὑποφαινόμενος, ὑπότροφος τῆς Β(ασιλικῆς) ταύτης
Γραμματείας, μαθητεύων εἰς τήν Γ τάξιν τοῦ ἐνταῦθα Γυμνασίου, ὅπου
ἀκολουθῶ τά μαθήματά μου τακτικῶς, ὡς δηλοῦται εἰς τό ἐσώκλειστον
ἐνδεικτικόν μου, στεροῦμαι καὶ αὐτῶν τῶν πρός ζωάρχειαν ἀναγκαίων
διά τήν διακοπήν τρεῖς ἥδη μήνας τῆς μισθοδοσίας μου. Οθεν παρακαλῶ
θερμῶς τήν Σεβαστήν ταύτην Γραμματείαν ἵνα λάβῃ οἴκτον καὶ δὲ ἐμέ,
ῶστε νά μήν ἀπαντῶ προσκόμματα εἰς τάς σπουδάς μου.

Εὔελπις ὡν εἰς τήν δικαίαν ταύτην αἴτησίν μου.

Ἀθήνησι τήν 19ην 9βρίου
1842

Ὑποφαίνομαι εὐσεβάστως
Ἀντώνιος Ἐμμανουὴλ Βάος

Τό ἐσώκλειστον

Ἀντώνιος Ἐμμανουὴλ Βάος· μαθητεύει εἰς τήν Γ τοῦ Γυμνασίου καὶ κα-
τά τό παρόν σχολαστικόν ἔτος. Ἀκολουθεῖ δέ τακτικῶς τά προγεγραμμέ-
να μαθήματα καὶ ἐπιμελεῖται ἡ διαγωγή αὐτοῦ εἶναι ἀμεμπτος.

Ἐν Ἀθήναις
τήν 18 Νοεμβρίου
1842

(T.S.)

ὅ γυμνασιάρχης
Γεώργιος Γεννάδιος

7.

Μεγαλειότατε

Ο βαθυσεβάστως ύποφαινόμενος ἔρχομαι πρός τούς πόδας τοῦ Σοῦ Υψηλοῦ Θρόνου, ἵνα ἐκφράσω πρός Σέ τήν μεγίστην ἔλλειψιν καὶ ἀπορίαν εἰς ἣν ἥδη εὐρίσκομαι ἔνεκα τῆς ἀμισθοδοσίας μου ταύτης διαρκούσης εἰσέτι ἀπό τὸν 7βριον ἀκόμη. Λύπης ἄξιον εἶναι Μεγαλειότατε νά κατατυραννῶνται οὕτω πώς οἱ δυστυχεῖς καὶ ἀποροὶ ὑπότροφοί Σου στερούμενοι ἀκαταπαύστως καὶ αὐτῆς τῆς ὡς πρός αὐτούς πολλά ὀλίγης συντάξεώς των, μήν ἐλπίζοντες ἐξ ἄλλου τινά βοήθειαν, εἰ μή ἐκ τῆς Α(ὐτοῦ) Μεγαλειότητος, τὸν μόνον προστάτην τῶν ὁρφανῶν καὶ τῶν πτωχῶν, πρός δέ τῶν δυστυχῶν μέν, ἀλλ ἔνθερμον καὶ διακαῆ ξῆλον πρός τήν παιδείαν ἔχόντων νέων.

Ἐπικαλούμενος ὅθεν τήν Α. Μεγαλειότητα τήν ἐπαγρυπνῶσαν καθ' ἐκάστην καὶ ἐπικαμπτομένην, ἐλπίζω τήν δὲ Υψηλοῦ Βασιλικοῦ Διατάγματος ἐπίτενξιν τῆς μισθοδοσίας μου.

Εὔελπις εἰς τήν δικαίαν μου ταύτην αἴτησιν
ὑποφαίνομαι εὐσεβάστως
ὅ εὐπειθέστατος καὶ ταπεινότατος
ὑπῆκοός Σου

Αθήνησι
τήν 29ην Δεκεμβρίου 1842

Αντώνιος Εμμανουήλ Βάος

8.

Μεγαλειότατε!!

Ο βαθυσεβάστως ύποφαινόμενος κατ' ἐπανάληψιν τῆς ἴδιας μου ἀναφορᾶς ἔρχομαι καὶ σήμερον πρός τούς πόδας τοῦ Σοῦ Υψηλοῦ Θρόνου ἵνα ἐκφράσω πρός Σέ τήν μεγάλην μου ἔλλειψιν καὶ ἀπορίαν εἰς ἣν ἥδη εὐρίσκομαι ἔνεκα τῆς ἀμισθοδοσίας μου ταύτης διαρκούσης εἰσέτι ἀπό τὸν Σεπτέμβριον ἀκόμη. Λύπης ἄξιον εἶναι Μεγαλειότατε νά κατατυραννῶνται οὕτω πώς οἱ δυστυχεῖς καὶ ἀποροὶ ὑπότροφοί Σου στερούμενοι ἀκαταπαύστως καὶ αὐτῆς τῆς ὡς πρός αὐτούς πολλά ὀλίγης συντάξεώς των, μήν ἐλπίζοντες ἐξ ἄλλου βοήθειάν τινά, εἰμή ἐκ τῆς Α. Μεγαλειότητος, τὸν μόνον προστάτην τῶν ὁρφανῶν καὶ τῶν πτωχῶν, πρός δέ τῶν δυστυχῶν μέν, ἀλλ ἔνθερμον καὶ διακαῆ ξῆλον πρός τήν παιδείαν ἔχόντων νέων. Ἐπικαλούμενος ὅθεν τὸν Α. Μεγαλειότατον, τὸν πρός τά τοιαῦτα ἐπικαμπτόμενον, ἐλπίζω τήν δὲ Υψηλοῦ Βασιλικοῦ Διατάγματος ἐπίτενξιν τῆς μισθοδοσίας ταύτης πρός σωσμόν μου.

Εὔελπις εἰς τήν δικαίαν μου ταύτην αἴτησιν
Ὑποφαίνομαι εὐσεβάστως

‘Ο εὐπειθέστατος καί ταπεινότατος ὑπήκοος Σου

Ἐν Ἀθήναις
τὴν 12/24 Ιανουαρίου
1843

Ἀντώνιος Ἐμμανουὴλ Βάος

9. [Γραμματεία Ἑκκλησιαστικῶν]

Μεγαλειότατε

‘Ο Αντώνιος Ἐμμανουὴλ Βάος καί Χ. Ζλατίου, ἔκτακτοι ὑπότροφοι εἰς τὸ Γυμνάσιον Ἀθηνῶν, ἐπανσαν νά λαμβάνωσι τὴν σύνταξίν των ἀπό τὸν παρελθόντα Αὔγουστον ὅτε ἔληγεν ἡ προθεσμία Y. B. Διατάγματος.

Ἐπειδὴ δέ ἀμφότεροι ἔξακολονθοῦν τά μαθήματά των ἔκτοτε, καθὼς ἐμαρτυρήθη ἀπό τὸν γνμνασιάρχην, τοῦ ὁποίου τὸ ἀποδεικτικόν καθυπόβαλλεται, ταλαιπωροῦνται δέ καί ἀμηχανῶσι τοῦ νά οἰκονομήσωσι τά πρός ζωάρκειαν, παρακαλῶ ταπεινῶς τὴν Ὅ(μετέραν) Μ(εγαλειότητα) νά ἐπικυρώσῃ τὴν σύνταξίν των τούλαχιστον διά τό τρέχον σχολικόν ἔτος.

Ἀθῆναι 19 Φεβρουαρίου 1843
[δ Γραμματεύς]
ὑπογραφή

10. ΟΘΩΝ
ΕΛΕΩ ΘΕΟΥ ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Κατά πρότασιν τῆς Ἡμετέρας ἐπί τῶν Ἑκκλησιαστικῶν κτλ. Γραμματείας, παρατείνομεν ἐπί ἐν ἔτι σχολαστικόν ἔτος ἀπό αὐτοὺς παρελθόντος Σεπτεμβρίου τὴν σύνταξιν τοῦ ἔκτακτον ὑποτρόφουν εἰς τό ἐν Ἀθήναις Γυμνάσιον Ἀντωνίον Ἐμμανουὴλ Βάον

“Ο θων
Athēnēs 30 Οκτωβρίου 1843

Πρός τὴν Γραμματείαν τῶν Ἑκκλησιαστικῶν
Περὶ παρατάσεως τῆς ὑποτροφίας τοῦ
Ἀντωνίου Ἐμμ. Βάου.

11. Ἀρ. 379
ἐν Ἀθήναις
τὴν 8 Μαρτίου
1844

Πρός τὴν ἐπί τῶν Ἑκκλησιαστικῶν
καί τῆς δημοσίου ἐκπαιδεύσεως Σ.
Γραμματείαν τῆς Ἐπικρατείας.

~~1930~~ ~~Aug. 1930~~ ~~Aug. 1930~~
~~g. 889~~ ~~g. 889~~ ~~g. 889~~
S. E. B. date 13-
Mezayudale!!

Eugenio es un granero que trabaja en la zona.

Vooxastropus Boeckmans.

O' Sandovalos i'di'g'v'k'v'nos v'w'v'nos L'v'

C. H. Drury Jr. 1924: Farvagl's.

1843.

Mr. T. W. H. E. G. C. S. B. A. S.

Οἱ περὶ ὅν ἡ Σ(εβαστή) αὗτη Γραμματεία ἐρωτᾶ ὑπότροφοι μαθητεύουσιν ὁ μέν Ἀντώνιος Βάος εἰς τὴν β' τοῦ γυμνασίου, ὁ Δαλέξιος δέ εἰς τό β' τμ(ῆμα) τῆς Β' τοῦ Ἑλλ. Σχολείου. Καί ὁ μέν πρῶτος εἶναι μέν εὔτακτος καὶ ἥσυχος, ὅχι ὅμως καὶ εὐφυής, ἐφέτος δέ καὶ συχνάκις λείπει ὡς φιλάσθενος. Ὁ δεύτερος δέ, δωδεκαετής περόπου, εἶναι ἀρκετά ἐπιμελής καὶ ὅχι εὐφυής. Περὶ τούτου, ἀφοῦ τόσα ἔτη ὑποτροφεύει κατά τὸ ὑπ' ἀριθμ. 509 ὑπό 29 Φεβρουαρίου ἔγγραφον τῆς Σ(εβαστῆς) ταύτης Γραμματείας, οἱ διδάσκαλοι τόρα πρῶτον μανθάνουσι τοῦτο.

Εὖπειθέστατος
ὁ γυμνασιάρχης
Γ. Γεννάδιος.

12. Αρ. 408
τίνη 19 Οκτωβρίου 1844

Προς τό ἐπί τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ
τῆς Δημοσίου ἐκπαιδεύσεως Ὑπουργεῖον

... ἐκ δέ τῶν ἐκτάκτων ὑποτρόφων κατά τάς γεν(ικάς) ἐξετάσεις ἀπήντησαν

1. ...

2. ...

6. ...Ἐμμανονήλ Βάος τῆς Β' γυμνασίου εἰς μέν τά Ἑλλ(ηνικά) καὶ τήν Ιστ(ορίαν) καλῶς, εἰς δέ τά λατ(ινικά), τά μαθημ(ατικά) καὶ τήν φιλοσοφίαν μετρίως...

ὁ γυμνασιάρχης
Γ. Γεννάδιος

13.

ΟΘΩΝ ΕΛΕΩ ΘΕΟΥ ΒΑΣΙΛΕΥC ΤΗC ΕΛΛΑΔΟC

Κατά πρότασιν τοῦ Ἡμετέρου Ὑπουργοῦ τῶν Ἐκκλ. καὶ τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως, διορίζομεν ὑποτρόφους τούς ἀκολούθους ὀρφανούς

1. Ἐμμανονήλ Μπάον	} 30 δρχ.
2. Δαλέξον	
3. Θουκυδίδην Δελάζαρην	} 25 δρχ.
4. N. Σταθόπουλον	
5. Γ. X. Τσαμαλῆν	} 25 δρχ.
6. Γ. Καλλισπέρην	

ἐπί τῇ ἀντιστοίχῳ εἰς τά ὄνόματα αὐτῶν συντάξει. Θέλει δέ διαρκέσει ἡ

βοήθεια αὗτη πρός μέν τούς δύο πρώτους μέχρι 15 Ιουνίου τοῦ ἐπιόντος
ἔτους, πρός δέ τούς ἑτέρους, ἐφ' ὅσον ἔξακολουθοῦσι προκόπτοντες καὶ
εὐδοκμοῦντες εἰς τά χρέη των καί χρηστῶς διάγοντες.

‘Ο Ήμετέρος Υπουργός τῶν Ἐκκλησιαστικῶν κ.τ.λ. θέλει ἐνεργήσει τό
παρόν διάταγμα.

Αθήνησι 4 Νοεμβρίου 1844

”Ο θων

14. Ἀριθ. 424
τήν 5 Αὐγούστου 1845
ἐν Ἀθήναις

Πρός τό ἐπί τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ
τῆς δημοσίου ἐκπαιδεύσεως Υπουργεῖον

Ἐκ τῶν ὑποτρόφων 7 ἤκουσαν τά τῆς Α' τάξεως τοῦ γυμνασίου μαθή-
ματα καὶ μέλλουσι νά ἔξετασθῶσι τάς ἀπολυτηρίους ἔξετάσεις. Εἶναι δέ
οὗτοι τακτικοὶ μέν 5, ὁ Ἀλέξανδρος Ἰω. Βλάχος, ὁ Δημ. Σουλτάνης, ὁ Ρή-
γας Καρπερός, ὁ Ἀνδρέας Πρεζάνης, ἔκτακτοι δέ 2, ὁ Ἀχιλλεύς Καντα-
κούζηνός καὶ ὁ Ἐμμανουὴλ Βάος...

ὅ γυμνασιάρχης
Γ. Γεννάδιος

15.

OΘΩΝ
ΕΛΕΩ ΘΕΟΥ ΒΑΣΙΛΕΥC ΤΗC ΕΛΛΑΔΟC

Κατά πρότασιν τοῦ Ήμετέρου Υπουργοῦ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς
Δημοσίας ἐκπαιδεύσεως, διορίζομεν ὑπότροφον εἰς τό ἐν Ἀθήναις Γυμνά-
σιον τὸν Γεώργιον Χατσίσκον ἐπί τῇ συνήθει συντάξει 30 δραχμῶν κατά
μῆνα, ἀντί τοῦ ἀποπερατώσαντος ἢ δη τήν σειράν τῶν μαθημάτων
αὐτοῦ Ἐμ. Μπάον, θέλει δέ ἀρχίσει ἡ σύνταξις αὐτοῦ ἀπό αὐτοῦ Σεπτεμ-
βρίου· μέχρι δέ τῆς ἐποχῆς ταύτης θέλει δοθῆ εἰς τὸν εἰρημένον Μπάον.

Ο Ήμετέρος ἐπί τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημοσίας ἐκπαιδεύσεως
Υπουργός παραγγέλλεται νά ἐνεργήσῃ τό παρόν Διάταγμα.

Ἐν Ἀθήναις τήν 1 Σεπτεμβρίου 1845

”Ο θων

Πά τήν ἀντιγραφή
ΣΙΜΟΣ ΜΙΛΤ. ΣΥΜΕΩΝΙΔΗΣ

ΠΑΡΙΑΝΑ

φωτορεία,
λαογραφία
της Πάρου και

‘αρχαιολογία
γράμματα τέχνη
‘αντιπάρυ

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ - ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΝΙΚΟΣ ΧΡ. ΑΛΙΠΡΑΝΤΗΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΑΡΑΜΒΑΛΗΣ: Η πεπλοφόρος (ποίημα).

ΠΑΝΑΓ. Δ. ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΠΟΥΛΟΣ: Κήρυξε της Έπαναστάσεως στήν Πάρο. Η συμβολή του Π. Δ. Δημητρακοπούλου.

ΝΙΚ. ΧΡ. ΑΛΙΠΡΑΝΤΗΣ: Σελίδες από τήν ιστορία της νοτιοανατολικής Πάρου (Β' τελ.).

ΑΓΓΕΛΟΣ ΠΑΡΘΕΝΗΣ: Τρικάρατα (ποίηματα).

ΣΙΜΟΣ ΜΙΑΤ. ΣΥΜΕΩΝΙΔΗΣ: Ο Ιωάννης ίερος Συφάκης έφημέριος Δραγουλᾶ, σέπτωσεία (άνεκδ. έγγραφα).

ΠΑΝ. Ι. ΠΑΤΕΛΛΗΣ: Παλιοί τύποι τής παριανής κουνωνίας: Ο «Αστηρέγγας».

ΝΙΚ. ΧΡ. ΑΛΙΠΡΑΝΤΗΣ: Προικοδότηση Κατίγκως Ν. Μάτζα (άνεκδοτο έγγραφο).

ΙΩΑΝΝΑ ΚΟΥΛΙΑΝΟΥ: Νοσταλγία (ποίημα).

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΑΝ. ΠΟΥΛΙΟΣ: Η δολιοφθορά (σαμποτάζ) κατά τῶν Γερμανῶν τὸν Μάιο 1944 στήν Πάρο.

ΓΙΑΝΝΗΣ Β. ΚΩΒΑΙΟΣ: Δυό παριανές παρουσίες στό "Άγιον" Όρος.

Πρωτοπ. Γ. ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΣ: Τό εξωκλήσι (ποίημα).

ΝΙΚ. ΧΡ. ΑΛΙΠΡΑΝΤΗΣ: Τά κονά μοναστήρια τῆς Πάρου κατά μία ἔκθεση τοῦ 1829.

(Συνέχεια στήν 4η σελίδα)

ΟΜΟΡΦΙΕΣ ΤΩΝ ΧΩΡΙΩΝ ΜΑΣ

Φέτος τό καλοκαίρι τά λουλούδια πού στόλιζαν τους καθαρότατους δρόμους και τίς αὐλές τῶν κάτασπρων σπιτιών στά χωριά τῆς Πάρου βρίσκονταν στίς δόξες τους. Χαρά τῶν ματιῶν και τῆς ψυχῆς.

Στή φωτογραφία μιά καππαριά πού κρέμεται πλαΐ σε παράθυρο, καθώς ξεφύτρωσε μέσα από τόν τοῦχο παλαιοῦ σπιτιοῦ τῶν Λευκῶν. Θέαμα εξαίσιο...

Ο ΙΩΑΝΝΗΣ ΙΕΡΕΥΣ ΣΥΦΑΚΗΣ, ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ ΔΡΑΓΟΥΛΑ, ΣΕ ΠΤΩΧΕΙΑ

Στό νεοσύντατο, μετά τήν Ἐπανάσταση τοῦ 21, Ἑλληνικό Κράτος, τά πράγματα δέν ἦταν ρόδινα καί οἱ περισσότεροι ἄνθρωποι δύσκολα τά ἔβγαζαν πέρα, πολλοί μάλιστα δυστυχοῦσαν, ὅπως ὁ Ἱερεὺς Ἰωάννης Συφάνης, ἐφημέριος Δραγουλᾶ, πού εἶχε καὶ πολυάνθρωπη οἰκογένεια. Ζήτησε λοιπόν μέ τή δημοσιευομένη κατωτέρῳ αἴτησή του ἀπό 16 Αὐγούστου 1837 πρός τήν Ιερά Σύνοδο νά τοῦ «χορηγηθῇ μικρά τις σύνταξις» γιά νά ἀντιμετωπίσει τή διατροφή, τούλαχιστον, τῆς πολυμελοῦς οἰκογένειας του. Τή δυσχερῆ οἰκονομική κατάστασή του καί ἀπό δάνεια πού ἀδυνατοῦσε πλέον νά ἔξιφλήσει βεβαίωσε καί ὁ δήμαρχος τῆς Μάρπησσας. Ἡ Σύνοδος ἀποδέχτηκε τό αἴτημά του καί εἰσηγήθηκε στή Γραμματεία τῶν Ἑκκλησιαστικῶν «νά τοῦ χορηγῆται ἀπό τοῦ Ἑκκλησιαστικοῦ Ταμείου μηνιαία σύνταξις δραχμῶν 40 εἰς μικράν αὐτοῦ ἔξικονόμησιν καί περίθαλψιν».

Τό αἴτημα τοῦ δυστυχοῦς ἐκείνου αληρικοῦ δέν ἴκανοποιήθηκε τότε, οὔτε ὅμως καί ἄλλες σχετικές αἰτήσεις του, ὅπως καί ἄλλων δυστυχούντων αληρικῶν στά χρόνια πού ἀκολούθησαν, μέχρι πού ὁ Γραμματεύς (= "Ὑπουργός) τῶν Ἑκκλησιαστικῶν ὑπέβαλε στίς 12 Αὐγούστου 1842 ἀναφορά στόν Βασιλέα ἐπί τοῦ σοβαροῦ ἐκείνου θέματος. Ἔγραψε λοιπόν ὅτι:

«Ἐις τό ἔλεος τῆς Βασιλικῆς Κυβερνήσεως προσφεύγουσι συνήθως διά τῆς Ιερᾶς Συνόδου τοῦ Βασιλείου ὅσοι τῶν αληρικῶν περιστοιχούμενοι ἀπό παντοδαπάς ἀνάγκας ἔχουν χρείαν περιθάλψεως ἀπό τοῦ Ἑκκλησιαστικοῦ Ταμείου. Πολλάς τοιαύτας συστάσεις καί ἵκεσίας λαμβάνει ἐκ διαλειμμάτων ἡ Γραμματεία, ἀλλ' ἐκ τούτων δέν τολμᾶ νά καθυποβάλῃ εἰς τήν Υ(μετέρα) Μ(εγαλειότητα) εἰψή ἐκείνας μόνον, ὅσας θεωρεῖ μάλλον κατεπειγούσας διά τήν ἀπορίαν καί τήν ἔνδειαν καί τάς ἄλλας οἰκογενειακάς ἀνάγκας τῶν ζητούντων τό ἔλεος. Ἐκ τῶν τοιούτων αἰτήσεων, ὅσας ἐνόμισα ἐπί τοῦ παρόντος ἀξίας νά ληφθῶσιν ὑπ' ὅψιν εἶναι αἱ εἰς τόν ἐπισυναπτόμενον ἐνταῦθα πίνακα ὀνομαστί ἐκθετόμεναι ὑπέρ 12 διαφόρων αληρικῶν».

Στόν πίνακα ἐκεῖνον, ὁ κληρικός γιά τόν δποῖο γράφομε ἔδω, κρατοῦσε τήν πρώτη θέση, ὡς ἔξῆς: «ἀρ. 1. Ἰωάννης Σιφάκης, πρεσβύτερος, ἐκ χωρίου Δραγουλᾶ τοῦ Δήμου Μαρπίσσης τῆς Νήσου Πάρου. Τόν κληρικόν τοῦτον τετράκις ἥδη ἡ Ιερά Σύνοδος ἐσύστησεν εἰς τό ἔλεος τῆς Βασιλικῆς Κυβερνήσεως καὶ ἡ Γραμματεία ἀνήνεγκεν εἰς τήν Υ. Μ. διά τῶν ὑπ' ἀριθμ. 5132, 5421 τῆς 23 Δεκεμβρ. 1840 καὶ 25 Οκτωβρ. 1841 ἐκθέσεών της. Κατά τήν ἐγκλειομένην ὑπ' ἀριθμ. 10888 Συνοδικήν ἐκθεσιν δι περί οὗ ὁ λόγος ἰερεύς κατήντησεν εἰς τήν ἐσχάτην ἀμηχανίαν, μή ἔχων οὕτε κτηματικήν κατάστασιν, οὔτε ἄλλον πόρον εἰ μή μικρά τινα καὶ ἀσήμαντα εἰσοδήματα, συνιστᾶται δέ εἰς μηνιαίαν σύνταξιν δοχ. 30».

Δέν γνωρίζουμε, ἐλλείψει ἄλλων στοιχείων τῆς δικῆς μας ἔρευνας, ἃν χορηγήθηκε, τελικά, ἡ προταθεῖσα ἀπό τόν Γραμματέα σύνταξη στόν ιερέα Συφάκη. Τά μνημονευθέντα ἀνωτέρω ἔγγραφα δημοσιεύονται στή συνέχεια μέ τήν πληροφορία ὅτι ἀνήκουν στά Γενικά Ἀρχεῖα τοῦ Κράτους, στήν κατηγορία «Γραμματεία Ἐκκλησιαστικῶν καὶ Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως» (1833 - 1848), Κλάδος Α' – «Ἐκκλησιαστικῶν καὶ Γενικῶν Θεμάτων», Θυρίς 91 – Φάκ. 1, «οἱ ζητοῦντες συντάξεις» καὶ θυρίς 98 – φάκ. 1, «οἱ ζητοῦντες συντάξεις».

ΤΑ ΕΓΓΡΑΦΑ

1.

Πρός τήν Ιεράν Σύνοδον τοῦ Βασιλείου τῆς Ελλάδος

Ο ὑποφαινόμενος μέ δλον τό βαθύτατον σέβας, κάτοικος καὶ ἐφημέριος τοῦ χωρίου Δραγουλᾶ, τοῦ Δήμου Μαρπίσσης, δημότης τοῦ αὐτοῦ Δήμου, ἀναφέρω πρός τήν Ιεράν Σύνοδον, ἡ δποία δύναται νά πληροφορηθῇ ἀπό τό ἐσώκλειστον ἀποδεικτικόν τοῦ Δημάρχου τοῦ Δήμου τούτου, τήν ἐσχάτην πενίαν εἰς τήν δποίαν περιέπεσα καὶ ἡ δποία κατατρέχει καὶ ἐμένα καὶ τήν δυστυχεστάτην οίκογένειάν μου.

Οτι δ ὑποφαινόμενος, Ἁγία καὶ Ιερά Σύνοδος, περιστοιχίζομαι ἀπό πολυάριθμον καὶ ἀνήλικον οίκογένειαν ἡτις συμποσοῦται εἰς ὀκτώ ψυχάς. Τό περισσότερον μέρος αὐτῆς εἶναι θήλυ, τό χρέος μου τοσούτον ὑπέρογκον, ὥστε καὶ ἀφ' οὗ πωλήσω τά ὀλίγα μου κτήματα, δέν ἐξαρκοῦν νά ἀποσβέσονν οὕτε κάνω ὀλίγον μέρος τοῦ χρέους τούτου. Τά εἰσοδήματα τῆς μικρᾶς καὶ ἐνδεοῦς ἐνορίας μου δέν εἶναι ἴκανά νά ἐξοικονομήσουν καὶ ἐπαρκέσονν ταύτην μου τήν οίκογένειαν μόνον ἀπό ἄρτον δύο μήνας διά τό ὀλιγάριθμον καὶ τήν ἐνδειαν τῶν ἐνοριτῶν καὶ συγχωρητῶν μουν. Ο ἵερατικός χαρακτήρ καὶ αὐτή σχεδόν ἡ ἡλικία μου μέ ἐμποδίζει νά μετέλ-

ΠΡΟΔΡΟΜΟΣ (Δραγουλᾶς). Ό ένοριαικός ναός τοῦ Ἅγίου Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου (έορτάξει στίς 24 Ιουνίου).

θω ἔργον τι ἐμποδισμένον εἰς ἰερέα, δι' ὅ καὶ περιορίζομαι εἰς μόνα τά
ἱερατικά χρέη· ἐκ τούτου κατήντησεν ἡ δυστυχῆς αὕτη οἰκογένειά μου νά
πεινά τό περισσότερον τῆς ἡμέρας στερούμενη τοῦ ἐπιουσίου ἄρτου· νά
μένη κατ' οἶκον διά τήν ἐντροπήν γυμνήν καί ἀνυπόδητος, ἐγώ δέ νά στε-
ροῦμαι τῆς Ἱερατικῆς καθαριότητος καί εὐκοσμίας διά τήν μεγίστην ταύ-
την ἔνδειαν. Άποσιωπώ δέ τά περισσότερα, τά ὁποῖα ἀφίνω νά ἐννοηθοῦν.

Κατατοιχόμενος λοιπόν ὑπό τῆς σκληρᾶς πενίας καί μή δυνάμενος ποῦ
νά εῦρω τήν κούφωσιν τῶν δεινῶν μου καί τήν θεραπείαν, καταφεύγω
πρός τήν Τεράν Σύνοδον καί δί αὐτῆς ζητῶ τό ἔλεος τῆς Α.Μ. τοῦ Βασιλέ-
ως μας, τήν μόνην μου παρηγορίαν εἰς τό νά εὐδοκήσῃ νά μοί χορηγηθῇ
μικρά τις σύνταξις, διά τῆς ὁποίας νά ἐξοικονομήσω αὐτήν τήν ἀνήλικον

οἰκογένειάν μου ἀπό ἄρτον διότι ἂν ἀποτύχω τῆς αἰτήσεώς μου ταύτης, ἃς βεβαιωθῇ ἡ Ιερά Σύνοδος ὅτι ὑπό ταύτης τῆς δυστυχίας θέλομεν γένει παρανάλωμα.

Διό καὶ αὐθις παρακαλῶ τό ἔλεος τῆς Α.Μ. διά τῆς Ιερᾶς Συνόδου. Εὔελπις ὅτι θέλω τύχει τῆς ταπεινῆς μου ταύτης αἰτήσεως καὶ δέν θέλει παραβλέψει ἀνθρωπον τοσοῦτον δυστυχοῦντα καὶ ἀξιον ἐλέους, ὑποσημειοῦμαι μέ δλον τό βαθύτατον σέβας.

τήν 16 Αύγουστον 1837

ἐν Μαρπήσσῃ τῆς Πάρου.

Ἰσον ἀπαράλλακτον τῷ πρωτοτύπῳ

τήν 16 Τβού 1837 ἐν Ἀθήναις

‘Ο ταπεινός δοῦλος τῆς

Ιωάννης ἴερεύς Συφάκης

ὅ Γραμματεύς τῆς Ι. Συνόδου

(Τ.Σ.) Θ. Φαρμακίδης

2. Άρ. 420

ἐν Μαρπήσσῃ Πάρου

τήν 11 Αύγουστον 1837

Διεκπ. 206

Βασίλειον τῆς Ἑλλάδος

‘Ο Δήμαρχος Μαρπήσσης

Πιστοποιεῖ

ὅτι ὁ Κύριος Ιωάννης Συφάκης ἴερεύς, σκευοφύλαξ, εἶναι κάτοικος καὶ ἐφημέριος ἐν ταύτῳ τοῦ χωρίου Δραγουλᾶ τοῦ Δήμου Μαρπήσσης, Δημότης δέ τοῦ αὐτοῦ Δήμου, ἐξ εὐγενῶν γονέων καταγόμενος. ὁ ἴερεύς οὗτος, καὶ πρὸν, ἀλλά κατ’ ἔξοχήν ἀφ’ ἧς ὥρας ἔλαβεν ἀξίως τό τῆς ιερωσύνης χάρισμα, διάγει βίον ἀνεπίληπτον καὶ ἀμεμπτον ἐκπληρῶν ἀόκνως καὶ καθ’ ὅλην τήν ἀπαιτούμενην τάξιν καὶ ἀκριβειαν τῆς Ἐκκλησίας τά Ιερά του καθήκοντα· περιστοιχισμένος δέ ἀπό πολυάριθμον καὶ ἀνήλικον οἰκογένειαν καὶ ἐπομένως ἀπό χρόνος ὑπέροχον, κατήντησε, κακὴ τύχη, εἰς ἐσχάτην πενίαν καὶ ἀπορίαν, μή δυνάμενος νά ἔξοικονομῆ οὔτε τά πρός τό ζῆν ἀπολύτως ἀναγκαῖα, οὔτε τούς κατ’ ἔτος νομίμους τόκους τοῦ χρέους του ν’ ἀποδίδη πρός τούς δανειστάς του, τῆς ἴδιοκτησίας του ούσης ὀλίγης καὶ τῶν τῆς ἐφημερίας του εἰσοδημάτων πάντη ἀσημάντων διά τε τό διληγάριθμον καὶ τήν ἔνδειαν τῶν συγχωρητῶν του, ὥστε μόλις ἐπαρκοῦν δι’ ἐνός μηνός ἔξοικονόμησιν.

Διό δίδεται πρός αὐτόν κατ’ αἴτησίν του τό παρόν ἐνδεικτικόν διά νά τῷ χρησμεύσῃ ὅπου ἀνήκει.

οὐ Δήμαρχος
(Τ.Σ.) Ν. Βατιμπέλας

Ἴσον ἀπαράλλακτον τῷ πρωτοτύπῳ
τῇν 16 Τβοίου 1837 ἐν Ἀθήναις

ὁ Γραμματεύς τῆς Ἱερᾶς Συνόδου
(Τ.Σ.) Θ. Φαρμακίδης

3. Ἀριθ. Πρωτ. 6142
Ἀριθ. Διεκ. 476
Ἐν Ἀθήναις
τῇν 16 Τβοίου 1837

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ
Πρός τὴν ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν
κλ. Β. Γραμματείαν τῆς Ἐπικρατείας

Περὶ συντάξεως.

Πρεσβύτερος τις Ἰωάννης Σιφάκης ἐκ τοῦ χωρίου Δραγουλᾶ τοῦ κατά τὴν νῆσον Πάρον δήμου Μαρπήσσης διά τῆς, ἀπό 16 Αὐγούστου, πρός τὴν Σύνοδον ἀναφορᾶς του ἐκθέτων τὴν, εἰς ἣν εὑρίσκεται, ἐλεεινήν κατάστασιν μετά τῆς οἰκογενείας του διά τὴν ἄκραν αὐτοῦ πενίαν, ζητεῖ σύνταξίν τινά εἰς ἔξοικονόμησίν του· εἰς ἀπόδειξιν δέ τῆς, περὶ ἣς ὁ λόγος, πενίας αὐτοῦ, ὑποβάλλει εἰς τὴν Σύνοδον καί πιστοποιητικόν τοῦ Δημάρχου Μαρπήσσης ἔγγραφον. Η Σύνοδος ὅθεν λαβοῦσα καί τοῦτο καί τὴν ἀναφοράν αὐτοῦ εἰς σκέψιν καί θεωροῦσα τὴν δυστυχίαν αὐτοῦ τρανῶς ἀποδεδειγμένην, ἀποδέχομένη τὴν αἴτησίν του, κρίνει εὐλόγον νά συστήσῃ αὐτὸν εἰς τό ἔλεος τῆς Α.Μ. καί ἐπομένως γνωμοδοτεῖ ὥστε νά χορηγήται εἰς αὐτόν ἀπό τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Ταμείου μηνιαία σύνταξις δραχμῶν 40 εἰς μικράν αὐτοῦ ἔξοικονόμησιν καί περίθαλψιν ὑποβάλλεται δέ πρός τὴν Β(ασιλικήν) ταύτην Γραμματείαν καί ἡ ἀναφορά αὐτοῦ μετά τοῦ πιστοποιητικοῦ ἔγγράφου εἰς ἀντίγραφον παρακαλουμένην νά ἐνεργήσῃ τά περαιτέρω.

— ὁ Κυνονόριας Διονύσιος, πρόεδρος
† ὁ Ἀττικῆς Νεόφυτος † ὁ Σελλασίας Θεοδώρητος
ὁ Κυκλαδῶν Ἀνθίμος † ὁ Φωκίδος Νεόφυτος

ὁ Γραμματεύς
(Τ.Σ.) Θ. Φαρμακίδης

Γιά τὴν ἀντιγραφή τῶν ἔγγράφων
ΣΙΜΟΣ ΜΙΛΤ. ΣΥΜΕΩΝΙΔΗΣ

ΠΑΡΙΑΝΑ

χωτοείδια,
λαογραφία
της Πάρου και

αρχαιολογία
γράμματα τέχνη
'ΑΝΤΙΠΑΡΟΥ

ΚΩΔΙΚΟΣ
ΕΛΤΑ
1545

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ - ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
ΝΙΚΟΣ ΧΡ. ΑΛΙΠΡΑΝΤΗΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΜΑΝΟΛΗΣ ΚΟΥΝΟΥΠΙΑΣ - ΚΑΡΑΠΑΤΑΚΗΣ: Κυκλαδονήσια (ποίημα).

Πρωτοπό. ΙΓΝΑΤΙΟΣ ΠΑΠΑΔΕΛΗΣ: 30 χρόνια συνεχούς παρουσίας του περιοδικού «ΠΑΡΙΑΝΑ» (1979-2009).

ΝΙΚ. ΧΡ. ΑΛΙΠΡΑΝΤΗΣ: Ό Μητροπολίτης Ιωακείμ ο Πάροιος (200 χρόνια από τον θάνατό του).

ΧΡ. ΓΕΩΡΓΟΥΣΗΣ: Οι συγγραφεῖς τῆς Πάρου.

π. ΤΙΜΟΘΕΟΣ ΑΓΓΕΛΗΣ: Πάρος - Μεσόγεια καὶ Λαυρεωτική. Σύνδεσμος μέ τοeis πνευματικούς κρίκους.

ΑΓΓ. ΠΑΡΘΕΝΗΣ: Η Παναγία ἡ Καπετάνισσα (ποίημα).

ΝΙΚ. ΧΡ. ΑΛΙΠΡΑΝΤΗΣ: Ό ζωγράφος Ιωάννης Σιταράς (50 χρόνια από τον θάνατό του).

ΒΑΣ. ΕΥΣΤ. ΡΑΓΚΟΥΣΗΣ: 1945-1965: Τά τραγούδια πού τραγουδήσαμε...

ΝΙΚ. ΧΡ. ΑΛΙΠΡΑΝΤΗΣ: Ἐγγραφα Μονῆς Εὐαγγελιστρίας Παροικᾶς (Γ', τελ.).

ΙΩΑΝΝΑ ΚΑΠΑΡΟΥ: Σ' δλους τοὺς νοσταλγούς ξενιτεμένους γλάρους (ποίημα).

ΣΙΜΟΣ ΜΙΛΤ. ΣΥΜΕΩΝΙΔΗΣ: Ἀνάδειξη στὸ ὄφρικιο τοῦ Χαρτοφύλακα τοῦ ἱερέως Ἐλευθερίου Λουρδᾶ (1668).

(Συνέχεια στήν 4η σελίδα τοῦ ἔξωφύλλου)

ΜΝΗΜΗ ΙΩΑΝΝΗ ΣΙΤΑΡΑ

Ο μεγάλος Παριανός ζωγράφος **Ιωάννης Γ. Σιταράς** (1875 - 1959) στις ἀρχές τοῦ 20οῦ αἰώνα. Ἐνας γοητευτικός νέος, δανδής, πού διακρίθηκε στήν καλλιτεχνική καὶ κοινωνική ζωή τῆς Σμύρνης καὶ τῆς Σάμου. Βλ. σχετικές μαρτυρίες στό τεῦχος τοῦτο.

ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΣΤΟ ΟΦΦΙΚΙΟ ΤΟΥ ΧΑΡΤΟΦΥΛΑΚΑ ΤΟΥ ΙΕΡΕΩΣ ΠΑΡΟΙΚΙΑΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΥ ΛΟΥΡΔΑ

[1668]

Κατά Μάϊον τοῦ ἔτους 1667 τό Πατριαρχεῖο Κωνσταντινουπόλεως προηῆθε στήν καθαίρεση τοῦ μητροπολίτου Παροναξίας Μακαρίου ώς «φανέντος ἀναξίου καὶ ἀπροσφόρου πρός ἀρχιερατείαν καὶ μή καταδεξαμένου, χρόνους ἥδη δέκα, παραγένεσθαι καὶ ἐπιλαβεσθαι τῆς ἐπαρχίας». Ἐπί δέκα ὀλόκληρα χρόνια ἀπό τῆς ἐκλογῆς του στὸν θρόνο τῆς Παροναξίας (Αὔγουστος 1657) ὁ Μακαρίος, μέ τὴν ἀνοχὴν βέβαια τοῦ Πατριαρχείου καὶ τὴν ὑποστήριξην φίλων του λαϊκῶν ἀξιωματούχων, δέν κατῆλθε ποτέ στήν ἔδρα του, οὕτε ἀνέλαβε τὴ διοίκηση τῆς ἐπαρχίας, τὴν δόποια ἀσκοῦσε, πότε καθαιρούμενος, πότε συγχωρούμενος ἀπό τὸ Πατριαρχεῖο ὁ πρώην Παροναξίας Νικόδημος Γεράσαντος [πρό 1645 - 1667], τή μεγάλη καὶ σπουδαία ἴστορία τοῦ δόποιου ἔχομε περιγράψει λεπτομερῶς¹.

Μετά λοιπόν τὴν καθαίρεση τοῦ Μακαρίου, ἡ ἵερα Σύνοδος προηῆθε στίς 5 Ιουνίου 1667 στήν ἐκλογή νέου μητροπολίτη, τοῦ ἱερομονάχου Θεοφάνη Μαυρογιόδάτου, πρωτοσυγκέλου Σμύρνης, στὸν δόποιο, μετά τὴ χειροτονία του σὲ ἀρχιερέα, ἐτόνισε ὅτι «ὅφείλει τοι γαροῦν ἥδη... ἀπελθεῖν εἰς τὴνδε τὴν θεόθεν αὐτοῦ λαχοῦσαν ἀγιωτάτην μητρόπολιν καὶ ἀρχιερατικῶν ἐπιλαβέσθαι αὐτῆς... ώς γνήσιος μητροπολίτης Παροναξίας καὶ ὅν καὶ ὄνομαζόμενος...». Κατῆλθε λοιπόν ὁ Θεοφάνης στή Νάξο καὶ ἀνέλαβε τὴ διοίκηση τῆς μητρόπολης καὶ τὴ διαποίμανση τῶν ὁρθοδόξων χριστιανῶν.

Τόν Δεκέμβριο τοῦ ἔπομένου χρόνου, εὑρισκόμενος ὁ Θεοφάνης σὲ ἐπίσκεψη στήν Πάρο, ἀπένειψε στὸν ἵερα Παροικίας Ἐλευθέρου Λουρδανοῦ τὸ ὁφρίκιο τοῦ χαρτοφύλακα, ἐκκλησιαστικό δηλαδή ἀξιωμα κατά τὴν τάξη τῆς Ἐκκλησίας. Τό σχετικό ἔγγραφο τοῦ Θεοφάνη ἔχει ώς ἔξης, κατά μερική διόρθωση τῆς δοθογραφίας.

† Παῦλος ὁ μέγας ἀπόστολος τοῦ Κυρίου ὁ ἔως τρίτου οὐρανοῦ

trāgōidhā cīrūlēi īmō dēxepēis. ērā xū gēntōew. & dēn N. E.

Τό έγγραφο του Μητροπολίτου Παροναξίας Θεοφάνη, πρωτότυπο, σε δίφυλλο χαρτί διαστ. 0,30 x 0,21 έκ. Συντάχθηκε στήν Παροικιά τόν Δεκέμβριο 1668. Άριστερά της ύπογραφής του Παροναξίας ή σφραγίδα του Θεοφάνη. Φέρει τήν έπιγραφή: «Ο ταπεινός Θεοφάνης μητροπολίτης Παροναξίας καὶ ἔξαρχος Παντός Αἰγαίου». Στή σφραγίδα κάτω ἀπ' τήν είκόνα τής Παναγίας βρεφοκρατούσας **τό οἰκόσημο** τής οἰκογένειας Μαυροκορδάτου, πού είκονίζει μονοκέφαλο ἀετό (Βλ. σχετ. N. X. Άλιτράνη, Ιερεύς Ἐλευθέριος Λουρδᾶς, χαρτοφύλαξ στό Καστέλλι τής Παροικιᾶς Πάρου, «Κυκλαδικό Ήμερολόγιο» Γ' 1998, σσ. 118-123, τῶν Κεφαλληνιάδη, Σοφιανοῦ καὶ Φιλιππότη (Σημ. N. X. A).

ἀναβάς καὶ ἥκουσεν ἄρρητα ρήμα²τα, αὐτός πρός τε τόν γράφον<τα> ἔφη· κατάστησον πρεσβυτέρους καὶ ἥγονούνος· ἐπειδὴ καὶ ³ἡ ταπεινότης ἡμῶν Θεοῦ προνοίᾳ, τό τῆς Παροναξίας ἐνεμπιστευθέν μοι ποίμνιον καὶ ὡς ἐπιστάτης ⁴τῆς αὐτῆς ἐπαρχίας, χρεῖ οὖν καὶ κληρικούς ἔχων ἐν τῇ αὐτῇ ἐπαρχίᾳ πρώτης τε πεντάς καὶ δευτέρας ⁵εὐρών γάρ ἐν τῷ Καστελίῳ Παροικίας ἄνδρα τίμιον καὶ ἄξιον ἴερεῖ τινί Ἐλευθερίῳ, τίνι ⁶κλῆσιν Λουρδᾶ, ἐκέλευσα αὐτὸν χαρτοφύλαξ τῇ ἐπικλήσει τοῦ παναγίουν καὶ τελεταρχικοῦ Πν(εύμα)τος ⁷ἐν τῷ αὐτῷ καστελίῳ· ἐχέτω δέ αὐτό ἐφόρουν ζωῆς τον ἔχοντος τήν στάσιν καὶ προσκύνησιν ἐν ⁸ταῖς θείαις καὶ ἴεραις εἰκόσιν, ὅπιστεν τοῦ σκενοφύλακος κατά τήν τάξιν καὶ ὡς τῆς πρώτης πεντάδος, εἰς ᾧν, πρωτοκάλεστος ἐστίν ἐν τοῖς θείοις καὶ ἴεροῖς λειψάνοις τῶν εὐσεβῶς κεκοι<μη>μένων ἐ¹⁰χοντας ἀδειαν τοῦ φροεῖν καὶ ἐπιγονάτιον ἐν ταῖς θείαις μνησταγωγίαις. Διό ἐντέλλομαι πᾶ¹¹σιν ὑμῖν, ἴερωμένοις τε καὶ λαϊκοῖς, τοῖς ἐν τῷ καστελίῳ τούτῳ Παροικίας τιμάτε αὐτὸν καὶ ¹²εὐλαβεῖσθε καθώς τό δίκαιον ἀπαιτεῖ ἐν βάρει ἀργείας ἀσιγνώστον καὶ ἀφορισμοῦ ἀλύτον.

¹³ Ὁθεν εἰς τήν περί τούτον δήλωσιν καὶ ἀσφάλειαν δεδώκαμεν αὐτῷ τό παρόν συστατικόν, εἰς ἐν¹⁴δειξιν καὶ ἐνισχύσει αὐτῷ καὶ ὁ Θεός ἐργάζεσθαι τό ἀγαθόν.

¹⁵ Ἐν Παροικίᾳ ἐν μηνί δεκεμβρίῳ, ἔτει Χρ(ιστ)οῦ γεννήσεως αχεινή, ἵνδικτ. ζ.

¹⁶ [Τ.Σ.] † ὁ Παροναξίας Θεοφάνης².

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Σύμον Μιλτ. Συμεωνίδη, Τό Ἀρχιπέλαγος κατά τόν πόλεμο Τουρκίας - Βενετίας (1645 - 1669) καὶ οἱ ἀρχιερατικές ἐναλλαγές στίς ὁρθόδοξες ἐπισκοπές, «Μηλιακά», Γ' (1989), σσ. 72 - 75 καὶ, τοῦ ἰδίου, Οἱ ἀρχιερατικές ἐναλλαγές στή Μητρόπολη Παροναξίας (1632 - 1670), Ιστορικά στοιχεῖα πού ἀγνοήθηκαν, περιοδ. «Ἀρχατός», ἔτος Γ', τεῦχος 4, Νάξος Αὔγ. - Οκτ. 1997, σσ. 31 - 32.

2. Γενικά Ἀρχεῖα Κράτους, Συλλογή Κ. 8.

ΣΙΜΟΣ ΜΙΛΤ. ΣΥΜΕΩΝΙΔΗΣ

ΠΑΡΙΑΝΑ

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ
ΛΔΟΓΡΑΦΙΑ
ΤΗΣ ΠΑΡΥ ΚΑΙ

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ
ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΤΕΧΝΗ
ΑΝΤΙΠΑΡΥ

ΚΩΔΙΚΟΣ
ΕΛΤΑ
011545

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ - ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
ΝΙΚΟΣ ΧΡ. ΑΛΙΠΡΑΝΤΗΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ι. Π. ΚΟΥΤΣΟΧΕΡΑΣ: Παριανό – Τό κάλεσμα – Άκουναρελά – Άγαπημένη (ποίημα).

ΓΙΑΝΝΟΣ ΚΟΥΡΑΓΙΟΣ – ΚΟΡΝΗΛΙΑ ΝΤΑΪΦΑ: Δεσποτικό 2015. Τά άποτελέσματα των φετινών άνασκαψών.

ΧΑΡ. ΜΠΑΚΙΡΤΖΗΣ: Έπιστημονικό Συνέδριο «Ι. Ναός Παναγίας Έκατονταπλανῆς Πάρου. 50 χρόνια από τήν άποκατάστασή του».

ΜΑΝ. ΚΟΥΝΟΥΠΑΣ-ΚΑΡΑΠΑΤΑΚΗΣ: Ό αθλοφόρος διόιδμος ήγουμενος π. Φιλόθεος (χρονικό της Κατοχής) [ποίημα].

ΙΩΑΝΝΑ ΚΟΥΛΙΑΝΟΥ: Ψήγματα χρυσού-φωτεινές άνταγγεις (όμιλα).

ΙΩΑΝΝΑ ΚΑΠΑΡΟΥ: Πίσω απ' τό παραθύρι (ποίημα).

ΚΩΝ. ΡΟΔΟΠΟΥΛΟΣ: Μνήμη Έμμ. Γρυλλάκη και Κατίνας Πατέλη-Γρυλλάκη (όμιλα).

ΜΑΝΩΛΗΣ Ι. ΧΑΝΙΩΤΗΣ: Τεροψαλτηρίου άναλεκτα ΙΙ.

ΣΠΥΡ. ΔΕΛ. ΝΑΥΠΛΙΩΤΗΣ: Πά τό βιβλίο του Ν. Χ. Άλιπραντη «Προσωπογρ. Λεξικό της Μεταβυζαντινῆς Πάρου».

ΜΑΝΩΛΗΣ Β. ΜΑΡΜΑΡΑΣ: Τό παλαιό καφενεῖο στήν παραλία της Παροικιᾶς.

ΧΡΙΣΤΟΣ ΑΝΔΡ. ΑΛΙΠΡΑΝΤΗΣ: Χαμένο φιλί (ποίημα).

ΕΛΕΝΗ ΣΚΟΡΔΙΛΗ-ΜΕΛΛΙΟΥ: 90 χρόνια Προοδευτ. Σύλλογος Λευκανῶν της Αθήνας (1925-2015).

ΒΕΤΑ ΒΙΤΖΗΛΑΙΟΥ-ΚΛΑΡΙΝΟΥ: Άγια Τριάδα (ποίημα).

ΜΑΝ. Γ. ΒΑΡΒΟΥΝΗΣ: Η σημασία της ξενόγλωσσης λαογραφικής βιβλιογραφίας.

(συνέχεια στήν 4η σελίδα του έξωφύλλου)

ΤΟ ΗΛΙΑΚΟ ΩΡΟΛΟΓΙΟ
ΤΗΣ ΕΚΑΤΟΝΤΑΠΥΛΙΑΝΗΣ

Τό μεγαλοπρεπές νότιο μαρμάρινο ρωδωνοστάσιο, ένα από τά τρία, τοῦ ναοῦ της Παναγίας Έκατονταπλανῆς, πρίν... αποκαθηλωθῇ λόγω άναπαλαίωσης τοῦ ναοῦ, καὶ τό ήλιακό ρολόϊ στόν τούχο της νότιας πλευρᾶς (Άπό τό Άρχειο της ἐν Αθήναις Αρχαιολ. Έταιρείας). Βλ. καὶ σσ. 304-305 καὶ 389.

MICHELE ALMBERTINO
ΙΗΣΟΥΪΤΗ ΜΟΝΑΧΟΥ
ΕΚΘΕΣΗ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΝΗΣΟΥ ΠΑΡΟΥ
[1638]

‘Ο Michele Almbertino (Μιχαήλ Ἀλμπερτίνης) γεννήθηκε στη βενετοκρατούμενη Τήνο τό έτος 1606¹ καί, ώς πιστός τοῦ Λατινικοῦ δόγματος, εύρισκεται ἀργότερα νά ύπηρετεῖ στὴ δύναμη τῶν πατέρων Ἰησουΐτῶν τῆς Χίου πρὸ τούς ἔτους 1637². Υπῆρξε μοναχός μέ ἄξιόλογη ἱεραποστολική δράση, ὅπως καταγράφεται σὲ τέσσερις ἐκθέσεις-ἀναφορές του (τῶν ἑτῶν 1637, 1638, 1640, 1643 τοῦ Ἀρχείου τῆς Sacra Congregazione di Propaganda Fide τοῦ Βατικανοῦ)³ καί ἰδρυτής τῆς Μονῆς Ἰησουΐτῶν τῆς Τήνου (1679) μετά τὴν ἐπιστροφὴ στὴ γενέτειρά του στά μοσά τοῦ 1661 σε ἡλικία 55 ἑτῶν. Ἀπεβίωσε στίς 9 Μαΐου 1685⁴.

‘Ως Ἰησουΐτης μοναχός στὴ Χίο εἶχε ἀναπτύξει μεγάλη δραστηριότητα σὲ ἑτή-σιες κινητές ἀποστολές στά νησιά τοῦ Αἰγαίου μετά τό πέρας τῶν ὅποιων ἐπέστρεψε στήν ἔδρα του κατά μήνα Δεκέμβριο, συνήθως, ὅπου καὶ κατέγραφε τίς λεπτομερέστατες ἀναφορές του πρός την Ἁγία Προπαγάνδα τῆς Ρώμης. Τό ἱεραποστολικό ἔργο του, σύμφωνα μέ ὅσα καταγράφει στίς ἀναφορές του, εἶχε διττό χαρακτήρα· τήν φροντίδα προσήλωσης τῶν καθολικῶν νησιωτῶν στό δόγμα τους

1. Μάρκου Ν. Ρούσσου-Μηλιδώνη, Ἰησουΐτες στόν Ἑλληνικό Χῶρο (1650-1915) Ἀθήνα 1991, σσ. 311-319.

2. Περιοδ. «Σιφνιακά», 15 (2007), σ. 162.

3. SCPF/SOCG. α) Vol 184, 43^R-46^V, 13 Δεκ. 1637 (ὅπου περὶ Τήνου, Μυκόνου, Ἰου, Σαντορίνης, Σίφνου, Μήλου, Κιμώλου, β) Vol. 185, 200^R-205^V, 17 Δεκ. 1638, περὶ Πάρου, Νάξου, Ἰου, Σαντορίνης, γ) Vol. 185, 196^R-199^R, 12 Οκτ. 1640, περὶ Σαντορίνης, Ἀμοργοῦ, Ἰου, Μυκόνου, Σύρου, Ἀνδρου καὶ δ) Vol. 186, 3^R-7^R, 8 Νοεμ. 1643, περὶ Νάξου, Σαντορίνης, Πάρου, Σίφνου, Θερμίων, Κέας.

4. Βλ. ὑποσημ. ἀριθ. 1.

ένώπιον μιᾶς ἐκτεταμένης μεταπήδησής τους στήν Ὁρθοδοξία ἀπό πιέσεις τῶν ὁρθοδόξων συγκατοίκων τους, ἀλλά καὶ τόν, ἄνευ ἐπιτυχίας, προσηλυτισμό ὁρθοδόξων στὸν Καθολικισμό, παρά τίς ἀπαριθμούμενες ἐπιτυχίες του στὸ ἔργο τοῦτο. Ἰδιαίτερο ὅμως ἴστορικό ἐνδιαφέρον παρουσιάζουν ἄλλες, κοινωνικῆς σημασίας, πληροφορίες του, τόσο γιά γεγονότα πού βίωσε κατά τίς ἀποστολές του, ὅσο καὶ περιγραφές τόπων, συνηθεῶν τῶν νησιωτῶν, προσδιορισμό τοῦ ἀριθμοῦ κατοίκων καὶ ἐκκλησιῶν-μοναστηρίων κ.ἄ. Στὸ δημοσιεύμενο ἐδῶ τμῆμα τῆς ἔκθεσῆς του, ἔτους 1638, περὶ τῆς νήσου Πάρου καταγράφει τὴν ἐκτέλεση ὁρθοδόξου ἰερέα διά στραγγαλισμοῦ ἐπειδή εἶχε κατηγορηθεῖ, «μὲ ἐλάχιστα ἀποδεικτικά στοιχεῖα» ὅτι εἶχε θίξει σύζυγον ἀρχοντος τοῦ τόπου, «δυναμένου οἰκονομικά», στήν ἐπιδιώξῃ τοῦ τελευταίου νά πάρει ἀπ’ αὐτὸν διαιζύγιο!

Ἡ ἔκθεση ἀνήκει στὸ Ἀρχεῖο τῆς Sacra Congregazione, Scritture Originali Congregazioni Generali, vol. 185, 200R-202V, τὸ δέ κείμενό της, ἀπό τὰ ἵταλικά, ἀποδίδεται στά ἑλληνικά σέ ἐλεύθερη μετάφραση καὶ ἔχει ώς ἔξῆς:

Σεβασμιώτατοι καὶ Ἐκλαμπρότατοι Κύριοι.

Στίς 22 Φεβρουαρίου 1638 ἀναχωρήσαμε ἀπό τῇ Χίῳ μέ πλοϊο πού θά ἐπήγανε στή Νάξο μέ δική μας πρόθεση νά περάσουμε, ἃν μᾶς ἔκαναν κάποιαν εὐκολία, ἀπό τό νησί τῆς Σαντορίνης γιά νά προσφέρουμε λίγη πνευματική βοήθεια στούς ἔκει καλούς ἀνθρώπους. Ὅμως διαφορετικά ἥθελε τά πράγματα ὁ Κύριος, ἐπειδή στό πλοϊο μας ἤταν καὶ ἔνας Τούρκος, ἀξιωματούχος σέ ζητήματα ἐγκλημάτων κατά τῆς Δικαιοσύνης, καὶ μερικοί ἀρχοντες τῆς Πάρου, οἱ δόποι καὶ ὑπό τήν φύλαξή τους συνόδευναν δέσμιον ἔναν πτωχό Ἑλληνα ἰερέα, τό δέ πλοϊο ἐπρόκειτο νά περάσει πρῶτα ἀπό τήν Πάρο γιά νά τόν ἀποβιβάσει ἔκει σέ κάποια παραλία καὶ ἀκολούθως νά μεταβεῖ στή Νάξο, ὅπως καὶ ἔγινε στή συνέχεια.

Εἶχε διαδοθεῖ ὅτι αὐτός ὁ ἰερέας εἶχε δυσφημίσει τή σύζυγο ἐνός τῶν ἀνωτέρω ἀρχόντων πού τόν συνόδευναν καὶ ὅτι γιά τό ἐγκλημά του, ἀληθινό ἥ φεύγικο, εἶχε καταδικασθεῖ. Ὁ σύζυγος καὶ δλοι οἱ συγγενεῖς τους γιά νά ἐκδικηθοῦν αὐτήν τήν προσβολή καὶ μέ τήν οἰκονομική δύναμη πού διαθέτουν, τόν ἐνήγαγαν στόν Καπονδάν Πασᾶ (=ναύαρχο τοῦ Στόλου) καὶ ἥδη τόν μετέφεραν στήν πόλη τους μέ ἐντολή, ἃν ἐπιχειροῦσε νά ἐκμεταλλευθεῖ τή μεταφορά του < δηλ. νά δραπετεύσει >, νά ἀπαγχονισθεῖ στήν πόλη τους, ὅπου ἐλέγετο ὅτι εἶχε διαπραχθεῖ τό ἐγκλημα χωρίς διακριβωμένες μαρτυρίες παρά μόνον μέ ἐλάχιστες ἐνδείξεις, ἐνώ ἡ σύζυγος διαμαρτύρονταν συνεχῶς ὅτι δέν τόν ἐγνώριζε κάν.

Σ αὐτό λοιπόν τό πλοϊο, μέ τό ὁποϊο ταξιδεύεναν καὶ πολλοί ἄλλοι ἀνθρώποι, μέ παρεκάλεσε ὁ φτωχός αὐτός ἰερέας, ἐπειδή ὑποπτεύονταν ὅτι αὐτό πού θά ἀκολούθουσε δέν θά ἤταν γιά καλό, ὅταν φθάσουμε στήν Πάρο νά σταματήσω καὶ ἐγώ ἔκει, στό πλησιέστερο Κάστρο, λεγόμενο ἾΑον σα (ὅπου θά παρέμεναν καὶ αὐτοί πού τόν συνόδευναν καμιάν ἡμέρα) γιά νά τόν ἐξομολογήσω, πρᾶγμα πού προσφέρθηκα νά κάνω μέ μεγάλην εύχαριστηση. Ἐφθάσαμε ἔκει τό

βράδυ καί τήν έπομένη τό πωαῖ ἐπῆγα στή φυλακή πού τόν κρατοῦσαν γιά νά τόν ἔξομολογήσω, ἀλλά μόλις ἄρχισαμε ἐφθασε καί ὁ Τοῦρκος συνοδός του, ὁ ὅποιος δέν ἐπέτρεψε νά τόν ἀνακονφίσω, ἐπειδή οἱ ἐκκλησιαστικοί τοῦ Κάστρου καί αὐτοί πού τόν συνόδευαν ἐπέσπενσαν τήν ἀναχώρησή τους μέ πρόθεση νά τόν μεταφέρουν σέ ἄλλα Κάστρο, λεγόμενο Παροικιά· ἐκεῖ ἐπρόκειτο νά συνέλθουν ὅλοι οἱ ἔξεχοντες καί οἱ δικαιοτικοί γιά νά τόν ἔξετάσουν καί ἀποφανθοῦν γιά τήν πράξη του· ἐκεῖνος μοῦ ἔκανε νόημα νά τόν ἀκολονθήσω καί τόν ἀκολούθησα μέχρι τήν φυλακή ἡ ἀποθήκη, κάτω ἀπό μιάν κατοικία, ὅπου τόν ἔκλεισαν μέ πολλούς φρουρούς στήν πόρτα. Θεώρησα κατάλληλον τόν χῶρο ἐκεῖνο γιά νά τόν ἔξομολογήσω, ἃν καί οἱ ἔχθροι του ἔλεγαν ὅτι εἰχε ἔξομολογηθεῖ καί τακτοποιήσει τά τῆς ψυχῆς του, ἐγώ δημοσίευσαν νά γίνει μέ τήν κάθε δυνατή μυστικότητα. Κι αὐτό γιά νά μή συμβεῖ κατά κάποιον τρόπο, ματαιώσῃ τῆς καί κίνδυνο τῆς ζωῆς του ἐπειδή ἀναμένονταν καί κάποια ἀντίδραση ἀπό τόν λαό. Τέλος εἰσήλθαμε στή φυλακή ὅπου μᾶς ἔκλεισαν γνωρίζοντας δύο - τρεῖς φρορές τό κλειδί στήν πόρτα καί πραγματοποιήσαμε τήν ἔξομολόγηση ὅλης τῆς ζωῆς του μέ ἀπόλυτη ἴκανοποίηση ἀμφοτέρων ἐπειδή ἔγινε σύμφωνα μέ τά πέντε κεφάλαια πού αὐτοί < ἐννοεῖ τούς ὁρθοδόξους > ἀρνοῦνται, τά δύοια δημοσίευσαν καί ἀρνοῦνται νά πιστεύουν δύος ἐμεῖς οἱ Λατῖνοι. "Ομως, ἔνας ἄλλος Ἑλληνας ιερέας, ὅταν ἐγώ ἔξομολογοῦσα τόν ἔγκλειστο, αἰσθάνθηκε ἀσχῆμα ὡς σχισματικός καί διερχόμενος ἔξω ἀπό τή φυλακή ἄρχισε νά καθυβρίζει τόν δύστυχο φυλακισμένο γιατί ἡθέλησε νά ἔξομολογηθεῖ σέ ἔναν τοῦ Λατινικοῦ δόγματος· ὁ φυλακισμένος δημοσίευσε νά ἔξυμνει τήν τάξη τῶν Λατίνων λέγοντας ὅτι οἱ Ἑλληνες ἔξομολόγοι δέν γνωρίζουν νά ἔξομολογοῦν σωστά γιά αὐτό καί ἡ ἐκκλησία βαδίζει πρός τήν καταστροφή καί ἡ κάθε ψυχή βαδίζει ἔξω ἀπό τόν κανονικό δρόμο, ἐνῶ οἱ Λατῖνοι ἔξομολόγοι ἔξομολογοῦν καλά καί δύος πρέπει γιά αὐτό ἡ Λατινική ἐκκλησία ὑπερέχει σέ ὅλα.

Τρεῖς-τέσσερις ὥρες πού γίνει ὁ στραγγαλισμός του ἐπῆγα στή φυλακή γιά νά παρηγορήσω τόν καταβεβλημένο ἄνθρωπο, ὁσο μοῦ ἦταν δυνατόν, μή γνωρίζοντας κατά ποιόν τρόπο, νά μεταστρέψω στό μναλό του νά διαθέσει ἐφόδια, δύος ἐκεῖνο πού ἀγνοοῦσε ἡ ἀδυνατοῦσε νά πιστέψει ὅτι τόσο κοντά εὑρίσκονταν ὁ θάνατός του. Ὁ ἵδιος λοιπόν, κατά θεία ἔμπνευση, δύος πιστεύω, μοῦ δήλωσε ὅτι, ἀφοῦ εἰχε ἥδη ἔξομολογηθεῖ, ἐπιθυμοῦσε καί νά μεταλάβει, ἀλλά ἡ δυσκολία ἦταν ὅτι δέν ὑπῆρχε κατάλληλος χρόνος, ἐπειδή ἦταν τρεῖς μετά τά μεσάνυκτα· τό καλύτερο πού μποροῦσα νά κάνω ἦταν νά τοῦ ἐμφυσήσω ὅτι ἦταν πρός τιμήν του αὐτή ἡ κοινωνία καί ψυχικό ἐφόδιο. "Ἐτσι ἐπῆγα νά εῦρω ἔναν μοναχό ἑλληνικοῦ δόγματος, ἀλλά καθολικόν, μέ τόν ὅποιο τοῦ τήν προσφέραμε· ὅταν βέβαια τήν εἶδε κατάλαβε σοβαρά ὅτι πλησίαζε ἡ τελευταία ὥρα του καί ἄρχισε νά ὀδύρεται πέφτοντας κάτω, ὅπότε τόν πλησίασα καί τοῦ ἔξηγησα πώς πάσχει γιά τήν ψυχή του καί ὑποφέρει γιά τά ἀμαρτήματά του, δύοτε καί γονάτισε κατά τή δική μας συνήθεια. Ὁ φτωχός αὐτός ἄνθρωπος στάθηκε γιά λίγο νά ἀκούσει τί λέγονταν ἔξω ἀπό ἐκεῖνο τό ὑπόγειο ἡ φυλακή ἀπό τούς ἄρχοντες καί ἀξιωματούχοντς τῆς

Δικαιοσύνης καί τούς ἔχθρούς του οἱ ὄποιοι, ἐπὶ πολλές ὥρες τῆς νύκτας τόν πετροβολοῦσαν καὶ τοῦ φώναξαν διάφορα, περιμένοντας πότε θα τελείωνε τό δεῖπνο τους γιά νά τελειώσει κι' αὐτός. Δέν ἔγινε ὅμως ἔτσι, γιατί ἐκεῖνες τίς ὥρες πού οἱ περισσότεροι ἀνθρώποι εὑδόσκονταν σέ βαθύτατον ὕπνο καὶ ἀμέριμνοι (ἐπειδὴ μερικές ἡμέρες πρόν εἶχε γίνει πιστευτό ὅτι δέν θά ἔχανε τή ζωή του), κατέβηκαν κάτω καὶ, ἀφοῦ ἔσπασαν τίς πόρτες, τοῦ ἔδωσαν ἀρκετά κτυπήματα στό κεφάλι καὶ τά χέρια, γιατί ἀντιστάθηκε, ὅσο μπόρεσε, νά μήν ἀνοίξουν οἱ πόρτες καὶ τόν ὁδήγησαν στήν παραλία, σ' ἓνα πρόχειρο μῶλο, ὅπου τόν προετοίμαζαν < ἐννοεῖ γιά τήν θανάτωσή τους >, ἐνῶ αὐτός δέν σταμάταγε νά ζητᾶ τήν συγχώρεσή τους λέγοντας ὅτι αὐτός τούς εἶχε ἥδη συγχωρήσει.

Τήν ἐπομένη ἡμέρα, ἡ γυναίκα ἐκείνη, τήν ὅποια θεωροῦσαν συνένοχό του, ἀπό φόρο ὅτι μετά τόν θάνατό του θά ἀκολουθοῦσε καὶ δικός της, ἐπειδὴ ἦταν θυμωμένοι μαζί της, ἔστειλε μέ ἄκρα μυστικότητα νά μέ παρακαλέσουν νά μεσολαβήσω γιά τή ζωή της στόν ἔξοργισμένο σύζυγό της καὶ τούς λοιπούς συγγενεῖς γιατί τήν κρατοῦσαν σέ περιορισμό, πρᾶγμα τό ὄποιο καὶ ἔκανα. Εύτυχως αὐτοί δέν εἶχαν κατά νοῦ νά τής ἀφαιρέσουν τή ζωή, μόνο ζητοῦσαν νά διμολογήσει τό γεγονός, ἀν καὶ αὐτή ἔλεγε συνεχῶς ὅτι δέν ἐγνώριζε κάν τόν ἀνωτέρω ιερόα. Ή ἀλήθεια βέβαια εἶναι ὅτι τής δήλωσαν πώς ἀν ἥθελε νά γλυτώσει τόν θάνατο, νά δεχτεί ὅτι ὁ σύζυγός της ἐπιθυμοῦσε τόν χωρισμό τους, ἀλλά καὶ νά μή συζευχθεῖ κατόπιν ἄλλον, ὅπως συνηθίζουν οἱ σχιματικοί Ἐλληνες, οἱ δόποιοι ἀπό κάποιαν ἀπαρέσκεια ὁ σύζυγος ἐγκαταλείπει τή σύζυγο, ἡ ἡ σύζυγος ἐκεῖνον καὶ πληρώνοντας κάποιο χρηματικό ποσόν στόν ἐπίσκοπο, ξαναπαντρεύονται μέ δποιον ἄλλον ἐπιθυμοῦν. Τά ἀνωτέρω ἔπρεπε νά καταγραφοῦν καὶ νά παραδοθοῦν στόν σύζυγο γιά διαφύλαξή τους χάριν τῶν παιδιῶν τους καὶ τῶν συγγενῶν πού γι' αὐτόν τόν λόγο τής προσέφεραν τή συνέχιση τής ζωῆς της. Ἐκείνη, γιά νά διασωθεῖ, ἀποδέχτηκε.

Κανένας πάντως τῶν ἐκκλησιαστικῶν δέν προσέτρεξε σέ παρηγορία καὶ συμπαράσταση πνευματική στόν φτωχό ἐκεῖνον φυλακισμένο κληρικό, γεγονός πού σκανδάλισε τό πλῆθος, ἐνῶ ἔμειναν δλοι ἰκανοποιημένοι ἀπό ἐμας, πού γι' αὐτόν τόν σκοπό εἶχαμε μεταβεῖ ἐκεῖ, στό Κάστρο τους. Ἀκόμη καὶ ὁ μητροπολίτης τους, πού τόν συναντήσαμε στόν δρόμο συνοδευόμενον ἀπό δλους τούς ιερεῖς ἐνός γειτονικοῦ Κάστρου, ἦταν ὀργισμένοι καὶ ζητοῦσαν νά ἐνταφιάσουν τόν νεκρό, ἀλλ' ἀρχισαν νά διαμαρτύρονται ἐντονα ἐναντίον μας γιά τήν φιλανθρωπία καὶ φροντίδα πού ἐπιδείξαμε σ' ἐκεῖνον τόν ιερέα.

Παραμείναμε σ' αὐτό τό Κάστρο ἐπί 8 ἡμέρες ἐξ αἰτίας τοῦ ἀνωτέρω κληρικοῦ. Ἐξομολόγησα 4 Ἐλληνες, οἱ δύο μάλιστα κληρικού, ὁ ἔνας ἐκ τῶν ὅποιων, παρόλο πού εἶναι ἐφημέριος, δέν γνώρισε ποτέ στή ζωή του τί ἦταν ἡ ἐξομολόγηση, ὅχι μόνο γιά τήν ἐλάχιστη ἐμπίληση πρός τόν Θεό, ἀλλά καὶ ἀπό τόν φόρο ὅτι ὁ ἐξομολόγος ἐξακολούθει νά μετέχει στίς ιεροτελεστίες ἀκόμη καὶ μέ φῆμες καὶ σχόλια. Γι' αὐτό, μέ τό νά εἶναι πολύ τακτικός πρός τους Ἐλληνες, ἀν ὁ ἐξομολογούμενος διμολογήσει τά τής ζωῆς του, γιά πράξεις μέ ἄλλα πρόσωπα, τοῦ ἀπαγο-

ρεύεται ἐντελῶς ἢ ἰερονυγία, ἀν εἶναι ἔφημέριος ἢ διάκονος ἢ ὑποδιάκονος, μή δυνάμενος δηλαδή νά περάσει σέ ἄλλα ἀξιώματα. Ἐν εἶναι λαϊκός, νά μή μεταλαμβάνει γιά πολλά χρόνια.

Ἐξομολόγησα ἀκόμη καί μετέλαβα μερικούς Συριανούς πού ἀπό φτώχεια εὑρίσκονταν ἐκεῖ ὡς κάτοικοι, περί τούς 30, μεταξύ τῶν ὅποιων καί γονεῖς μέ μεγάλες διαφορές μέ τούς γέροντες· τούς προσκάλεσα σέ μιάν ἐκκλησία καί, δόξα τᾶ Θεῷ, ὁμονόησαν καί εἰρήνευσαν, ἔξομολογήθηκαν καί κοινώνησαν. Ενόηκα μεταξύ αὐτῶν τῶν Συριανῶν καί ἔναν πού μέ ἐνθουσίασε γιατί, ἀν καί ἦταν ἀνθρωπὸς ἐργατικός, πτωχός καί ἀμόρφωτος, διέθετε ὑψηλά αἰσθήματα εὐλαβείας καί περνοῦσε μεγάλο μέρος τῆς νύκτας μέ ἀφιερώσεις στά ἐπουρανία καί ἴδιαιτέρεως στίς θεῖες παραχωρήσεις, δέν ἐπιθυμοῦσε δέ ἄλλο παρά νά ὁμιλεῖ ἢ νά ἀκούει νά ὁμιλοῦν γιά ἰερά θέματα μέχρι νά τόν πάρει ὁ ὑπνος ὀνειρευόμενος κάθε φορά ὅτι κατονόμαζε τό ἄγιο ὄνομα τοῦ Κυρίου ἢ τῆς Παναγίας Παρθένου· ἦταν τέτοια ἡ ἀγάπη του πρός τήν ἀγνότητα ὥστε ἐδῶ καί πολλά χρόνια εἶχαν συμφωνήσει μέ τήν σύζυγό του νά διαβιοῦν μέ ἐγκράτεια, γι' αὐτό καί ἡ ἀντοχή του εἶναι ὅμοια ἐνός πραγματικοῦ ἰερωμένου, οὕτε διοτάξει νά δίνει ἔξαιρετικές ἀπαντήσεις στούς σχισματικούς Ἐλληνες, ὅταν αὐτοί τόν ἀποδοκιμάζουν.

Δέν ἀρνοῦμαι ὅτι οἱ πτωχοί αὐτοί Λατίνοι ἔξετέθησαν σέ μεγάλο κίνδυνο μέ τό νά φοροῦν < ἐλληνικές > ἐνδυμασίες γιά νά ὁμοιάζουν Ἐλληνες, τόσο γιατί συνεχῶς μετέρχονται πρακτικές τῶν σχισματικῶν Ἐλλήνων, οἱ ὅποιοι πάντοτε τούς προτρέπαν νά ἐγκαταλείψουν τό δικό μας καί νά ἐπιστρέψουν στό δικό τον δόγμα, ἀλλά καί συντρέχουν τούς Ἐλληνες στά ἐνεργήματά τους. Ἐπειτα ἔχουν ἐλάχιστη πνευματική συμπαράσταση ἀφοῦ μόνο δύο φορές τόν χρόνο παρακολουθοῦν Λατινική λειτουργία λαμβάνοντας, κατά τή δική μας συνήθεια, τά ἄγια μυστήρια ἀπό ἰερέα πού διαμένει σέ ἄλλο Κάστρο τοῦ νησιοῦ σέ ἀπόσταση ἔξι περίπου μιλλίων. Προσπάθησα νά ἀποτραβήξω μερικούς πού ἐπιδιώκουν νά γίνουν Ἐλληνες, ἀλλά ἔκαναν τούς κωφούς.

Σ' αὐτήν τήν πόλη στάθηκε ἀδύνατο νά κάνω κήρουγμα ἐπειδή δλος ὁ κόσμος εἶχε γίνει ἄνω-κάτω καί οἱ ἐκκλησιαστικοί ἦταν ἀπασχολημένοι κάθε τόσο μέ τόν μητροπολίτη τους ἐξ αἰτίας τοῦ ἀνωτέρω ἰερέα. Ὁταν φύγαμε ἀπό αὐτό τό Κάστρο ἐπήγαμε σέ ἔνα χωριό λεγόμενο Δραγούλα, κοντά στόν Κέφαλο ὅπου, λόγω τῆς θαλασσοταραχῆς, τακτοποιοῦσαν μόνο τά τοῦ ταξειδιοῦ γιά τή Σαντοφίνη· ἐμείναμε ἐκεῖ 8 ἡμέρες καί κάθε βράδυ ἔκανα κήρουγμα-κατήχηση σέ μιάν ἐκκλησία στήν ὅποια προσέρχονταν τά ἀπογεύματα καί Ἐλληνες, λόγω τεσσαρακοστής, στήν ὅποια δίνουν μεγαλύτερη σοβαρότητα παρά στήν Comptita (= ἀπόδειπνο), ὅπως κατά τίς ἐορτές στή λειτουργία. Σ' αὐτό τό χωριό ἔξομολόγησα καί πολλούς Ἐλληνες, δηλαδή γενικές ἔξομολογήσεις γιατί οὐδέποτε εἶχαν ἔξομολογηθεῖ σωστά καί ἀπέμεναν κατευχαριστημένοι κατά τήν δική μας δωρεάν ἔξομολόγηση ἐπειδή πολλοί τῶν ἔξομολόγων τους ωροῦσαν ἀσχετα καί διάφορα γιά νά τούς δώσουν ἀφεση ἀμαρτιῶν, ἀλλοτε δέ τούς ἀφιναν στή μέση τῆς διήγησης τῶν ἀμαρτημάτων. Ἔνας ἔξομολόγος μάλιστα σ' αὐτό τό χωριό πού ἔβλεπε μεγά-

λον ἀριθμό ἐξομολογουμένων τούς ὅποίους προσκαλοῦσε πέντε-ἕξι μαζί, ἵδιως ἀγάμους, καὶ τούς ἔλεγε «ἐσεῖς δέν ἔχετε ἀμαρτήματα, παρὰ μόνο κάνετε αὐτό καὶ ἐκεῖνο ὅλοι ἐσεῖς» καὶ τούς ἔβαζε μικρές ποινές.

Σ' αὐτό τὸ χωριό εὑρῆκα ἔναν Λατīνο συζευγμένον μέ 'Ελληνίδα, ὅλα δέ τὰ παιδιά τους βαπτισμένα κατά τὸ ἑλληνικό δόγμα· χάριτι Θεοῦ ὅμως τὸν ἐξομολόγησα καὶ μετέλαβε καὶ μοῦ ὑποσχέθηκε ὅτι θά φρόντιζε νά ἀναχωρήσει ἀπ' ἐκεῖ οἰκογενειακῶς καὶ ὅτι, ἐν τῷ μεταξύ, θά ἐξομολογεῖται καὶ μεταλαμβάνει λατινικά. Ἔνας πλούσιος, μά σχισματικός στήν πίστη, κατέλιπε ἔνα καλό τεμάχιο κτίσματος, ὃταν ἔσαναβαφτίστηκε ἑλληνικά. Στή συνέχεια ἐπήγαμε λίγο πιό πέρα σέ ἄλλο χωριό λεγόμενο Ἀρνάδα ὅπου εὑρῆκα ἄλλον ἔνα ἀπό τὴν Σύρα ὁ ὅποιος, μέ τῇ σύζυγῳ καὶ τά παιδιά τους, ἔκαναν τά πάντα ἑλληνικά, εἶχαν μάλιστα βαπτίσει ἔνα-δύο παιδιά ἑλληνικά καὶ ζήτησαν συγγνώμη ἐπειδή εὑρίσκονταν συνεχῶς μεταξύ Ἑλλήνων, γι' αὐτό καὶ παρακαλούνθοῦσαν τὴν ἑλληνική λειτουργία· μόνο τὸ Πάσχα εἶχαν Λατīνο ἰερέα γιά νά ἐξομολογηθοῦν καὶ λάβονν τὴν κοινωνία λατινικά. Εἶχαν πιεσθεῖ νά μετέρχονται τά ἑλληνικά ἔθυμα γιατί ἔνας Ἔλληνας ἐξομολόγος τούς εἴπε καὶ αὐτός, πού ὑπῆρξε τοῦ Λατινικοῦ δόγματος, ἐξομολογοῦσε πλέον ἑλληνικά γιατί δέν ὑπῆρχε καμία διαφορά μεταξύ τῶν δύο δογμάτων, μόνο πού οἱ Λατīνοι ἔτρωγαν ψάρια τήν τεσσαρακοστή.

Ἐπειδὴ πλησίαζε τὸ Πάσχα, συνέχισα νά ἐξομολογῶ, νά μεταλαμβάνω καὶ ἴερουργῶ σέ ἔνα ἄλλο Κάστρο σέ ἀπόσταση ἔξι μιλλίων, στό ὅποιο ἐδρεύει ὁ Λατīνος ἐφημέριος μέ ἀρμοδιότητα σέ ὅλο τὸ νησί· τὸν τοποθέτησαν ἐκεῖ ἐπίτηδες, μακριά ἀπό τὴν οἰκιστική ζώνη, ἀλλά μοῦ ὑποσχέθηκαν πώς θά τὸν μετακινήσονταν σέ κατοικημένο μέρος. Μέ ἄδεια τοῦ Ἔλληνα μητροπολίτη, ὁ ὅποιος εὑρίσκονταν τότε ἐκεῖ, λειτουργησα μία Κυριακή σέ ἑλληνική ἐκκλησία πού ἀπό παλιά ἦταν λατινική, κατά πληροφορία καί τά ὑπάρχοντα ἐμβλήματα· ἔδωσα μέ τὸν υληρικό τοῦ ἄλλον χωριοῦ τὴν ἀγία κοινωνία σέ ὅλονς πρός μεγάλον θαυμασμό ἐκείνων τῶν φτωχῶν καὶ ἐνῶ ἔψελνα τὴν λειτουργία κατέφθασαν πολλοί Ἔλληνες πού ἄρχισαν, ὡς ἀπό θαύματος, νά ἐπανακάμπτονταν καί νά κοινωνοῦν κατά τὸν Λατινικὸ τρόπο, ἀν καί ἐπί πολλά χρόνια διατελοῦσαν Ἔλληνες. Μιά πτωχή γυνναία ὅμως τοῦ Λατινικοῦ δόγματος, ἡ ὅποια ἀκολουθοῦσε ἥδη τὸ ἑλληνικό, ἐξομολογήθηκε καὶ ὑποσχέθηκε νά μεταλάβει Λατινικά· πλήν δέν ἥθελε ἀπό ἐμένα τὴν μετάλληψη ἀπό τὸν φόρο μήπως δέν τῆς ἔσαναδώσουν ἐλεημοσύνη ἐπειδή θά ἐπέστρεφε στό Λατινικό δόγμα.

Ἀπό ἐδῶ καὶ ἀφοῦ κατέπεσε ἡ δύναμη τῶν ἀνέμων καὶ ἡμέρεψε ἡ θάλασσα, περάσαμε στή Νάξο..... ὅπου παραμείναμε 23 ἡμέρες μέ ἐξομολογήσεις μερικῶν τοῦ Λατινικοῦ καί τοῦ ἑλληνικοῦ δόγματος, ἔνας ἐκ τῶν ὅποίων ἐπέστρεψε στό Λατινικό· αὐτός ἐδῶ καὶ 7 χρόνια περίπου ἦταν προστηλωμένος στὸν γκρεκισμό (=έλληνισμό), στά δέ ὑπόλοιπα ἀπλῶς καλόψυχος γιατί, ὅσο ἀσκοῦσε τὸ ἐμπόριο, ἀπό κάθε συμφωνία πού ἔκλινε προσέφερε ἔνα καλό μερίδιο στοὺς ναούς τοῦ Θεοῦ καὶ πίστευε ὅτι ὁ Θεός καί Κύριος φρόντιζε νά τό ἀποκαθιστᾶ.

"Ενας άλλος έγκατέλειψε τίς υποπτες έργασίες μέ τίς δύοπες διαβιοῦσε έπι πολλά χρόνια και ἔξομολογήθηκε μεταμελημένος..... Εἶχε φθάσει ἡ Μεγάλη Ἐβδομάδα και ἀδυνατούσαι νά μεταβοῦμε στή Σαντορίνη ἀπό τὸν ἀντίθετο ἄνεμο, γι' αὐτό ἐπήγαμε και πάλι στήν Πάρο μέ μιά βαρκούλα μέ τήν δύοια θά βλέπαμε τὸν θάνατο μέ τά ἴδια μας τά μάτια, ἀν δέν βοηθοῦσε ὁ Κύριος νά φθάσουμε στό Κάστρο τῆς Πάρου, τό λεγόμενο ἾΑΟΝ ο σα, ὅπου παραμείναμε μέχρι τό Μεγάλο Σάββατο μέ ἔξομολογήσεις τῶν ὀλίγων Λατίνων, προερχομένων ἀπό τή Σῦρο, και ἐγκατεστημένων ἐκεῖ. ἔξομολόγησα ἀκόμη και μερικούς ἄλλους τοῦ Ἑλληνικοῦ δόγματος, μεταξύ τῶν ὅποιων ὑπῆρξε και ἔνας περασμένης ἥλικίας, ὁ δύοπος ἐνῷ ἦταν Λατινικοῦ δόγματος, μετεπήδησε στό Ἑλληνικό ἀπό μικρό παιδί, και μολονότι πεπεισμένος γιά τήν ὑπεροχή τοῦ Καθολικοῦ, βάπτισε τά παιδιά τον κατά τό Ἑλληνικό· τοῦ ἔκανα γενική ἔξομολόγηση ὅλης τῆς ζωῆς τον μέ μεγάλη ἵνανοποίησή τον. Άλλα γιά πολλές ὑπάρχουσες δυνσχέρειες νά ἐπιστρέψει στό Λατινικό δόγμα, τοῦ ἐπέτρεψα νά συννεχίσει μέ τό Ἑλληνικό... Τό Μεγάλο Σάββατο ἐπήγαμε σέ ἄλλη πόλη, λεγομένην Παροικιά, νά λειτουργήσουμε στούς ἐκεῖ φτωχούς Λατίνους... Και ἀπό ἐκεῖ ἐπήγαμε σέ ἔνα ἀκόμη Κάστρο, ὅπου ενόργκαμε πλεούμενο, στό δύοπο ἐπιβιβαστήκαμε και ἐπήγαμε σέ ἄλλο νησί πού ὄνομάζεται Νίος, ὅπου διακρίναμε κάποια στοιχεῖα ὅτι ἐκεῖ ὑπῆρξαν < ἄλλοτε > Λατίνοι. Ἐπήγαμε μέ κάποιαν ἀνησυχία και φόρο σ' ἐκεῖνο τό νησί ἐπειδή οἱ κάτοικοι τον εἶναι Ἀλβανοί και ξακονστοί γιά τήν ἀγορότητα και σκληρότητά τους.....

Πά τήν μεταγραφή ἀπό τά ιταλικά
και ἐλεύθερη ἀπόδοση στά Ἑλληνικά

ΣΙΜΟΣ ΜΙΛΤ. ΣΥΜΕΩΝΙΔΗΣ

Χίος, 17 Σεπτεμβρίου 1638
Τῶν σεβασμοτήτων σας
ταπεινός δοῦλος
Michele Almbertino

Μερικές ἀπό τίς πινακίδες πού ἥδη τοποθετοῦνται ἀπό τόν Δῆμο Πάρου και στό ἔξης
οἱ δόρμοι θά ἔχουν πιά τήν ὄνομασία τους.